ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β΄, τεῦχος 125, Σάββατο 12 Μάη 1979

Δρχ. 25

ΤΟ 1ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ»:

ΝΔ

Μιά ἄλλη γεύση...

ΠΑΣΟΚ:

Ἀπό τίς τρεῖς στή μία στρατηγική

η Μεγάλη σας φίλη

1841. Ὁ Μακρυγιάννης ἀκόμα ὀνειρευόταν τό Σύνταγμα. Ὁ Κολοκοτρώνης ζοῦσε στό σπιτάκι του, στήν ὁδό...Κολοκοτρώνη. Ὁ Ὄθωνας ἦταν μόλις 26 ἐτῶν. Οἱ πρῶτοι καταθέτες ἐμπιστεύονταν ἤδη τίς οἰκονομίες τους στήν Ἐθνική Τράπεζα.

Λίγα χρόνια μετά, ἡ Ἐθνική συμβούλευε, δάνειζε, ἐξυπηρετοῦσε χιλιάδες Ἕλληνες. Τά πρῶτα «Διαπλασόπουλα» τῆς πήγαιναν τούς κουμπαράδες τους. Ἔζησε κοντά στό Ἔθνος ὅλους τούς θριάμβους του κι ὅλες τίς καταστροφές - τό '97 καί τό 12, τό '18 καί τό '22- καί ἐπωμίσθηκε πολλές ἀπό τίς οἰκονομικές τους συνέπειες.

Ἑκατόν τριάντα ἑπτά χρόνια ἡ Ἐθνική Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος βρίσκεται στό κέντρο τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητας τῆς χώρας. Εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἑλληνική ἐπιχείρηση – ἀλλά εἶναι μιά ἐπιχείρηση πού ἀνήκει σέ ὅλους τούς Ἕλληνες. Ἐξυπηρετεῖ ἐφοπλιστές καί νοικοκυρές, ἐπιχειρηματίες καί μεροκαματιάρηδες.

Ἦταν καί εἶναι μία ἰσχυρή ἀλλά καλοπροαίρετη παρουσία στή ζωή τοῦ τόπου. Ἡ μεγάλη φίλη κάθε Ἕλληνα.

Σήμερα, ἡ μεγάλη σας φίλη εἶναι ἀκόμα πιό ἕτοιμη νά σᾶς συμπαρασταθεῖ. Ἡ δικτύωση, ἡ ὀργάνωσή της, ἡ πεῖρα καί ἡ προβλεπτικότητά της τήν κάνουν ἱκανή νά ἐπιλύσει κάθε σας πρόβλημα: ἀπό τό νά χρηματοδοτήσει ἕνα διϋλιστήριο, μέχρι νά τροφοδοτήσει ἕνα μαθητικό κουμπαρά. Στούς καταθέτες προσφέρει τρεχούμενους λογαριασμούς (πού συνδυάζουν τήν εὐκολία τῆς ἐπιταγῆς μέ τόκο 8,5%), λογαριασμούς Ταμιευτηρίου (τόκος 9,5%) καί προθεσμίας (τόκος μέχρι 12%.)

Τώρα μάλιστα -γιά πρώτη φορά στήν Ἑλλάδα- ἐγκαινιάζει καί «λογαριασμούς μηνιαίου εἰσοδήματος» (Κάθε μήνα σᾶς στέλνει τούς τόκους στό σπίτι!)

Μηνιαίο Αφορολόγητο Εισόδημα

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἕνα ἀπό τά 350 Ὑποκαταστήματα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος θά εἶναι σίγουρα κοντά σας. Ἐπισκεφθῆτε το.

η Μεγάλη σας Φίλη

anti

Περιοδος Β'
Χρονος 6ος
Τευχος 125

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60, Ἀθήνα 601
Τηλ. 732.713 – 732.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

πολιτικο δεκαπενθημερο

Ἀπό τή Διαβαλκανική στή συμφωνία γιά τήν ἔνταξη 4

ημερομηνιες 5

αντι-θεσεις 6

αντιθεσεις στον κοσμο

ΑΓΓΛΙΑ – ΑΙΘΙΟΠΙΑ – ΟΥΡΑΓΟΥΑΗ . 9

αντι-θεματα

ΑΝΤΡΕΑ ΦΡΑΓΚΙΑ: *Χρονικό τοῦ δρόμου (2)* 10

ΔΗΜΟΝΙΚΟΣ: *Κύπρος – ὑπάρχει φῶς στό βάθος τοῦ διαδρόμου;* ... 12

Χ.Γ.Π.: *Τό 1ο Συνέδριο τῆς «Νέας Δημοκρατίας»* 14

Α. ΖΕΡΒΟΥ: *ΠΑΣΟΚ – ἀπό τή μία στίς τρεῖς στρατηγικές* 18

Γ. ΤΣΑΛΑΚΟΥ: *Ἡ Μεσογειακή Συνδιάσκεψη* 20

ΣΟΦΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Τό συνέδριο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος τῆς Γαλλίας – ἡ σκιαγραφία μιᾶς πολυδιάσπασης 21

Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: *Περσία – ποιοί κρύβονται πίσω ἀπό τίς δίκες;* 24

ΗΛΙΑ ΕΥΘΥΜΙΟΥ: *Τό βασικό κίνημα ἐνισχύει σημαντικά τίς θέσεις του* . 26

ΑΝΤΙ – ΕΡΕΥΝΑ 27

Θ. ΚΑΤΣΑΝΕΒΑ: *Ἡ ὀργανωτική δομή, ἡ πολυδιάσπαση, τό χάος στό ἑλληνικό συνδικαλιστικό κίνημα* ... 31

ΜΙΝΑΣ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΥΛΟΥ: *Γιά ἕναν «ἀντιφεμινιστικό» φεμινισμό* 37

ΥΒΟΝ ΜΠΟΥΡΝΤΕ: *Οἱ προϋποθέσεις τῆς αὐτοδιαχείρησης (Α΄μέρος)* 39

επισημαινουμε..... 44

ΑΛ. ΖΗΡΑ: *Λογοτεχνία καί ἱστορική νομοτέλεια* 45

ΓΚΑΙΗΣ ΑΓΓΕΛΗ: *Τό διεθνές Φεστιβάλ ταινιῶν μικροῦ μήκους τῆς Λίλλης* 46

Γ. ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ: *Συγκρότημα Παληᾶς Μουσικῆς τῆς «Τέχνης»* 47

Δ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ: *Εἰκαστικά τῆς Θεσσαλονίκης* 48

ΕΙΡΗΝΗΣ ΨΑΡΕΛΛΗ: *Παιδικά βιβλία γιά τούς Ἕλληνες ζωγράφους* 49

ΒΙΒΛΙΟ – *παρουσίαση* 49

διαλογος 51

Νεα Δημοκρατια : Ιστορια και παρον

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛ.Υ. ΕΠΙΣΤ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Η ΕΠΟΧΗ πού ὁ νικητής τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἀναζητοῦσε ἀγωνιωδῶς ἕναν πολιτικό ἐκπρόσωπο πού νά τόν συσπειρώνει καί νά τόν ἐνοποιεῖ, μοιάζει μακρινή. Αὐτό ὅμως δέν σημαίνει ὅτι ὁ ἐκφραστής τῆς νικήτριας, στό στρατιωτικό πεδίο, ἀστικῆς τάξης δέν ἔχει πολιτική ἱστορία καί συνέχεια.

ΚΑΙ ΟΜΩΣ τό συνέδριο τῆς Νέας Δημοκρατίας φαίνεται νά ἀπωθεῖ, δίκην Ἐρινύας, τό παρελθόν τῶν προκάτοχών της κομματικῶν σχηματισμῶν. "Αν τώρα ἐμεῖς "ἀναδρομοῦμε" αὐτό δέν τό κάνουμε γιά νά δημιουργήσουμε ἐνοχές στούς αἰσιόδοξους συνέδρους τῆς Κασσάνδρας, ἀλλά γιά νά δώσουμε τή δική μας ἄποψη γιά τήν πραγματικότητα τῆς μεταπολιτευτικῆς Δεξιᾶς.

ΠΟΣΟ μακρινή π ο λ ι τ ι κ ά εἶναι ἡ ἡμέρα πού ἐπακολούθησε τό τέλος τοῦ ἐμφυλίου; Τότε πού τό πολιτικό προσωπικό τῆς ἄρχουσας τάξης πλαισιώθηκε ἀπό ἕνα κόμμα-στρατώνα, ὑπό τήν ὑψηλή ἐπιστασία τοῦ Στρατάρχη Παπάγου. Ἕνα κόμμα πού δέν μπόρεσε νά βιώσει μιά δική του ἰδεολογία καί, γι'αὐτό τό λόγο, ἀντικαθιστοῦσε τήν πολιτική συναίνεση τῶν κοινωνικῶν στρωμάτων μέ τήν ἐνεργοποίηση τῶν κατασταλτικῶν μηχανισμῶν καί τῶν, συμπληρωματικῶν, δικτύων πελατείας.

ΠΟΣΟ μακρινός εἶναι κ ο ι ν ω ν ι κ ά ὁ ταξικός χαρακτήρας καί ἡ ταξική τοποθέτηση τῆς Δεξιᾶς; Δέν ἀρνούμαστε τήν ὕπαρξη ἀνακατατάξεων ἀνάμεσα στίς μερίδες τῆς ἄρχουσας τάξης. Ἴσως εἶναι αὐτές πού παρέχουν τή δυνατότητα γιά μιά πιό δημοκρατική, πιό "πολιτική" πολιτεία τῆς Δεξιᾶς. Ἴσως εἶναι αὐτές οἱ ἀλλαγές πού μαζί μέ τούς συσχετισμούς πού διαμορφώνονται στό λαϊκό κίνημα, δικαιολογοῦν μιά ἄλλη διαχείριση τοῦ ἑλληνικοῦ καπιταλισμοῦ. Βασικά ὅμως, οἱ στρατηγικές ἀνάπτυξης τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας ἐπικαθορίζονται ἀπό τά συμφέροντα τῆς κυρίαρχης τάξης της καί ἀπ'τίς σχέσεις ἐξάρτησης πού διατηρεῖ ἡ τελευταία μέ μητροπολιτικούς κοινωνικούς σχηματισμούς.

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ καί πολιτικό ἄνοιγμα ὡστόσο πού ἐπιχειρεῖ ἡ Ν.Δ. εἶναι ἐνδεικτικό καί μή ἀμελητέο: οἱ συσχετισμοί τῶν ταξικῶν δυνάμεων καί τοῦ λαϊκοῦ κινήματος βρίσκονται σέ μιά φάση ρευστότητας, ἐνῶ ἀπό τήν ἄλλη τό ὀξυμένο κοινωνικό κλίμα -ἀπότοκο τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς- ἀπαιτεῖ μιά μακροπρόθεσμη στρατηγική σχεδίαση ἀπό μέρους τῆς Δεξιᾶς.

Σ' ΑΥΤΟ τό αἴτημα προσπάθησε ν'ἀνταποκριθεῖ καί τό Συνέδριο τῆς Χαλκιδικῆς. Μιά βασική ἀντίληψη στήν προβληματική τῶν ὁμιλητῶν του ἦταν ὅτι τό Κόμμα, σάν πολιτικό ἐργαλεῖο, μπορεῖ νά καθορίζει α ὐ τ ό τήν ἀκολουθητέα πολιτική. Αὐτή ἡ ἀντίληψη ἔρχεται σέ σύγκρουση μ'ἕνα ὁλόκληρο πλέγμα ἀρνητικῶν προϋποθέσεων: θέλοντας νά ἐξασφαλίσει -ἄς μήν τό ξεχνᾶμε- τή δημοκρατική συγκατάθεση τῶν πολιτῶν στή διαχείριση τῶν κυρίαρχων ταξικῶν συμφερόντων, ἡ ἀντίληψη αὐτή θά πρέπει νά ἀντιπαρατεθεῖ ἔμπρακτα στίς αὐταρχικές μεθόδους τῆς ἴδιας τῆς παράταξης τῆς Ν.Δ., στίς πιέσεις τῶν δυναμικῶν τομέων τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ πού ἔχουν τή δική τους "βούληση καί πολιτική", στίς ἀντιδραστικές συνομαδώσεις πού δημιουργοῦνται στό κράτος καί στό κόμμα, στά δίκτυα τῶν ἰσχυρῶν τοπικῶν συμφερόντων καί τῶν πελατειῶν. Ἀπότοκα ὅλα τους τῆς πολιτείας πού ἀκολούθησε ὡς τώρα ἡ Δεξιά, καθώς καί διάφορων ἄλλων κοινωνικῶν παραγόντων πού δημιούργησαν στή λαϊκή της βάση μιά συνείδηση ἡ ὁποία δύσκολα προσαρμόζεται στίς μοντερνιστικές ἐπαγγελίες τῶν ἐκπροσώπων της.

ΒΕΒΑΙΑ ἡ "δεξιά πτέρυγα" τῆς Ν.Δ. ἠττήθηκε. Τό ἂν αὐτή ἡ ἧττα ἐπαληθεύει τή "στροφή", αὐτό ἐξαρτᾶται κι' ἀπό τό κατά πόσο αὐτή ἡ κομματική ἧττα μεταφραστεῖ καί σέ μιά ἀπώλεια θέσεων πού κατέχει ἡ πτέρυγα αὐτή στόν κρατικό μηχανισμό. Αὐτό καί ἄλλα ζητούμενα, ὅπως π.χ. τό πῶς θά ἀντιμετωπίσει ὁ "ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός" τήν αὐξανόμενη κοινωνική ἔνταση, εἶναι στοιχεῖα πού ἀνοίγουν ἕνα νέο κεφάλαιο, μέ πολλά ἐρωτηματικά, γιά τό ἐγχείρημα ἐκδημοκρατισμοῦ τῆς ἀστικῆς μας Νέας Δημοκρατίας.

anti

Ἀπό τήν Διαβαλκανική στή συμφωνία γιά τήν ἔνταξη

ΑΝ Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ τοῦ '79 συνέπεσε μέ ἕνα σημαντικό γεγονός, τή συνάντηση κορυφῆς τῆς Κέρκυρας καί τό κοινό ἀνακοινωθέν (30 Ἀπριλίου) πού σφράγισε τίς συνομιλίες Καραμανλῆ – Ζίβκωφ, ἡ ὑπογραφή τῆς συμφωνίας ἔνταξής μας στήν ΕΟΚ (στίς 28 Μαΐου, στήν Ἀθήνα), ὁλοκληρώνει, ἀσφαλῶς, τή δυναμικότερη διαδικασία μεταβολῶν καί ἐξελίξεων πού ἀντιμετώπισε ἡ χώρα, ἀπό τό τέλος τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.

Στά δυό αὐτά γεγονότα, ἀναφέρθηκε ὁ κ. Καραμανλῆς, κατά τήν ὁμιλία του στό συνέδριο τῆς «Νέας Δημοκρατίας», στή Χαλκιδική: Τό ὅτι ἡ Ἑλλάδα – εἶπε – ἀνήκει στό δυτικό κόσμο, δέν τήν ἐμπόδισε ν' ἀναπτύξει σχέσεις φιλίας μέ ὅλους τούς λαούς καί, ἰδιαίτερα, μέ τόν ἀραβικό κόσμο καί τούς γείτονές της. «Ἡ Ἑλλάς – πρόσθεσε – προωθεῖ στή Βαλκανική τήν ἰδέα τῆς πολυμεροῦς συνεργασίας, πού θά προαγάγει τά συμφέροντα τῶν λαῶν της καί θά προστατεύσει τήν εἰρήνη τῆς περιοχῆς». Ὅσο γιά τήν ὀργανική ἔνταξη τῆς χώρας στήν Εὐρωπαϊκή Κοινότητα, ὁ κ. Καραμανλῆς συσχέτισε τό γεγονός αὐτό μέ τήν πεποίθησή του ὅτι ἡ ἔνταξη: α) Θά ἐπιταχύνει τήν οἰκονομική καί πολιτιστική ἀνάπτυξη τῆς χώρας, β) Θά κατοχυρώσει τούς δημοκρατικούς της θεσμούς, γ) Θά ἐνισχύσει τήν ἐθνική της ἀνεξαρτησία. Ἀκόμα, μέ τήν ἔνταξη «ἡ Ἑλλάς – πρόσθεσε – θά ἔχει λόγο ὄχι μόνο γιά τή δική της τύχη, ἀλλά καί γιά τήν πορεία τῆς Εὐρώπης, ἀφοῦ θά ἐπηρεάζει μέ τήν ψῆφο της τίς ἀποφάσεις τῆς Κοινότητας».

Ἡ διαβαλκανική συνεργασία

Ἡ συνάντηση τῆς Κέρκυρας χαρακτηρίστηκε, ἀπό τούς περισσότερους πολιτικούς σχολιαστές, σάν ἡ «εὐτυχής κατάληξη» τῆς πρόσφατης περιοδείας τοῦ κ. Καραμανλῆ στά Βαλκάνια. Γιατί ὄχι μόνον ἐμπέδωσε τά ἑλληνικά «ἀνοίγματα» στό βαλκανικό χῶρο, ἀλλά προπαντός γιατί κατέγραψε ἕνα ἀκόμα βῆμα πρός τήν κατεύθυνση τῆς πολυμεροῦς βαλκανικῆς συνεργασίας.

Εἶναι γνωστό ὅτι, σέ ἀντίθεση μέ τή Ρουμανία καί Γιουγκοσλαβία, ἡ Βουλγαρία, ἐνῶ ἐπιδίωκε – καί ἐπιδιώκει – τή μεγαλύτερη δυνατή συνεργασία μέ τήν Ἑλλάδα, σέ διμερή βάση, διατηροῦσε ἔντονες ἐπιφυλάξεις ἀπέναντι στήν ἰδέα τῆς πολυμεροῦς. Ὑποστήριζε ὅτι οἱ συνθῆκες στά Βαλκάνια «δέν εἶναι ὥριμες» γιά τήν προώθηση τῆς ἰδέας αὐτῆς· ὅτι δέν νοεῖται διαβαλκανική συνεργασία χωρίς τή συμμετοχή τῆς Οὐγγαρίας καί Τσεχοσλοβακίας, πού «συννορεύουν μέ βαλκανικές χῶρες»· ὅτι πολυμερής βαλκανική συνεργασία μέ τή συμμετοχή «μόνο» τῆς Ἀλβανίας, Βουλγαρίας, Γιουγκοσλαβίας, Ἑλλάδας, Ρουμανίας καί Τουρκίας, τείνει νά ἐξελιχθεῖ σέ «κλειστή λέσχη», μέ ἀμφίβολης ποιότητας ἀποτελέσματα, κλπ. Γιά νά μήν ὑπάρξει, μάλιστα, ἔδαφος ἀμφισβητήσεων ὡς πρός τό εἶδος τῆς «κλειστῆς» αὐτῆς λέσχης, τό σοβιετικό πρακτορεῖο «ΝΟΒΟΣΤΙ» φρόντισε, δεκαπέντε μέρες πρίν ἀπό τή συνάντηση τῆς Κέρκυρας, νά «ἀποσαφηνίσει» ὅτι ἡ πολυμερής συνεργασία στά Βαλκάνια εἶναι ἐπιδίωξη τῆς Κίνας (καί ὄχι τοῦ Κ. Καραμανλῆ...), μέ στόχο τή δημιουργία «ἀντισοβιετικῆς λέσχης»!

Κάτω ἀπό τά δεδομένα αὐτά, δέν ἐκπλήσσει τό ὅτι πολλοί ἀναλυτές ἐξακολουθοῦν ἀκόμα ν' ἀναζητοῦν τόν «εἰδικό λόγο» πού ἔκανε τόν πρόεδρο Ζίβκωφ νά ἄρει τίς ἐπιφυλάξεις του καί νά δεχθεῖ τήν πολυμερῆ, ἔστω καί σέ πολύ περιορισμένη κλίμακα.

Ἄν θά πιστέψουμε τούς φιλοκυβερνητικούς σχολιαστές, ἡ μεταστροφή αὐτή τοῦ Βούλγαρου προέδρου ὀφείλεται ἀποκλειστικά καί μόνο στήν «ἱκανότητα πειθοῦς» τοῦ Ἕλληνα πρωθυπουργοῦ. Καί ἐνῶ δέν ἀμφισβητεῖ κανείς τό γεγονός ὅτι, στή συνάντηση τῆς Κέρκυρας, ἡ διαπραγματευτική θέση τῆς ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἦταν – ἰδιαίτερα μετά τίς συναντήσεις τοῦ κ. Καραμανλῆ μέ τούς προέδρους Τίτο καί Τσαουσέσκου – σαφῶς ἐνισχυμένη, ἀπό τήν ἄλλη, δέν εἶναι δυνατό νά παραθοῦν σημαντικοί παράγοντες πού θά πρέπει νά ἔπαιξαν σημαντικό ρόλο στή «μεταστροφή Ζίβκωφ».

Ποιοί εἶναι καταλεπτῶς οἱ παράγοντες αὐτοί, εἶναι θέμα πρός διερεύνηση. Ἡ ἀνίχνευσή τους, ὡστόσο, ἴσως ἀποδείξει ὅτι δέν εἶναι ἄσχετοι μέ κάποια νεώτερη, καί ρεαλιστικότερη, ἐκτίμηση τῆς ΕΣΣΔ, ὅτι, δηλαδή, μετά τά κινεζικά «ἀνοίγματα» στό βαλκανικό χῶρο, θά ἦταν προτιμότερη – λόγω τῶν ἐπιπτώσεων πού μποροῦν νά ἔχουν τά «ἀνοίγματα» αὐτά... – ἡ κάποια μορφή διαβαλκανικῆς συνεργασίας, μέ τή συμμετοχή τῆς Βουλγαρίας. Ἀλλά καί ἡ ἴδια ἡ Σόφια μπορεῖ νά ἔπεισε, τελικά, τή Μόσχα ὅτι εἶναι ἴσως ἀσύμφορο νά ἐμφανίζεται ἡ Βουλγαρία, χώρα τοῦ «ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ», σάν ἡ μόνη ἀντιδρώσα δύναμη στήν πολυμερή βαλκανική συνεργασία – πολυμερή πού δέχεται ἀκόμα καί ἡ Ἄγκυρα! Ἀπό τήν ἄλλη, τή μεταστροφή Ζίβκωφ μπορεῖ νά ἐπηρέασε ἡ ὑπόμνηση Καραμανλῆ ὅτι, μετά τήν ἔνταξη τῆς Ἑλλάδας στήν ΕΟΚ, τά βουλγαροελληνικά σύνορα θά γίνουν, στήν οὐσία, βουλγαρο-κοινοτικά, πράγμα πού σημαίνει ὅτι, μέσω τῆς «κοινοτικῆς» Ἑλλάδας, ἡ Βουλγαρία θά μπορεῖ νά διοχετεύει εὐχερέστερα τά προϊόντα της στή Μέση Ἀνατολή, τίς χῶρες τῆς Μεσογείου καί τήν Ἀφρική.

Ὅπως καί ἄν ἔχει τό πράγμα, παραμένει γεγονός ὅτι ἡ ἀποδοχή, ἀπό πλευρᾶς Ζίβκωφ, τῆς πολυμεροῦς βαλκανικῆς συνεργασίας, ἀποτελεῖ πρακτική συμβολή στήν ἑδραίωση τῆς ὕφεσης στό βαλκανικό χῶρο. Ἤδη, ὁ πρόεδρος Τίτο ἑτοιμάζεται νά ἐπισκεφτεῖ τή Μόσχα, ὁ πρόεδρος Ζίβκωφ διαδήλωσε τήν προθυμία του νά συναντηθεῖ μέ τόν Γιουγκοσλάβο στρατάρχη (γιά τή λύση ὅλων τῶν βουλγαρο-γιουγκοσλαβικῶν διαφορῶν), ἡ Ἀλβανία ἀποκαθιστᾶ καί πάλι τίς σχέσεις της μέ τήν Κίνα, ἐνῶ οἱ πρόσφατες ρουμανο-ουγγρικές συνομιλίες, σέ ὑπουργικό ἐπίπεδο, γεφύρωσαν, σ' ἕνα μεγάλο βαθμό, τίς διαφορές ἀπόψεων στό θέμα τῆς οὐγγρικῆς μειονότητας στή ρουμανική Τρανσυλβανία. Φυσικά δέν πρέπει νά ὑπερεκτιμηθοῦν πρόσωπα καί πράγματα. Ἡ πολυμερής δέν ἔχει πολιτικό χαρακτήρα. Καί ἄν τό ἑλληνοβουλγαρικό κοινό ἀνακοινωθέν καταγράφει μιά σειρά τομεῖς στούς ὁποίους μπορεῖ νά ἐκδηλωθεῖ ἡ «διμερής καί πολυμερής συνεργασία μεταξύ τῶν βαλκανικῶν κρατῶν» – μεταφορές, ἐπικοινωνίες, τηλεπικοινωνίες, ἐνέργεια, περιβάλλον, κτηνιατρική προστασία – ἡ σύγκληση ἐμπειρογνωμόνων βαλκανικῶν χωρῶν, πού συμφωνήθηκε στήν Κέρκυρα, «πρό τοῦ τέλους τοῦ ἔτους 1979», περιορίζεται στήν ἐξέταση «συγκεκριμένων προτάσεων στόν τομέα τῶν ἐπικοινωνιῶν καί τηλεπικοινωνιῶν». Ὡστόσο, διάχυτη εἶναι ἡ ἐλπίδα ὅτι ἡ πολυμερής αὐτή, ἔστω καί ἀπολιτική, ἔστω καί περιορισμένη, μπορεῖ νά καταστεῖ ἀφετηρία μιᾶς ὁλοένα διευρυνόμενης διαβαλκανικῆς συνεργασίας.

Ἡ ὑπογραφή τῆς συμφωνίας ἔνταξης

Μέσα στό κλίμα αὐτό καί τήν ἐπομένη ἑνός συνεδρίου ὅπου ἡ «γραμμή Καραμανλῆ» κατίσχυσε τοῦ «πολέμου τῶν δελφί-

νων», ἡ κυβέρνηση τῆς «Νέας Δημοκρατίας» ἑτοιμάζεται γιά τήν ὑπογραφή τῆς συμφωνίας ἔνταξης στήν ΕΟΚ.

Ἄν θά παρακολουθήσει κανείς τούς κυβερνητικούς διαφωτιστές, τό μόνο πού ἀπομένει γιά τόν Ἕλληνα πολίτη – εἴτε συμφωνεῖ, εἴτε διαφωνεῖ μέ τήν ἔνταξη... – εἶναι ἡ «προσαρμογή», ἡ «ἀλλαγή νοοτροπίας»! Ἀκόμα καί ὅταν ἐπιφανῆ στελέχη τῆς «Νέας Δημοκρατίας» (ὅπως λ.χ. ὁ κ. Καλλίας), σκέφτηκαν, στή διάρκεια τοῦ συνεδρίου, νά ἐρωτήσουν τήν κυβέρνηση γιά τό «πῶς προτίθεται νά προσαρμόσει τή διοίκηση καί τήν οἰκονομία τῆς χώρας, ἐν ὄψει τῶν ἀναγκῶν πού θά δημιουργήσει ἡ ἔνταξη», ἡ μόνη ἀπάντηση πού ἔλαβαν ἦταν: «Διά τῆς ἀλλαγῆς τῆς νοοτροπίας μας»! Ἔτσι, ἕνα ὁλόκληρο πλέγμα προβλημάτων, πού ἡ ἐπίλυσή τους προϋποθέτει, κυρίως, τήν προώθηση σειρᾶς διαρθρωτικῶν ἀλλαγῶν, ἀντιμετωπίζεται ἀπό τήν κυβέρνηση σάν πρόβλημα... ψυχολογίας καί μόνο!

Εἶναι ἀλήθεια, βέβαια, ὅτι ὁ πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Τσάτσος, κατά τήν πρόσφατη ἐπίσκεψή του στή Γαλλία, στάθηκε, σέ μιά ἀπό τίς ὁμιλίες του, σέ μερικά ἐπί μέρους προβλήματα τῆς ἔνταξης: Δυσχέρειες, εἶπε, θά ἐξακολουθήσουν νά ὑπάρχουν καί μετά τίς 28 Μαΐου... Ὁ ἀνταγωνισμός Βορρᾶ – Νότου, μέσα στούς κόλπους τῆς Κοινότητας, θά συνεχιστεῖ. Οἱ ἐμπλοκές σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τή λειτουργία τοῦ εὐρωπαϊκοῦ νομισματικοῦ συστήματος, ἴσως ἀποδειχθοῦν πολύ τακτικές, κλπ. Ὅλα αὐτά, ὡστόσο, εἰπώθηκαν ἐ κ τ ό ς τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου. Διότι ἐ ν τ ό ς, τό μόνο πού ἐπικρατεῖ εἶναι ἡ κυβερνητική εὐφορία, τά κυβερνητικά δοξαστικά. Καί, φυσικά, ἡ καταδίκη μιᾶς «δημαγωγούσας» ἀντιπολίτευσης, ἡ ὁποία δέν συνειδητοποιεῖ τίς ὑποχρεώσεις της «ἔναντι τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου»...

Ἀλλά πρώτη πού δέν ἐκπληρώνει τίς ὑποχρεώσεις της ἔναντι τοῦ κοινωνικοῦ αὐτοῦ συνόλου, εἶναι ἡ ἴδια ἡ κυβέρνηση. Γύρω ἀπό τά θέματα τῆς ΕΟΚ, ἀναπτύσσεται σήμερα μιά ὁλόκληρη προβληματική, τήν ὁποία καί ἄν ὑποτεθεῖ ὅτι ἡ κυβέρνηση εἶναι σέ θέση νά παρακολουθήσει, δέν κάνει τό παραμικρό γιά νά τήν φέρει ὑπόψη τοῦ «χύδην ὄχλου»... Καί δέν τό κάνει, γιατί ἐξακολουθεῖ νά πιστεύει σέ μιά Εὐρώπη ὑπό τήν ἐξουσία τῶν συντηρητικῶν δυνάμων. Ἡ πάλη ἔτσι γιά τήν ἀνανέωση καί τόν ἐκδημοκρατισμό τῆς Κοινότητας – πού ἐκδηλώνεται ἰδιαίτερα ἔντονη, τίς ἑβδομάδες αὐτές, μέ ἀφορμή τίς ἐκλογές τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου – τήν ἀφήνει ὁλότελα ἀδιάφορη. Καί, φυσικά, ἐξακολουθεῖ νά βλέπει τήν εὐρωπαϊκή ἑνότητα σάν ἁπλῆ ὑπόθεση ἐλευθέρων ἀνταλλαγῶν! Ἀπό τήν ἄλλη, ἀπέφυγε ἐπιμελῶς νά ἀποκαταστήσει ὁποιαδήποτε ἐπαφή μέ τίς προοδευτικές δυνάμεις τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χώρου, ἀκόμα καί ὅταν οἱ δυνάμεις αὐτές, ὅπως τό Ἰταλικό ΚΚ λ.χ., στάθηκαν οἱ πιό συνεπεῖς συνήγοροι γιά τή διεύρυνση τῆς ΕΟΚ καί, εἰδικότερα, γιά τήν ἔνταξη – ἄνευ ὅρων – τῆς Ἑλλάδας στήν Κοινότητα.

Οἱ ἐσωτερικές ἐξελίξεις

Δέν εἶναι λίγοι οἱ πολιτικοί ἐκεῖνοι σχολιαστές πού συνδέουν τήν ὑπογραφή τῆς συμφωνίας γιά τήν ἔνταξη, μέ σειρά ἐξελίξεων στόν ἐσωτερικό πολιτικό χῶρο. Ἀπό τό συνέδριο τῆς Χαλκιδικῆς, ὡστόσο, δέν ἀνέκυψε ὁποιαδήποτε ἔνδειξη πού νά πείθει ὅτι οἱ ἐξελίξεις αὐτές θά εἶναι ἄμεσες. Τουλάχιστον μέχρι τό καλοκαίρι τοῦ 1980, ὁπότε καί ἐκπνέει ἡ θητεία τοῦ σημερινοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Μέχρι τότε, τό πιθανότερο εἶναι ὅτι ὁ κ. Καραμανλῆς θά παραμείνει καί στήν πρωθυπουργία καί στήν ἀρχηγία τοῦ κόμματος, φροντίζοντας, στό μεταξύ, ἀμέσως μετά τήν ἐπικύρωση τῆς συμφωνίας ἀπό τή Βουλή τῶν Ἑλλήνων, νά προχωρήσει σ' ἕνα οὐσιαστικό ἀνασχηματισμό τῆς κυβέρνησής του. Φυσικά, παραμένει ἄγνωστο ἄν ὁ σχηματισμός αὐτός, θ' ἀνταποκρίνεται, σέ ἔκταση καί περιεχόμενο, μέ τά φοβερά κενά πού παρουσιάζει σήμερα τό κυβερνητικό συγκρότημα – κενά πού δίνουν τήν ἐντύπωση ἑνός ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἐ ν δ ι α λ ύ σ ε ι.

ΑΝΤΗΝΩΡ

ημερομηνιες

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ 25

Ἡ Αἴγυπτος καί τό Ἰσραήλ ἀνταλλάσσουν στήν ἔρημο τοῦ Σινᾶ, τά κυρωτικά ἔγγραφα τῆς μεταξύ τους εἰρήνης, ἐνῶ οἱ Ἰσραηλινοί σφυροκοποῦν μέ ὅλμους καί ρουκέτες τίς θέσεις στό Νότιο καί Δ. Λίβανο· παράλληλα ὁ Ἰσραηλινός πρωθυπουργός δηλώνει ὅτι τό Ἰσραήλ δέν πρόκειται νά ἐγκαταλείψει ποτέ τά ὑψώματα τοῦ Γκολάν.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27

Στά πλαίσια τῆς σχετικῆς ἀπόφασης τῆς Διάσκεψης τῆς Βαγδάτης πού ἔγινε τόν προηγούμενο μήνα μεταξύ τῶν ἡγετῶν τῶν ἀραβικῶν κρατῶν – τό Μαρόκο καί ἡ Τυνησία διακόπτουν τίς διπλωματικές σχέσεις τους μέ τήν Αἴγυπτο.

ΚΥΡΙΑΚΗ 29

Ἀρχίζουν στήν Κέρκυρα οἱ συνομιλίες τοῦ Ἕλληνα Πρωθυπουργοῦ μέ τόν Βούλγαρο συνάδελφό του κ. Ζίφκωφ.

ΔΕΥΤΕΡΑ 30

Μέ βάση τόν ἰσχύοντα στρατιωτικό νόμο ἀπαγορεύεται στήν Κωνσταντινούπολη κάθε εἴδους κίνηση στούς δρόμους, μέ βασικό στόχο τήν ματαίωση τῶν συγκεντρώσεων πού ἀνάγγειλαν τά ἐργατικά συνδικάτα γιά τήν Πρωτομαγιά.

ΜΑΪΟΣ

ΤΡΙΤΗ 1

Πραγματοποιοῦνται συγκεντρώσεις ἐργαζομένων γιά τήν ἐργατική Πρωτομαγιά σ' ὅλες τίς μεγάλες πόλεις τῆς χώρας. Οἱ συγκεντρώσεις πού διακρίνονται γιά τή μαζική συμμετοχή τῶν ὀργανωμένων δυνάμεων τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, γίνονται μέ τήν εὐθύνη τῶν δημοκρατικῶν συνδικαλιστικῶν δυνάμεων.

● Μέ ἀπόφασή του τό Συμβούλιο Ἀσφαλείας τοῦ ΟΗΕ θεωρεῖ ἄκυρες τίς ἐκλογές πού ἔγιναν Ροδεσία τήν προηγούμενη βδομάδα.

ΤΕΤΑΡΤΗ 2

Ἡ δολοφονία τοῦ Ἀγιατολάχ Μοχαταρί, ἡγετικοῦ προσώπου τῆς ἰρανικῆς ἐπανάστασης καί προέδρου τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Συμβουλίου, ἀποδίδεται ἀπό τήν κυβέρνηση τοῦ Ἰράν σέ γενικώτερα σχέδια ἀνατροπῆς τοῦ καθεστῶτος, καθοδηγούμενα ἀπό «ἐξωτερικούς ἐχθρούς».

● Θυελλώδης συζήτηση στή Βουλή καί κατηγορίες τοῦ κ. Ι. Ζίγδη κατά τοῦ προέδρου τοῦ σώματος κ. Παπασπύρου περί ἀναμίξεως τοῦ τελευταίου σέ σκάνδαλα πού ἀφοροῦν τίς συμβάσεις πετρελαίου (περίπτωση Λάτση).

ΠΕΜΠΤΗ 3

Στά πλαίσια τῶν ἐτήσιων κρίσεων τοῦ Ἀνώτατου Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου ἀποστρατεύονται ὁ ἀρχηγός τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων κ. Παπαγεωργίου καί οἱ ὑπαρχηγοί κ.κ. Ἀγγελόπουλος καί Καραθανάσης.

● Μέ πλειοψηφία 50 περίπου ἑδρῶν ἡ Μάργκαρετ Θάτσερ, ἀρχηγός τοῦ Συντηρητικοῦ Κόμματος, ἀναδείχνεται νικήτρια τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τῆς Μ. Βρετανίας.

● Παρά τήν ἐξάρθρωση τοῦ ἡγετικοῦ πυρήνα τῶν «Ἐρυθρῶν Ταξιαρχιῶν», μιά ὁμάδα ἔνοπλων εἰσβάλλει στό κτίριο τοῦ Χριστιανοδημοκρατικοῦ κόμματος στό Κέντρο τῆς Ρώμης καί τό ἀνατινάζει τοποθετώντας τέσσερις βόμβες. Οἱ ἔνοπλοι κατόρθωσαν νά διαφύγουν ἐνῶ ἡ πρωτοφανοῦς μεγέθους ἐπιχείρηση κρίνεται σάν ἀπαρχή νέου κύματος παρόμοιων ἐνεργειῶν.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 4

Ἐνῶ ἡ κυβέρνηση χαρακτηρίζει τήν ἀπόφαση τῆς ἐπιτροπῆς Ἐξωτερικῶν Σχέσεων τῆς ἀμερικάνικης Γερουσίας – σχετικά μέ τήν ἰσόποση στρατιωτική βοήθεια στήν Ἑλλάδα καί τήν Τουρκία – σάν τήρηση τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσορροπίας τῶν δυνάμεων μεταξύ τῶν δύο χωρῶν, ὁ Α. Παπανδρέου χαρακτηρίζει τήν κυβερνητική αὐτή ἐκτίμηση σάν «ἐντυπωσιακό στρουθοκαμηλισμό».

● Ἐνῶ ἡ προχθεσινή κηδεία τοῦ Ἀγιοταλάχ Μοχαταρί μεταβλήθηκε σέ γιγαντιαία ἀντικομμουνιστική διαδήλωση, κυβερνητικές πηγές στήν Τεχεράνη ὑποστηρίζουν ὅτι «οἱ κομμουνιστές ἀποτελοῦν τήν μεγαλύτερη ἀπειλή κατά τῆς κυβερνήσεως».

ΣΑΒΒΑΤΟ 5

Μέ τήν ὁριοθέτηση τοῦ Ἰδεολογικοῦ χώρου τῆς Νέας Δημοκρατίας» ὁ κ. Καραμανλῆς ἀνοίγει τό Α' Συνέδριο τοῦ κόμματος στήν Κασσάνδρα τῆς Χαλκιδικῆς

«ΤΟ ΒΗΜΑ» Τρίτη 8 Μαΐου 1979

Τοῦ Γιάννη Ἰωάννου

ΚΥΡΙΑΚΗ 6

Στίς βουλευτικές ἐκλογές τῆς Αὐστρίας τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα τοῦ Μπροῦνο Κράϊσκυ ἀναδείχνεται νικητής αὐξάνοντας τή δύναμή του κατά τρεῖς ἕδρες.

Ἡ Ἁγία Βαρβάρα Ἀττικῆς πολιορκεῖται ἀπό δυνάμεις τῶν ΜΑΤ. Τά ἐνισχυμένα μέτρα... ἀποκλεισμοῦ τῆς περιοχῆς ἀποσκοποῦν στό νά ἀποτρέψουν ἐκδηλώσεις διαμαρτυρίας τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς ἐνάντια στή βίαιη ἀπαγωγή ἀπό τίς δυνάμεις τῆς Χωροφυλακῆς τοῦ μαθητῆ ἀπεργοῦ Ν.Κ. Μπαντούκη.

ΔΕΥΤΕΡΑ 7

Ἀρχίζει στό 5 μελές ἐφετεῖο Ἀθηνῶν ἡ δίκη τῶν βομβιστῶν-φασιστῶν.

Ἡ Αἴγυπτος ζητάει ἀπ' τήν ἀμερικανική κυβέρνηση νά παρέμβει γιά τήν κατάπαυση τῶν βομβαρδισμῶν τοῦ Ἰσραήλ στό Λίβανο.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Πῆγε στήν ἐργατική συγκέντρωση τῆς Πρωτομαγιᾶς στό πεδίο τοῦ Ἄρεως ὁ δήμαρχος τῆς Ἀθήνας κ. Μπέης, στή συγκέντρωση δηλαδή πού ὀργάνωσαν οἱ δημοκρατικές προοδευτικές συνδικαλιστικές παρατάξεις καί ζήτησε νά ἀπευθύνει χαιρετισμό στούς ἐργαζόμενους τῆς Ἀθήνας μέ τίς ψήφους τῶν ὁποίων – καί μέ ἄλλες φυσικά – ἀναδείχθηκε πρῶτος δημότης. Ὅπως ἀκριβῶς εἶχε κάνει τήν Περσινή ἐπέτειο ὁ τότε δήμαρχος Γιάννης Παπαθεοδώρου.

Ὅμως συνάντησε τήν κατηγορηματική ἄρνηση τῆς πλειοψηφίας τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς καί μέ δυσκολία ἀναγγέλθηκε ἀπό τά μεγάφωνα ἡ παρουσία του. Πρόκειται φυσικά γιά ἀτόπημα (ἐπιεικῶς) ἀπ' αὐτά πού δέν τιμοῦν τό συνδικαλιστικό κίνημα τῶν ἐργαζομένων οὔτε βέβαια ἐκείνους πού φραστικά διακηρύσσουν τήν ἀνάγκη γιά ἐνδυνάμωση τοῦ θεσμοῦ τῆς τοπικῆς αὐτοδιοίκησης. Δέχεται, πού δέχεται, τήν ἐπίθεση τῆς «Νέας Δημοκρατίας»...

Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Ἡ εἰσοδηματική πολιτική πού χαράζει ὁ οἰκονομικός ἐγκέφαλος τῆς κυβέρνησης κ. Μητσοτάκης, συναντάει πολλές δυσκολίες στήν ἐφαρμογή της. Δέν πέρασε πολύς καιρός ἀπό τότε πού ἀναγγέλθηκαν τά «ἐνισχυμένα μέτρα λιτότητας» καί ἡ κλίμακα τῶν ἀπεργιακῶν κινητοποιήσεων ἀνεβαίνει καί πάλι, ὕστερα ἀπό μιά περίοδο συγκυριακῆς κάμψης.

Ἡ σχετική κυβερνητική τακτική εἶναι λίγο-πολύ γνωστή. Μεταχειρίζεται μιά ποικιλία μέσων καί ἐπιχειρημάτων πού ἀρχίζει ἀπό τήν ἐπίκληση τῆς ἀνάγκης γιά «οἰκονομία» καί γιά «μή ὑπερβολικές» διεκδικήσεις καί φτάνει στίς ἀπειλές πού συνοδεύονται ἀπό τήν ὑπόμνηση τοῦ «ἀντισυνταγματικοῦ» χαρακτήρα τῶν ἀπεργιῶν.

Στήν ἀπεργία τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων – πού εἶναι καί ἡ πρώτη ὀργανωμένη ἀντίδραση στά πρόσφατα μέτρα τῆς κυβέρνησης – ἡ κυβερνητική ἰδεολογία ἔρριξε τό βάρος της στόν κλάδο τῶν ἐκπαιδευτικῶν. Ὁ σκοπός της εἶναι προφανής: διάσπαση τοῦ σώματος τῶν ἀπεργῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καί ἐξάσκηση πίεσης στήν κοινή γνώμη γιά νά τήν μεταστρέψει ἐναντίον τῶν ἀπεργῶν - ἐκπαιδευτικῶν.

Ἡ ἀπεργία διαρκείας, πού ἔχει ἤδη ἀρχίσει, θά πρέπει νά διαφυλάξει τόν ἑνωτικό της χαρακτήρα· αὐτό θά τό πετύχει θεσπίζοντας διαδικασίες πού θά ἐνισχύσουν τίς προσπάθειες κοινῆς ἀντιμετώπισης τῆς κυβερνητικῆς τακτικῆς. Γιά νά ἐπιτευχθεῖ αὐτή ἡ κοινότητα, πρέπει νά ὑπάρχει μιά συνεχής ἐπαφή καί ἐνημέρωση τῆς κοινῆς γνώμης, ἔτσι ὥστε ἡ πίεση πού θά δεχθεῖ ἡ τελευταία ἀπ' τήν κυβέρνηση νά μήν προκαλέσει ἀνακλαστικές διασπάσεις στά στρώματα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, πού θά εἶχαν ἀρνητικές συνέπειες γιά τήν ἀποτελεσματικότητα τοῦ ἀγώνα τους. Μέ λίγα λόγια, ἀπαιτεῖται νά ἐπιδείξουν οἱ ἀπεργοί – δημόσιοι ὑπάλληλοι μιά κοινωνική ἀντίληψη γιά τή μεθόδευση καί τήν πρακτική τῆς ἀπεργιακῆς τους κινητοποίησης.

Η CIA ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΟ...

Τό σενάριο ἐπαναλαμβάνεται μιά καί οἱ πρωταγωνιστές ἐξακολουθοῦν νά παίζουν τούς ρόλους πού τούς προσιδιάζουν. Καθένας πρωταγωνιστής παίζει σύμφωνα μέ ἕνα ὁρισμένο στύλ πού δένεται μέ τό χαρακτήρα τοῦ ρόλου του. Ἔτσι καί οἱ μυστικές ὑπηρεσίες Ἀμερικανῶν: Διάβρωση - Ἀποσταθεροποίηση - Πραξικόπημα. Ὁ κύκλος συμπληρώθηκε τόν Ἀπρίλη τοῦ '67 στήν Ἑλλάδα – ὅπως καί ἀλλοῦ βέβαια. Πέντε χρόνια μετά (τήν ἀποκατάσταση τῆς δημο-

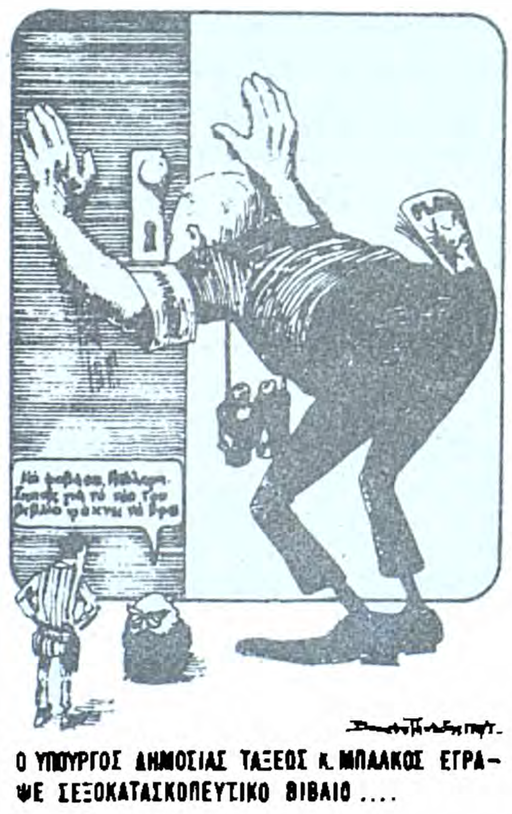

"Οταν ἡ Τασκένδη βρίσκεται στά Βαλκάνια!...

"Ολα κι' ὅλα ἀλλά μᾶς ἀδίκησε ὁ κ. Μπάλκος! Δέν φτάνει πού ἀρνήθηκε νά μᾶς παραχωρήσει τό κοπυράϊτ (τοῦ τό εἴχαμε προτείνει δημόσια στό τ. 102, ὅταν εἴχαμε ἀνακαλύψει τό κρυφό λογοτεχνικό του ταλέντο ἰδιαίτερα στήν περιγραφή τῶν «σκληρῶν σεξουαλικῶν σκηνῶν»...) στό νέο του βιβλίο μέ τόν τίτλο «Ἀποστολή στά Βαλκάνια» παρόλο πού ὁμολογεῖ ὅτι δέν θά τό τύπωνε ἄν μερικά σχόλια «δέν τόν πρόβαλαν, σάν μυθιστοριογράφο» (ἐννοώντας προφανῶς τό ΑΝΤΙ πού τόν ἀνέδειξε!...) δέν κάνει καμιά ἀναφορά σέ μᾶς. Ἔχουμε κατά καιρούς ἀποκαλύψει ἀπό τίς στῆλες αὐτές ἀρκετές «κατασκοπευτικές ἱστορίες» καί ἔχουμε καί μεῖς τή ματαιοδοξία μας!...

Τό μόνο πού ἔκανε ὁ κ. ὑπουργός Δημοσίας Τάξεως ἦταν νά μᾶς στείλει μέ ἕνα κλητῆρα ἕνα ἀντίτυπο τοῦ νέου του βιβλίου μαζί μέ τό

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ κ. ΜΠΑΛΚΟΣ ΕΓΡΑΨΕ ΣΕΞΟΚΑΤΑΣΚΟΠΕΥΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ....

ἐπισκεπτήριό του. Ἄς εἶναι κάτι εἶναι κι' αὐτό. Ἄν καί δέν θά ἔπρεπε νά εἴχαμε τόσα... παράπονα ἀφοῦ ὁ κ. Μπάλκος ἐξέφρασε δημόσια (στή Βουλή) τίς εὐχαριστίες του πρός τό ΑΝΤΙ...

Καί προφανῶς τά ἐννοεῖ ὅλα αὐτά ὁ ἄνθρωπος!... Γι' αὐτό ἔσπευσε νά ξαναβγάλει τά «Δίχτυα στήν Τασκένδη» καί νά συμπληρώσει τίς κατασκοπευτικές ἐπιδόσεις τοῦ Μίλτου μέ τήν «Ἀποστολή στά Βαλκάνια» ὅπου τήν... «ἀκόρεστη Βαρβάρα» ἀντικαθιστᾶ ἡ Μαίρη, «ὁ ξανθός ἄγγελος»...

● Τό νέο του βιβλίο ὁ κ. Μπάλκος τό ἀφιερώνει «σ' ὅσους τώρα ἤ παλιά, μόχθησαν μαζί του γιά τήν ἀσφάλεια αὐτοῦ τοῦ τόπου. Καί πού ἴσως ἀναγνωρίσουν τόν ἑαυτό τους στίς σελίδες τοῦ βιβλίου. Σ' ὅσους καλοπροαίρετα ἤ ὄχι, ὑποβλήθηκαν στόν κόπο μιᾶς κριτικῆς – μέ κείμενα ἤ γελοιογραφίες τῶν μερῶν πού κυκλοφόρησαν».

Καί γιά νά ἐπιβεβαιώσει τήν εἰλικρίνειά του περι-

κρατίας) ἡ στρατηγική ἀναπαράγεται τροφοδοτώντας ξανά ἕνα ἀνάλογο κλίμα ἔντασης καί ἀναταραχῆς.

Οἱ πρόσφατες καταγγελίες τῶν βουλευτῶν τοῦ ΠΑΣΟΚ δημιουργοῦν «βάσιμες ἀμφιβολίες» γιά τόν ἔλεγχο πού ἀσκεῖ τό ἑλληνικό κράτος σέ πολλούς τομεῖς τῆς κρατικῆς μηχανῆς. Στίς καταγγελίες αὐτές ἀναφέρονται μιά σειρά ἀπό δικτυώσεις τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν ΗΠΑ πού ἀρχίζουν ἀπό τή διείσδυσή τους στούς μηχανισμούς προαγωγῆς τῶν στελεχῶν τοῦ στρατοῦ καί φθάνουν στήν παρακολούθηση τῶν ἰδιωτῶν ἤ καί στήν ἐκπαίδευση μελῶν σέ παραστρατιωτικές ὀργανώσεις.

Ἡ «πολιτική σταδιοδρομία» τοῦ ἡγετικοῦ πυρήνα τῆς χούντας εἶναι πιά γνωστή: οἱ μηχανισμοί ἀνάδειξής τους ἐντοπίζονταν κύρια στούς χώρους τῶν ἀμερικανικῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν, πού ἀποτελοῦσαν κατά κάποιο τρόπο τό «κόμμα» τους.

Ἡ κυβέρνηση λέει ὅτι ἐλέγχει τήν κατάσταση. Ὁ ἔλεγχος αὐτός ὅμως θά πρέπει νά βασίζεται σ' ὁλόκληρο τό θεσμικό πλαίσιο διαφύλαξης τῆς δημοκρατίας καί τῆς ἀνεξαρτησίας. Κι' ἄν ἐξετάσουμε ἀπό κοντά τό πλαίσιο αὐτό, θά διαπιστώσουμε ὅτι, στήν καλύτερη περίπτωση, εἶναι ἀναποτελεσματικό καί δέν διασκεδάζει τίς ὅποιες ἀνησυχίες. Ἡ Δεξιά «οἰκοδομεῖ τό κράτος της». Ἡ ἀντιπολίτευση θά πρέπει νά σχεδιάσει τή δική της ἀντίληψη γιά ἕναν κρατικό μηχανισμό.

Γιά νά μήν μείνει ἡ κριτική στό ἐπίπεδο τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου...

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Στίς 18 Μαρτίου ἔγιναν ἐκλογές γιά τήν ἀνάδειξη νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου στόν Πανελλήνιο Ἰατρικό Σύλλογο Ἀθηνῶν. Ἡ δημοκρατική παράταξη κέρδισε τίς ἐκλογές μέ δύο ψήφους διαφορά. Ὁ ἐπικεφαλής τῆς δεξιᾶς παράταξης ἔκανε προσφυγή στό Νομικό Συμβούλιο τοῦ Κράτους, ζητώντας τήν ἀκύρωση τῶν ἐκλογῶν μέ τό αἰτιολογικό ὅτι τά δύο ψηφοδέλτια πού χάρισαν τή νίκη στή δημοκρατική παράταξη, ἦταν ἄκυρα. Τό Νομικό Συμβούλιο τοῦ Κράτους ἔκανε δεκτή τήν ἔνσταση ἀκυρότητας τῶν ψηφοδελτίων καί ὁ Ὑπουργός Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν κ. Δοξιάδης κήρυξε τήν ἀκυρότητα τῶν ἐκλογῶν. Αὐτό εἶναι, συνοπτικά, τό ἱστορικό τῆς ὑπόθεσης.

Ἡ τελευταία ἐλπίδα τοῦ Μπάλκου γιά νά «τσιμπήσει» ὁ Μπόλαρης Η ΒΑΡΒΑΡΑ ΤΗΣ ΤΑ ΣΚΕΝΔΗΣ!!!

λαμβάνει στίς τελευταῖες σελίδες μιάν ἐπιλογή τῶν σκίτσων πού δημοσιεύτηκαν στόν τύπο καί τά ὁποῖα εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπό τίς κατασκοπευτικές καί σεξουαλικές περιπέτειες τοῦ ἥρωά του, τοῦ δημοσιογράφου καί «πράκτορα» Μίλτου Γιαννίδη.

Θά πρέπει πάντως νά ὁμολογήσουμε ὅτι τό λογοτεχνικό τάλαντο τοῦ κ. Μπάλκου ἀποκτᾶ ὁλοένα καί περισσότερους θαυμαστές... Ἔτσι μετά τόν κ. Ἀβέρωφ καί τό Π. Παλαιολόγο ὁ κατάλογος τῶν θαυμαστῶν διευρύνθηκε. Ἐνδεικτικά ἀναφέρουμε:

● **ΣΠ. ΔΟΞΙΑΔΗΣ:** «Σπάνιος συνδυασμός λογοτεχνικῆς ἀπόδοσης καί τόσο ἐξαίρετης δημόσιας ὑπηρεσίας... Σᾶς συγχαίρω»

● **ΙΩ. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ:** «Μέ τήν ἐργασία σας αὐτή παρουσιάζετε καί μιάν ἄλλη σας ἰδιότητα: Τοῦ συγγραφέα ἐκλεκτῶν μυθιστορημάτων...»

● **ΑΘ. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ:** «Σέ παρακαλῶ νά δεχθεῖς τά ἐγκάρδια συγχαρητήριά μου γι' αὐτή τήν παράλληλη καί ἐπιτυχῆ συγγραφική ἀπόδοσή σου...»

● **ΧΡ. ΣΤΡΑΤΟΣ:** «... Συγχαρητήρια γιά τό θαυμάσιο γράψιμο...»

Οἱ σεξομανεῖς ἀλλά προπαντός ἐθνικόφρονες κατάσκοποι φαίνεται ὅτι φοριοῦνται πολύ στή Ν.Δ. Ἔτσι ὁ κ. Μπάλκος, ἕνας «κατά λάθος μυθιστοριογράφος» ὅπως ὁμολογεῖ ὁ ἴδιος, κάνει τώρα – ἀπ' ὅ,τι φαίνεται – «ἐκδοτική καριέρα»...

Ἐμεῖς διαχωρίζουμε τή θέση μας καί... δηλώνουμε ὑπεύθυνα ὅτι δέ φέρουμε καμιά εὐθύνη! Ἁπλῶς θελήσαμε ἀποκαλύπτοντας καί δημοσιεύοντας τό ἄγνωστο μέχρι τότε βιβλίο τοῦ κ. Μπάλκου νά κάνουμε λίγη «πλάκα»... Καί νά δείξουμε φυσικά τό ἐπίπεδο ἤθους καί ὕφους τοῦ ἐπικεφαλῆς σήμερα ἑνός ζωτικοῦ κυβερνητικοῦ τομέα...

ΟΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

Μέ ἀφορμή τό σχόλιό μας γιά τόν ἐπαρχιακό τύπο (τ. 122) ὁ Γιάννης Πιτσάκης, ὑπεύθυνος ὕλης τῆς ἐφημερίδας «ΑΓΩΝΑΣ» τῆς Ἀργολίδας, μᾶς ἔστειλε τήν ἀκόλουθη, ἀρκετά διαφωτιστική, ἐπιστολή:

Ἀγαπητό Ἀντί

Σχετικά μέ τίς, σέ πλαίσιο «ἀντι-θέσεις» γιά τό «ὑπόδειγμα γραικυλισμοῦ ἐπαρχιακοῦ τύπου» (τεῦχος 122, Σάββατο 31 Μάρτη 1979) ἔχω νά παρατηρήσω τοῦτα τά λίγα:

Τήν «Ἕνωση Ἰδιοκτητῶν Ἐπαρχιακοῦ Τύπου», τήν ἀποτελοῦν μόλις 48 ἐφημερίδες ἀπό τίς 220 περίπου πού ἐκδίδονται σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα – 48 ἐφημερίδες πού στή συντριπτική πλειοψηφία τους κινοῦνται στά «Νεο-δημοκρατικά» ἤ «Νεοφασιστικά» πλαίσια. Ὁ πρόεδρός της – πού ὁπωσδήποτε θά ὑπογράφει τό κείμενο μέρος τοῦ ὁποίου δημοσίευσες – ἦταν ὑμνητής τῆς χούντας, περιλαμβάνει μάλιστα στήν Ἕνωση ὅποια ἐφημερίδα τόν συμφέρει νά περιλάβει.

Παράδειγμα γιά τήν Ἀργολίδα: Ἡ φασιστική «ΠΑΝΑΡΓΟΛΙΚΗ» πού ἐκδίδεται μιά φορά τό... δίμηνο εἶναι μέλος τῆς Ἕνωσης, αἴτημα ὅμως τῆς δημοκρατικῆς «ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ» γιά νά γραφεῖ ἀπορρίφτηκε γιατί – λέει – ἡ ἐφημερίδα ἦταν... 15νθήμερη!!

Ἐπειδή σέ 'κεῖνο τό «διαφωτιστές» τῆς ἐπαρχιακῆς Ἑλλάδας, νομίζω ὅτι περιλαμβάνονται καί οἱ ἄλλες πλήν τῶν 48 ἐφημερίδες, πού «στέκονται» μέ τήν ὑποστήριξη τῶν συνδρομητῶν τους (δημοκρατικές γάρ οἱ περισσότερες) πού δέν ἔχουν τήν ἔκπτωση τοῦ ΟΤΕ στά τηλέφωνα, ὅπως συμβαίνει μέ 'κεῖνες τῆς Ἕνωσης, πού δέν ἐπιχορηγοῦνται ἀπό τήν Γραμματεία Τύπου καί πληροφοριῶν σέ παρακαλῶ ξεκαθάρισε μέ ἕνα ἄλλο σχόλιο γιά τό τί συμβαίνει πράγματι στήν περιθόητη «Ἕνωση ἐπαρχιακοῦ τύπου».

Γιατί ἄν ἐμεῖς π.χ. ἤμασταν μέλη τῆς Ἕνωσης καί βλέπαμε ἕνα τέτοιο «κείμενο ὑποτέλειας» πρός τά ἀφεντικά τῆς Ν.Δ. αὐτόματα θά ὑποβάλλαμε παραίτηση.

Φιλικά
Γιάννης Πιτσάκης

Φανταζόσαστε τόν κ. Λάσκαρη νά παρεμβαίνει «διαιτητικά», ἐμφορούμενος ἀπό «πνεῦμα δικαιοσύνης», γιά νά κηρύξει τήν ἀκυρότητα σέ ἐκλογές ἐργατικῶν σωματείων, πού, μέσα ἀπό μιά ὁλόκληρη σειρά ἀντισυνταγματικῶν διατάξεων καί πραξικοπηματικῶν πρακτικῶν, συγκροτοῦν τά, δίκην σφραγίδος, ἐργατικά «Συνέδρια»; Ἐμεῖς δέ μποροῦμε νά ἀναπτύξουμε τόσο τή φαντασία μας. Δέ μᾶς βοηθάει ἡ περί δικαίου ἀντίληψη καί πολιτεία τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας. Φανταζόμαστε ὅμως ὅτι ὁ κ. Δοξιάδης θά εὕρισκε σίγουρα μιά λύση εὐνοϊκή γιά τόν νικητή τῶν ἐκλογῶν ἄν ἐπρόκειτο ὁ νικητής αὐτός νά εἶναι ἡ δεξιά παράταξη.

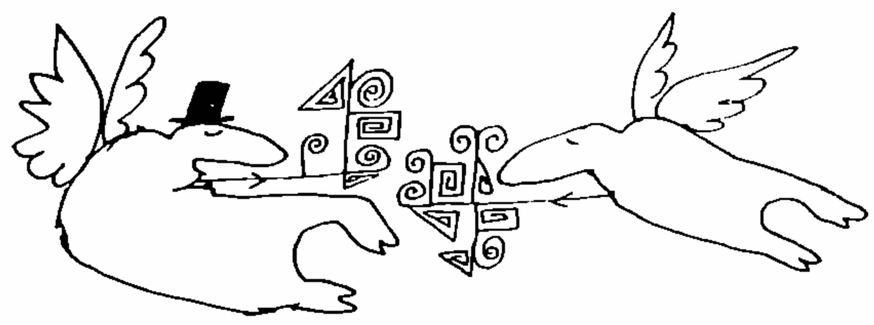
Ὁπωσδήποτε τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν στούς γιατρούς εἶναι «εὔθραστο» κι ἕνας ἀπ' τούς λόγους αὐτῆς τῆς λεπτῆς ἰσορροπίας εἶναι καί ἡ κοινωνική θέση τοῦ στρώματος αὐτοῦ πού ἀναπαράγει μιά, ἀρκετά σημαντική, προνομιούχα μερίδα του – στήριγμα τῆς συντηρητικῆς (καί κερδοσκοπικῆς) πολιτικῆς στό χῶρο τῆς ὑγείας.

Ἀνεξάρτητα ἀπ' τήν ἔκβαση τῆς ὑπόθεσης – ἡ νικήτρια παράταξη προσέφυγε κι αὐτή στό Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας... – τίθεται θέμα ἠθικῆς καί πολιτικῆς τάξης: δέ μπορεῖ ἡ ἄλφα ἤ βῆτα γνωμοδότηση τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους, νά νομιμοποιεῖ τήν παρέμβαση τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας σ' ἕνα χῶρο – τόν σωματειακό – πού, «κατά Σύνταγμα» τουλάχιστον, ἔχει κατοχυρωμένη τήν αὐτονομία του.

Ἄν τώρα συμβαίνει νά καταπατᾶται στήν πράξη αὐτή ἡ αὐτονομία, αὐτό ὀφείλεται καί στό ὅτι ἡ κυβέρνηση ἐκμεταλλεύεται πρός «ἴδιον συμφέρον» τήν ὑποτονικότητα τῶν συνδικαλιστικῶν διαδικασιῶν. Πόσες φορές θά πρέπει νά ἐπαναληφθεῖ ὅτι καθῆκον τῶν δημοκρατικῶν δυνάμεων εἶναι νά προσδώσουν ἕναν τέτοιο δυναμισμό στό συνδικαλιστικό κίνημα πού νά τό ἀναγάγουν σέ ἀποτελεσματικό ὄργανο παρέμβασης καί ὑπεράσπισης τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐργαζομένων, σέ φορέα χάραξης μιᾶς ἄλλης στρατηγικῆς γιά τήν προώθηση τῶν λαϊκῶν συμφερόντων; Ἴσως ἔτσι θά μπορέσουν νά ἀποφύγουν περιπτώσεις «λεπτῶν ἰσορροπιῶν», ὅπως αὐτή τοῦ ἰατρικοῦ συλλόγου...

ΟΙ «ΚΑΜΠΟΤΙΝΟΙ» ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ὁ χαρακτηρισμός ἀνήκει σ' ἕνα θεράποντα τῆς ρητορίας, τόν κ. Ζίγδη καί ἀπευθύνεται στό σημερινό πρόεδρο τῆς Βουλῆς κ. Παπασπύρου, πού ἔχει κι' αὐτός μιά κάποια πολιτική ἱστορία. Ἀφορμή γιά τό χαρακτηρισμό στάθηκε μιά συζήτηση στή Βουλή γιά τήν κυβερνητική πολιτική στόν τομέα τῶν ὑγρῶν καυσίμων. Ἡ συζήτηση γενικεύθηκε κι' ὁ κ. Ζίγδης ζήτησε τήν παραπομπή τῶν ὑπουργῶν τῆς κυβερνητικῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς, στό εἰδικό δικαστήριο εὐθύνης τῶν ὑπουργῶν, γιατί ἐνέχονται σέ σκάνδαλα «ὑπέρ τῶν φίλων τους» πού ζημίωσαν τό ἑλληνικό δημόσιο.

Ὁπωσδήποτε τό ζήτημα δέν ἀφορᾶ τίς εὐνοϊκές «πράξεις ὑπέρ φίλων» κι' οὔτε ἐξαντλεῖται στήν δικαστική ἐκδοχή περί εὐθύνης ὁρισμένων κυρίων ἐκπροσώπων τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς. Ἀντίθετα, εἶναι κάτι πού ἅπτεται τοῦ προγραμματισμοῦ ἑνός βασικοῦ τομέα γιά τήν οἰκονομία τῆς χώρας. Εἶναι ὁ ἐνεργειακός τομέας, τοῦ ὁποίου τίς ... ἀτυχίες τίς ξέρει ὁ καθένας μας.

Ἡ σημασία πού ἀποκτᾶνε οἱ πράξεις κι' οἱ παραλείψεις τῆς κυβέρνησης στόν τομέα αὐτό, ἀπαιτεῖ νά ἔρθει στό φῶς ἡ συνολική πολιτική πού χάραξε ὡς τώρα γιά τήν ἐξασφάλιση τῶν ἀπαιτούμενων ἐνεργειακῶν πόρων. Παράλληλα, οἱ κριτικές στόν τομέα αὐτό δέν θά πρέπει νά λειτουργοῦν ἁπλῶς σάν ἀπόδειξη τοῦ ἐπιχειρήματος περί φιλομονοπωλιακοῦ προσανατολισμοῦ τῆς κυβέρνησης. Ἡ κατάδειξη τοῦ ἀδιεξόδου στό ὁποῖο ὁδηγούμαστε λόγω αὐτοῦ τοῦ χαρακτήρα τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς θά πρέπει νά συνοδεύεται ἀπό τή συστηματική ἐπεξεργασία καί μεθόδευση τῶν στόχων ἐκείνων πού θά δείχνουν μιάν ἄλλη ἀντίληψη γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν δυναμικῶν τομέων τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας.

Εἶναι ἕνας ἄλλος χῶρος γιά τή συγκρότηση μιᾶς ὀργανωμένης κοινωνικῆς παρέμβασης, ἀπό μέρους τῶν ὀργανωμένων δημοκρατικῶν δυνάμεων. Ἡ κρίση τῆς ἐνεργειακῆς πολιτικῆς πού χαράζει ἡ κυβέρνηση ἀποκτᾶ κοινωνικές διαστάσεις κι' ἀπαιτεῖ μιά βιώσιμη ἐναλλακτική λύση...

ΟΙ «ΕΜΠΡΗΣΤΕΣ» ΤΟΥ ΠΟΡΟΥ

Κάποιοι «ἐμπρηστές» εἶχαν – τόν Ἰούλιο τοῦ 1978 – καταστρέψει τεράστιες δασικές ἐκτάσεις στά Ροδεῖκα καί τό Στενό τοῦ Πόρου. Ὅπως ἀκριβῶς εἶχαν κάνει παλιότερα μέ τίς περιοχές Ἀσκέλι τῆς Τροιζηνίας καί τοῦ Πόρου!.. Οἱ «ὑπηρεσίες» λένε ὅτι οἱ περιοχές αὐτές κρίθηκαν ἀναδασωτέες ἀλλά τό πράγμα καθυστερεῖ γιατί «κάτι συνέβη μεταξύ ὑπουργείου καί ἐθνικοῦ τυπογραφείου...»

Ἄς βιαστοῦν οἱ ἁρμόδιοι γιατί μέχρι νά ἀποφασίσουν ἴσως βροῦν στή θέση αὐτῶν τῶν ἐκτάσεων κανένα ... ἐξοχικό συνοικισμό μιά καί οἱ καταναλωτές εἶναι πλῆθος καί οἱ βίλλες κάνουν τήν ἐμφάνισή τους ἡ μιά μετά τήν ἄλλη...

ΑΓΓΛΙΑ: «Μιά κυβέρνηση γιά τή μεσαία τάξη»

Μερικές φορές ή «κρίση» τῆς ἀριστερῆς διαχείρησης τοῦ καπιταλισμοῦ (βλ. ἄρθρο στό προηγούμενο τεῦχος μας) ὁδηγεῖ σέ ἀδιέξοδα ἀκόμα μεγαλύτερα. Ὅπως στίς πρόσφατες βρετανικές ἐκλογές: τό βρετανικό ἐργατικό κόμμα ἔχοντας ἀποκοπεῖ ἀπ' τόν ὀμφάλιο λῶρο του, πού ἦταν τά πανίσχυρα ἐργατικά συνδικάτα καί μή μπορώντας νά χαράξει μιά ρεαλιστική προοδευτική στρατηγική, πλειοδότησε ὑπέρ μιᾶς δεξιᾶς στροφῆς τοῦ ἐκλογικοῦ σώματος. Ὁ δρόμος ἦταν ἀνοιχτός γιά τήν ἀρχηγό τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος καί ἐκπρόσωπο τῆς δεξιᾶς του πτέρυγας κ. Θάτσερ.

Ἡ κρίση πού ἀντιμετωπίζει ἐδῶ καί πολλά χρόνια ἡ βρετανική οἰκονομία τροφοδότησε τή δυσαρέσκεια ἐκείνης τῆς μερίδας τῶν ἐκλογέων πού, σέ συστήματα δικομματικοῦ κυρίως χαρακτήρα, παίζουν τόν ἀποφασιστικό ρόλο στή διαμόρφωση τῶν ἐκλογικῶν ἰσορροπιῶν τοῦ συστήματος. Ἡ κ. Θάτσερ ὑποσχέθηκε «τάξη» καί «κανόνισμα τῶν λογαριασμῶν» μέ τά ἐργατικά συνδικάτα. Σέ μιά κοινωνία σάν τή βρετανική μέ χαμηλό δείκτη πολιτικῆς ὀργάνωσης τῶν διαφόρων κοινωνικῶν στρωμάτων καί τάξεων, οἱ θεσμοί μποροῦν νά λειτουργήσουν μέ ἕνα σημαντικό ποσοστό αὐτονομίας ἀπέναντι στά κοινωνικά στρώματα πού θίγονται ἀπ' τήν κρίση. Ἡ αὐτονομία τῶν θεσμῶν δημιουργεῖ καί τό κατάλληλο πλαίσιο γιά τούς ὁποιους συντηρητικούς σχεδιασμούς καί προγράμματα. Ἔτσι μπροστά στήν ἀντιφατική πολιτική τῶν ἐργατικῶν, τά «φρόνιμα» στρώματα τῆς βρετανικῆς κοινωνίας ἀποτέλεσαν μιά εὐάλωτη πελατεία γιά τίς ἐπαγγελίες τῆς πειθαρχικῆς κ. Θάτσερ.

Καί ἡ κ. Θάτσερ ἔκανε ἀπ' τήν πρώτη στιγμή γνωστή τήν ταξική της θέση. Ἡ πρωθυπουργός τῆς Βρετανίας διακήρυξε τήν πρόθεσή της νά καταργήσει τό σοσιαλισμό, νά φρονιματίσει τίς «σφιχτές ἐργατικές ἑνώσεις», νά ἀποκαταστήσει τήν ἐμπιστοσύνη τῶν Βρετανῶν γιά τούς ἑαυτούς τους. Ὅσο γιά τόν ἐξωτερικό προσανατολισμό τῆς χώρας, οἱ θέσεις τῆς ἀρχηγοῦ τοῦ Συντηρητικοῦ κόμματος, θυμίζουν τήν ἐποχή τοῦ ψυχροῦ πολέμου καί δημιουργοῦν προϋποθέσεις ἀνασύνταξης στούς κύκλους τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ: Ἡ αὔξηση τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν τῆς Βρετανίας γιά νά ἀντιμετωπισθεῖ ἡ «σοβιετική ἀπειλή», ἡ ἐνίσχυση τοῦ στρατιωτικοστρατηγικοῦ ρόλου τῆς Ἰαπωνίας, ἡ στροφή πού θά ἐπιδιώξει στήν ΕΟΚ ὑπέρ μιᾶς δεξιότερης πολιτικῆς στίς ἐξωτερικές σχέσεις της μέ τήν Ἀνατολική Εὐρώπη, ὅλα αὐτά εἶναι στοιχεῖα πού συμπληρώνουν τή σκλήρυνση στό ἐσωτερικό μέτωπο τῆς Ἀγγλίας.

Ἤδη, ἡ ἐπάνδρωση τῶν κυριώτερων ὑπουργείων ἔφερε στήν ἐπιφάνεια γνωστά στελέχη τῆς ἀριστοκρατίας τῶν συντηρητικῶν καί τῆς ἀκραίας συντηρητικῆς πτέρυγας τοῦ κόμματος.

Ἡ ὁριστική ὅμως διαμόρφωση τοῦ νέου συσχετισμοῦ δυνάμεων δέν ἐξαρτᾶται μόνο ἀπό τούς μονομερεῖς σχεδιασμούς τῆς κυβέρνησης τῶν συντηρητικῶν: τό παιχνίδι θά κριθεῖ κι' ἀπό τό πόσο θά κρατήσει ἡ παράλυση (ἤ, στήν καλύτερη περίπτωση, ἀπραξία) τῶν ὀργανωμένων δυνάμεων πού δραστηριοποιοῦνται μέσα ἀπό τά συνδικάτα. Καί, κυρίως, ἀπό τόν προσανατολισμό πού θά δοθεῖ στό ἐξῆς, στή δράση τῶν συνδικάτων, κι ἀπ' τό ποιές σχέσεις θά διαμορφωθοῦν ἀνάμεσα σ' αὐτά καί στίς πολιτικές δυνάμεις πού δροῦν μέσα ἀπ' τό Ἐργατικό Κόμμα.

Ἀπό τό συσχετισμό αὐτό, θά ἐξαρτηθεῖ κι' ἡ ἐπιτυχία τῆς κ. Θάτσερ νά ἐκπροσωπεῖ τά «συμφέροντα τῆς μεσαίας τάξης»...

ΕΡΥΘΡΑΙΑ:

Ὁ Μενγκίστου δέν θέλει μεσολαβητές!

Ἡ μεγάλη ἐπίθεση τοῦ αἰθιοπικοῦ στρατοῦ ἐναντίον τοῦ ἀνταρτικοῦ ἀπελευθερωτικοῦ κινήματος τῆς Ἐρυθραίας πού ἄρχισε τόν περασμένο Νοέμβριο μέ μιά ἐντυπωσιακή παρουσία στήν Ἐρυθραία μεγάλων σέ ὄγκο στρατευμάτων καλά ἐξοπλισμένων μέ σοβιετικό ὑλικό τάνκς καί ἀεροπλάνα δέν φαίνεται νά ἀπέδωσε τή «στρατιωτική λύση» πού ἀνέμενε ὁ Μενγκίστου Χαϊλέ Μαριάμ.

Εἶναι πάντως γεγονός ὅτι οἱ ἀντάρτες ἀναγκάστηκαν νά ὑποχωρήσουν ἀπό μιά σειρά στρατηγικές τους θέσεις ὅπως εἶναι π.χ. ἡ πόλη Κερέν ἀλλά αὐτό ἀπέχει πολύ ἀπό τήν «πλήρη ἐξαφάνιση τῶν ἀνταρτικῶν δυνάμεων» ἀφοῦ αὐτές ὀχυρωμένες πιά στίς δύσβατες γιά τόν τακτικό στρατό ὀροσειρές ἐξαπολύουν συχνά – ἀκόμα καί μέσα στίς πόλεις – ἐπιθέσεις προκαλώντας ἀπώλειες στόν αἰθιοπικό στρατό. Ἔτσι σύμφωνα μέ πηγές τοῦ «Λαϊκοῦ Μετώπου γιά τήν Ἀπελευθέρωση τῆς Ἐρυθραίας» (E.P.L.F) τούς τελευταίους δυό μῆνες (Μάρτιο-Ἀπρίλιο) ὁ «Λαϊκός Ἀπελευθερωτικός Στρατός» (EPLF) κατέρριψε 3 σοβιετικά «Μίνγ 21» καί 1 «Μίνγκ 23» ἐνῶ σέ μάχη στίς 26 Ἀπριλίου 34 στρατιωτικά ὀχήματα τοῦ αἰθιοπικοῦ στρατοῦ καταστράφηκαν περιλαμβανομένων καί τάνκς.

Ἀνεξάρτητα ὅμως ἀπό τήν ἔκβαση τῆς στρατιωτικῆς ἀναμέτρησης τό βέβαιο εἶναι ὅτι τώρα ὁ Μενγκίστου Χαϊλέ Μαριάμ αἰσθάνεται τό καθεστώς του ἀρκετά ἰσχυρό ἀφοῦ ἐξασφάλισε πλήρη πολιτική, οἰκονομική καί στρατιωτική ὑποστήριξη ἀπό τήν ΕΣΣΔ. Ἔτσι ἐμφανίζεται ἀρκετά ἀπρόθυμος γιά ὁποιαδήποτε διαπραγματευτική συνενόηση μέ τούς Ἐρυθραίους, πολύ περισσότερο γιά ὁποιαδήποτε διεθνῆ παρεμβολή στό ζήτημα, ἰδιαίτερα ὑπό τήν μορφή τῆς μεσολάβησης ἀνάμεσα σ' αὐτόν καί τούς ἀντάρτες.

Ἡ ἐνδεικτική αὐτῆς τῆς γραμμῆς ὑπῆρξε ἡ συνάντηση Μενγκίστου – Νιμέϊρι κατά τήν ὁποία ὁ ἰσχυρός ἄνδρας τῆς Αἰθιοπίας ἀρνήθηκε ὁποιαδήποτε συζήτηση πάνω στό θέμα τῆς Ἐρυθραίας, θεωρώντας ὅτι ἀφορᾶ ἀποκλειστικά ἐσωτερικό πρόβλημα τῆς χώρας του. Παρόλο πού σ' αὐτό τό ζήτημα ὑπάρχουν ἀποφάσεις τοῦ Ὀργανισμοῦ Ἀφρικανικῆς Ἑνότητας πιό πολύ μετράει ἡ δυναμική τῶν πραγματικῶν καταστάσεων. Καί ἡ δυναμική πού ἀναπτύσσει τό στρατιωτικό καθεστώς τῆς Αἰθιοπίας δέν φαίνεται νά εἶναι ἄλλη παρά ἐκείνη τῆς στρατιωτικῆς λύσης.

ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ:

Ἡ πιό μεγάλη φυλακή...

Ἡ Οὐρουγουάη, κάποτε ἡ πιό ἀναπτυγμένη χώρα τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς ἀπ' ὅλες τίς ἀπόψεις (οἱ χαμηλότεροι δεῖχτες ἀναλφαβητισμοῦ, παθητικῆς θνησιμότητας, ἀνεργίας· ὁ μεγαλύτερος ἀριθμός ἐκδιδομένων βιβλίων, ἀναγνωστῶν τῶν ἐφημερίδων, ἡ καλύτερη ὀργανωμένη ἰατρική περίθαλψη, τά πιό προχωρημένα πανεπιστήμια) καταπιέζεται σήμερα ἀπό τήν περισσότερο ἴσως ἀπεχθῆ δικτατορία στόν κόσμο. Ἕνας πολίτης στούς 400 εἶναι φυλακή, ἕνας στούς 50 θάχει ὁπωσδήποτε περάσει ἀπό τά χέρια τῆς ἀστυνομίας, ἕνας στούς 4 μετανάστης, ὅλοι οἱ ἄξιοι καθηγητές διωγμένοι ἀπό τίς θέσεις τους, ἡ ἐπιστημονική ἔρευνα διακόπηκε, οἱ ἐφημερίδες ἔκλεισαν, τά συνδικάτα στό γύψο.

Ὅλα αὐτά ἐξήγησε σέ μιά ἀντιδικτατορική ἐκδήλωση πού ὀργανώθηκε στήν Πεσκάρα τῆς Ἰταλίας, ὁ Οὐγκο Βιλλάρ, γραμματέας τοῦ Frente Ampio, τῆς πολιτικῆς συμμαχίας πού ἑνώνει κομμουνιστές, χριστιανοδημοκράτες, σοσιαλιστές καί φιλελεύθερους.

Μιά δραματική κατάσταση δείχνουν καί τά νούμερα πού ἀνέφερε ὁ Βιλλάρ. Τό κόστος τῆς ζωῆς μέ δείχτη τό 100 τό 1971, ἔφτασε τό 1977 στό 1760. Οἱ μισθοί, πάντα μέ δείχτη τό 100 τό 1971 κατέθηκαν τό 1977 στό 50. Τό ἐξωτερικό χρέος τῆς Οὐρουγουάης... τρελλάθηκε. Ὑπερκαλύπτει τρεῖς φορές τό σύνολο τῶν ἐσόδων πού εἰσπράττει ἡ χώρα ἀπ' τίς ἐξαγωγές.

Γιά ν' ἀντιμετωπίσουν αὐτήν τήν κατάσταση οἱ στρατηγοί ἐπί πέντε χρόνια ἀπ' τήν ἡμέρα τοῦ πραξικοπήματος, δέ βρίσκουν τίποτα καλύτερο ἀπό τό νά ξοδεύουν τό 60% τοῦ ἐθνικοῦ προϋπολογισμοῦ σέ στρατιωτικές δαπάνες.

Ἀντρέα Φραγκιᾶ

Χρονικό τοῦ δρόμου (ΙΙ)

Ἀποφάσισαν νά προσλάβουν συμβούλους τοῦ πληθυσμοῦ. Νά τούς στέλνουν παντοῦ γιά νά ἐξηγοῦν αὐτά πού δέν καταλαβαίνουν οἱ ἄλλοι. Ἔγιναν ἐξετάσεις γιά τήν πρόσκληση ὑποψηφίων. Τά προσόντα τους πρέπει νά εἶναι σημαντικά καί νά φέρνουν ἀποτέλεσμα. Πέτυχαν μερικοί καί χωρίστηκαν κατά κατηγορίες ἀνάλογα μέ τήν ἰδιαίτερη ἱκανότητά τους. Οἱ κατηγορίες εἶναι πολλές, ὑπάρχουν ἐμπνευστές μεταφυσικῆς ἀγωνίας, ματαιολόγοι, περιττολάτρες, εὐτελιστές, ἀσημαντοποιοί. Ἄλλοι φρόντισαν νά τούς ἑτοιμάσουν τόν θεωρητικό ἐξοπλισμό τους γιά νά εἶναι ἀκαταμάχητοι καί ἄλλοι ἀνάλαβαν νά τούς ὑμνήσουν κατάλληλα γιά νά θεωρηθοῦν τά λόγια τους ὑψηλό ἄνθος τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐξαπολύθηκαν παντοῦ, ἔξω ἀπό τά σχολεῖα, τά ἐργοστάσια, τά πανεπιστήμια, τά καφενεῖα, στά πάρκα πού βολτάρουν τά ζευγαράκια, στά γραφεῖα, στά λεωφορεῖα. «Στήν ἐποχή μας – λένε – κάθε ἀλλαγή εἶναι δύσκολη, προκαλεῖ μόνο καταστροφές». Ἄλλοι ἐπιμένουν ὅτι εἶναι μάταιο, ἀφοῦ ἡ φύση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τόσο κακή καί δέν βελτιώνεται. Νά ἱδρυθοῦν ἀσημαντοποιεῖα, σέ κάθε συνοικία, σέ κάθε δουλειά.

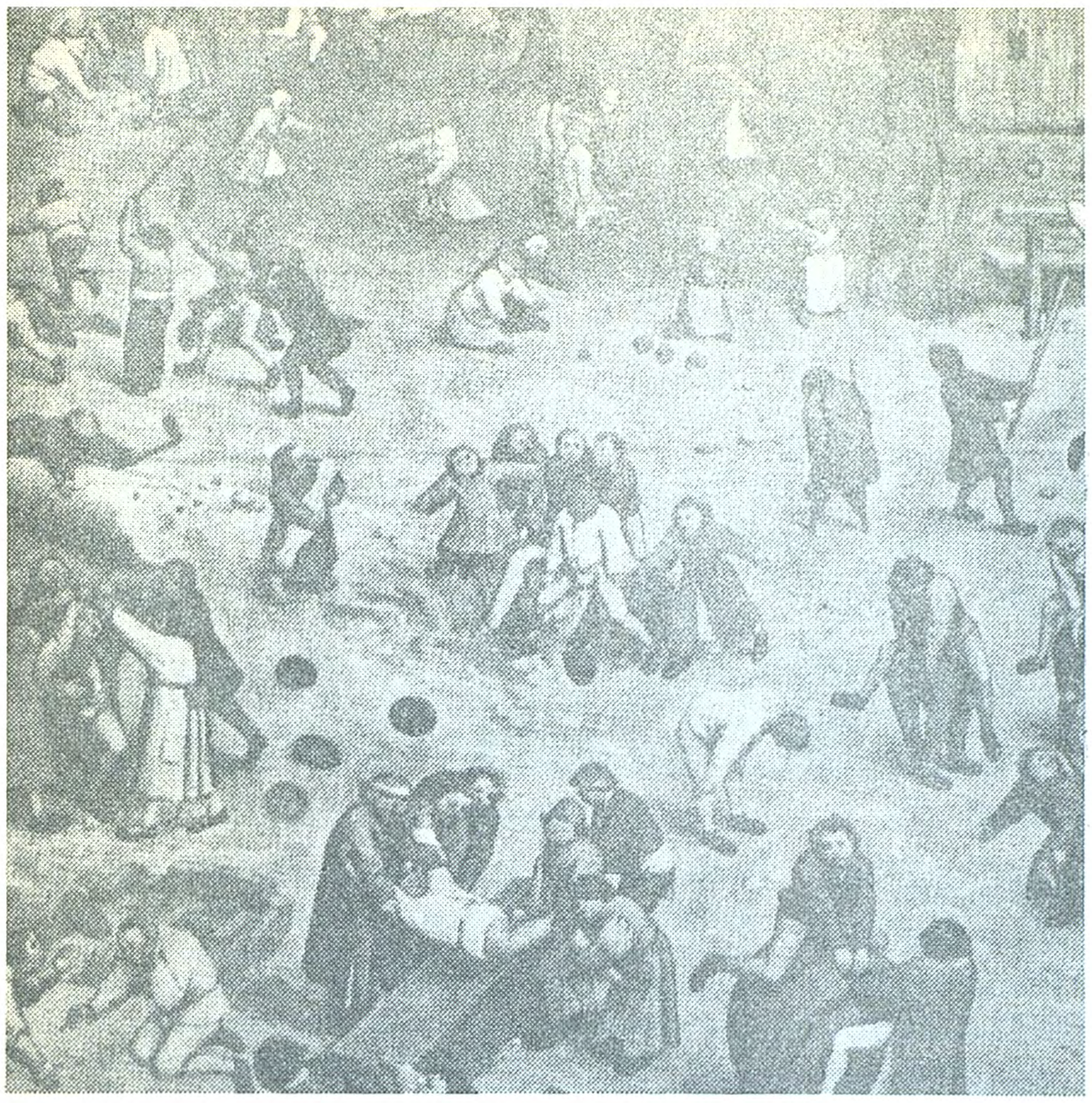
Ἐξαιρετικά χρήσιμοι ἀποδείχτηκαν οἱ ἀναισθησιολόγοι καί οἱ ἀναισθητοποιοί. Ἡ ἀπάθεια καί ἡ ἀδιαφορία εἶναι τά μεγάλα σύγχρονα γεγονότα πού ἐξελίσσονται ὅπως οἱ φάσεις ἑνός πολέμου. Ἐκεῖνοι πού ἐνδιαφέρονται γιά κάτι πρέπει νά φαίνονται ἄτομα ἐπικίνδυνα ἤ σάν παλιά εἴδη παράξενα καί μουσειακά. Ὁμαδικές σφαγές, πόλεμοι, δικτατορίες, δολοφονίες. Τίποτα. «Στά σημαντικά γεγονότα ἁρμόζει μόνο ἡ σιωπή» λένε εὐλαβικά. Καί διδάσκουν τήν ἀπάθεια.

Οἱ ἀναισθητοποιοί κάνουν πολύ καλά τή δουλειά τους. Ναρκώνουν ἀρκετά. Ὁ χαλασμός δίπλα κι ὁλόγυρα δέν ἐνδιαφέρει πιά κανένα. Ὀργανώθηκαν λαμπρές τελετές, δόθηκαν ἔπαινοι καί διακρίσεις, βραβεῖα καί ἀμοιβές. Στίς τελετές ἀπονομῆς μεταφέρθηκε πολύς κόσμος, ὅλοι ἀδιάφοροι καί ἀπαθεῖς, σχεδόν ἀναίσθητοι. Ὑμνήθηκε μέ σοφούς λόγους ἡ ψυχική ὀκνηρία, ἐξηγήθηκε ὅτι ὅσο αὐξάνει ἡ ἀπάθεια τόσο ἡ θεώρηση εἶναι πληρέστερη καί πολύπλευρη.

Τά πυκνά σύννεφα πού σκέπασαν τήν ὡραία αὐτή πόλη μένουν περισσότερο ἀπό ὅσο κρατᾶνε οἱ χειμωνιάτικες κακοκαιρίες. Καθώς κατεβαίνουν ὅλα θολώνουν, γίνονται ἀχνά σχήματα, λές καί δέν εἶχαν ποτέ σταθερή ὄψη. Οἱ ἄνθρωποι καί τ' αὐτοκίνητα χάνονται σά σκιές, ἐνῶ τά σπίτια μοιάζουν μέ ὁλόϊσιες κάθετες ἐπιφάνειες πού ὑπάρχουν μόνο γιά νά ὁρίζουν τούς δρόμους. Ἄλλοτε δέν ἦταν συχνές τέτοιες καιρικές ἀνωμαλίες. Τί γίναν οἱ λαμπρές χειμωνιάτικες λιακάδες, οἱ μαγευτικές ἀστροφεγγιές; Λένε ὅτι οἱ εἰδικοί ἄρχισαν τίς μελέτες καί τίς ἀναλύσεις. Τά σύννεφα αὐτά εἶναι ἰδιαίτερα βαρειά καί ἀδρανῆ, σχηματίζουν ἕνα συμπαγές στρώμα. «Κάτι παράξενο συμβαίνει» ἐπιμένουν μερικοί πού φαίνονται καλά πληροφορημένοι.

Μερικοί καχύποπτοι εἶπαν ὅτι τά σύννεφα πάνω ἀπό τήν πόλη εἶναι δηλητηριώδη ἀέρια πού διαφεύγουν ἀπό μυστικές ἐγκαταστάσεις. Μπορεῖ νά γίνεται διαρροή ἀπό ἐλλειπῆ ἐπίβλεψη ἤ ἀπό τεχνική ἀδυναμία. Ἴσως νά τ' ἀφήνουν σκόπιμα γιά νά ἐπενεργοῦν σά ναρκωτικά. Θέλουν ν' ἀποκοιμίσουν τήν πόλη. Σέ ὁρισμένες περιοχές πνίγεσαι, τσούζουν τά μάτια καί καίγεται ὁ λαιμός. Πολλοί τρέχουν μακρυά νά βροῦν καθαρό, ὑπάρχει πραγματική διαρροή ἀερίων κι ἄν τύχει νά πιάσει βροχή, τό ἀέριο μέ τό νερό ἑνώνεται καί σχηματίζει ὀξύ πού προκαλεῖ ἐγκαύματα ὅπου πέσει. Ὁ φόβος γιά τό ἐνδεχόμενο αὐτό ἁπλώθηκε σέ πανικό κι ὅταν νιώσουν στήν ἀναπνοή τους αὐτό τό κάψιμο, τρέχουν νά κρυφτοῦν μή πέσουν πάνω τους οἱ σταγόνες πού τρυπᾶνε τά ροῦχα καί πληγιάζουν τό δέρμα. Τά ἰνστιτοῦτα καί οἱ ἀναλυτές πῆραν ἐντολή νά μελετήσουν τίς ἀτομικές καί τίς ὁμαδικές ἀντιδράσεις μέ ὅλο καί λιγότερο ἀέρα καί μποροῦν νά διαχωριστοῦν οἱ ἀερόβιοι καί οἱ ἀναερόβιοι ὀργανισμοί. Ἄλλοι εἶπαν ἀκόμα ὅτι στή νέφωση πρέπει ν' ἀποδοθοῦν καί μερικά συμπτώματα ὅπως οἱ ἀναιτιολόγητοι πυρετοί, ἐφιδρώσεις, ἀτονίες, διάρροιες, λιποθυμίες καί ρίγη. Μερικούς τούς πῆγαν στό νοσοκομεῖο κι ἐκεῖ μαζί μέ τό σύγκρυο τούς ἔπιασε ἀκατάσχετη φλυαρία. Μιλοῦσαν λαχανιαστά καί γρήγορα γιά ὅλα τους τά ζητήματα μήπως καί δέν προλάβουν νά τά ποῦν ὅλα.

Στήν πόλη αὐτή παρατηρεῖται ἔλλειψη καί ἑνός ἄλλου πολύ σημαντικοῦ ἀγαθοῦ. Δέν προφταίνει κανείς τίποτα κι ὅλοι μαζί βολοδέρνουν χωρίς νά κάνουν κάτι ἀνάλογα μέ τίς προσπάθειές τους. Ὁ χρόνος τους δέ φτουράει. Κουράζονται γρήγορα ὅπως ὕστερα ἀπό ἄσκοπες κι ἀταίριαστες κινήσεις. Ὑπάρχουν χάσματα καί καταβόθρες πού ρουφᾶνε τό χρόνο. Ἀμέτρητες ὧρες πᾶνε χαμένες, κεῖτονται ἄδειες σάν παράλυτες, ἄχρηστες, γιά τά σκουπίδια. Μερικοί ψάχνουν στ' ἀπορρίματα νά κλέψουν ράκη ἀπό τόν δικό τους χρόνο πού τόν πέταξαν, ἄλλοι πέφτουν κατάκοποι χωρίς κανένα ἀποτέλεσμα. Εἶναι λοιπόν ἄρρωστος ὁ χρόνος σ' αὐτόν τόν τόπο; Ἀπό τί πάσχει καί πῶς θά μετρηθεῖ ἡ ἀρρώστεια του; Τά συμπτώματα εἶναι ὁρατά, δέν ἔχει ὅμως ἀκόμα ἀπομονωθεῖ τό αἴτιο. Ἴσως νά συνεργοῦν πολλά. Οἱ χρονοπαθολόγοι λένε ὅτι εἶναι πιθανό νά ἔχασε τήν ἐσωτερική του ἀξία, τήν ἱκμάδα, δέν γεννάει τήν ἑπόμενη στιγμή, ἄλλαξε ἡ ἀναπαραγωγική του ἱκανότητα. Ἄλλοι μιλᾶνε γιά ποιότητες χρόνου, γιά τόν συνδετικό ἱστό πού περιέχει γιά μειωμένη ἀνελαστικότητα, γιά εἰδικούς δεῖκτες τῆς ροῆς, τῆς ποσότητας, τῆς πυκνότητας καί ἄλλα πολλά. Ἐκτός ἀπό τήν παθολογία, ἄλλοι ἐπιμένουν μέ ἐπιχειρήματα ὅτι γίνονται μεγάλες κλοπές καί καταχρήσεις, παράνομες συσσωρεύσεις καί ἄδηλες ἀπομυζήσεις. Ὑπάρχουν καί μερικοί πού διαπιστώνουν ὅτι τόν κακοποίησαν, τόν βασάνισαν, τόν κρεούργησαν, τόν ἀνασκολόπισαν καί τώρα ἐκδικεῖται καθώς διαρρέει, ἐξατμίζεται καί χάνεται. Συχνά πέφτει κάθετα σάν καταρράκτης κι ἄλλοτε πάει σάν κουτσή χελώνα, τρυπώνει στό χῶμα σάν ψόφιο σκουλήκι. Δέν ἀποκλείεται νά δίψασε, νά κουράστηκε, νά νύσταξε. Ἀναπτύχθηκε ὁ κλάδος τῆς χρονονομίας καί τῆς χρονογενετικῆς, ἀλλά χωρίς ἀποτέλεσμα. Ἔστησαν παντοῦ ρολόγια, αὐτογραφικά συστήματα, μετροῦν τό κόστος σέ χρόνο καί τό κόστος τοῦ χρόνου. Δέν ἀποθησαυρίζεται, ἡ τιμή του ἔχει ἐξευτελιστεῖ καί κάποιοι τόν ἀγοράζουν περιφρονητικά μέ πενταροδεκάρες.

Ο αἰώνας τοῦ φακέλλου συνεχίζεται καί βρίσκεται στήν πλήρη δόξα του. Ὅλοι πρέπει ν' ἀποκτήσουν τό φάκελλό τους, εἶναι ἕνα ἀπαραίτητο μέσον προσωπικῆς ἐπιβίωσης. Ἄνθρωπος χωρίς φάκελλο εἶναι ἀνύπαρκτος καί ἀγέννητος. Πῶς θά ζήσει καί τό πανάρχαιο καθεστώς χωρίς τούς φακέλλους; Πότε ἄρχισε ὁ αἰώνας αὐτός, ἄς τό βροῦν οἱ ἱστορικοί, οἱ ἀρχειοφύλακες καί οἱ ἀπολογητές τῆς φακελλοκρατίας. Ἐκτός ἀπό τίς πρακτικές χρήσεις πού μπορεῖ νά ἔχει γιά τό σύστημα ὁ φάκελλος εἶναι μιά σύγχρονη μέθοδος μεταφυσικοῦ φόβου. Ἡ θεοκρατία τῆς μυστικῆς καταγραφῆς πού σέ ἀκολουθεῖ ἐσένα καί τά παιδιά σου, τόν περίγυρο καί τούς φίλους σου εἶναι μιά ἀπρόσιτη ἀποθήκη ἁμαρτημάτων, στιγματισμῶν πού συνθέτουν μεγάλες προπατορικές, τρέχουσες καί μελλοντικές ἐνοχές. Ὅλα γράφονται καί τίποτα δέν σβήνει. Ἡ μυστική διεργασία, τί γράφεται, ἀπό ποιόν, πῶς γράφεται, ἀπό ποιές πηγές ἀντλοῦνται τά στοιχεῖα τῶν κακῶν λογισμῶν καί τῶν πράξεων, ποιός ἔχει δικαίωμα νά ξέρει τί διαλαμβάνεται στίς μυστικές καταγραφές καί πότε χρησιμοποιεῖται τό ὑλικό αὐτό συγκροτεῖ τή θεολογία τοῦ φακέλλου. Ἡ μεταφυσική του διόγκωση καθορίζει τήν καθημερινή θρησκευτική πρακτική. Ὁ φόβος ἐπιβάλλει ἐκεῖνο τόν τρόπο συμπεριφορᾶς πού δέν θά καταγράφεται οἱ «ἁμαρτίες». Καί ἐπειδή ὁ κώδικας εἶναι γνωστός καί οἱ πηγές τροφοδοσίας τοῦ φακέλλου εἶναι ἄγνωστες σχηματίζεται στή φαντασία τόσο ὀφέλημη ψύχωση τοῦ πιστοῦ πού ὑποχρεοῦται νά αἰσθάνεται ὅτι παρακολουθεῖται ἀπό τόν πανταχοῦ παρόντα ὀφθαλμόν ὅς τά πάνθ' ὁρᾶ. Ἡ πανάρχαια μυστικιστική καταγωγή τοῦ φακέλλου συνεχίζεται μέ τίς ἠλεκτρονικές καρτέλες τῶν τωρινῶν ἀπολογητῶν του.

Ἐξαπόλυσαν ἀνιχνευτές ν' ἀνακαλύψουν πηγές γελοιότητας γιά ν' ἀρδεύσουν μέ τό γελοῖο τούς κάμπους καί τίς πολιτεῖες. Ὅπου πέσει τίποτα δέ φυτρώνει. Κι ἄν τύχει νά βλαστήσει κάτι, γίνεται τερατόμορφο. Ἐλάχιστοι μποροῦν ν' ἀντισταθοῦν στίς ἐπιθέσεις του, τό γελοῖο φέρνει ἀσφυξία. Ἔγιναν μεγάλες προμήθειες ἀπό αὐτό τό εἶδος. Ποῦ ὑπάρχουν οἱ πηγές τῆς γελοιότητας; Ἀναβλύζουν κρυφά μέσα στή χώρα; Νά χαρτογραφηθοῦν τά κοιτάσματα, νά μελετηθεῖ τό δίκτυο διανομῆς, οἱ σταθμοί ἐλέγχου καί οἱ ἀποθῆκες τοῦ δραστικοῦ προϊόντος. Ὥρισαν φρουρούς γιατί τελικά σημασία ἔχει ἡ κατεύθυνση τῆς ροῆς στό περίεργο αὐτό δίκτυο. Τό ρεῦμα γυρίζει εὔκολα ἀντίθετα.

Νέες ἐκδόσεις

Ἑλληνική πεζογραφία

Πέτρος Ἀμπατζόγλου : Προσωπική ἀποκάλυψη (Διήγ.)
Θανάσης Βαλτινός : Ἡ κάθοδος τῶν ἐννιά
Θανάσης Βαλτινός : Τρία Ἑλληνικά μονόπρακτα
Γ. Γιατρομανωλάκης : Ἡ ἀρραβωνιαστικιά
Ἀλέξανδρου Κοτζιάς : Ἀντιποίησις ἀρχῆς
Στρατής Δούκας : Δεσμός (Διήγ.)
Παντελής Καλιότσος : Δεκεμβριανή νύχτα (Μυθ.)
Μένης Κουμανταρέας : Τό κουρεῖο
Χριστόφ. Μηλιώνης : Τά διηγήματα τῆς δοκιμασίας
Τατιάνα Γκρίτση-Μιλιέξ : Βυθοσκοπήσεις (Διήγ.)
Ἀριστ. Νικολαΐδης : Ὁ κόσμος εἶναι ἄλλος (Διήγ.)
Μαρία Παπαδημητρίου : Τό μαχαίρι (Νουβ.)
Ἀντιγόνη Ρώτα Σάν τά ἀγριολούλουδα
Γιῶργος Χειμωνάς : Οἱ χτίστες

Ἑλληνική Ποίηση

Τ. Δαυλόπουλος : Ἰσορροπιστής στή Ράμα
Ε. Γ. Μαυρόπουλος : Ἐγκόλπιο
Νίκος Στάγκος : Ποιήματα 1966-77

Δοκίμια - Μελέτες - Ἱστορικά

Μ. Ἀλεξανδρόπουλος : Τό Ρωσικό χρονικό γιά τήν ἅλωση τῆς Κων/πολης (ἀπόδοση).
Φ. Ἀσμούς : Ἀριστοτέλης
Ζ. Π. Βερνάν - Π. Βιντάλ Νακέ : Μύθος καί τραγωδία στήν Ἀρχαία Ἑλλάδα
Ζήσης Οἰκονόμου : Ὁ Παπαδιαμάντης καί τό νησί του
Ζινέτ Ραιμπό : Τό παιδί καί ὁ θάνατος

Θέατρο

Ἰάκωβος Καμπανέλλης : Θέατρο, τόμος 1ος

Ξένη λογοτεχνία

Ἀλεξάντρ Πούσκιν : Στίς ἀναμνήσεις τῶν συγχρόνων του (Μετ. Ζωῆς Α. Νάσιουτζικ)
Ἄνν Φιλίπ : Ἕνα καλοκαίρι κοντά στή θάλασσα
: (Μετ. Στρατής Τσίρκας)

Ξένη Ποίηση

Κλεῖτος Κύρου : Ξένες φωνές (μεταφράσεις)

Ἐκδόσεις Τέχνης

Ἀγήνωρ Ἀστεριάδης : Λάρισα
Νίκος Χουλιαράς : Ζωγραφική - Κείμενα
Λάο Τσέ : Τάο τέ Κίνγκ

ΓΙΑΝΝΗ ΡΙΤΣΟΥ : ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ 30η ἔκδοση
(ξυλογραφίες ΤΑΣΣΟΥ)
Σέ περιορισμένο ἀριθμό ἀντιτύπων

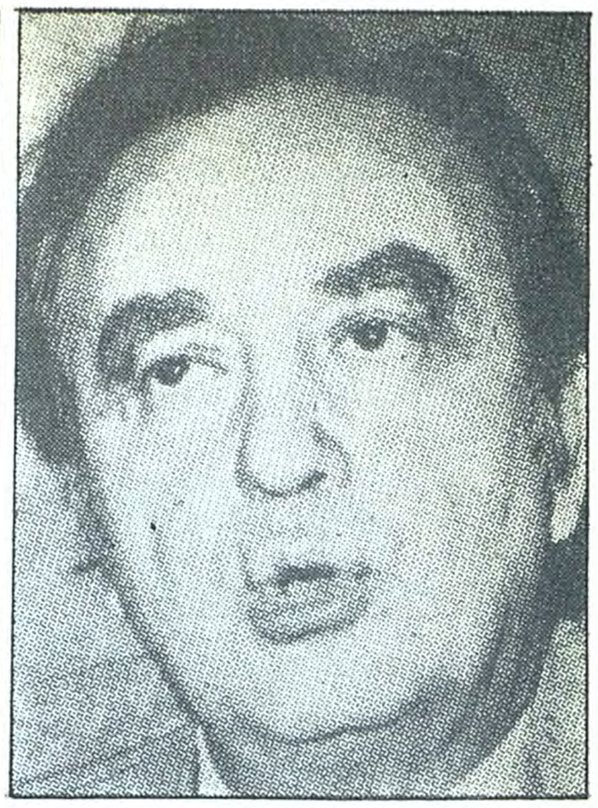
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ
Πανεπιστημίου 44 - Τηλ. 3615.783

Ὑπάρχει φῶς στό βάθος τοῦ διαδρόμου;

τοῦ Δημόνικου

Κυπριανοῦ.

Λυσσαρίδης.

Κανένας δέν φαίνεται νά εἶναι αἰσιόδοξος γιά τά ἀποτελέσματα τῆς συνάντησης τοῦ Προέδρου Κυπριανοῦ μέ τόν Ραούφ Ντενκτάς τήν ἐρχόμενη Τετάρτη, οὔτε ἡ ἴδια ἡ κυπριακή κυβέρνηση. Παράλληλα ὁ «δυτικός παράγοντας» ἀναγνωρίζοντας τό ἀδιέξοδο καταβάλλει σύντονες προσπάθειες καί ἀσκεῖ πιέσεις γιά τήν ἐξεύρεση «συμπεφωνημένων σημείων» μέ βάση τό γνωστό νατοϊκό σχέδιο τό ὁποῖο οἱ ΗΠΑ περιφέρουν τό τελευταῖο ἑξάμηνο μέ δευτερεύουσες κάθε φορά τροποποιήσεις πού δέν θίγουν τή βασική διαχωριστική δομή του...

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ Κυπριανοῦ-Ντενκτάς ὑπῆρξε τό ἀποτέλεσμα τόσο «δυτικῶν» ὅσο καί «ἀνατολικῶν» ὑποδείξεων οἱ ὁποῖες βέβαια σκοποῦν τήν ἀποκατάσταση μιᾶς ἐπαφῆς καί τή συνακόλουθη ἐπανέναρξη τοῦ διακοινοτικοῦ διαλόγου σάν μέσου ξεπεράσματος τοῦ ἀδιεξόδου καί τῆς στασιμότητας πού ἐπικρατεῖ τόν τελευταῖο καιρό στό Κυπριακό, χωρίς βέβαια αὐτή ἡ διαδικαστική σύμπτωση νά ὑπονοεῖ καί σύμπτωση πολιτικῶν ἐπιδιώξεων.

ΕΙΝΑΙ ἐξάλλου ἀπό πλευρᾶς ΗΠΑ εὐδιάκριτη μιά διαφορετική τακτική σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τή συνάντηση Κυπριανοῦ-Ντενκτάς ἄν θυμηθεῖ κανένας τόν οὐσιαστικό ρόλο πού διεδραμάτισε στή συνάντηση Μακάριου-Ντενκτάς ὁ τότε προεδρικός ἀπεσταλμένος κ. Κλάρκ Κλίφορτ. Αὐτή τή φορά φαίνεται ὅτι ἡ ἀμερικανική πολιτική ἀναμένοντας τήν ἐπισημοποίηση τοῦ ἀδιεξόδου καί ἴσως κάποια ἔνταση – ἀμέσως μετά – στίς σχέσεις τῶν δυό κοινοτήτων προτιμᾶ τό ρόλο τοῦ πυροσβέστη τήν ὥρα τῆς φωτιᾶς...

ΠΡΟΦΑΝΩΣ δέν εἶναι ἄσχετες μέ αὐτή τήν τακτική οἱ πληροφορίες ξένων διπλωματικῶν κύκλων οἱ ὁποῖες μιλοῦν γιά μιά καινούρια πρωτοβουλία τῶν ΗΠΑ μέ συμμέτοχους τή Δυτ. Γερμανία, τή Γαλλία καί τή Μ. Βρετανία καί ἡ ὁποία προβλέπει τήν ἀπό πρίν δέσμευση τῶν δυό «μητέρων-πατρίδων» στά πλαίσια τῆς ἐαρινῆς συνόδου τοῦ ΝΑΤΟ.

ΑΣ ΓΥΡΙΣΟΥΜΕ ὅμως στήν ἐπικείμενη συνάντηση Κυπριανοῦ-Ντενκτάς καί τίς ἐκτιμήσεις τῆς ἴδιας τῆς κυπριακῆς κυβέρνησης καί τῆς κυπριακῆς πολιτικῆς ἡγεσίας:

- **Τόσο ὁ κυβερνητικός ἐκπρόσωπος ὅσο καί ὁ πρόεδρος τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος, ΕΔΕΚ κ. Βάσος Λυσσαρίδης μέ δηλώσεις τους ἔκαναν σαφές ὅτι εἶναι ἀπαισιόδοξοι γιά τά ἀποτελέσματα τῆς συνάντησης. Ὁ ἴδιος ὁ Πρόεδρος Κυπριανοῦ ἐξάλλου κατά τή διάρκεια τῆς πρόσφατης ἐπίσκεψής του στήν Ἀθήνα εἶχε δηλώσει ὅτι κατά τή συνάντηση θά ἐπιδιώξει συζήτηση «ἐπί τῆς οὐσίας» γιά νά διαφανεῖ ἄν ὑπάρχουν καί ποιές εἶναι οἱ διαθέσεις τῶν τουρκοκυπρίων γιά μιά δίκαιη καί θιώσιμη λύση. Ἀκόμα ὅτι: ἡ συνάντησή του μέ τόν Ντενκτάς «δέν σημαίνει καί ἐπανέναρξη τῶν διακοινοτικῶν συνομιλιῶν». Ἔτσι ἡ προσέλευση τοῦ προέδρου Κυπριανοῦ στή συνάντηση μοιάζει νά στηρίζεται περισσότερο στό σκεπτικό τῆς κατάρριψης ὁποιουδήποτε ἐπιχειρήματος γιά «ἀδιαλλαξία» τῆς κυπριακῆς κυβέρνησης καί τῆς ἑλληνοκυπριακῆς πλευρᾶς.**

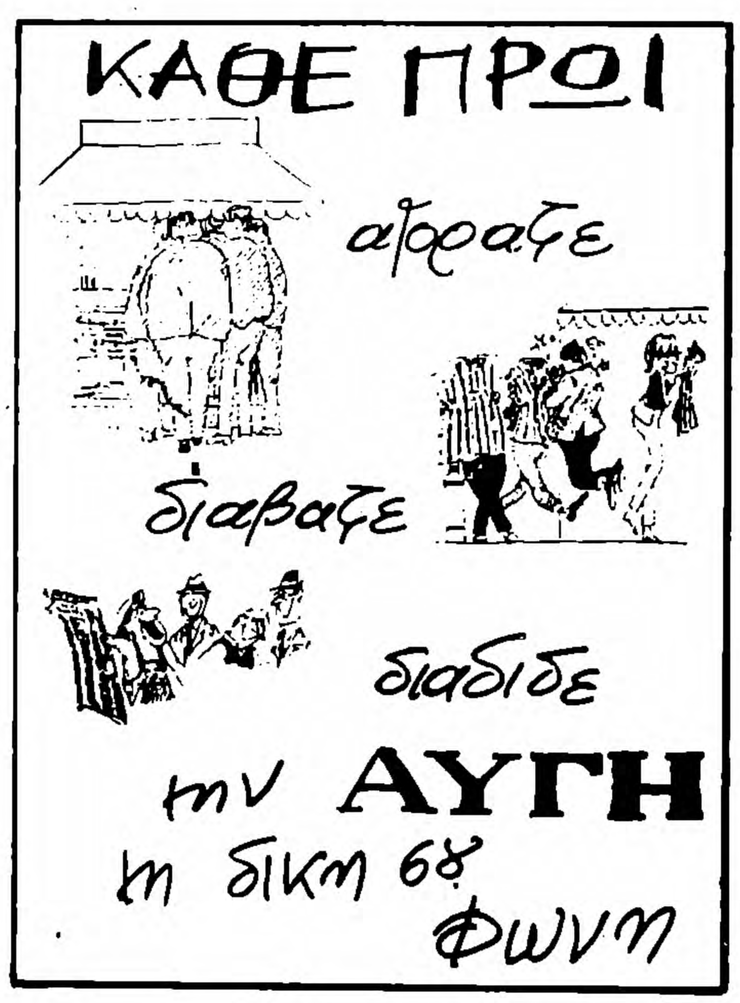
ΤΟ ΑΚΕΛ θεωρεῖ τή συνάντηση Κυπριανοῦ-Ντενκτάς, «κίνηση πρός τήν ὀρθή κατεύθυνση καί ὑποστηρίζει ὅτι ἡ παράταση τῆς ἐκκρεμότητας καί τοῦ ἀδιεξόδου δημιουργεῖ πολλαπλούς κινδύνους γιά τήν ὑπόθεση τῆς Κύπρου». Ἕνθερμος ὑποστηρικτής καί μόνιμος συνήγορος μιᾶς «γρήγορης λύσης» εἶναι τό δεξιό κόμμα τοῦ «Δημοκρατικοῦ Συναγερμοῦ» τοῦ κ. Γλαύκου Κληρίδη πού στεγάζει καί πραξικοπηματικά στοιχεῖα.

ΣΕ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ του πρός τήν τουρκική ἐφημερίδα «Γκιούν-Αϊντίν» ὁ κ. Βάσος Λυσσαρίδης ἐξηγώντας τήν ἀπαισιοδοξία του γιά τά ἀποτελέσματα τῆς συνάντησης Κυπριανοῦ-Ντενκτάς δήλωσε ὅτι ἡ συνάντηση αὐτή εἶναι «ἀπροετοίμαστη» καί ὅτι ὁ Ντενκτάς δέν εἶναι ἔγκυρος συνομιλητής. «Τό κόμμα μου – πρόσθεσε – εἶναι ἕτοιμο γιά συνομιλίες μέ ὁποιοδήποτε κόμμα τῆς τουρκοκυπριακῆς ἀντιπολίτευσης». Τό τελευταῖο αὐτό μοιάζει ν' ἀποτελεῖ καί τήν ἐξήγηση ὅλων ἐκείνων τῶν ἐκτιμήσεων πού δέν βλέπουν «φῶς στό βάθος τοῦ διαδρόμου»...

ΓΙΑΤΙ πραγματικά ἡ «ἀντιπροσωπευτική» ἐξουσία τοῦ κ. Ντενκτάς εἶναι πολύ περιορισμένη. Δέν εἶναι βέβαια κάτι καινούριο ἄν ποῦμε ὅτι ὁ Ντενκτάς εἶναι ἁπλῶς ἕνας τοποτηρητής μέ δέσμια ἁρμοδιότητα. Τό πρόσφατο παράδειγμα μιᾶς ὁμάδας σουηδῶν ἐπιχειρηματιῶν καί δημοσιογράφων τούς ὁποίους ὁ ἴδιος συνόδευε στήν Ἀμμόχωστο ἀλλά στούς ὁποίους ἀπαγορεύτηκε ἡ εἴσοδος στήν πόλη ἀπό τό στρατιωτικό διοικητή εἶναι ἐνδεικτικό τοῦ σεβασμοῦ πού τά στρατεύματα κατοχῆς τρέφουν πρός τόν «πρόεδρο» τοῦ «Ὁμόσπονδου Τουρκοκυπριακοῦ κράτους»

ΑΛΛΑ οὔτε οἱ ἐντολοδόχοι τοῦ κ. Ντενκτάς φαίνεται ὅτι εἶναι σέ θέση αὐτή τή στιγμή νά τοῦ ὑποδείξουν ἕνα σοβαρά διαπραγματεύσιμο πλαίσιο συζήτησης. Ἡ πολιτική κατάσταση στήν Τουρκία καί τά πολλά προβλήματα πού ἀντιμετωπίζει ἡ κυβέρνηση Ἐτσεβίτ προοιωνίζουν περίοδο πολιτικῆς κρίσης. Καί βέβαια ὁ Τούρκος πρωθυπουργός θέλει νά ἀποφύγει ὁτιδήποτε πού θά τήν ἔφερνε πιό κοντά. Πολύ περισσότερο δέν θά ἀνελάμβανε τήν εὐθύνη μιᾶς «ὑποχώρησης σέ ἕνα ἐθνικό θέμα»...

ΕΤΣΙ ἄν κάτι θά πρέπει νά ἀναμένει κάποιος ἀπό τή συνάντηση Κυπριανοῦ-Ντενκτάς αὐτό θά πρέπει νά εἶναι ἡ ἐπισημοποίηση τοῦ ἀδιεξόδου μιά καί ὁ Πρόεδρος Κυπριανοῦ εἶναι ἀποφασισμένος νά ἐπιμείνει στίς διακηρυγμένες θέσεις του... ■

ΤΟ 1ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ «ΝΕΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ»:

Οι αντιφάσεις ενός εκσυγχρονισμού

ΟΤΑΝ ὁ πρώην ἀρχηγός καί νῦν πρόεδρος τῆς Ν.Δ. κ. Κ. Καραμανλῆς ἔκλεινε στή Χαλκιδική τό πρῶτο συνέδριο τοῦ κόμματος, ἐκτός προγράμματος, καί γιά νά μήν ἀφήσει τήν τελευταία ἐντύπωση μέ τήν παρουσία τοῦ κ. Ἀβέρωφ στό βῆμα, διατύπωσε τήν θέση ὅτι «ἐκτός ἀπό τήν δημιουργία τῶν ἰδεολογικῶν ἀρχῶν καί τήν ἔναρξη διαδικασιῶν μέσα στό κόμμα», μέ τό Συνέδριο «ὀργανώθηκε καί σφυρηλατήθηκε ἡ ἑνότητα τοῦ κόμματός μας».

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ διατύπωση θά ἦταν πιό ἀκριβής – ἀλλά δέν μποροῦσε φυσικά νά εἶναι καί αὐτή ἀπό στόματος Καραμανλῆ – ἄν ἔλεγε ὅτι αὐτή ἡ ἑνότητα ἐπιτεύχθηκε χάρη στήν πλήρη ὑποταγή τοῦ κ. Ἀβέρωφ στή γραμμή πού χάραξε ὁ πρόεδρος τῆς Ν.Δ.

Γιατί ἄν σέ κάτι παρουσίασε ἐνδιαφέρον τό 1ο συνέδριο τῆς Ν.Δ. αὐτό ἦταν ἡ κατά κράτος ἥττα τῶν ἀκροδεξιῶν καί προσωπικά τοῦ ἴδιου τοῦ κ. Ἀβέρωφ σέ μιά ἀναμέτρηση πού ἔγινε σιωπηρά, ἀλλά μέ ἀρκετό πεῖσμα στό παρασκήνιο.

ΕΙΝΑΙ πολλές οἱ ἐνδείξεις πού φανερώνουν ὅτι ὁ ὑπουργός Ἐθνικῆς Ἀμύνης «ἔφαγε πιά τά – πολιτικά – ψωμιά του» καί μάλιστα μέ τρόπο, πού τά περιθώρια δράσης του στένεψαν ἐντός καί ἐκτός τῆς Ν.Δ. Ἡ περιθωριοποίηση πάντως τοῦ κ. Ἀβέρωφ δέν ἀρκεῖ γιά νά πάρει ἡ Ν.Δ. τήν εἰκόνα τοῦ «κόμματος τῆς Ἀλλαγῆς» (!) – κάτι πού μέ ἔμφαση θέλησαν νά παρουσιάσουν στίς ὁμιλίες τους τά ἡγετικά στελέχη τῆς Ν.Δ.

ΚΑΙ ΑΠΟ τήν ἄποψη αὐτή οἱ παρατηρήσεις τοῦ τύπου τῆς ἀντιπολίτευσης, ὅτι ἡ κυβέρνηση θά πάρει σκληρά μέτρα γιά τούς ἐργαζόμενους ἤ θά συνεχίσει τήν ἀντιπαράθεση καί τήν πολεμική πρός τήν κομμουνιστική Ἀριστερά, τό ΠΑΣΟΚ, ἀλλά καί ἄλλες δυνάμεις τῆς ἀντιπολίτευσης, δέν ἀποτελοῦν καμιά σημαντική ἀνακάλυψη.

ΔΕΝ πιστεύουμε βέβαια ὅτι θά ὑπῆρξαν προσδοκίες – γιά τούς σοβαρούς ἀνθρώπους – ὅτι οἱ ἀποφάσεις τοῦ πρώτου συνεδρίου τῆς Ν.Δ. θά ἐγκαινίαζαν τή χάραξη μιᾶς ἀδέσμευτης ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, θά σήμαιναν παραχώρηση τῶν κεκτημένων προνομίων τῆς ἄρχουσας τάξης, θά καθόριζαν τά πλαίσια μιᾶς νέας ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς ἤ τέλος θά προωθοῦνταν ἡ ἰδέα μιᾶς κυβέρνησης ἐθνικῆς ἑνότητας (!)

Ο,ΤΙ συνέβη στή Χαλκιδική – καί ἄν κάτι συνέβη – πρέπει, νά τό δοῦμε σέ σχέση μέ τό πρίν ἀπό δυό χρόνια προσυνέδριο στόν ἴδιο χῶρο καί στά πλαίσια τῆς ἱστορίας καί τῶν παραδόσεων τῆς ἑλληνικῆς Δεξιᾶς. Τῆς Δεξιᾶς πού πολιτεύεται καί κυβερνᾶ τόν τόπο ἀπό δεκαετίες τώρα. Ἀλλά ἡ σύγκριση πρέπει νά γίνει καί σέ σχέση μέ τήν ἱστορία τοῦ προέδρου τῆς Ν.Δ. – ἤ ἀλλιῶς τοῦ ἡγέτη τῆς ἑλληνικῆς Δεξιᾶς – κ. Κ. Καραμανλῆ ὁ ὁποῖος ἀρέσκεται βέβαια νά ἰσχυρίζεται ὅτι *«οὐδέποτε εἴχαμε τόση δημοκρατία σ' αὐτόν τόν τόπο»*, ἀλλά λησμονεῖ ἐπίσης νά πεῖ ὅτι οὐδέποτε εἴχαμε καί τόση φαυλότητα καί καταπίεση, ὅση στίς «ὡραῖες μέρες» τῆς διακυβέρνησης τῆς χώρας ἀπό τόν ἴδιο, ὅταν ἦταν ἀρχηγός τῆς ΕΡΕ.

ΑΛΛΑ θά ἔπρεπε ἀκόμα νά σημειωθεῖ ὅτι πέρα ἀπό τό εὐχολόγιο καί τήν «εὐπρεπή» εἰκόνα πού θέλησε νά ἐμφανίσει ἡ Ν.Δ., ἡ ἀναντιστοιχία ἔργων καί λόγων εὔκολα ἀποκαλύπτεται, ἡ ἐπαγγελόμενη Ἀλλαγή ἀποτελεῖ φενάκη καί οἱ ἀντιφάσεις στή λειτουργία της σάν κόμματος καθορίζουν καί τά ὅρια πού θά κινηθεῖ.

ΑΥΤΑ ὅλα οἱ δημοκρατικές δυνάμεις μποροῦν νά τά καταδείξουν μέ σαφήνεια, ἄν δέν ἀρκεστοῦν, βέβαια, σέ φιλάρεσκους καί γενικόλογους ἀφορισμούς καί κατηγορηματικές ἀποφάνσεις. Τά ἀδιέξοδα τῆς πολιτικῆς τῆς Ν.Δ. ἀποτελοῦν μιά πραγματικότητα πού βιώνει ὁ ἑλληνικός λαός καθημερινά. Ἡ Ἀλλαγή δέν θά προέλθει παρά μόνον ἀπό ἐκείνους πού καί μποροῦν καί ἔχουν τή θέληση γιά νά τήν ὑλοποιήσουν. Τό πολιτικό συγκρότημα τῆς Δεξιᾶς, οὔτε θέλει, οὔτε καί τό μπορεῖ – λόγω ἐπιλογῶν καί ἐξαρτήσεων – νά φέρει καμιά οὐσιαστική Ἀλλαγή· ὅσα συνέδρια καί ἀνακαινίσεις στήν πρόσοψη καί ἄν ἐπιχειρήσει.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ καί ὁ χρόνος γιά τή σύγκληση τοῦ 1ου συνεδρίου τῆς Ν.Δ. εἶναι συναρτημένη:

- Μέ τήν προσπάθεια ἐκσυγχρονισμοῦ καί ἐξευρωπαϊσμοῦ τῆς Ν.Δ. πρίν ἀπό τήν ὑπογραφή τῆς ἔνταξης στήν ΕΟΚ.
- Τήν διαπιστωμένη πτώση τῆς ἐπιρροῆς τῆς Ν.Δ. μετά τήν σειρά ἀντιλαϊκῶν μέτρων καί τήν ἀποτυχία τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς γραμμῆς καί
- Τήν διαμάχη τῶν ἡγετικῶν στελεχῶν καί ὑπουργῶν τῆς κυβέρνησης πού εἶχε ἀρχίσει νά παίρνει ἀνησυχητικές διαστάσεις καί νά δημοσιοποιεῖται.

ΑΝ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ τῆς Ν.Δ. ἐνδιαφερόταν γιά τή δημοκρατική λειτουργία τοῦ κόμματός του, θά ὄφειλε – ὅπως παρατηροῦσαν πολλά νέα στελέχη – νά ἀνάψει τό «πράσινο φῶς» γιά τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου ἀμέσως μετά τό προσυνέδριο, πρίν ἀπό δυό χρόνια καί ὄχι νά δώσει τήν ἐντολή γιά τήν ἐσπευσμένη σύγκλησή του μέσα σέ δυό μῆνες.

ΑΥΤΟΣ ὁ τεχνικός λόγος – τοῦ σύντομου καί ἐσπευσμένου – προβλήθηκε ἄλλωστε καί σάν δικαιολογία γιά τό εἶδος τοῦ συνεδρίου πού πραγματοποιήθηκε. Εἶναι ἐνδιαφέρον νά σημειώσουμε ἐδῶ τί σήμαινε γιά τούς διοργανωτές του – ἀπό ὀργανωτική ἄποψη τουλάχιστον – αὐτό τό συνέδριο.

- Ἐντύπωση μιᾶς μεγαλόπρεπης – καί φυσικά πολυδάπανης – παράστασης «καθώς ἅρμοζε» στό κυβερνητικό κόμμα.
- Μεγάλη δημοσιότητα ἀπό τόν τύπο καί τά μέσα ἐνημέρωσης καί ἀξιοποίηση

κάθε ἄλλης δυνατότητας (τό ἔγχρωμο φίλμ πού γυρίστηκε γιά λογαριασμό τῆς Ν.Δ. κόστισε 700.000 δρχ.)

● Προβολή πρός τά ἔξω τοῦ κυβερνητικοῦ ἔργου, ἀφοῦ κύριο μέρος τῶν «ἐργασιῶν» ἦταν ἡ προπαγάνδισή του. Ἡ ἐντύπωση ἦταν πώς τό συνέδριο σέ μεγάλο ποσοστό ἔγινε «γιά νά ἀκουστεῖ ἡ φωνή τῆς Ν.Δ.» πρός τά ἔξω καί ὄχι γιά νά ἐπεξεργαστοῦν οἱ σύνεδροι ἰδεολογικές θέσεις καί ὀργανωτικούς θεσμούς.

● Κανένα ἑλληνικό κόμμα δέν κλήθηκε στό συνέδριο, ἀλλά οὔτε καμιά ξένη ἀντιπροσωπεία· τό ἀντίθετο θά δημιουργοῦσε, ὅπως εἶναι φανερό, πρόσθετα προβλήματα γιά «συγγενεῖς» πολιτικά, χώρους, ἀλλά εἶναι καί ἔξω ἀπό τή νοοτροπία ἑνός αὐταρχικοῦ καί γνήσια μεσσιανικοῦ ἀρχηγοῦ πού ὁρίζει ἑαυτόν ὡς τόν μόνον ἄξιο ἡγέτη ἑνός ἀναντικατάστατου φορέα τῆς ἐξουσίας.

● Κανένα μήνυμα ἤ ψήφισμα δέν ἀκούστηκε ἐκτός ἀπό τά τηλεγραφήματα δικαιολογημένα ἀπόντων συνέδρων (ἐν αὐτοῖς καί ὁ κ. Γραμματίδης πού σημείωνε ὅτι ἄν χρειαζόταν θά ἔφθανε μέ φορεῖο!). Γιά παράδειγμα, οἱ Κύπριοι, οἱ ἀπόδημοι, τά κοινωνικά στρώματα δέν εἶχαν καμιάν ἀναφορά. Καί ἕνα τηλεγράφημα πού ἔστειλε ὁ σύλλογος τῶν Βορειοηπειρωτῶν καί ζητοῦσε τή συμπαράσταση τῶν συνέδρων, δέν διαβάστηκε γιατί, σύν τοῖς ἄλλοις, θά θύμιζε τίς δραστηριότητες τοῦ ἐπίκουρου ὑποπλοίαρχου κ. Ἀβέρωφ!

ΑΛΛΑ στό οὐσιαστικό ἐπίπεδο τό συνέδριο τῆς Ν.Δ. δέν ἦταν δημοκρατικό, γιατί:

● Οἱ ἰδεολογικές κατευθύνσεις καί αὐτός ἀκόμα ὁ ὁρισμός τῆς ἰδεολογίας του («ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός») ἦταν μιά ἀπό τίς μικρές θαυματοποιητικές ἐκπλήξεις πού προσκόμισε αἴφνης ὁ ἀρχηγός της καί

● τό καταστατικό καί οἱ θεσμοί λειτουργίας τοῦ κόμματος ἦταν ἐπίσης δοτά καί οἱ τροποποιήσεις πού πέρασαν ἦταν στοιχειώδεις καί δέν «διόρθωναν» διόλου τό συγκεντρωτικό καί αὐταρχικό τρόπο λειτουργίας τοῦ κόμματος τῆς Ν.Δ.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ δέν σημαίνει ὅτι δέν ἔγινε μιά σειρά ἀπό διαδικαστικές συζητήσεις γιά τόν τρόπο λειτουργίας τῶν ἐνδιάμεσων ὀργάνων – στό βαθμό μάλιστα πού ἡ τυπολατρεία θύμισε κάποτε συζητήσεις «γκρουπούσκουλου» ἀλλά αὐτά ὅλα ἀποτέλεσαν ἕνα περιθωριακό στοιχεῖο στίς κύριες, καί δοτές ἐκ τῶν ἄνω, κατευθύνσεις.

ΑΝ ΟΙ οὐσιαστικοί λόγοι τῆς ἀπόφασης γιά τή σύγκληση τοῦ συνεδρίου ἦταν ὁ ἐξευρωπαϊσμός τοῦ κόμματος σέ σχέση μέ τήν ἔνταξη στήν ΕΟΚ, ἡ τόνωση τῶν ὀπαδῶν μπροστά στήν προϊούσα πτώση τῆς Ν.Δ. καί ἡ πειθάρχηση τῶν δελφίνων καί τῶν ἡγετίσκων, τότε ὁ κ. Καραμανλῆς ἐπέβαλε τίς ἐπιλογές του χωρίς κλυδωνισμούς καί ἰδιαίτερα προβλήματα καί πέτυχε τούς στόχους του.

Ο ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΣ

Ο ΕΞΩΡΑΪΣΜΟΣ τοῦ κόμματος ἐπιχειρήθηκε καί ἐγκαινιάστηκε μέ μιά νέα – γιά τή Δεξιά – πολιτική γλώσσα πού θά βοηθήσει τά στελέχη τῆς Ν.Δ. νά πουλήσουν στήν ἐκλογική πελατεία τό «νέο προϊόν» καί νά ἰσχυριστοῦν στούς Εὐρωπαίους συνεταίρους ὅτι ἡ Ν.Δ. δέν ἔχει διαφορετική νοοτροπία ἀπό τά ἀστικά εὐρωπαϊκά κόμματα μέ κοινοβουλευτική παράδοση.

ΜΙΑ βολική ἐξ ἄλλου μέθοδος εἶναι ἡ μή ἱστορικότητα τοῦ κόμματος· ἡ Ν.Δ. εἶναι πλάσμα μιᾶς παρθενογένεσης. Ὁ κ. Καραμανλῆς δέν ἔχει σχέση μέ τήν ΕΡΕ, ὁ κ. Μητσοτάκης δέν εἶναι ὁ κορυφαῖος τῆς ἀποστασίας, ὁ κ. Ἀβέρωφ δέν εἶναι γεφυροποιός καί ἄλλα πολλά. Τά κόμματα τῆς Δεξιᾶς καί ἡ συντήρηση δέν ὑπῆρξαν ποτέ στήν Ἑλλάδα καί – ἄν ὑπῆρξαν ποτέ αὐτά τά φαντάσματα – ἀφοροῦν κάποιους ἄλλους καί ἡ νοοτροπία τους ἔχει κληρονομηθεῖ ἀπό τά ἄλλα ἑλληνικά κόμματα. Αὐτή ἡ θελημένη ἀντι-ἱστορικότητα καί λησμοσύνη, δικαιολογεῖ πλήρως τό χαρακτηρισμό ἀπό τόν πρόεδρο τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Ἀνδρ. Παπανδρέου τοῦ ἐγχειρήματος σάν «ὀβιδιακή μεταμόρφωση» τῆς Δεξιᾶς – ἕνας χαρακτηρισμός πού, δικαιολογημένα, «πόνεσε» καί ἐνόχλησε τή Ν.Δ.

ΕΙΝΑΙ ἐνδιαφέρον νά τονιστεῖ ἐδῶ πώς ἡ «ΒΡΑΔΥΝΗ» καί ἡ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» – δηλαδή οἱ δυό ἐφημερίδες πού ἑρμηνεύουν πιό πιστά τίς κυρίαρχες σήμερα τάσεις στή Ν.Δ. – τόνισαν καί στίς ἀναλύσεις τους καί ἐμφαντικά μέ τούς τίτλους τους τό σύνθημα τῆς ΑΛΛΑΓΗΣ πού εὐαγγελίζεται, σήμερα, ὁ κ. Καραμανλῆς. Τώρα βέβαια ποιᾶς ἀλλαγῆς; καί ἀπό ποιόν; Θά πρέπει ὅμως νά προσεχτεῖ ὅτι τό σύνθημα τῆς ἀλλαγῆς πού ὡς τώρα μόνο τά δημοκρατικά κόμματα εἶχαν σάν προμετωπίδα, «πέρασε» στή χρήση τῆς Δεξιᾶς· ἡ υἱοθέτηση πάντως αὐτῆς τῆς φρασεολογίας θά πρέπει νά προβληματίσει ὅλους ὅσους ἐνδιαφέρονται γιά μιά οὐσιαστική ἀλλαγή.

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ τοῦ ΠΑΣΟΚ καί τοῦ κ. Παπανδρέου πλανήθηκε στό συνέδριο τῆς Ν.Δ. Δέν ἦταν μόνο ἡ γνώση τῶν σφυγμομετρήσεων καί τῆς ἀποτυχίας τῆς κυβερνητικῆς πολιτικῆς ἀπό τούς ἴδιους τούς ἡγετικούς παράγοντες. Ἦταν παρούσα ἡ ἀγωνία τῶν ὀργανωτικῶν στελεχῶν καί τῶν πολιτευτῶν πού ἔφερναν ἀπό τήν ἐπαρχία τίς ἐμπειρίες τους, τήν ἀμηχανία τους καί τή «γκρίνια» τῶν ὀπαδῶν. Οἱ ἰδεολογικοί ἐξωραϊσμοί, λίγο θά βοηθοῦσαν στήν περίσταση. Μπορεῖ στό τέλος νά μήν εἶναι «φῆμες καί ψευτιές καί ἀνοησίες», ἀλλά «οἱ στατιστικές» ἀποδείχτηκαν πιό χρήσιμες – γιά νά παραφράσουμε τό Σαββόπουλο. Ὅλοι οἱ ὑπουργοί καί ὁ ἴδιος ὁ ἀρχηγός ἐπικαλέστηκαν ἀριθμούς καί πολιτικά ἐπιτεύγματα.

ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ἡ ἰδεολογική ἐκστρατεία ὑλοποιήθηκε μέ ἀριθμούς! Χαρακτηριστικά ἀναφέρουμε: Οἱ συνεδρίες

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Ἕνα συνέδριο τῆς Ν.Δ. εἶναι ἀλλιώτικο ἀπό τ' ἄλλα:

● Οἱ χῶροι κλιματίζονται. Τό κάπνισμα ἀπαγορεύεται καί ἡ ἀτμόσφαιρα δέν ἔχει ἐκείνη τή θολούρα καί τήν πνιγηρότητα πού σταματᾶ τήν ἀνάσα. Τό γαλάζιο καί τό λευκό κυριάρχησαν. Οἱ σύνεδροι μέ τά κοστούμια τους, τίς γραβάτες τους, οἱ κοπέλες-σύνεδροι καί μέλη τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς προτίμησαν ἐπίσης τό γαλάζιο καί τό λευκό. Ἀλλά καί τά λευκά γαρίφαλα πού μοιράστηκαν κάποια στιγμή, εἶχαν πασπαλιστεῖ μέ λουλάκι.

● Οἱ κονκάρδες στά πέτα τῶν συνέδρων μέ τό ὄνομά τους ἦταν **μπλέ**, πλήν ὅμως: γιά τίς κονκάρδες τῆς ὀργανωτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπιλέγηκε τό **κόκκινο**, γιά ἐκεῖνες τῶν ἐκπροσώπων τοῦ τύπου τό **καφέ** – ὁ κ. Τσαλδάρης φαίνεται δέν συμμερίζεται τίς ἀπόψεις τοῦ προκατόχου του – καί τό **πράσινο** γιά τό προσωπικό τοῦ ξενοδοχείου. Γιατί; Μή βιαστεῖτε: **Πράσινες** κονκάρδες – χωρίς ἀναγραφή τοῦ ὀνόματος φυσικά – εἶχαν στό πέτο τους καί οἱ ἀστυνομικοί μέ πολιτική περιβολή πού εἶχαν διατεταγμένη ὑπηρεσία.

● Ἀνεπιβεβαίωτη πληροφορία ἀνέβαζε σέ 30 τούς παρατηρητές – ἀμερικανούς, μέλη τῆς ἐδῶ πρεσβείας. Ἡ πηγή αὐτῆς τῆς πληροφορίας ἰσχυρίστηκε ὅτι τρεῖς ἀπό αὐτούς τούς παράξενους παρατηρητές εἶχαν πεισθεῖ ὅτι ὁ κ. Ἀθ. Κανελλόπουλος ἦταν ὁ πρωθυπουργός τοῦ Ἰσραήλ Μπεγκίν ἰνκόγνιτο... Μοιάζουν ὑπερβολικά σέ ὅλα!

● Ὁ βουλευτής κ. Φώτιος Χρηματόπουλος προσπάθησε, στή σύντομη εἰσήγησή του, νά ἐμπλουτίσει ἰδεολογικά τό ὁπλοστάσιο τῆς Ν.Δ., δίνοντας τόν ὁρισμό τοῦ Καραμανλικοῦ κράτους. Εἶπε:

«Τό Κράτος πού θεμελίωσε ὁ Καραμανλῆς δέν εἶναι ταξικό, δέν εἶναι ὁλοκληρωτικό, δέν εἶναι κομματικό. Εἶναι παλλαϊκό κράτος!»

Μήν τόν παρεξηγήσετε, δέν εἶναι «δογματικός μαρξιστής». Εἶναι ἄνθρωπος τοῦ κ. Ἀβέρωφ.

● Μιᾶς καί ὁ λόγος περί τοῦ κ. Ἀβέρωφ, σέ ἕνα ἀπό ἐκεῖνα τά, ἐκτός κειμένου, προοδευτικά ἀνοίγματά του, εἶπε:

«Ἔγιναν μεταρρυθμίσεις σέ πολλούς τομεῖς πού ἦταν μερικές φορές βασικές, ὅπως ἡ καθιέρωση τῆς δημοτικῆς γλώσσας. Καί γνωρίζουμε ὅλοι μας, ὅπως μάλιστα ἀνέφερε χτές καί ὁ Ὑπουργός Παιδείας, ὅτι ὑπῆρξαν κάποιες ἀντιδράσεις γι' αὐτήν τήν ἀπόφαση. Δέν σκέφτονται ὅμως αὐτοί οἱ ἀντιδραστικότατοι ἄνθρωποι ὅτι αὐτή ἡ γλώσσα εἶναι ἡ γλώσσα τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιητῆ. Δέν σκέφτονται ὅτι αὐτή τή γλώσσα τή μιλοῦσαν ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, πρίν ἀκόμα

τοῦ ἀπογεύματος τῆς Κυριακῆς ὅπου τρία ὑπουργικά κλιμάκια ἀνέλαβαν νά ἐξηγήσουν, νά ἐπιμορφώσουν καί νά ἀπαντήσουν σέ ἀπορίες, εἰκονογραφεῖ χαρακτηριστικά τό **εἶδος** τῆς ἰδεολογικῆς δουλειᾶς πού μᾶς ἐπιφυλάσσει ἡ Ν. Δ. καί φανερώνει τά ὅριά της. Ἀπό τήν ἄποψη αὐτή ἦταν ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρουσα ἡ συνεδρία πού ἔγινε μέ ἐπικεφαλῆς τόν κ. Μητσοτάκη καί παρόντες τούς οἰκονομικούς ὑπουργούς. Παράπονα καί αἰτιάσεις γιά κυβερνητικές παραλείψεις εἶχαν σάν ἀποτέλεσμα τήν ὑπόσχεση ἀπό μέρους τῶν ὑπουργῶν γιά ἱκανοποίηση τῶν αἰτημάτων. Τά αἰτήματα ἦταν φυσικά δίκαια καί ἡ ἱκανοποίησή τους ἐπιβαλλόταν. Ἀλλά, ποιός εἶναι ὁ μηχανισμός; Παρασταθήκαμε θεατές σπαρταριστῶν ἐπεισοδίων, ὅπως τό ἀκόλουθο:

Ὁ ἀντιπρόεδρος ἐκπολιτιστικοῦ συλλόγου τῆς Κομοτινῆς ἐξέθεσε πόσο δύσκολη εἶναι ἡ πραγματοποίηση τῶν τοπικῶν ἑορτῶν «Ἐλευθέρεια» ἀπό ἔλλειψη οἰκονομικῶν πόρων.

Ἐρώτηση τοῦ ὑπουργοῦ οἰκονομικῶν κ. Κανελλόπουλου:

– *Καί πόσα χρειάζεσαι;*

Ὁ ἀντιπρόσωπος ἀπό τήν Κομοτινή:

– *800.000 δρχ., κύριε ὑπουργέ!*

Καί ὁ εἰς πάσαν πολιτική ἤ κοινωνική περίσταση, προσαρμοζόμενος καί εὐφυέστατος ὑπουργός, ὑποσχέθηκε:

– *Σοῦ δίνω τά μισά καί στό ἐξῆς θά τά 'χεις τετρακόσια!*

Ὁ σύνεδρος ἀποσύρθηκε ἱκανοποιημένος, ὁ κ. ὑπουργός εἰσέπραξε τά χειροκροτήματα καί... γελάσαμε ὅλοι μαζί.

ΣΤΟ κλείσιμο τῆς συνεδρίασης ὁ κ. Μητσοτάκης σημείωσε μέ φανερή ἱκανοποίηση πόσο χρήσιμη ἦταν αὐτή ἡ ἐπαφή μέ τά στελέχη καί τούς πολιτευτές καί εὐχήθηκε νά δίνεται συχνά ἡ εὐκαιρία γιά ἀντίστοιχες συναντήσεις.

ΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ τό πρωί, ὁ κ. Ἀβέρωφ, στήν ὁμιλία του, στό κλείσιμο τῶν ἐργασιῶν, ἀνάφερε ἀνάμεσα στά ἄλλα θετικά πού προέκυψαν ἀπό τό συνέδριο:

● *«Τέτοιες εἶναι καί οἱ συζητήσεις πού ἔλαβαν χώρα, ἐλεύθερα καί δημόσια, ἐπάνω σέ καίρια θέματα τοῦ τόπου, ἐπάνω σέ βασικά θέματα τῆς παρατάξεως, μεταξύ στελεχῶν καί ἐπιτελῶν. Τό τελευταῖο τοῦτο κρίθηκε τόσο ἀξιόλογο καί προοδευτικό, ὥστε ὁ ἀρχηγός τοῦ κόμματος, χθές τό βράδυ, σκέφθηκε νά τό προεκτείνει στόν χρόνο καί στόν χῶρο: ἔδωσε πράγματι ἐντολές ὅπως τέτοιες συζητήσεις μεταξύ μελῶν τοῦ κόμματος καί μελῶν τῆς κυβερνήσεως ὀργανώνονται ἐπί ἡμερησίας βάσεως, σέ πρωτεύουσες Νομῶν, ὅταν τό ζητοῦν καί τό ὀργανώνουν τρεῖς ἕως τέσσερις τοπικές νομαρχιακές ἐπιτροπές».*

ΕΝΑΣ νέος θεσμός λοιπόν! Κυβερνητικά κλιμάκια καί τοπικοί παράγοντες θά ρυθμίζουν τίς ἐκκρεμότητες σέ συναντήσεις, ὅπου τό ρουσφέτι θά προσφέρεται ὁμαδικά – πρός ὄφελος τοῦ κόμματος τώρα πιά – καί ὄχι τῶν ἑκάστοτε ὑπουργῶν!...

Η ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΘΑ ΗΤΑΝ πάντως παραμορφωτική ἡ εἰκόνα, ἄν δέν σημείωνε κανείς ὅτι κάποιες θετικές μεταβολές σημειώθηκαν, τουλάχιστον στό ἐπίπεδο τῆς πολιτικῆς γλώσσας. Αὐτές οἱ μεταβολές ἀντιστοιχοῦν βέβαια μέ τούς νέους συσχετισμούς τῶν τάσεων μέσα στή Ν.Δ., καί εἶναι πάντως ἐνδεικτικές. Ἡ νέα αὐτή πολιτική γλώσσα ἐπιχειρεῖ νά ἀντιπαρατεθεῖ μέ τόν ἀντίπαλό της μέ ἐπιχειρήματα καί ἀνασκευές ἰδεολογικοῦ χαρακτήρα. Ἀντιπαρερχόμαστε τήν περίπτωση τοῦ κ. Ἀβέρωφ ὁ ὁποῖος ἐπιμελῶς ἀπέφυγε – καί κατόπιν συστάσεων – νά ἀναφέρει, ἔστω καί μιά φορά, τή λέξη κομμουνισμός, διαλέγοντας σάν ὅρους τούς «ποικιλώνυμους μαρξισμούς» καί «μεταμφιεσμένους φασισμούς». Ὁ «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΟΣΜΟΣ» τό σημείωσε μέ πικρία καί τόν «κάρφωσε» γι' αὐτό. Ὁ ἴδιος ὁ κ. Καραμανλῆς καί ὁ κ. Ράλλης ἀναφέρθηκαν σέ «δογματικούς μαρξισμούς», ἐγκαταλείποντας τούς παλιούς προσφιλεῖς χαρακτηρισμούς γιά «ἀνθέλληνες», «ἀπάτριδες» καί ἄλλα πολλά «ὧν οὐκ ἔστι τέλος».

ΚΙΝΗΣΗ ΒΟΛΒΗΣ

. 3 χρόνια ἀγῶνες

. Δημοκρατία
. Ἀξιοκρατία
. Ἀνανέωση

*** Γιά κόμμα ἀρχῶν**

*** Γιά δημοκρατικές διαδικασίες**

*** Γιά νά ἀκούγεται ἡ βάση**

*** Γιά νά ὑπάρχει ἀξιοκρατία**

Παροῦσα στό Συνέδριο τῆς Χαλκιδικῆς ἦταν καί ἡ «κίνηση τῆς Βόλβης» πού γέμισε τούς γύρω χώρους μέ συνθήματα ὑπέρ «τῆς Δημοκρατίας, τῆς Ἀξιοκρατίας καί τῆς Ἀνανέωσης» τῆς Ν.Δ. Συνθήματα τῆς Βόλβης ἔκαναν ἐπίσης τήν ἐμφάνισή τους στούς δρόμους πού θ' ἀκολουθοῦσαν οἱ σύνεδροι γιά νά φτάσουν στά δυό πολυτελῆ ξενοδοχεῖα, ὅπου γινόταν τό Συνέδριο. Ἔσπευσαν ὅμως συνεργεῖα τῆς χωροφυλακῆς καί τά ἔσβησαν...

Κυκλοφόρησαν ἐπίσης μιά προκήρυξη ἡ ὁποία ἐμφανίστηκε καί διανεμήθηκε ἀστραπιαῖα σέ κάποια στιγμή τῶν συνεδριάσεων. Ἦταν περιζήτητη...

ΑΠΟ ΤΗΝ ἄλλη μεριά ὅσα ἐπεχείρησε νά θεμελιώσει ὁ κ. Καραμανλῆς σάν τή νέα ἰδεολογία τῆς Δεξιᾶς καί τό ἐπίπεδο τῆς ἀνάλυσης πού ὁ ἴδιος, ἀλλά καί οἱ ἐπιτελεῖς του ἐπεξεργάστηκαν, χαρακτηρίζονται μέ τή μεγαλύτερη ἐπιείκεια σάν ἀσαφῆ καί χωρίς αὐστηρή λογική συνοχή. Ἀλλά μιά ἀναλυτική ἀναφορά, δέν εἶναι τοῦ παρόντος.

ΕΙΝΑΙ ὅμως χαρακτηριστικό γιά τό ἐπίπεδο προβληματισμοῦ τῶν συνέδρων ὅτι μετά τό τέλος τῆς ὁμιλίας του καί ὡς τή λήξη τοῦ συνεδρίου, ὁ νεολογισμός «ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός», ὄχι μόνο κράτησε σέ ἀμήχανη ἀγωνία γιά τό περιεχόμενό του τούς ὀπαδούς τῆς Ν.Δ., ἀλλά δέν προκάλεσε οὔτε μιά παρέμβαση πού νά «προωθεῖ» ἤ νά «ἀναλύει» τό περιεχόμενο τοῦ ὅρου.

ΑΞΙΖΕΙ ἴσως νά σημειωθεῖ ὅτι τό περιοδικό ΕΠΙΚΕΝΤΡΑ πού ἐκδίδει τό ΚΠΕΕ (βλέπε καί ΑΝΤΙ τχ. 58 τῆς 13/11/76) καί ἀποτελεῖ ἕνα ἀπό τά εὐπρόσωπα ὄργανα θεωρητικοῦ προβληματισμοῦ τῆς

δημιουργηθεῖ τό ἔθνος μας. Εἶναι χαρακτηριστικό ἕνα ἀπόσπασμα γιά τή ζωντάνια τῆς δημοτικῆς γλώσσας ἀπό τό θούριο τοῦ βάρδου τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἐθνικοφροσύνης Ρήγα Φεραίου:

Ὡς πότε παλληκάρια
θά ζῶμεν στά στενά
μονάχοι σάν λιοντάρια
στίς ράχες στά βουνά.

Ποιά καθαρεύουσα θά μποροῦσε νά ἀποδώσει τή μεστότητα αὐτῶν τῶν νοημάτων καί γιατί ἡ δημοτική πού ἔχει μιά τόσο μεγάλη παράδοση στίς ἐθνικές μας ρίζες δέν θά πρέπει νά προτιμηθεῖ, ἀπό μιά γλώσσα νεκρή σήμερα, ἀπό μιά γλώσσα πού δέν τήν μιλάει κανένας, ὅπως εἶναι ἡ καθαρεύουσα; Μέ συγχωρεῖτε γιά τήν παρέκβαση αὐτή, ἀλλά μέ παρέσυρε στήν ὑπεράσπιση τῆς δημοτικῆς ἡ λογοτεχνική μου ἰδιότητα».

Καί ἀκούστηκε ἀπό σύνεδρο:

– *Καί ὁ κ. Μπάλκος πού εἶναι ἐπίσης λογοτέχνης, τά ἴδια πιστεύει;*

● Στή συνεδρία πού προήδρευσε ὁ κ. Στεφανόπουλος, ἕνα μέλος τῆς ΟΝΝΕΔ ἀπευθύνθηκε πρός τόν ὑπουργό Πολιτισμοῦ κ. Νιάνια καί ἀφοῦ ἐξέφρασε τή διαφωνία του γιά τήν ἀποστολή τῶν ἀρχαιοτήτων στό ἐξωτερικό, τόν ρώτησε γιατί στή συζήτηση πού ἔγινε στήν τηλεόραση δέν κάλεσε καί διαφωνοῦντες, ὥστε νά ὑπάρξει ἐποικοδομητικός διάλογος. Καί ὁ κ. Νιάνιας:

– *Καλέσαμε καί δύο διαφωνοῦντες, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἐν τῇ πορεία ἐπείσθησαν.*

Μά τό εἶχε ξανακούσει αὐτό καί ὁ σύνεδρος καί ὅλοι οἱ παριστάμενοι.

● Στήν ἴδια συνεδρία ὁ κ. Τσαλδάρης ρωτήθηκε γιατί ἡ κυβέρνηση δέν προωθεῖ τήν ἰδέα ἑνός πολιτικοῦ διαλόγου ἀπό τήν τηλεόραση. Ἀπάντησε ὅτι αὐτό εἶναι ἐπισφαλές γιά τήν πολιτική μας ζωή, ἀφοῦ ὑπάρχει κίνδυνος ἐκτραχηλισμοῦ ἀπό τά μή εὐπρεπῆ σχόλια. Εἶπε περίπου τά ἑξῆς:

Φανταστεῖτε ἄν βγεῖ τή μιά μέρα ἕνας πολιτικός ἀρχηγός – ἀνάφερε ὄνομα – τήν ἄλλη ὁ ἐπόμενος – καί πάλι ὄνομα – κλπ., κλπ. Θά ἀρχίσουν νά κατηγοροῦν ὁ ἕνας τόν ἄλλον. Ἐνῶ σήμερα ἡ κυβέρνηση ἔχει τήν εὐθύνη καί κρατεῖ τήν πληροφόρηση σέ κόσμια πλαίσια.

Αὐτό μάλιστα (!). Ἔτσι εἶναι ἡ πλουραλιστική δημοκρατία καί ἔτσι ἀντιλαμβάνεται ὁ κ. Ὑπουργός τήν περιφρούρηση τῆς δημοκρατίας. Ὑπευθυνότητα στόν τόπο μας ἔχουν μόνο ἕνα κόμμα καί ἕνας ἀρχηγός.

● Τό δίς ἐξαμαρτεῖν...» **Καί** ὁ προεδρεύων κ. Γεροκωστόπουλος **καί** ὁ γεν. γραμματέας τῆς ΕΕ τῆς ΟΝΝΕΔ κ. Τσιγκούνης, μπέρδεψαν τά λόγια τους: **ΟΝΝΕΔ** ἐννοοῦσαν, ἀλλά **ΕΝΕΠ** εἶπαν.

καλύφθηκε ἀπό τά χειροκροτήματα».

Γιά νά συμπληρώσει μέ νέα παρέκβαση, «ἀποσαφηνιστική»:

«Εἶναι ἀπαραίτητη ἡ προσαρμογή ἑνός ἀστικοῦ κόμματος στίς σύγχρονες ἐξελίξεις καί εἶναι ἀπαραίτητο οἱ ἐθνικές ἰδέες νά συμβαδίζουν μέ τίς προοδευτικές ἀρχές – τό ἐπαναλαμβάνω μέ τίς προοδευτικές ἀρχές, γιατί ἀλλιῶς οἱ ἐθνικές ἰδέες εἶναι καταδικασμένες νά πεθάνουν».

ΣΕ ΑΛΛΟ πάλι σημεῖο τοῦ λόγου του διόρθωσε τό κείμενο ἀπό «παρακολούθηση καί δίωξη τῶν **παράνομων** στοιχείων» σέ «παρακολούθηση καί δίωξη τῶν **ἀκραίων ἐπαναστατικῶν** στοιχείων».

ΤΕΛΙΚΑ ὁ λόγος του ἦταν ἡ, ἐν σπουδῇ, ἐπανεγγραφή τοῦ λόγου τοῦ ἀρχηγοῦ του σέ ἄλλο ὕφος μέ παραδείγματα ἀπό τήν κτηνοτροφία – «ζῶο στό παχνί μπορεῖ νά εἶσαι» – καί τή λογοτεχνία – «ὁ βάρδος τῆς ἐλευθερίας καί τῆς ἐθνικοφροσύνης Ρήγας Φεραῖος!». Στήν πραγματικότητα δέν ἔδωσε τά συμπεράσματα τῶν ὅποιων συζητήσεων ἔγιναν στό διήμερο πού προηγήθηκε – ὅπως τυπικά τουλάχιστον ὄφειλε νά κάμει, ἀλλά ὑμνολόγησε πληχτικά τόν κ. Καραμανλῆ τοῦ ὁποίου τόν λόγο ἐπανέλαβε.

Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ αὐτή τοῦ κ. Ἀβέρωφ ἴσως νά ἀποδειχτεῖ σημαδιακή γιά τήν κοινοβουλευτική – τουλάχιστο – πορεία του. Ἐγκαταλείποντας τήν γνώριμή του φρασεολογία καί λέγοντας τά ἀντίθετα ἀπό ὅσα ἔλεγε πρίν λίγες μέρες ἀκόμα (φάκελλοι, νομιμοποίηση τοῦ ΚΚΕ κλπ) ἀπογοήτευσε τούς φίλους του πού δέν φαίνεται ὅτι θά χωνέψουν εὔκολα τήν ὑποταγή του καί τήν νέα χαμαιλεοντική του μεταμόρφωση.

Ὁ «Ἐλεύθερος Κόσμος» μετέδωσε κι' ὅλας τό «μήνυμα». Στό ἄρθρο του – Τρίτη 8 Μαΐου – γράφει:

«κατ' ἀρχήν προέβη ἡ κυβέρνησις εἰς τήν νομιμοποίησιν τοῦ ΚΚΕ, παρόλον ὅτι ἐγνώριζεν ὅτι ἀντετίθετο εἰς τοῦτο ἡ συντριπτική πλειοψηφία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ – ὅπως ἐτόνισε, προσφάτως, εἰς τήν Βουλήν, ὁ ἐκπρόσωπός της, ὁ ὑπουργός ἐθνικῆς ἀμύνης κ. Εὐ. Ἀβέρωφ. Ἐξάλλου ἡ ἐντύπωσις τοῦ κ. Καραμανλῆ ὅτι θά καθιέρωνε τήν ... Νέα Δημοκρατία ὡς... προοδευτικό κόμμα, χάρις εἰς τήν νομιμοποίησιν τοῦ ΚΚΕ, δέν ἀποκαλύπτει τόν σοβαρότατο λόγο τῆς ἐνεργείας, περί τοῦ ὁποίου ἔγραψε, πάλιν ὁ κ. Ἀβέρωφ, τήν 9ην Ἀπριλίου ἐνεστῶτος ἔτους εἰς τήν 'Βραδυνήν'».

ΑΛΛΑ συνέβησαν καί ἄλλα. Ἡ «διεύρυνση» πέρασε. Τό σῶμα τῶν συνέδρων δέχτηκε τήν ἐνσωμάτωση τῶν «διευρυνσιῶν» καί συνεργάστηκε μαζί τους. Ἡ ὑπόθεση αὐτή ξεκαθαρίστηκε στό συνέδριο τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπως τό ἐπεσήμανε κιόλας ὁ τύπος. Οἱ «εὐρωπαϊστές» ὅμως κέρδισαν καί σέ μιάν ἄλλη ἀναμέτρηση:

ΑΝΤΙΘΕΤΑ ἀπό ὅσα ἔγραψαν ὁ «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΟΣΜΟΣ» καί τό συγκρότημα Μπότση, στίς ἐκλογές τῆς Δ.Ε. βγῆκαν κυρίως ὅσοι ὑπέδειξε ἡ γραμμή Καραμανλῆ, καί, ἴσως χάρη σαὐτήν καί ἀνθρώπους τοῦ ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Ἀμύνης, ὁ κ. Κ. Σαφαρίκας, τελευταῖος στή σειρά ἐπιτυχίας.

ΓΙΑ ΤΗΝ ἐκλογή τῆς Δ.Ε. δόθηκε πραγματική μάχη καί μέ τόση ζωηρότητα, ὅση βέβαια δέν ὑπῆρξε στήν ἰδεολογική μάχη. Ἡ μάχη κερδίθηκε ὑπέρ τῶν γενικῶν γραμματέων τῶν ὑπουργείων (πού βέβαια συγκέντρωσαν τή γενική συμπάθεια μέ τίς θέσεις-κλειδιά πού κρατοῦν), ὑπέρ τῶν «διευρυνσιῶν» καί τῶν νεώτερων σέ ἡλικία στελεχῶν. Ἡ καλά πληροφορημένη «Βραδυνή» σχολίασε (Τρίτη 6 Μαΐου):

«ΑΛΛΑ γενικά, τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν τῆς Ν.Δ., ὑπῆρξε ἕνα ἀπό τά πιό θετικά στοιχεῖα τοῦ Συνεδρίου.

Ὄχι μόνο γιατί καταποντίσθηκαν τά παλαιά καί ἡλικιωμένα μέλη, πού ἀποτελοῦσαν τό ξεπερασμένο κομματικό κατεστημένο. Ἀλλά γιατί τά ἐννέα δέκατα τοῦ ἐκλεγέντος Συμβουλίου, εἶναι νέοι ἄνθρωποι, προοδευτικά στοιχεῖα καί κυρίως, ἀνήκουν μόνο στό κόμμα, χωρίς ἐπηρεασμούς ἀπό διάφορα κομματικά «τζάκια».

Καί συνεχίζει μέ προσωπικές ἀναφορές καί ἐπαίνους.

ΝΑ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ἄραγε κάτι ἡ σύσταση τῆς νέας Δ.Ε. τοῦ κόμματος; Ἡ ἐμπειρία τοῦ παρελθόντος δέν ἐπιφυλάσσει αἰσιόδοξες προοπτικές γιά τίς ἁρμοδιότητες τῆς Δ.Ε. Ἡ πρώτη Δ.Ε. τῆς Ν.Δ. δέν συνῆλθε ποτέ. Καί ἡ δεύτερη εἶχε συνέλθει 2-3 φορές παραστεῖ ἁπλῶς στήν ἐκφώνηση λόγου ἀπό τόν ἀρχηγό τοῦ κόμματος καί νά βγάλει ἀναμνηστικές φωτογραφίες μαζί του.

ΑΛΛΑ καί καταστατικά οἱ οὐσιαστικές ἁρμοδιότητες συγκεντρώνονται στά χέρια τοῦ προέδρου. Ἡ Δ.Ε. δέν φαίνεται νά παίζει ἄλλο ἀπό διακοσμητικό ρόλο, ὅπως ἄλλωστε ἁρμόζει σ' ἕνα κόμμα ἀρχηγικό. Ἀλλά εἶναι αὐτό τό πρόβλημα γιά τή Ν.Δ.;

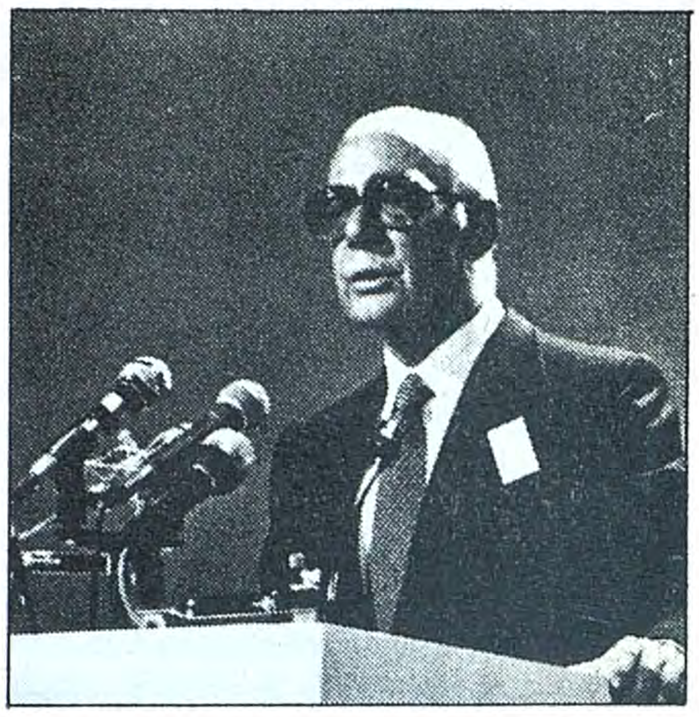
«ΠΟΡΕΥΕΣΘΕ καί διδάξατε ἔθνη καί λαούς» παρότρυνε τούς συνέδρους ὁ γνωρίζων καί τάς γραφάς ὑπουργός τῶν Οἰκονομικῶν. Στή Χαλκιδική ἔμαθαν καί ἄκουσαν πολλά οἱ σύνεδροι. Τονώθηκαν μέ αἰσιοδοξία καί ἐξοπλίστηκαν μέ ἐπιχειρήματα πειστικά – σύμφωνα πάντα μέ τούς ἡγέτες τῆς Ν.Δ. Ὅμως ὁ πληθωρισμός καλπάζει, τό ἐνεργειακό πρόβλημα σφίγγει, τίθεται ἕνα τέλος στά «σκανδαλώδη προνόμια τῶν ἀγροτῶν», ἐξαντλήθηκαν τά περιθώρια γιά βελτίωση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων, τά οἰκιστικά προβλήματα χρονίζουν καί ἡ ποιότητα τῆς ζωῆς ὑποβαθμίζεται. Εἶναι δύσκολο νά φανταστεῖ κανείς πόσο θά βοηθήσουν τά φραστικά ἐπιχειρήματα γιά τήν ἀποτροπή τοῦ δυσμενοῦς κλίματος πού περιβάλλει τό κόμμα τοῦ κ. Καραμανλῆ.

ΒΕΒΑΙΑ χρειάζεται ἱκανότητα προσαρμογῆς, ὑπομονή καί μεγάλη φαντασία – ὅπως θά ἔλεγε ὁ κ. Ἀβέρωφ.

ΑΛΛΑ πόσοι ἔχουν αὐτά τά χαρίσματα;

Χ.Γ.Π.

Ποιούς ὑποστήριξε ὁ κ. Καραμανλῆς

ΟΠΩΣ ἔχει κι ὅλας γραφτεῖ στόν τύπο, στίς ἐκλογές γιά τήν ἀνάδειξη τῆς νέας Διοικούσας Ἐπιτροπῆς τῆς Ν.Δ. πού ἔγιναν στό Συνέδριο τῆς Χαλκιδικῆς, ὑπῆρξε γραμμή τῆς ἡγεσίας τῆς Ν.Δ. – ἐννοοῦμε φυσικά τοῦ κ. Καραμανλῆ – γιά τήν ὑποστήριξη συγκεκριμένων ὑποψηφίων, κυρίως προσώπων τῆς «διεύρυνσης» καί νέων στελεχῶν.

ΤΗ ΓΡΑΜΜΗ τοῦ ἀρχηγοῦ «ἔβγαλε στόν ἀέρα» ὁ ὑπουργός Προεδρίας κ. Στεφανόπουλος, ὁ ὁποῖος λίγο πρίν ἀπό τήν ψηφοφορία «ἔπιασε» ὅλους τούς ἡγετικούς κομματικούς παράγοντες καί τούς «κοινοποίησε τήν ἀπόφαση τοῦ ἀρχηγοῦ» μέ τήν ὑπενθύμιση ὅτι «ἀποτελεῖ ἐντολή».

ΑΠΟ ΤΟΥΣ 20 πού ὑποστήριξε ἡ «γραμμή τοῦ ἀρχηγοῦ» βγῆκαν ὅλοι. Στόν πίνακα πού ἀκολουθεῖ οἱ ἀριθμοί στήν παρένθεση δείχνουν, ὁ μέν πρῶτος τή σειρά ἐπιτυχίας καί ὁ δεύτερος τίς ψήφους. Ὁ κ. Ἰωάννης Βαρδάκος, ἄν καί διευρυνσίας, δέν ὑποστηρίχτηκε καί δέν ἐξελέγη.

Σαψάλης Κ.	**(1-399)**
Σπεντζάρη Φρ.	**(2-355)**
Παπακωνσταντίνου Μιχ.	**(4-310)**
Στράτος Φαίδ.	**(5-295)**
Παπαπολίτης Σωτ.	**(7-283)**
Τσιούνης Βασ.	**(11-250)**
Κωνιωτάκης Κων.	**(12-241)**
Γιαννάκου Μαρ.	**(16-226)**
Ψηλός Διομ.	**(17-223)**
Σοφούλης Θεμ.	**(18-222)**
Πολύδωρας Βύρ.	**(19-214)**
Λιθανός Διον.	**(22-207)**
Φωτίου Σωκρ.	**(23-205)**
Βουδούρης Βασ.	**(25-203)**
Στεφανάκης Γεώργ.	**(27-197)**
Λυκουρέζος Ἀλέξ.	**(29-193)**
Παπαγιάννης Μιχ.	**(32-187)**
Σιούφας Δημ.	**(33-187)**
Κοσκινᾶς Χρ.	**(35-178)**
Σαφαρίκας Κων.	**(49-135)**

● Ὁ κ. Μητσοτάκης πριμοδότησε μέ ἔμφαση τόν Γ. Στεφανάκη καί τόν πατριώτη του Δ. Σπυριδάκη (ὁ ὁποῖος δέν ἐξελέγη).

● Ὁ κ. Χρ. Στράτος ὑποστήριξε τόν ἀδελφό του Φαίδωνα Στράτο καί

● ὁ κ. Κεφαλογιάννης τόν Ἰωάν. Ἀγγελιδάκη ὁ ὁποῖος ἐξελέγη 37ος στή σειρά μέ 175 ψήφους.

Ν.Δ., στό τελευταῖο του τεῦχος, δημοσιεύει μιά συλλογή ἄρθρων μέ τίτλο – καί θέμα – τόν «συντηρητικό φιλελευθερισμό». Ἐκεῖ ἐπιχειρεῖται νά ἀποσαφηνιστεῖ τό περιεχόμενο τῆς νεοδεξιᾶς ἰδεολογίας ἀλλά, πρέπει νά ὁμολογηθεῖ, ὅτι ὁ ὅρος «ριζοσπαστικός φιλελευθερισμός» πού ἐπέλεξε ἕνας ἱκανός πολιτικός, ὅπως εἶναι χωρίς ἀμφιβολία ὁ κ. Καραμανλῆς, ἔχει πιό ἐλκυστική ἀπήχηση ἀπό ἐκεῖνον πού οἱ «ὀργανικοί του διανοούμενοι» μπόρεσαν νά σκεφθοῦν.

ΣΚΟΤΙΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΥΠΟ

ΟΠΩΣ σημειώσαμε καί στήν ἀρχή αὐτοῦ τοῦ σημειώματος, ὅ,τι ἔχει ἄμεσο πολιτικό ἐνδιαφέρον δέν εἶναι οἱ ἰδεολογικοί προβληματισμοί στή Ν.Δ., ἀλλά ἡ ἤττα τοῦ κ. Ἀβέρωφ στό συνέδριο τῆς Χαλκιδικῆς. Ἀπό τίς παραμονές ἀκόμα τοῦ συνεδρίου ὑπῆρχε ἡ διάχυτη ἐντύπωση – πού ὑποδαυλιζόταν μέ σκόπιμες διαδόσεις – ὅτι τό κλείσιμο τοῦ συνεδρίου ἀπό τόν κ. Ἀβέρωφ θά ἦταν ἡ ἐπιβεβαίωση μιᾶς σκλήρυνσης στή γραμμή τοῦ κόματος καί συγχρόνως τό χρίσμα – ἔστω ἔμμεσα – τοῦ Ὑπουργοῦ Ἀμύνης, σάν διάδοχου τοῦ κ. Καραμανλῆ.

ΣΤΗΝ ὀθόνη προβάλλονταν κι' ὅλας καθαρή ἡ εἰκόνα: Ὁ κ. Ἀβέρωφ διακόπτεται ἀπό θύελλα χειροκροτημάτων στίς ὑψιπετεῖς γνώριμες ἀντικομμουνιστικές του κορῶνες. Τό προηγούμενο τοῦ προσυνεδρίου ἀποτελοῦσε στοιχεῖο γιά μιά ἀσφαλή πρόβλεψη.

Ο ΝΗΦΑΛΙΟΣ τόνος τοῦ κ. Καραμανλῆ κατά τόν ἐναρκτήριο λόγο, δέν ἄφησε βέβαια πολλά περιθώρια γιά τίς εἰκασίες αὐτές πού ἐπιτάθηκαν πάντως κατά τό ἑπόμενο 24ωρο καί πού ἔλεγαν ὅτι τό «κλείσιμο» τοῦ κ. Ἀβέρωφ θά «διορθώσει» τήν εἰκόνα. Ἄλλωστε τά χειροκροτήματα στήν ἀποστροφή τοῦ κ. Καραμανλῆ γιά *«τόν κομμουνισμό πού καταργεῖ τή δημοκρατία»* ἦταν μιά σαφής ἔνδειξη γιά τίς διαθέσεις καί τῶν ὀπαδῶν. Ἡ ἔνταση τῶν χειροκροτημάτων, ἡ διάρκεια καί ἡ συχνότητα – κοντολογῆς τό μέ κλίμακα βάρους εἰς γραμμάρια ζύγισμά τους – ἀποτέλεσε καί τό κριτήριο γιά τή στάθμιση καί τῶν πολιτικῶν ἐπιλογῶν τῆς Ν.Δ. στά ρεπορτάζ τῶν περισσότερων ἐφημερίδων τῆς ἑπομένης (Κυριακή 6/5).

ΜΕ ΤΟ ὕφος καί τόν τόνο σοβιετολόγων, μερικοί δημοσιογράφοι διατύπωσαν τήν ἄποψη μιᾶς (στροφῆς στά δεξιά) καί (μιᾶς σκλήρυνσης). Φυσικό συμπέρασμα: ὁ κ. Ἀβέρωφ κερδίζει πόντους.

ΤΗΝ ΙΔΙΑ μέρα, ἡ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» πρόβαλλε τίτλους γιά ΑΛΛΑΓΗ καί «στροφή πρός τό κέντρο». Καί ἡ κ. Ἐ. Βλάχου σ' ἕνα μακροσκελές χρονογράφημά της γιά τήν κ. Θάτσερ μᾶς ἔπειθε γιά τίς προφητικές ἱκανότητές της γιά νά καταλήξει ἀναπάντεχα ἀπό τήν Ντάουνινγκ Στρήτ στά περιγιάλια τῆς Χαλκιδικῆς:

«Αὐτά γιά τό πρόσωπο τῆς ἡμέρας καί τῆς χρονιᾶς, τήν «ἀχτύπητη» κυρία Πρωθυπουργό Θάτσερ.

Ἀλλά γιά νά μήν σταματήσουμε σέ ξένους πολιτικούς ὁρίζοντες, γιατί νά μήν προσφέρουμε κι' ἕνα δικό μας προγνωστικό;

Ὄχι γιά σήμερα, ἤ αὔριο.

Ἀλλά ζωή νά ἔχει ὁ κ. Γεώργιος Ράλλης, κι αὐτός ἀναπόφευκτα θά ξυπνήσει μιά μέρα πρωθυπουργός τῆς Ἑλλάδος... Θά μέ θυμηθῆτε...»

Τό βέλος ἤξερε ποῦ στόχευε...

ΤΗΝ ἴδια στιγμή ὁ κ. Καραμανλῆς, ἀλλά καί οἱ σύμβουλοί του ἐξέφρασαν συγκρατημένη ὀργή καί ἀπορία γιά τό εἶδος τῆς ἑρμηνείας πού ἔδωσαν μερικοί δημοσιογράφοι – σέ ἀπευθείας μέ αὐτούς ἐπαφές – γιά ὅσα συνέβαιναν στό συνέδριο τῆς Χαλκιδικῆς. Ὅσοι ἐξέφρασαν ἤ παρασύρθηκαν ἀπό τίς ἀπόψεις καί τίς ἑρμηνεῖες τῶν τσαρουχιστῶν ἀνακαλοῦνταν στήν τάξη. Καί συγχρόνως, ὁ κ. Ἀβέρωφ κλήθηκε ἀπό τόν πρόεδρό του πού τοῦ ἀπαίτησε νά ἀλλάξει τό κείμενο τοῦ λόγου του τῆς ἑπομένης. Λακωνικά ἔδωσε τήν εἴδηση ἡ «ΠΡΩΙΝΗ» τήν Τρίτη 8/5 καί τό «ΒΗΜΑ» τῆς 9/5 δημοσίευσε ἐκτεταμένο ρεπορτάζ γιά τό σχετικό παρασκήνιο. Ἔτσι παραστάθήκαμε μάρτυρες μιᾶς σκηνικῆς παρουσίας τοῦ κ. Ἀβέρωφ μακριά ἀπό τά προβλεπόμενα.

ΤΑ ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ἦταν λιγότερα καί ἀπό ἐκεῖνα, ἀκόμα, τοῦ κ. Μητσοτάκη – αὐτά γιά ὅσους ἀναγνῶστες μας ἐνδιαφέρονται γιά πλάστιγγες –. Ὁ κ. Ἀβέρωφ ξέχασε τή λέξη «Κομμουνισμός» καί ἀνέφερε κάτι περί μαρξισμοῦ, ἐκφώνησε κάπου 25 φορές τή λέξη «ἀρχηγός μας» (καί πάλι γιά ὅσους ζυγίζουν λόγια καί χειροκροτήματα) ἔκανε παρεκβάσεις ἀπό τό κείμενό του, ἀλλά γιά νά δώσει σαφέστερα τόν τόνο τῆς προοδευτικότητας. Χαρακτηριστικά, ὅταν χειροκροτήθηκε στήν ἀποστροφή ὅτι: *«στήν Ν.Δ. δέν ὑπάρχουν οὔτε δεξιοί, οὔτε ἀριστεροί, ἀλλά μόνον Ἕλληνες οἱ ὁποῖοι πιστεύουν στίς ἐθνικές ἀλλά ταυτόχρονα καί στίς προοδευτικές ἀρχές τοῦ κόμματός μας»*, συμπλήρωσε στρεφόμενος πρός τόν ἀρχηγό του:

«Τονίζω, προοδευτικές, γιατί ἡ φράση

Οἱ «ἐσωτερικές ἐκλογές» τῆς Ν.Δ.

Δεῖγμα τοῦ τρόπου, τῶν διαδικασιῶν, ἀλλά καί τοῦ χαρακτήρα τῶν «ἐσωτερικῶν ἐκλογῶν» τῆς Ν.Δ. μέ τίς ὁποῖες ἔγινε ἡ ἀνάδειξη τῶν ἀντιπροσώπων στό Συνέδριο τῆς Ν.Δ., ἀποτελεῖ τό ἄρθρο τῆς ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδας τῆς Ζακύνθου «ΔΡΑΣΙΣ» πού δημοσιεύθηκε στίς 8.3.1979.

Μέ τόν τίτλο «Ἀνάλυση τῶν ἐκλογῶν ἀνάδειξης Τοπικῆς Νομαρχιακῆς Ἐπιτροπῆς «Νέας Δημοκρατίας» τό ἄρθρο δείχνει καθαρά τήν παρέμβαση τῶν τοπικῶν κομματαρχῶν – στήν περίπτωση τῆς Ζακύνθου τοῦ βουλευτῆ Ν. Μάργαρη – γιά τή διατήρηση καί διασφάλιση τοῦ κομματικοῦ τους φέουδου. Ποιός μᾶς βεβαιώνει ὅτι ἀνάλογα δέν σημειώθηκαν καί σέ ἄλλες περιοχές; Καί ἄν πάντως δέν ἀποτελεῖ τήν τυπική περίπτωση, εἶναι ὁπωσδήποτε χαρακτηριστικό τῆς δημοκρατικότητας τοῦ κόμματος τοῦ κ. Καραμανλῆ:

«... Στίς ἐκλογές αὐτές ἔλαβον μέρος, ὅσοι εἶχαν ἐγγραφεῖ σάν μέλη τοῦ Κόμματος, μέ αἴτησή τους, πού κρίθηκε ἀπό τή διορισμένη, προσωρινή, τοπική, Νομαρχιακή Ἐπιτροπή τῆς 'Νέας Δημοκρατίας' μέ βουλευτική ὑπόδειξη καί καθοδήγηση.

Στούς διαγραφέντες, ἤ κατά τή βουλευτική ρήση 'ἀποκεφαλισθέντες' κοινοποιήθηκε ἔγγραφο πού ἀνέφερε τούς λόγους (;) ἀποπομπῆς τους ἀπό τό κόμμα, ἄν καί πολλοί ἀπ' αὐτούς σ' ὅλες τίς ἐκλογές ἀπό τό 1974 ἕως τό 1977 ὑποστήριξαν τήν «Νέαν Δημοκρατία» καί τόν ἴδιο τόν κ. Μάργαρη μέ δυναμικούς ἀγῶνες καί εἰδικά τό 1977 μέ τιτάνια προσπάθεια ἐξουδετέρωσις τοῦ ὑποψήφιου τῆς «Ἐθνικῆς Παράταξης», ὅταν οἱ σημερινοί πού τόν περιβάλλουν – κατά κυριολεξία – τόν «ἔσφαξαν».

Στό ψηφοδέλτιο συμμετεῖχαν – μέ βουλευτική παρότρυνση – 17 ἔντιμοι καί σοβαροί Ζακυνθινοί – τούς γνωρίζουμε ὅλους προσωπικά – διεκδικώντας τούς ψήφους τῶν ἐγγεγραμμένων μελῶν.

Ἀπ' αὐτούς οἱ περισσότεροι ἀνῆκαν στό στενό προσωπικό περιβάλλον τοῦ κ. Βουλευτῆ καί μερικοί ἀναμίχθηκαν ἐνεργά στίς τελευταῖες ἐκλογές ὑπέρ τῆς «Ἐθνικῆς Παράταξης»!!!

Ἀπό ὅλους τούς ὑποψήφιους οἱ ἐννιά πρῶτοι ἀπάρτισαν τήν τοπική αἱρετή Νομαρχιακή Ἐπιτροπή τῆς «Ν. Δημοκρατίας» καί οἱ ἴδιοι ἔκλεξαν τό Προεδρεῖο, ἀφοῦ οἱ δύο πρωτεύσαντες τοῦ ψηφοδελτίου – μέ βουλευτική εἰσήγηση – «ἀποκεφαλίσθηκαν», ἐνῶ ὁ ἕνας εἶναι ἐκλεκτό κοινωνικό μέλλος καί ἐπιστήμονας καί ὁ ἕτερος ἔντιμος, ἀγωνιστής καί Πρόεδρος τῆς Κοινότητας πού βγάζει τά καλύτερα ἐκλογικά ἀποτελέσματα.

Ὁλοσχερής δέ ἦτο ἡ ἀποτυχία τῶν ὑποψηφίων τοῦ στενοῦ βουλευτικοῦ περιβάλλοντος.

– Ἡ προσωρινή Νομαρχιακή Ἐπιτροπή ἀπέπεμψε αἰτήσεις ἐγγραφῆς πραγματικῶν καί ἐντίμων Καραμανλικῶν, μέ ἐπιστολές, πού ὑπόγραψαν ὄψιμοι – ἀπό τό 1974 – Καραμανλικοί. Γιατί;

– Οἱ δύο πρωτεύσαντες τοῦ ψηφοδελτίου – δυναμικοί καί ἐκλεκτοί κομματικοί ἀγωνιστές – παραγκωνίσθηκαν. Γιατί;

– Ἔγιναν δεκτές αἰτήσεις ἐγγραφῆς ἀτόμων ἔντονης ἀνάμιξης στήν «Ἐθνική Παράταξη» καί μάλιστα ὑποδείχθηκαν γιά ὑποψήφιοι, ἐνῶ πραγματικοί Καραμανλικοί ἀγωνιστές ἀποπέμφθηκαν. Γιατί;

– Τό Πολιτικό Γραφεῖο τοῦ Κόμματος συστεγάζεται μέ τό προσωπικό Πολιτικό Γραφεῖο τοῦ κ. Μάργαρη. Ἡ νέα Ἐπιτροπή δέν τοῦ ὑπενθύμισε, ὅτι πρέπει – γιά γνωστούς λόγους – νά γίνει διαχωρισμός. Γιατί;

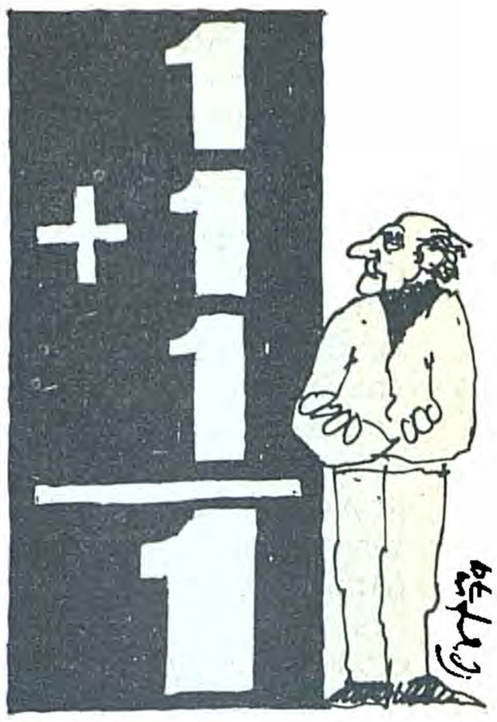
– Οἱ ἀπό πάνω εἶναι γνῶστες τῶν ἀτασθαλιῶν καί τῶν βουλευτικῶν ἐτσιθελισμῶν. Ὅμως ἀδρανοῦν καί δέν ἱκανοποιοῦν τό κομματικό αἴτημα γιά ἐξήγηση τῶν βουλευτικῶν πράξεων καί ἐνεργειῶν. Γιατί;

ΠΑ.ΣΟ.Κ.: 'Απ' τίς τρεῖς στή μία στρατηγική

ΔΗΜΟΣΙΕΥΤΗΚΑΝ στά τελευταῖα τεύχη τοῦ ΑΝΤΙ δύο ἄρθρα σχετικά μέ τή στρατηγική τοῦ ΠΑΣΟΚ. Στεο πρῶτο ὁ Κ. 'Επιτροπάκης – πού ὑποθεετουμε πώς θέλησε νά ὑπογράψει μέ φόντο τήν Κ. 'Επιτροπή – οὐσιαστικά παρουσιάζει τήν ἐξῆς ἄποψη: 'Εν ὄψει τῆς ἀνάληψης τῆς ἐξουσίας ἀπό τό ΠΑΣΟΚ, πρέπει μέσα ἀπό ὁρισμένες διαδικασίες (συνέδριο, ἀναστελεχώσεις ὀργάνων, δημοσιεύσεις κλπ.) νά προωθηθοῦν καί προβληθοῦν οἱ προσωπικότητες τοῦ ΠΑΣΟΚ καί οἱ ἀντίστοιχες ἀπόψεις καί προγράμματα, πού θά καθιστοῦσαν βιώσιμη τήν Κυβεερνησή του.

ΣΤΟ δεύτερο ἄρθρο ὁ Μ. Νικολινάκος προτείνει μιά στράτηγική πού περιλαβαίνει τόν ἐκδημοκρατισμό τοῦ ἀστικοῦ κράτους ἀπ' τήν Κυβέρνηση τοῦ ΠΑΣΟΚ σέ πρώτη φάση, ὁρισμένες θεσμικές ἀλλαγές, καθώς καί δομικές σέ μερικούς βασικούς τομεῖς – ταυτόχρονα ἀκίνδυνες γιά τή «δημοκρατία» – σέ δεύτερη φάση, καί τέλος τή σοσιαλιστική ὁλοκλήρωση κάτω ἀπό συνθῆκες παγιωμένης «δημοκρατίας».

ΣΤΟ κείμενο πού ἀκολουθεῖ γίνεται μιά συνοπτική προσωπική παρουσίαση καί ἀξιολόγηση τριῶν στρατηγικῶν πού ἀντιπροτείνονται στό ἐσωτερικό τοῦ ΠΑΣΟΚ, καθώς καί τῶν ἀντίστοιχων πολιτικῶν τάσεων καί κοινωνικῶν ἐρεισμάτων τους. Γίνεται ἀκόμα ἀναφορά σέ μερικούς ὅρους ἀνάπτυξης τῆς τρίτης ἀπ' αὐτές.

τοῦ Α. Ζερβοῦ

ΤΗΝ κοινωνική βάση τοῦ ΠΑΣΟΚ ἀποτελοῦν σύμφωνα μέ τή διακήρυξή του, ἀλλά καί γιά τή γνώμη μας, ὅλες οἱ μή προνομιοῦχες τάξεις καί στρώματα τῆς χώρας μας. 'Απ' αὐτή τήν ἄποψη, τό ΠΑΣΟΚ διεκδικεῖ τούς ἴδιους ἀκριβῶς χώρους μέ τ' ἄλλα κόμματα τῆς 'Αριστερᾶς, σέ τρόπο πού τό ζήτημα τῆς συγκριτικῆς ἐπιρροῆς του σ' αὐτούς, δέν ἀφορᾶ διαφοροποιήσεις τῶν συμφερόντων τους, ἀλλά ἀποτελεῖ ζήτημα ὑποκειμενικῶν δυνατοτήτων ἐπέμβασης σ' αὐτούς τούς χώρους, ὅπως καθορίζονται ἀπ' τά προβλήματά τους, τά βιώματά τους καί τό δοσμένο κάθε φορά ἐπίπεδο συνειδητότητάς τους.

ΓΙΑ τή μεγάλη πλειοψηφία τῶν ὀπαδῶν τοῦ ΠΑΣΟΚ, ἀλλά καί τῶν ὅσων σχετικά ἄμεσα θά καταστοῦν ὀπαδοί του, τό ΠΑΣΟΚ ἐκφράζει μιά συγκεκριμένη δυνατότητα «ἀλλαγῆς», ἀπό πολλοῦ ποθούμενης. Σχετικά λειτουργοῦν ἀνάμεσα στούς πολυπληθεῖς ὑποψήφιους ὀπαδούς ἀνασχέσεις τοῦ τύπου «σταθερότητα ἀντί γιά περιπέτεια» πού ἀναφέρονται κύρια σέ ἐξωτερικούς κινδύνους (ἐπεμβάσεις) καί ἐλάχιστα στόν «κίνδυνο τῶν τάνκς» μιάς καί ὁ «εἰρηνικός δρόμος» τοῦ «'Αντρέα» ἔχει πείσει ἕνα Λαό πού δέν διαπιστώνει καί μεγάλες διαφορές ἀνάμεσα στήν ἐφταετία καί τήν κατοπινή πενταετία. Ὅσον ἀφορᾶ τήν κατανόηση τοῦ χαρακτήρα, τοῦ βάθους, καί τῆς ἔκτασης τῆς «'Αλλαγῆς», συμφωνοῦμε τόσο μέ τόν Κ. 'Επιτροπάκη (ἀντιδεξιά ἀλλαγή) ὅσο καί μέ τόν Μ. Νικολινάκο (ἀντίδραση στή δεξιά – ἐλπίδα). Αὐτό σημαίνει πώς τώρα, μακριά ἀπό ὁρατά διλήμματα, ὁ κοινωνικός χῶρος τοῦ ΠΑΣΟΚ θά μποροῦσε νά στηρίξει πολύ διαφορετικές κυρίαρχες φυσιογνωμίες στό ΠΑΣΟΚ καί ἔτσι σάν διαμορφωτικός παράγοντας τῆς φυσιογνωμίας του παρουσιάζει μεγάλη ἐλαστικότητα. 'Αποκτοῦν ἑπομένως μεγαλύτερη βαρύτητα ἄλλοι παράγοντες ἀπ' τούς ὁποίους ὁ κυριότερος εἶναι ἡ κοινωνική καί πολιτική σύνθεση τοῦ ὀργανωμένου ΠΑΣΟΚ.

Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ σύνθεση τοῦ ὀργανωμένου ΠΑΣΟΚ ἀντιπροσωπεύει τήν γενικότερη κοινωνική του βάση (ἀγρότες, ἐργάτες, μισθωτοί γενικότερα, μικρομεσαῖοι ἐπιχειρηματίες καί ἐπαγγελματίες, νεολαῖοι). Σχετικά πρέπει νά παρατηρήσουμε:

- Γιά ἀρκετά μεγάλο διάστημα, ἡ ἀναλογία ὀργανωμένης πρός κοινωνική βάση τοῦ ΠΑΣΟΚ παραμένει σταθερά χαμηλή.
- 'Υπάρχει δυσανάλογη ἀντιπροσώπευση τῆς κοινωνικῆς βάσης στήν ὀργάνωση, δηλαδή ὑπο-αντιπροσώπευση τῶν ἀγροτῶν-ἐργατῶν, ὑπερ-αντιπροσώπευση τῶν μικρομεσαίων ἐπιχειρηματιῶν – ἐλεύθερων ἐπιστημόνων.
- 'Η ὀργανωμένη βάση τοῦ ΠΑΣΟΚ παρουσιάζει, ἀνάλογη μέ τήν κοινωνική, ἀνοχή ἐναλλακτικῶν κύριων χαρακτηριστικῶν καί ἐπιλογῶν τοῦ φορέα ἄν καί πολύ μικρότερης ἔκτασης.
- Τά κεντρικά ἤ περιφερειακά ὄργανα τοῦ ΠΑΣΟΚ στελεχώνονται ὑπερβολικά ἀπό μικρομεσαίους ἐπιχειρηματίες καί ἐπιστήμονες.
- Οἱ τελευταῖοι, στά πλαίσια τῆς ὀργάνωσης διαφοροποιοῦνται ὡς πρός τά συμφέροντα καί τό ρόλο τους σέ σχέση μ' αὐτούς τοῦ ἀντίστοιχου κοινωνικοῦ χώρου, ἀπ' τό λόγο τῶν ἄμεσων προοπτικῶν σταδιοδρομίας τους στό μηχανισμό τῆς ὀργάνωσης ἤ στή διοίκηση, στήν ἐξουσία.

ΑΠΟ ΤΗΝ ἄλλη μεριά οἱ πολιτικές καταβολές τοῦ ΠΑΣΟΚ ἐντοπίζονται στό δημοκρατικό Κίνημα τοῦ 'Ανένδοτου, στόν ἔντονο προβληματισμό μερίδας τῆς παραδοσιακῆς 'Αριστερᾶς καί στήν ἀντίσταση τῆς ἐφταετίας στήν 'Ελλάδα καί τό ἐξωτερικό. 'Ιδιαίτερα πρέπει νά ἐπισημανθεῖ ἐδῶ ὁ ρόλος τοῦ Α. Παπανδρέου. 'Ο γιός τοῦ προοδευτικοῦ ἀστικοδημοκράτη πολιτικοῦ, κομιστής μιᾶς νεανικῆς ἐμπειρίας τοῦ παραδοσιακοῦ ἀριστεροῦ χώρου, ἀναλυτής μιᾶς πραγματικότητας καί ἰδεολογίας πού γνώρισε καλά στήν καθηγητική του θητεία στά κέντρα σχεδιασμοῦ της, βασικός συντελεστής τόσο τοῦ 'Ανένδοτου, ὅσο καί τοῦ ἐφτάχρονου ἀγώνα, συνέβαλε ἀποφασιστικά στό μετασχηματισμό αὐτῶν τῶν καταβολῶν, στήν πραγματικότητα τοῦ ΠΑΣΟΚ. Ἔτσι σάν κύημα τῆς κοινωνικῆς του βάσης καί τῆς πολιτικῆς του προϊστορίας, τό ΠΑΣΟΚ ἐμφανίζει σήμερα μιά συγκεκριμένη πολιτική σύνθεση.

ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ πρῶτα νά ἀναφερθοῦμε σέ ὁρισμένες πολιτικές ὁμάδες καί πρόσωπα, πού συνολικές ἀντιθέσεις πρός τό ΠΑΣΟΚ ἤ συγκυριακά ὀξυμένες ἐντάσεις δευτερευουσῶν ἀντιθέσεων ἔχουν ἤδη θέσει ἐκτός κόμματος. Πρόκειται γιά εἰσοδιστές Τροτσκιστές, σοσιαλδημοκρατικές ἤ φιλελεύθερες ὁμάδες, ἀκόμα καί μαρξιστές. Πρέπει ἀκόμα νά ἀναφέρουμε μιά ἀσήμαντη πολιτική τάση τόσο ἀπό ἄποψη μεγέθους, ὅσο καί προοπτικῶν τοῦ ρόλου της, τούς αὐτοαποκαλούμενους νεομαρξιστές – τριτοκοσμικούς, μέ βασικά χαρακτηριστικά τά ὑπεραριστερά καί διμετωπικά συνθήματα καί τή λικβινταριστική – φιλελεύθερη πραχτική. Μετά ἀπ' αὐτά, ἄς σταθοῦμε στίς βασικές πολιτικές μερίδες τοῦ ΠΑΣΟΚ.

ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ μεγάλη μερίδα ἀποτελοῦν οἱ κεντροαριστεροί δημοκράτες. 'Εκφράζονται ἀπ' τή μεγαλύτερη μερίδα τῆς Κ.Ο. καί ἀποτελοῦνται ἀπ' τό σύνολο τῶν στελεχῶν τῶν προσωπικῶν κομματαρχικῶν μηχανισμῶν, νεότευκτων ἤ κληρονομημένων ἀπ' τήν Ε.Κ. Στηρίζονται στίς πέρα ἀπ' τήν ὀργανωτική ἐμβέλεια τοῦ ΠΑΣΟΚ προβληματιζόμενες μάζες καί στά λιγότερο συνειδητά ὀργανωμένα στοιχεῖα, κύρια ἀγρότες καί μικρομεσαίους ἐπιχειρηματίες. Ἔντονα ἀντικομμουνιστές, ὁραματίζονται «τό ΠΑΣΟΚ στήν Κυβέρνηση ἀντί γιά τή δεξιά» καί τούς ἑαυτούς τους, βασικά στοιχεῖα ἑνός κρατικοῦ μηχανισμοῦ πού στά πλαίσια μιᾶς ἀστικῆς «προοδευτικῆς» πραγματικότητας θά πραγματοποιοῦσε τό «δυνατό» γιά τό Λαό, ἀλλά ἔξω ἀπ' αὐτόν. 'Εσωτερικά στό ΠΑΣΟΚ, ἐπιδιώκουν τή μετατροπή τῆς ὀργάνωσης σέ βοηθητικό στοιχεῖο τῶν κομματαρχικῶν μηχανισμῶν καί τήν ὑποβάθμιση τῶν λειτουργιῶν καί τῆς συνείδησης. 'Αντιμάχονται τούς μαρξιστές στό ΠΑΣΟΚ καί τήν «ἐπαναστατημένη» νεολαία ἑνωμένοι, παρά τίς μεταξύ τους ἀντιθέσεις στούς χώρους κοινῶν διεκδικήσεων. 'Αναπληρώνουν ὡστόσο τίς μεγάλες ἀδυναμίες ἐπέμβασης τοῦ ΠΑΣΟΚ στούς μαζικούς χώρους, ἰδιαίτερα στήν ἐπαρχία. 'Ακόμα, στήν πλειοψηφία τους σέβονται τή νομιμότητα τοῦ ΠΑΣΟΚ καί παρά τίς πιέσεις τους πρός τόν Παπανδρέου θεωροῦν καταστροφική γι' αὐτούς τή ρήξη μαζί του. Διμετωπικοί στόν ἑλληνικό πολιτικό χῶρο, τελευταῖα ἔχουν μερικές φορές ἀντιμετωπίσει τούς μαρξιστές τοῦ ΠΑΣΟΚ «ἀπό ἀριστερά» γιά λόγους τακτικῆς. Σημειώνουμε ἐπίσης τήν ὑποστήριξη πρός αὐτούς μερίδας τοῦ ἀστικοῦ ἀντιδεξιοῦ τύπου, καί τήν ἔλλειψη διεθνῶν διασυνδέσεων.

ΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ μερίδα ἀποτελοῦν οἱ σοσιαλδημοκράτες κάθε ἀπόχρωσης καί οἱ «ἀταξικοί» τεχνοκράτες. Κύρια ἐπιστήμονες (οἰκονομολόγοι, νομικοί, τεχνικοί, κλπ.) μέ μεγάλη ἀναλογική συμμετοχή στά ὄργανα τοῦ Κινήματος, στηρίζονται κύρια στούς ἑαυτούς τους καί λιγότερο σέ μερικά ἀπ' τά κατώτερα στελέχη πού ἀναζητοῦν τίς λύσεις τῶν τωρινῶν καί μελλοντικῶν προβλημάτων τοῦ ΠΑΣΟΚ σέ προσωπικότητες. Προσπαθοῦν παράλληλα νά προσεταιριστοῦν τά μεσαίας συνειδητότητας στοιχεῖα τοῦ ὀργανωμένου ΠΑΣΟΚ. Πιστεύουν, λιγότερο ἤ περισσότερο ἀπερίφραστα,

στή δυνατότητα άλλαγῆς μέσα άπό μεταρρυθμίσεις. Βλέπουν σάν πρῶτο στάδιο τήν κατοχύρωση τῆς δημοκρατίας στά πλαίσια τοῦ άστικοῦ κράτους μέ τόν έκδημοκρατισμό τῶν άστικῶν μηχανισμῶν έξουσίας, δηλαδή βλέπουν τή μετατροπή τοῦ άντιδημοκρατικοῦ έξαρτημένου κράτους σέ άστικό δημοκρατικό. Σέ δεύτερο στάδιο τοποθετοῦν τίς «άκίνδυνες» θεσμικές καί δομικές άλλαγές καί τήν κατάχτηση τοῦ σοσιαλισμοῦ. Έπικαλοῦνται ώστόσο συχνά τό μαρξισμό καί κατά περίπτωση όνομάζουν τό άστικοδημοκρατικό στάδιό τους «λαϊκή έξουσία». Άγνοοῦν ὅμως τό Λαό σάν ένεργητικό παράγοντα τῆς Άλλαγῆς. Ξεχνοῦν έντελῶς τό βασικό ζήτημα τῆς ἱμπεριαλιστικῆς έξάρτησης καί άγνοοῦν τό νόημα τοῦ Έθνικοαπελευθερωτικοῦ άγώνα. Σχετικά, πολλοί άνάμεσα σ' αὐτούς, δέν εἶναι ἔνθερμοι ὀπαδοί τῆς θέσης ένάντια στήν ΕΟΚ, ἔστω καί ἄν έπιφανειακά σέβονται τή «γραμμή». Στά πλαίσια τῶν διαδικασιῶν τοῦ ΠΑΣΟΚ έπιδιώκουν κάποια όργανωτική του προώθηση, διαμορφώνοντας παράλληλα ὅρους γιά τήν μέσα άπ' αὐτή κατάληψη τῶν μηχανισμῶν έξουσίας του. Σ' αὐτά τά πλαίσια ζητοῦν συνέδριο, διαδικασίες κλπ. Έπιδιώκουν παράλληλα τή συγκρότηση «τεχνοδομῆς έξουσίας» δηλαδή τήν όργάνωση, προβολή καί έξοπλισμό μέ προγράμματα τῶν είδικῶν πού θά έπανδρώσουν ἕναν αὐριανό μηχανισμό έξουσίας, ἱκανό γιά μεταρρυθμίσεις. Οἱ ἐσωτερικές τους διαφωνίες έξαντλοῦνται οὐσιαστικά σέ διαφορές ταχτικῆς γιά τούς παραπάνω ένδοκομματικούς στόχους καί σέ προσωπικές άντιθέσεις. Μέ τό ἄλλοθι τῆς «πολιτικῆς ταχτικῆς» συνεργάζονται στενά μέ τούς κεντροαριστερούς, ἰδιαίτερα στή πάλη τους ένάντια στούς μαρξιστές «έπαναστάτες τῶν λόγων». Μερικοί διατηροῦν δεσμούς μέ τήν εὐρωπαϊκή σοσιαλδημοκρατία καί ἰδιαίτερα τό S.P.D. καί θά 'θελαν νά δοῦν στό ΠΑΣΟΚ άνάλογα στοιχεῖα μέ παραδοσιακή άριστερή θητεία. Ἡ σχέση τους μέ τόν ὑπόλοιπο χῶρο τῆς άριστερᾶς άκολουθεῖ τίς ταχτικές τους άνάγκες. Στίς σχέσεις τους μέ τόν Παπανδρέου άξιοποιώντας τήν πείρα τῶν διαγραφῶν άκολουθοῦν τήν ταχτική τῶν μικρῶν θημάτων στά πλαίσια μιᾶς άντίθεσης έλεγχόμενης ἔντασης. Ὑποστηρίζονται άκόμα άπό μερίδα τοῦ προοδευτικοῦ άστικοῦ τύπου. Ὁ θετικός τους ρόλος στό ΠΑΣΟΚ προσδιορίζεται στήν είδική έπεξεργασία καί παροχή στοιχείων τῆς πολιτικῆς του, στήν έπιρροή τους σέ σημαντικούς μαζικούς χώρους καί στή μερική άξιοποίηση τῶν θέσεών τους στό διοικητικό, έκπαιδευτικό ἤ παραγωγικό μηχανισμό.

Η ΤΡΙΤΗ πολιτική μερίδα τοῦ ΠΑΣΟΚ εἶναι οἱ μαρξιστές. Έκφράζονται άπό μερίδα τῆς διανόησης καί ἔχουν μικρή συμμετοχή στά ὄργανα. Στηρίζονται στά πιό συνειδητά στοιχεῖα τῆς όργανωμένης βάσης καί ἰδιαίτερα τῶν άγροτῶν-ἐργατῶν καί τῆς ἐργαζόμενης καί σπουδάζουσας νεολαίας. Οἱ μαρξιστές χωρίς νά άποτελοῦν άπόλυτα όμοιογενή ἰδεολογική όμάδα κατανοοῦν τίς διαφορετικές άφετηριακές θέσεις στό προτσές μιᾶς άναζήτησης πού ἡ άνάγκη της ἔχει διαπιστωθεῖ άπ' ὅλους. Τῶν άφετηριακῶν αὐτῶν θέσεων προϋπάρχει ἡ βασική κατανόηση τῶν άρχῶν τοῦ ΠΑΣΟΚ καί ἡ διάθεση γιά μαρξιστικές προσεγγίσεις τῶν προβλημάτων. Άφοριστικά ἔχουν όριοθετηθεῖ σέ καθοριστικό βαθμό άπέναντι στά διάφορα μαρξιστικά ρεύματα τοῦ ἑλληνικοῦ καί διεθνοῦς χώρου καί είδικότερα ἔχουν ξεπεράσει μέ θετικό τρόπο καί κατάληξη τό φετιχισμό τῶν άρετῶν τοῦ παραδοσιακοῦ άριστεροῦ χώρου. Δέν ἔχουν ώστόσο σέ σημαντικό βαθμό καταχτήσει ζητήματα ταχτικῆς τόσο άπέναντι στίς ἄλλες μερίδες τοῦ ΠΑΣΟΚ, ὅσο καί άπέναντι σέ εὐαίσθητους θιωματικά συντηρητικούς, μαζικούς χώρους. Εἶναι ὅμως έπίσης σημαντική ἡ σχετική πρόοδός τους στήν πενταετία τοῦ ΠΑΣΟΚ.

ΣΤΗ στρατηγική τους άντίληψη γιά τίς προοπτικές τοῦ Λαϊκοῦ Κινήματος προσβλέπουν στό ΠΑΣΟΚ σάν καθοριστικό φορέα τῆς άλλαγῆς πού στή βάση μιᾶς πολιτικῆς καί ένός συσχετισμοῦ έθνικῆς-λαϊκῆς ένότητας, θά όδηγήσει στήν κατάχτηση τῆς Έθνικῆς Άνεξαρτησίας σάν προϋπόθεσης γιά τή Λαϊκή Κυριαρχία, πού αὐτή θά τήν έγγυηθεῖ στή συνέχεια, ένῶ θά στηρίζει τό σοσιαλιστικό μετασχηματισμό, στόχο καί τελικό έγγυητή τῆς Έθνικῆς Άνεξαρτησίας καί τῆς Λαϊκῆς Κυριαρχίας.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ στό ΠΑΣΟΚ οἱ μαρξιστές ὠθοῦν ἐκεῖνες τίς διαδικασίες πού τείνουν στή δημιουργία ένός σκιώδους έθνικοῦ-λαϊκοῦ κράτους, άντίθετα μέ τούς κεντροαριστερούς πού έπιδιώκουν μιά σκιώδη κυβέρνηση καί τούς σοσιαλδημοκράτες πού έπιδιώκουν μιά σκιώδη κρατική τεχνοδομή γιά μεταρρυθμίσεις. Σ' αὐτό τό στόχο προσπαθοῦν νά ὑποτάσσουν τήν πολιτική τους γιά όργανωτικά – ἰδεολογικά – διαδικαστικά ζητήματα καί ζητήματα δράσης. Ἡ πολιτική αὐτή λιγότερο ἤ περισσότερο συνεπής κάθε φορά, συγκρούεται άναγκαστικά μέ τήν πολιτική τῶν ἄλλων μερίδων. Άλλά ἄν τήν πολιτική αὐτή τῶν μαρξιστῶν καθοδηγοῦν τά βασικά στοιχεῖα τῆς στρατηγικῆς πού παραπάνω άναφέραμε, δέν τήν καθοδηγεῖ μιά λεπτομερειακά έπεξεργασμένη στρατηγική. Ἡ ἔλλειψη μιᾶς πλήρους στρατηγικῆς γενικά γιά τό ΠΑΣΟΚ εἶναι ἡ ἄλλη ὄψη τῆς άντίστοιχης άδυναμίας τῶν μαρξιστῶν στό ἐσωτερικό μέτωπο. Άναφερόμαστε ἐδῶ θέβαια ὄχι σ' ἕνα ένδοστρεφες-φατριαστικό ζήτημα, άλλά στό ἴδιο τό ζήτημα τοῦ Κινήματος καί στίς ὑποκειμενικές του άναφορές στόν ἐσωτερικό τοῦ ΠΑΣΟΚ, ένῶ οἱ πολιτικές μερίδες θά συνυπάρχουν.

ΥΠΑΡΧΕΙ ὅμως ἄλλη μιά βασική άδυναμία άνάμεσα στούς μαρξιστές. Ἄν καί ὅπως άναφέρθηκε δέν ὑπάρχουν διαπιστωμένες-κατεστημένες ἰδεολογικές διαφορές μεταξύ τους στίς συνθῆκες τῆς δράσης, ἡ ἔλλειψη πλήρους στρατηγικῆς όδηγεῖ σέ μεταξύ τους άντιθέσεις άκόμα καί συγκρούσεις. Ὑπάρχει άμοιβαία ἔλλειψη έμπιστοσύνης άνάμεσα σέ πολλούς άπ' αὐτούς, πού τροφοδοτήθηκε άπό όπορτουνιστικές ἤ άριστερίστικες λειτουργίες καί περιθωριακές άντιθέσεις (προσωπικές κλπ.).

ΘΑ ΧΡΕΙΑΖΟΤΑΝ άκόμα, είδική άναφορά σ' ἕνα συγκεκριμένο στοιχεῖο τοῦ μαρξιστικοῦ χώρου τοῦ ΠΑΣΟΚ, τόν Α. Παπανδρέου. Ὁ Α. Παπανδρέου γιά λόγους ὑποκειμενικούς καί άντικειμενικούς ἔχει πολλαπλάσιες δυνατότητες ἄσκησης μαρξιστικῆς πολιτικῆς, τῆς πολιτικῆς τοῦ ΠΑΣΟΚ. Στά πλαίσια αὐτῆς τῆς πολιτικῆς ὁ Α. Π. λειτουργεῖ σάν πρόεδρος ὅλου τοῦ ΠΑΣΟΚ, σάν ἡγέτης ὑπεράνω ὅλων τῶν πολιτικῶν μερίδων. Ἔχει ὑποστηριχθεῖ πώς ὁ Α.Π. εἶναι «ὑπερτασικός» καί τοποθετεῖται μέ θάση τούς συσχετισμούς πού διαμορφώνονται στά πόδια του. Πρόκειται γιά λάθος. Ὁ Α.Π. προσαρμόζεται στούς συσχετισμούς (εἶναι άρχή αὐτό γιά τούς μαρξιστές) άλλά ὄχι παθητικά «ὑπερτασικά». Άπ' τή προεδρική θέση λειτουργεῖ μέσα στούς συσχετισμούς καί συγκεκριμένα άπ' τήν πλευρά τῶν μαρξιστῶν. Ἡγεμονεύει πάνω σ' ὅλες τίς μερίδες τοῦ ΠΑΣΟΚ γιά λογαριασμό τῶν μαρξιστῶν. Έκφράζει τούς στόχους τους, ὠθεῖ στούς στόχους τους (στόχους τοῦ ΠΑΣΟΚ) μέ θάση αὐτούς τούς συσχετισμούς πού μέσα τους λειτουργεῖ καί συμβάλλει στή διαμόρφωσή τους. Ἡ πολιτική του αὐτή ἔχει ὅλα τά θετικά πού παρέχουν τά καταχτημένα στοιχεῖα στρατηγικῆς, καί ὅλες τίς άδυναμίες τῆς ἔλλειψης πλήρους στρατηγικῆς τῆς μαρξιστικῆς μερίδας. Γεννιόνται ἐδῶ άντιθέσεις άνάμεσα σ' αὐτόν καί σ' ἄλλα στοιχεῖα τοῦ μαρξιστικοῦ χώρου, άντιθέσεις πού περιγράψαμε τή φύση τους. Ἔτσι, π.χ. ὁ κεντρισμός πού ἔχει έπιδείξει μερικές φορές σχετικά μέ τίς πολιτικές μερίδες (τίς άναγκαία συνυπαρκτέες) άφορᾶ άπλά ταχτικό λάθος καί ὄχι ἔκφραση «ὑπερτασισμοῦ». Άπό μιά ἄποψη τά ζητήματα αὐτά άφοροῦν προβλήματα ένδοεπικοινωνίας καί ἐσωτερικῆς λειτουργίας τοῦ μαρξιστικοῦ χώρου, ὄχι θέβαια σέ ἰδιαίτερα όργανωτικά πλαίσια.

ΣΤΕΝΑ δεμένο μέ τά παραπάνω εἶναι τό ζήτημα τῆς όργάνωσης ὅπως έντάσσεται στίς στρατηγικές άντιλήψεις τῶν μαρξιστῶν, καθώς καί ἡ σχέση τοῦ Α.Π. μέ τήν όργάνωση, μιά σχέση πολυσυζητημένη. Ὁ τελικός ρόλος τῆς όργάνωσης προσδιορίζεται σάν βασικός φορέα τῆς λαϊκῆς έξουσίας. Μ' αὐτή τήν ἔννοια ὁ τωρινός ρόλος τῆς όργάνωσης εἶναι τό ἅπλωμά της στήν κοινωνική βάση τῆς λαϊκῆς έξουσίας καί ἡ διαμόρφωση τῶν άντίστοιχων πολιτικῶν συσχετισμῶν στό ἐσωτερικό της, σέ μιά διαλεχτική άλληλεξάρτηση πού περιλαθαίνει καί τίς κάθε φορά ἱεραρχήσεις καί συγκεκριμενοποιήσεις, καθώς καί τή θετική άντιμετώπιση τῶν γενικότερων πολιτικῶν συγκυριῶν.

Η ΤΩΡΙΝΗ κοινωνικοπολιτική σύνθεση καί ὁ μαζικός χαρακτήρας τῆς όργάνωσης προσδιορίζουν γιά τούς μαρξιστές μερικά στοιχεῖα σέ σχέση μ' αὐτή. Άρχικά, στήν τωρινή φάση ἡ όργάνωση δέν πρέπει νά καταστεῖ κυρίαρχος μηχανισμός στό ΠΑΣΟΚ. Ἡ όργάνωση πρέπει νά γίνει κυρίαρχη ὅταν διαμορφώσει σταθερούς κοινωνικούς καί πολιτικούς συσχετισμούς πού νά ἐγγυῶνται τό ρόλο της. Αὐτό θά πρέπει νά τό πραγματοποιεῖ κάτω άπό συνθῆκες μή κυριαρχίας, ένῶ θά τό μπορεῖ μέ κατάλληλη διάταξη καί λειτουργία τῶν μαρξιστῶν σ' ὅλα τά ἐπίπεδα. Έπίσης, ἡ όργάνωση (σάν μαζική) δέν μπορεῖ να άντιστοιχεῖ στό «πρωτοπόρο κόμμα». Αὐτή ἡ θέση δέν άγνοεῖ τήν άναγκαιότητα τῆς διαλεχτικῆς σχέσης πρωτοπορίας-μαζῶν. Άλλά τήν άντιλαμθάνεται πάλι σάν κατάλληλη διάταξη καί δράση τῶν μαρξιστῶν μέσα στήν όργάνωση καί τό μαζικό χῶρο. Ὁ ἴδιος ὁ Α.Π. δέχεται αὐτή τή διαλεχτική, καί μάλιστα τήν ἐφαρμόζει σά διαλεχτική ἡγέτη-μαζῶν. Αὐτό εἶναι θέβαια συνεπές στό σχῆμα πρωτροπορία-μάζες στό μέτρο πού λειτουργεῖ καί ἡ ἐσωτερική διαλεχτική άνάμεσα στούς μαρξιστές, γιατί τότε μόνο οἱ χωριστές δράσεις τῶν μαρξιστῶν (μαζί καί τοῦ Α.Π.) άνάγονται στήν ποιότητα «πρωτοπορία», μιά ποιότητα πού άξιοποιεῖ τίς διαφορετικές χωριστές δυνατότητες.

ΜΙΑ ἱκανοποιητική τέτοια διαλεχτική, πού άνάγεται τελικά σέ κατάλληλες όργανωτικές έπιλογές, λειτουργίες, στελεχώσεις καί ἄλλες προσπάθειες (καί μιά άπ' αὐτές άποτέλεσε ἡ άπόφαση τῆς 5ης συνόδου τῆς Κεντρικῆς Έπιτροπῆς), εἶναι προϋπόθεση γιά τήν παραπέρα έπεξεργασία καί ὑλοποίηση τῆς στρατηγικῆς τοῦ ΠΑΣΟΚ. ■

τοῦ Γιώργου Τσαλακοῦ

Τό ὅραμα μιᾶς σοσιαλιστικῆς καί ἀδέσμευτης Μεσογείου...

Λίγες μόνο μέρες πρίν ἀπό τήν ἑτοιμαζόμενη πανηγυρική τελετή τῆς ὑπογραφῆς στό Ζάππειο, τῆς συμφωνίας γιά τήν ἔνταξη τῆς χώρας στήν ΕΟΚ ἐκπρόσωποι Σοσιαλιστικῶν Κομμάτων ἀπ' ὅλες σχεδόν τίς χῶρες τῆς Μεσογείου – ἔξη ἀπό τίς ἀντιπροσωπεῖες θά ἐκφράζουν τίς ἀπόψεις κυβερνώντων κομμάτων – θά συνέλθουν στήν Ἀθήνα (15-17 τρέχ.), στά πλαίσια τῆς Τρίτης Συνδιάσκεψης τῶν Σοσιαλιστικῶν Κομμάτων τῆς Μεσογείου γιά νά συζητήσουν καί νά πάρουν ἀποφάσεις πάνω στά πολιτικά, κοινωνικά καί οἰκονομικά προβλήματα πού σημαδεύουν τό μεσογειακό χῶρο.

ΔΕΝ πρόκειται βέβαια γιά μιά ἀντιπαράθεση ΕΟΚ καί κάποιου ὑπό σχηματισμόν «μεσογειακοῦ μπλόκ». Ὅμως ἀντικειμενικά φανερώνει τίς δυό διαφορετικές γραμμές πλεύσης σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τήν ἀντίληψη μιᾶς «ἐθνικά συμφέρουσας» ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἀνάμεσα στόν πάγιο δυτικό δογματισμό τῆς δεξιᾶς καί τοῦ δρόμου πού προτείνει τό ΠΑΣΟΚ καί πού συνίσταται στήν ἀνάπτυξη διεθνοῦς δραστηριότητας καί τήν καλλιέργεια σχέσεων μέ τόν βαλκανικό, τόν νοτιοευρωπαϊκό καί τόν ἀραβομεσανατολικό χῶρο. Ὁ ἴδιος ὁ Α. Παπανδρέου θά εἶναι ὁ βασικός εἰσηγητής στή διεθνῆ αὐτή συνάντηση.

ΟΤΑΝ πρίν τρία χρόνια στήν Βαρκελώνη σέ μιά ἡμι-νόμιμη συνάντηση (ἡ δημοκρατία δέν εἶχε ἀκόμα ἀποκατασταθεῖ) στό ξενοδοχεῖο «Πριγκήπισσα Σοφία» γινόταν ἡ πρώτη συνάντηση ἀντιπροσώπων σοσιαλιστικῶν κομμάτων τῆς Μεσογείου ὁ κύκλος ἦταν ἀρκετά περιορισμένος καί ἡ κοινή τελική διακήρυξη καί οἱ στόχοι της εἶχαν περισσότερο τό χαρακτήρα προσδοκιῶν. Ἀκριβῶς αὐτό εἶχε τονίσει στό λόγο του ὁ καθηγητής Τιέτρο Γκαλβάν – σήμερα δήμαρχος τῆς Μαδρίτης – ἀντιπροσωπεύοντας τό Λαϊκό Σοσιαλιστικό κόμμα τῆς Ἱσπανίας. Στό διάστημα πού κύλησε ἀπό τότε ἡ ἀποκατάσταση μιᾶς κοινῆς γλώσσας ἀνάμεσα σέ δυνάμεις πού παρουσιάζουν ὁμολογημένες ἰδεολογικές διαφορές σημειώθηκε στό ἐπίπεδο τῆς προάσπισης κοινῶν πολιτικῶν στόχων μέ ἀναφορά τή Μεσόγειο καί τήν προσήλωση σέ μιά μαχητική ἀντιιμπεριαλιστική γραμμή.

ΕΤΣΙ σήμερα, στήν Τρίτη Συνδιάσκεψη τῶν Σοσιαλιστικῶν Κομμάτων τῆς Μεσογείου ἡ συμμετοχή παρουσιάζεται κατά πολύ εὐρύτερη, σάν ἀποτέλεσμα μιᾶς «ἐν τῶν γίγνεσθαι» συσπείρωσης πολιτικῶν δυνάμεων τῆς λεγόμενης «φτωχῆς» νότιας Εὐρώπης. Ἡ συμμετοχή τοῦ Γαλλικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος πού τό 1976 εἶχε σπεύσει νά καταγγείλει τή συνάντηση τῆς Βαρκελώνης, τοῦ Ἐργατικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος τῆς Ἱσπανίας (PSOE) καί ἀκόμα τοῦ γαλλικοῦ καί ἰταλικοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ἐνδεικνύει τό αὐξανόμενο ἐνδιαφέρον σημαντικῶν πολιτικῶν δυνάμεων τῆς Εὐρώπης πρός τήν κατεύθυνση τῆς ἀποκατάστασης ἑνός διαλόγου μέ παραμεσόγειες ἀφρικανικές καί ἀραβομεσανατολικές πολιτικές δυνάμεις μέ ἄξονα ἀναφορᾶς τά προβλήματα τῆς μεσογειακῆς λεκάνης.

Ἀναλυτικά στήν Τρίτη Μεσογειακή Συνδιάσκεψη θά πάρουν μέρος:

- **ΚΥΠΡΟΣ:** Τό Σοσιαλιστικό Κόμμα, ΕΔΕΚ τό ὁποῖο συμμετέχει στόν «Προοδευτικό Σοσιαλιστικό Ὀργανισμό τῆς Μεσογείου» ἀπό τά πρῶτα του βήματα καί τό Κομμουνιστικό κόμμα ΑΚΕΛ πού παίρνει μέρος γιά πρώτη φορά σάν παρατηρητής.
- **ΙΣΠΑΝΙΑ:** Τό Ἐργατικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (PSOE) τό ὁποῖο μετά τήν ἑνοποίησή του μέ τό λαϊκό Σοσιαλιστικό Κόμμα εἶναι πλῆρες μέλος.
- **ΓΑΛΛΙΑ:** Τό Σοσιαλιστικό Κόμμα (Παρατηρητής). Τό Ἑνωτικό Σοσιαλιστικό Κόμμα (PSU) καί τό Κομμουνιστικό Κόμμα (γιά πρώτη φορά σάν παρατηρητής).
- **ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ:** Ἡ «Ἕνωση τοῦ Ἐργαζόμενου Λαοῦ» καί ἡ «Ἕνωση Γιουγκοσλάβων Κομμουνιστῶν».
- **ΣΥΡΙΑ:** Τό κυβερνητικό «Ἀραβικό Σοσιαλιστικό Κόμμα Μπάαθ». Στήν ἀντιπροσωπεία αὐτή θά συμμετέχουν καί ἐκπρόσωποι τοῦ ἰρακινοῦ Μπάαθ μετά τήν ἕνωση Συρίας-Ἰράκ.
- **ΜΑΛΤΑ:** Τό κυβερνητικό Ἐργατικό Κόμμα.
- **ΑΛΓΕΡΙΑ:** Τό κυβερνητικό Ἐθνικοαπελευθερωτικό Μέτωπο.
- **ΛΙΒΑΝΟΣ:** Τό Προοδευτικό Σοσιαλιστικό Κόμμα τοῦ Τζουμπλάτ καί τό Κομμουνιστικό κόμμα.
- **ΛΙΒΥΗ:** Ἀντιπροσωπεία τῆς Λαϊκῆς Συνέλευσης.
- **ΑΙΓΥΠΤΟΣ:** Ἀντιπροσωπεῖες κομμάτων τῆς ἀριστερῆς ἀντιπολίτευσης.
- **ΙΤΑΛΙΑ:** Τό Σοσιαλιστικό καί τό Κομμουνιστικό Κόμμα.

Θά συμμετάσχουν ἀκόμα ἡ Ὀργάνωση γιά τήν Ἀπελευθέρωση τῆς Παλαιστίνης πού ἀποτελεῖ ἱδρυτικό μέλος τοῦ «Προοδευτικοῦ Ὀργανισμοῦ τῆς Μεσογείου» καί ἀντιπροσωπεία τοῦ Μετώπου **POLISARIO.**

- Ἀπό ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἐκτός ἀπό τό ΠΑΣΟΚ πού ἀποτελεῖ μέλος τῆς μόνιμης Γραμματείας καί ἕνα ἀπό τά δραστήρια μέλη τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ὀργανισμοῦ τῆς Μεσογείου, θά πάρει μέρος σάν παρατηρητής τό ΚΚΕ ἐσωτ. Τό ΚΚΕ ἀπαντώντας στήν πρόσκληση γιά συμμετοχή δήλωσε ὅτι συμπαρίσταται ἀλλά δέν θά πάρει μέρος ἀφοῦ συμμετέχει τό ΚΚΕ ἐσωτ.

Η ΒΑΣΙΚΗ ἐκτίμηση ὅτι ἡ Μεσόγειος «ἔγινε ὁ πιό εὐαίσθητος χῶρος ἀντιπαράθεσης τῶν δυό μεγάλων δυνάμεων καί τό θέατρο τῆς πιό ἐπιθετικῆς πολιτικῆς τῶν ΗΠΑ» ὁδηγεῖ στήν κατάφαση τῆς ἀναγκαιότητας τῆς χάραξης καί ἐπεξεργασίας μιᾶς κοινῆς, συλλογικῆς στρατηγικῆς ἱκανῆς νά προασπίσει τήν ἐθνική αὐτονομία καί ἀνεξαρτησία τῶν λαῶν τῆς περιοχῆς, τή σοσιαλιστική ἀνάπτυξη καί νά διασφαλίζει τή Μεσόγειο σάν πεδίο εἰρηνικῆς συνεργασίας καί εὐημερίας τῶν λαῶν. Στό πνεῦμα αὐτῆς τῆς συλλογιστικῆς ἡ Συνδιάσκεψη τῆς Μάλτας (Ἰούνιος 77) καθόρισε τίς ἀκόλουθες ἰδεολογικές καί πολιτικές ἀρχές γιά τή διαμόρφωση αὐτῆς τῆς στρατηγικῆς:

1. Ἡ ἐθνική ἀνεξαρτησία τῶν λαῶν τῆς Μεσογείου θά γίνει συνειδητή μέσα ἀπό τήν πολιτική, οἰκονομική καί πολιτιστική συνεργασία, ἐλεύθερη ἀπό ὁποιοδήποτε εἶδος ἀνάμειξης τῶν ὑπερδυνάμεων ἤ τῶν πρακτόρων τους.
2. Ἡ δημοκρατία εἶναι ἡ μόνη μέθοδος γιά τή συνειδητοποίηση τῆς ἐλευθερίας κάθε ἀνθρώπου καί τήν ἐπίτευξη τῆς πολιτικῆς, κοινωνικῆς καί οἰκονομικῆς προόδου.
3. Ἡ ἐπίτευξη τοῦ σοσιαλιστικοῦ μετασχηματισμοῦ.
4. Λογική ἀλλαγή τοῦ διεθνοῦς οἰκονομικοῦ συστήματος μέ τήν ἀναδιάρθρωση τῶν ὑπαρχόντων σχέσεων μεταξύ τοῦ ἀναπτυσσόμενου «Νότου» καί τοῦ ἀναπτυγμένου «Βορρᾶ» μέ στόχο τήν πλήρη συμμετοχή στήν πρόοδο καί τήν ἐξέλιξη ὅλων τῶν λαῶν, πράγμα πού θά ὁδηγήσει στήν ἵδρυση μιᾶς νέας, δίκαιης διεθνοῦς οἰκονομικῆς τάξης.
5. Πλήρης ὑποστήριξη πρός ὅλους τούς ὑπό ἐκμετάλλευση καί καταπιεσμένους λαούς μέ σκοπό τήν ἐνίσχυση τοῦ ἀγώνα τους γιά ἐθνική ἀπελευθέρωση καί κυριαρχία.
6. Ἡ ἀπελευθέρωση τῆς Μεσογείου ἀπό ὁποιαδήποτε ξένη παρουσία, στόλο ἤ στρατιωτική βάση.

ΟΙ ΑΡΧΕΣ αὐτές εἶναι βέβαιο ὅτι θά ἀποτελέσουν καί τό πλαίσιο τῆς Τρίτης Μεσογειακῆς Συνδιάσκεψης τῆς Ἀθήνας. Εἶναι ἐπίσης βέβαιο ὅτι τό ὅραμα γιά «μιά Μεσόγειο, ἀδέσμευτη καί σοσιαλιστική» ἀντιμετωπίζει πολλές δυσκολίες τόσο ὑποκειμενικές ὅσο καί ἀντικειμενικές καί ἔχει ἀκόμα πιό πολλούς ἐχθρούς!... ■

Κάθε Κυριακή
Ἐξόρμηση
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Τό Συνέδριο τοῦ Μέτς:
Ἡ σκιαγραφία μιᾶς πολυδιάσπασης

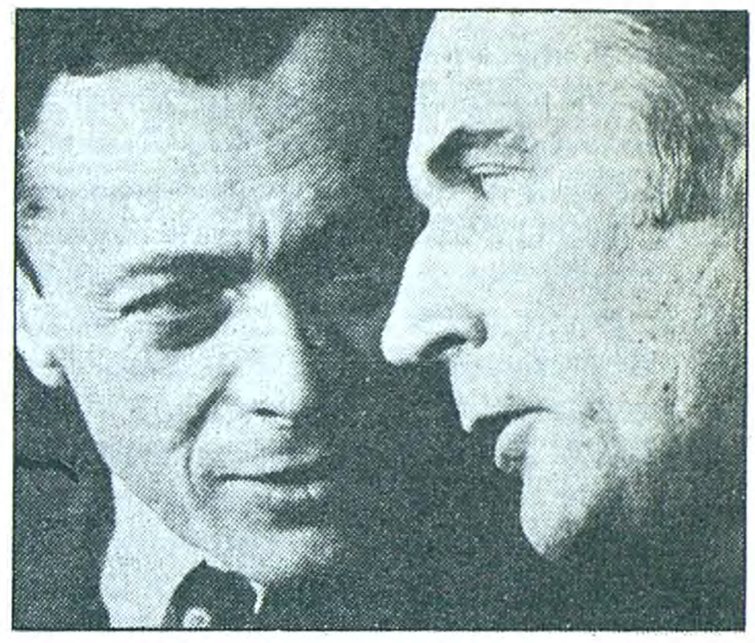
τῆς Σοφίας Κωνσταντίνου

ΣΤΙΣ 8 τοῦ Ἀπρίλη ἔληξε, μετά τριήμερες διαδικασίες, τό συνέδριο τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόμματος Γαλλίας. Τό πέμπτο στήν ἱστορία τοῦ νεαροῦ κόμματος καί τό πιό σημαντικό, μετά τό πρῶτο, ἐκεῖνο τοῦ 1971, πού ἔβαλε τά θεμέλια τῆς ἑνότητας μέ τήν κομμουνιστική ἀριστερά.

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ, ὁριοθέτησε – χωρίς νά ἀναλύσει – τή νέα φάση τοῦ κόμματος. Φάση πού ἄρχισε ἕνα χρόνο πρίν, μέ τό σπάσιμο τοῦ κοινοῦ προγράμματος καί τήν ἥττα τῆς ἀριστερᾶς στίς βουλευτικές ἐκλογές.

Η ΣΥΓΚΥΡΙΑ μέσα στήν ὁποία οἱ Γάλλοι σοσιαλιστές κλήθηκαν νά ἐπαναπροσδιορίσουν τήν πολιτική τοῦ κόμματός τους ἦταν «ἀντικειμενικά» εὐνοϊκή.

Ροκάρ – Μιττεράν.

ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ βαραίνει ἐφιαλτικά σ' ὅλα τά ἐπίπεδα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς. Ἡ κρίση δέν εἶναι μόνο οἰκονομική. Οὔτε μόνο πολιτική. Εἶναι ταυτόχρονα πολιτιστική. Οἱ παραδοσιακές ἀξίες καταρρέουν, – ἐνῶ ὁ σύγχρονος τρόπος ζωῆς ἀμφισβητεῖται πλέον βαθύτατα ἀπ' ὅλο καί πλατύτερα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ. Ἡ πρόσφατη ἔκρηξη τῆς κρίσης τῆς γαλλικῆς σιδηρουργίας, πού σοβοῦσε ἀπό τό 1974, πῆρε τίς διαστάσεις «ἐθνικῆς καταστροφῆς». Ἡ στή κυριολεξία δολοφονημένη Λωρραίνη καί οἱ 20.000 προβλεπόμενοι ἄνεργοι ἔγιναν τό θλιβερό σύμβολο τῆς γενικευμένης ἀπόγνωσης.

Η ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ πλειοψηφία φαίνεται, ὅσο ποτέ, ἀνίκανη νά ἀντιμετωπίσει τά αὐξανόμενα κοινωνικά προβλήματα. Καί ὅσο ποτέ διχασμένη.

Η ΑΡΙΣΤΕΡΑ, ἡ μόνη – ἐξ ὁρισμοῦ – ἁρμόδια νά ἀποτελέσει τήν ἐναλλακτική λύση καί νά πραγματοποιήσει τήν κοινωνική ἀλλαγή, παρουσιάζεται ἐπιφανειακά ἐνισχυμένη. Ἐπιφανειακά ὅμως.

ΠΑΡΑ ΤΗΝ πρόσφατη νίκη (52% γιά τά δύο κόμματα) στίς ἐκλογές τοῦ Μάρτη γιά τήν ἀνάδειξη τῶν Γενικῶν Συμβούλων σέ μιά σειρά διαμερίσματα τῆς χώρας, ἡ ἐκλογική ἥττα τοῦ '78 παραμένει τό ἀδιαμφισβήτητο ὁρόσημο καί γιά τούς δυό μεγάλους πολιτικούς σχηματισμούς τῆς ἀριστερᾶς.

ΤΟ ΣΠΑΣΙΜΟ τοῦ κοινοῦ προγράμματος εἶναι πλέον – παρά τά εὐκαιριακά πισωγυρίσματα – ἀμείλικτη πραγματικότητα· καί ἔχει σημαδέψει βαθύτατα ὄχι μόνο τά δυό μεγάλα κόμματα, ἀλλά καί τό σύνολο τῆς γαλλικῆς ἀριστερᾶς.

ΤΟ Κ.Κ.Γ., ἐλαφρά μειωμένο στίς ἐκλογές τοῦ Μάρτη, (22,4% ἔναντι στό 22,7% τῶν ἀντίστοιχων ἐκλογῶν τοῦ 1973) ἀναδιπλωμένο στήν αὐταρέσκεια τοῦ «συνεποῦς» ἀντιπολιτευόμενου, βαθαίνει ὅλο καί περισσότερο τό χάσμα μέ τόν τέως σύμμαχό του καί κωφεύει στίς παντός εἴδους ἐκκλήσεις γιά ἀνοικοδόμηση τῆς ἑνότητας. Ἡ «κοινωνική ἀλλαγή» παραπέμπεται στίς ἑλληνικές καλένδες ἀκόμη μιά φορά. Στό ὄνομα τῆς συνέπειας.

ΤΟ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟ, μέ 5% παραπάνω στίς ἴδιες ἐκλογές (22% τό 1973, 27% τό 1979) φέρεται πλέον σάν τό μεγαλύτερο πολιτικό κόμμα, σέ ἐθνικό ἐπίπεδο. Ἡ ἀνάσχεση ὅμως καί ἡ κρίση, πού σοβεῖ στούς κόλπους του, εἶναι φανερές σ' ὅλα τά ἐπίπεδα. Τό ἔντυπο τοῦ κόμματος γιά τίς ἐπιχειρήσεις – ὁ Σοσιαλιστικός ἀγώνας – καταποντίστηκε μετά τίς περσινές ἐκλογές. Καί ἀναγκάστηκε νά κλείσει. Ἡ πώληση τοῦ κεντρικοῦ κομματικοῦ ἔντυπου – ἡ ἑνότητα – ἔχει μειωθεῖ αἰσθητά. Τό πλάνο στρατολόγησης 200.000 καινούριων μελῶν γιά τό '79 εἶναι μακριά ἀπ' τό νά ἔχει ἐπιτευχθεῖ. Ὅπως εἶναι μακριά καί ἡ εὔφορη ἐκείνη περίοδος τῆς μαζικῆς προσχώρησης νέων μελῶν, πού ἐπέτρεπε στήν ἡγεσία του τόσο φιλόδοξους στόχους πρίν ἀπό ἕνα χρόνο. Ἡ ραγδαία αὔξηση τοῦ κόμματος (49% ἀπ' τό '72 ὡς τό 74, 16% ἀπ' τό '74 ὡς τό '76, 17,5% ἀπ' τό '76 ὡς τό '78) ἐντασσόταν ἀπολύτως μέσα στή συγκυρία τῆς συμμαχίας μέ τήν κομμουνιστική ἀριστερά!

ΤΟ ΣΠΑΣΙΜΟ τῆς ἑνότητας καί μιά σειρά δομικά χαρακτηριστικά τοῦ Σ.Κ. τό κάνουν σήμερα εὔθραστο ὅσο ποτέ. Καί τό συνέδριο ἔβγαλε στήν ἐπιφάνεια ἀντιφάσεις καί ἀδιέξοδα μακροχρόνια, πού ἐδῶ κι ἕνα χρόνο ὅμως ἔχουν πάρει διαστάσεις ἐκρηκτικές.

Πολιτική καί ἰδεολογική ἑτερογένεια ἤ τό κόμμα μπαλόνι

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ Σ.Κ.Γ. γεννήθηκε στά 1969. Ἀπό ἕνα γενικευμένο, ἀνάμεσα στούς Γάλλους σοσιαλιστές, αἴτημα νά ἑνωθοῦν. Τό παραδοσιακό κομμάτι τῆς Σοσιαλιστικῆς Διεθνοῦς μέ τόν Μολλέ ἐπικεφαλῆς, ἡ ὁμάδα τοῦ Ποπεράν, ἡ ὁμάδα γιά τήν ἀνανέωση τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Σαβαρύ καί τά κάποια μέλη τῆς ὁμάδας τοῦ Μιτεράν, πραγματοποίησαν τήν ἑνότητα, τή χρονιά ἐκείνη. Ὄχι ὅμως καί τή σύνθεση. Ἡ ἑτερογένεια, πού χαρακτήριζε τά τέσσερα πρῶτα συστατικά ρεύματα, παρέμεινε, ἠθελημένα, μιά «εἰρηνική συνύπαρξη», χωρίς προσπάθεια νά σφυρηλατηθεῖ ἐνιαία πολιτική καί ἰδεολογική ἀντίληψη. Αὐτή ἡ «εὐκαμψία» πού μεταφράστηκε καί στήν ἀντίστοιχη ἔλλειψη συνεποῦς ὀργανωτικῆς δομῆς ὑπῆρξε τό μεγάλο πλεονέκτημα τοῦ νεογέννητου κόμματος. Καί ταυτόχρονα ἔθεσε τά ὅρια τῆς δυναμικῆς του.

ΤΟ ΠΛΑΤΥ φάσμα τῶν πολιτικο - ἰδεολογικῶν τάσεων τό ἔκανε προσιτό στούς ἀπανταχοῦ δυσαρεστημένους. Τόσο τῆς δεξιᾶς, ὅσο καί τῆς ἀριστερᾶς. Ἀλλά κυρίως τῆς πρώτης. Τό Σ.Κ. λειτούργησε γιά μιά δεκαετία μέ τή χαρακτηριστική στά Σ.Κ. ἀντίληψη τοῦ «ἅρπα - κόλλα». Καί διογκώθηκε σά μπαλόνι. Κυρίως ἐκλογικά. Ἔτσι μιά σύντομη σκιαγράφησή του θά μποροῦσε νά συμπυκνωθεῖ στίς ἀκόλουθες «σταθερές»:

● Μιά ἑτερογενής ἐκλογική πελατεία, δυσανάλογα μεγάλη σέ σχέση μέ τά ὀργανωμένα μέλη τοῦ κόμματος. Ἡ ἑτερογένεια τῆς ἐκλογικῆς πελατείας καί ἡ ἀπουσία ὀργανωτικῶν δομῶν ἱκανῶν νά τήν περιχαρακώσουν, πολιτικά καί ἰδεολογικά, κάνει τήν πρώτη ρευστή καί ἐκτεθειμένη στίς παντός εἴδους ἐπιρροές.

● Ἀπ' αὐτό ἀπορρέει καί ὁ ἐκλογικός χαρακτήρας τοῦ Σ.Κ. Τό Σ.Κ. δέν εἶναι κόμμα πολιτικό - κοινωνικό. Εἶναι ἐκλογικός μηχανισμός καί λειτουργεῖ σάν τέτοιος. Ἀπ' ὅπου καί ἡ ἀδυναμία του νά μορφοποιήσει ὀργανωμένη βάση ἱκανή νά βαρύνει στήν κοινωνικο - πολιτική ζωή καί ἡ ἐξαιρετική του εὐκολία νά

παράγει ἐκλογικά στελέχη. Τέσσερεις χιλιάδες ἐκλεγμένους σέ παντός εἴδους θέσεις (βουλευτές, Γεν. Συμβούλους, δημάρχους) ἔχει σήμερα τό Σ.Κ. Στελέχη μέ προσωπική δύναμη καί προσωπική ἐκλογική πελατεία.

● Αὐτό του τό χαρακτηριστικό διαμορφώνει καί τήν τρίτη σταθερά τοῦ κόμματος. Τήν ὕπαρξη δηλαδή ἑνός πολιτικοῦ μηχανισμοῦ στούς κόλπους του, ὁ ὁποῖος διαμορφώνεται καί λειτουργεῖ σέ αὐτονομία μέ τή βάση τοῦ κόμματος. Παρατηρεῖται ἔτσι σήμερα τό παράδοξο μιᾶς ἡγεσίας πού πλειοψηφικά ἀπορρίπτει κάθε συνεργασία μέ τή δεξιά καί μιᾶς βάσης, στήν ὁποία ἡ συμμαχία μέ τήν κυβερνητική πλειοψηφία εἶναι ἀντίληψη εὐρύτατα διαδεδομένη.

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ἑπταετή συγκυρία τῆς ἑνωμένης ἀριστερᾶς, ἡ ὕπαρξη τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος ὁριοθέτησε μιά συγκεκριμένη πολιτική ἀναφορά καί λειτούργησε συνεκτικά ὡς πρός τό ἐσωτερικό τοῦ Σ.Κ. Οἱ ἀντιθέσεις, οἱ διαφορετικές ἐμπειρίες καί ἰδεολογίες συγκατοίκησαν στήν εὔφορη αὐτή ἑφταετία, συνεχόμενες ὄχι στή βάση μιᾶς ἐσωτερικῆς συνέπειας, ἀλλά ἑνός παράγοντα ἐξωτερικοῦ. Τό Κ.Κ.Γ. ἔδωσε τήν ἀριστερή πολιτική καί ἰδεολογική χροιά στή συμμαχία τῶν δύο κομμάτων καί κάλυψε τήν ἑτερογένεια τοῦ Σοσιαλιστικοῦ.

Η ΝΕΑ συγκυρία ὑπῆρξε καταλυτική, γιατί ἡ διάσπαση τῆς ἑνωμένης Ἀριστερᾶς καί τά προβλήματα πού ἔβαλε, σήμανε γιά τό Σ.Κ. τήν ἔκρηξη τῶν ἀντιφάσεων καί τήν ἴδια του τήν πολυδιάσπαση.

Τό Συνέδριο: Μικρές καί μεγάλες μειοψηφίες

ΟΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΕΣ ἔφτασαν στό συνέδριό τους μετά τριῶν μηνῶν προσυνεδριακές διαδικασίες, οἱ ὁποῖες ἀντί νά ἐμβαθύνουν τίς πολιτικές καί ἰδεολογικές διαφορές τῶν πολλαπλῶν τάσεων καί νά ἐπιχειρήσουν μιά οὐσιαστική σύνθεση, πῆραν τό χαρακτήρα διαμάχης τῶν κύριων ἡγετῶν γιά τήν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας τοῦ «μεγαλύτερου γαλλικοῦ κόμματος».

ΤΟ ΤΕΡΑΣΤΙΟ πανώ μέ τήν ἐπιγραφή «γιά τήν ἑνότητα, γιά τή νίκη, ἕνα μεγάλο σοσιαλιστικό κόμμα» δέν ἔμοιαζε νά ξεγελάει κανέναν ἀπ' τούς 797 συνέδρους πού ἦταν ἤδη ἄψογα μοιρασμένοι ἀνάμεσα στά πέντε κυρίαρχα ρεύματα καί περίμεναν ἁπλῶς τό θέαμα. Τό συνέδριο δέν ἐρχόταν νά πραγματοποιήσει τήν τελική σύνθεση, ἀλλά νά ὑποδείξει τό μελλοντικό ἡγέτη τοῦ κόμματος.

ΕΜΠΟΤΙΣΜΕΝΟ ἀπό τό πνεῦμα τῶν ἀστικῶν θεσμῶν, τό σοσιαλιστικό κόμμα λειτουργεῖ ὀργανωτικά κατ' ἀντανάκλαση τῆς ὀργάνωσης τῶν ἐκλογῶν τοῦ ἀστικοῦ κράτους. Οἱ προσυνεδριακές διαδικασίες, ὀργανωμένες κατά ὁμοσπονδίες, ἔδωσαν – κατά τό πρότυπο τῶν βουλευτικῶν – τά τελικά ποσοστά στή κάθε πλατφόρμα καί ἔβγαλαν τή μελλοντική ἡγεσία, τό κοινοβούλιο τοῦ κόμματος. Τό συνέδριο – κατά τό πρότυπο τῶν προεδρικῶν – ἐρχόταν νά στέψει τόν μελλοντικό πρόεδρο.

ΤΟ ΜΟΙΡΑΣΜΑ τοῦ χρόνου στό συνέδριο ἔγινε βάσει τῶν ποσοστῶν πού ἡ κάθε τάση εἶχε πετύχει στίς προσυνεδριακές διαδικασίες. Ἔτσι, ἡ τάση Μιτεράν μέ 40% τῶν ψήφων μονοπώλησε καί τό ἀντίστοιχο ποσοστό τοῦ συνεδριακοῦ χρόνου. Ἡ τέτοια ὀργάνωση ἄδειασε τό συνέδριο ἀπό κάθε δημοκρατικό περιεχόμενο καί ἔκανε ὀξύτερο τό χαρακτήρα τῆς προσωπικῆς διαμάχης γιά τήν ἐξουσία. Ὁ χρόνος μονοπωλήθηκε – ἀναγκαστικά – ἀπ' τό «βαρύ πυροβολικό» τῆς κάθε τάσης. Καί ὅσο μίκραιναν τά ποσοστά, τόσο τό βαρύ πυροβολικό συμπυκνωνόταν ἀποκλειστικά στίς ἡγεσίες.

ΕΠΙ ΤΡΕΙΣ μέρες τό Μέτς ἔγινε τό θέατρο μιᾶς λυσσαλέας ἀντιπαράθεσης προσωπικοτήτων, μέ δεσπόζουσες τίς φυσιογνωμίες τοῦ Μιτεράν καί τοῦ Ροκάρ, τίς μεγαλύτερες μειοψηφίες (40% καί 20% ὁ καθένας).

Ο ΜΙΤΕΡΑΝ ἐμφανίστηκε σάν ὁ ἀδιαμφισβήτητος συνεχιστής τῆς σοσιαλιστικῆς παράδοσης καί τῆς πολιτικῆς πού χάραξε τό Ἐπινέ στά 1971. Στό ὄνομα τῆς πρώτης, θέλει τόν ἑαυτό του μοναδικό κληρονόμο καί ἐκτελεστή τῶν ὑποθηκῶν τοῦ Ζωρές καί τοῦ Μπλούμ. Μέ ἀφθονία ἀναφορῶν στά «ἱερά κείμενα» καί μέ ἐπαναστατικές καταφάσεις τοῦ τύπου «μόνο ἡ μνήμη εἶναι ἐπαναστατική», διεκδίκησε τή συνέχεια μιᾶς παράδοσης δυό αἰώνων. Τράβηξε ἔτσι μέ τό μέρος του τήν πλειοψηφία τοῦ παραδοσιακά σοσιαλιστικοῦ Βορρᾶ, φέουδο μέχρι τώρα τοῦ παλιοῦ σοσιαλιστῆ ἡγέτη Μωρουά. Ἡ ἀλλαγή αὐτή καί ἡ προσωπική κυριαρχία τοῦ Μιτεράν στήν παραδοσιακή πελατεία τοῦ κόμματος ἀποτελεῖ καί μιά ἀπ' τίς σημαντικότερες ἐσωτερικές ἀναδιαρθρώσεις. Ὁ παραδοσιακός πολιτικός μηχανισμός τῆς ΣΦΙΟ ἐπανδρώθηκε μέ νέα στελέχη τῆς τάσης του. Οἱ νεο - μιτερανικοί, ὅπως ἀποκαλοῦνται, ἐμφανίστηκαν στό συνέδριο ἀνυπόμονοι, ἐχθρικοί στόν Ροκάρ, περιφρονητικοί πρός τούς παραδοσιακούς τῆς ΣΦΙΟ, χωρίς νά κρύβουν τό μίσος τους γιά τούς «πεσιμιστές», πού ἀμφισβητοῦν τήν ἄμεση κατάκτηση τῆς ἐξουσίας ἀπό τό κόμμα. Ἤθελαν τήν ἑνότητα πάση θυσία καί γρήγορα, γιά τήν κατάκτηση τοῦ κράτους. Ἡ προσκόλλησή τους στήν ἄλωση τῶν πολιτικῶν μηχανισμῶν τούς κάνει τούς πιό καθάριους ἐκφραστές τῆς κοινωνικῆς ἀλλαγῆς πού προεικονίζεται ἡ πλατφόρμα Μιτεράν. Ἀλλαγή πού δέν περνάει μέσα ἀπό τήν δυναμική τοῦ κινήματος καί τῶν λαϊκῶν ἀγώνων, ἀλλά κατ' ἀρχήν μέσα ἀπό τήν ἀλλαγή τῶν πολιτικῶν θεσμῶν τοῦ κράτους τῆς δεξιᾶς.

ΣΑΝ ΣΥΝΕΧΙΣΤΗΣ τῆς πολιτικῆς πού χαράχτηκε στό Ἐπινέ, ὁ Μιτεράν παρουσιάστηκε σάν ὁ ἐγγυητής τῆς ἑνότητας. Τόσο στά πλαίσια τῆς ἀριστερᾶς, ὅσο καί μέσα στό ἴδιο τό Σοσιαλιστικό κόμμα. Ἀνεξάρτητα ἀπό τό γεγονός ὅτι ἡ πολιτική του ἀντίληψη ὁδήγησε στό σπάσιμο καί τῆς μιᾶς καί τῆς ἄλλης.

Η ΕΝΩΜΕΝΗ Ἀριστερά θεωρήθηκε ἀπό τόν σοσιαλιστή γραμματέα σάν ἕνας καθαρά πολιτικός συνασπισμός κορυφῆς πού στόχευε στήν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας. Ἔτσι, μέ τήν ἀνάλογη βούληση τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, ἡ Ε.Α. ἔμεινε ἀποκομμένη ἀπό τή δυναμική τοῦ κοινωνικοῦ κινήματος, ἔρμαιο τῆς διαφωνίας δύο πολιτικῶν γραφείων. Καί διαλύθηκε.

ΜΕΣΑ στήν ἴδια πολιτική ἀντίληψη τοῦ σοσιαλιστῆ ἡγέτη, τό κόμμα ἀντιμετωπίζεται σάν πολιτικό ἐργαλεῖο στά χέρια τῆς ἡγεσίας. Ὄχι σάν κοινωνικός ὀργανισμός, τοῦ ὁποίου ἡ πολιτική καί ἰδεολογική ταυτότητα προσδιορίζεται μέσα ἀπό τήν καθημερινή πάλη τοῦ συνόλου τοῦ λαϊκοῦ κινήματος. Ἡ μείωσή του σ' ἕνα ἁπλό πολιτικό μηχανισμό γιά τήν κατάκτηση τῆς ἐξουσίας ἔχει μιά ἀμείλικτη λογική. Ἀποκλείει τίς ἀντιφάσεις. Καί ὅταν ὑπάρχουν – καί ὑπάρχουν – μόνη λύση μένει ἡ διάσπαση.

Η ΟΥΣΙΑ εἶναι ὅτι ὁ Μιτεράν τράβηξε μιά μεγάλη πλειοψηφία τῆς σοσιαλιστικῆς βάσης στό ὄνομα τῆς συνέχειας καί «τοῦ τίποτα δέν ἄλλαξε». Ὅταν ὅλα ἔχουν ἀλλάξει. Ἡ τελευταία, ἑτερογενής καί ὑποπολιτική ἀντέδρασε μέ τήν κλασική μέθοδο τοῦ στρουθοκαμηλισμοῦ. Τό γάτζωμα στή σιγουριά τῆς συνέχειας, γιατί οἱ ἀλλαγές – ἐξόφθαλμες παρ' ὅλα αὐτά – λειτουργοῦν ἀπειλητικά.

Ο ΡΟΚΑΡ, ὁ ὑπ' ἀριθμόν 2 ὑποψήφιος στή προεδρία τοῦ κόμματος, διάλεξε, προσωρινά, τή θέση τῆς ἀδιάλλαχτης ἀντιπολίτευσης. Στόχος του ἡ προσωπική ἀποδυνάμωση τοῦ Μιτεράν. Ἀντιμαρξιστής, τεχνοκράτης, φιλελεύθερος, ταυτίζει «ἀνυστερόβουλα» τό μαρξισμό μέ τόν συγκεντρωτισμό τῶν καθεστώτων τοῦ ἀνατολικοῦ μπλόκ. Κεντρώνει τό λόγο του στήν κρίση τῆς οἰκονομικῆς σκέψης καί στόν ὁλοένα αὐξανόμενο ἀπολυταρχικό χαρακτήρα τοῦ κράτους σ' Ἀνατολή καί Δύση. Ἐπικρίνει τόν προσωποπαγή χαρακτήρα τοῦ κόμματος καί καλεῖ σέ διεύρυνση τῆς δημοκρατίας γιά νά πάψει ἡ ἀρχή νά εἶναι «ἑνός μόνον ἀνδρός». Προπαγανδίζει τήν ἀποκέντρωση καί ... καπηλεύεται τόν Ζωρές, τοῦ ὁποίου προτείνει μιά νέα ἀνάγνωση· τήν «ἀληθινή», ὅπως εἶπε, ἀπαλλαγμένη ἀπό τό μαρξιστικό δόγμα.

ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ του παιχνίδι ἐνάντια στό Μιτεράν χρειάζεται συμμάχους. Καί ἡ θεολογική ἑρμηνεία τοῦ πατέρα τοῦ γαλλικοῦ σοσιαλισμοῦ, ἔστω καί ἀνανεωμένη, στοχεύει κατ' εὐθείαν στήν

προσάρτηση τοῦ παραδοσιακοῦ Μωρουά. Καί θά τό πετύχει.

Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ εἶναι ὁ μεγάλος χαμένος τοῦ φετινοῦ συνεδρίου. Ὁ γαλλικός Βορρᾶς, τό παραδοσιακό του φέουδο, τόν ἐγκατέλειψε, τιμωρώντας τον, στό ὄνομα τῆς ἑνότητας, γιά τή «διαφοροποίησή» του ἀπό τό γενικό γραμματέα. Ἀποδυναμωμένος (16%) θά παίξει, ἐνάντια στήν ἴδια του τή βάση, τό ρόλο τοῦ ἑνωτικοῦ μέχρι τό τέλος. Ὁ λόγος του τό Σάββατο τό ἀπόγευμα ἦταν μιά πραγματική ἔκκληση γιά ἑνότητα καί σύνθεση. Ἐκεῖνοι πού τόν χειροκρότησαν (οἱ ὀπαδοί τοῦ Ροκάρ καί οἱ δικοί του) κι ἐκεῖνοι πού τόν ἀποδοκίμασαν, ὁριοθέτησαν μιά προσωρινή συμμαχία χωρίς ἀρχές! Ὁ φιλελεύθερος τεχνοκράτης καί ὁ παραδοσιακός σοσιαλιστής πολύ λίγα κοινά πολιτικά σημεῖα ἔχουν.

ΤΟ ΣΕΡΕΣ, τό πιό συγκροτημένο, ἰδεολογικά καί πολιτικά, ρεῦμα τοῦ κόμματος, ἔφτασε στό συνέδριο κυριολεκτικά συντριμμένο. Τά 25% τοῦ προηγούμενου συνέδριου κατέβηκαν, στά δυό χρόνια πού μεσολάβησαν, στά 15%. Σαφῶς διαχωρισμένο ἀπ' τόν Μιτεράν μέχρι σήμερα, κυρίως στό θέμα τῆς Εὐρώπης, θά συμπτυχθεῖ μαζί του ἐνάντια στό φάσμα τοῦ οἰκονομισμοῦ καί τοῦ ἐξαμερικανισμοῦ τῆς ζωῆς τοῦ Ροκάρ. Ταυτόχρονα, γνήσιο παιδί τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἐξεγείρεται ἐνάντια στή μετριότητα τῆς σημερινῆς Γαλλίας καί ὁραματίζεται μιά νέα μεγάλη Γαλλία, «τή χώρα ἑνός παγκόσμιου μηνύματος».

Η ΜΙΚΡΟΤΕΡΗ σέ ποσοστά πλατφόρμα (3,24%) ἦταν αὐτή τῆς ὁμάδας τοῦ Κριστιάν Πιερρέ. Εἶναι ἡ μόνη πού θά μιλήσει γιά τήν ἑνωμένη Ἀριστερά σέ μιά σωστή βάση. Ἡ ἑνότητα δέν ἀντιμετωπίζεται σάν ἐκλογικός συνασπισμός τῶν πολιτικῶν μηχανισμῶν, ἀλλά σά μιά συμμαχία κοινωνική, καί πολιτική συνάμα, ὁλοένα διευρυνόμενη, ἀπ' ὅσους μάχονται τόν καπιταλισμό καί τροφοδοτούμενη ἀπό τό κοινωνικό κίνημα. Εἶναι ἐπίσης ἡ μόνη πού θά βάλει σέ ἀμφισβήτηση τήν κοινωνική ἀλλαγή, ὅπως ἀντιμετωπίζεται ἀπ' ὅλες τίς τάσεις τοῦ συνέδριου. Καί θά μιλήσει γιά ἄλλα προβλήματα, ὄχι ἄμεσα πολιτικά, γιά τό γυναικεῖο, τήν ἐλευθερία τῆς σκέψης, τή νέα ποιότητα ζωῆς.

Η ΤΑΣΗ αὐτή μέ κύριο σύνθημα τήν ἀποκέντρωση καί τήν αὐτοδιαχείρηση, θά ὑποτάξει, ὅπως κι ὅλες οἱ ἄλλες, τό πρωτεῦον στό δευτερεῦον. Καί στή μάχη του ἐνάντια στό συγκεντρωτισμό, θά συμβάλει, μαζί μ' ὅλους τούς ἄλλους, στή διευρυνόμενη ἀποσύνθεση.

Κάθε Κυριακή

Εξόρμηση ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Ἡ σύγκρουση δύο γραμμῶν καί ἡ συσπείρωση πού δέν ἔγινε

Καί οἱ πέντε πλατφόρμες πού ἔφτασαν στό συνέδριο φιλοδοξοῦσαν νά εἶναι ὁλοκληρωμένες προτάσεις γιά τήν κοινωνική ἀλλαγή. Ἡ βυζαντινολογία πού ἀκολούθησε πάνω στίς ὑπολεπτομέρειες, παρ' ὅλα αὐτά, συσκότισε ἀντί νά διευκρινίσει. Καμιά ἀπ' αὐτές δέν ἔγινε ἀντικείμενο βαθύτερης ἀνάλυσης, πουθενά προσπάθεια ζύμωσης καί σύνθεσης ἑνός ὁλοκληρωμένου πολιτικοῦ προγράμματος. Καί παρ' ὅλο πού ὁ Μιτεράν ἄνοιξε τό διάλογο τονίζοντας τήν ἀνάγκη «ἐξάλειψης» τῶν διαφορῶν «γιατί δέν μποροῦμε νά προτείνουμε στόν κόσμο δυό πολιτικές γραμμές», ἦταν ὁ πρῶτος πού ἔδωσε τό σινιάλο τῆς περιχαράκωσης τῆς κάθε ἄποψης στά δικά της σύνορα. Ἀκριβῶς γιατί μίλησε γιά ἐξάλειψη κι ὄχι σύνθεση. Στό ὄνομα τῆς καθαρότητας καί τῆς ἑνότητας (τῆς προσχώρησης τῶν ἄλλων δηλαδή στήν πλατοφόρμα τοῦ ἑνός) καμιά πλατφόρμα δέν ἄλλαξε τή σύνθεσή της στό συνέδριο.

ΜΟΝΟ ΤΟ Σερές, σημαδεμένο ἀπό τήν ὁλοκληρωτική του ἀντίθεση πρός τίς θέσεις τοῦ Ροκάρ, προσπάθησε νά κάνει φανερή τήν ὕπαρξη δύο ἐκ διαμέτρου ἀντίθετων πολιτικῶν γραμμῶν καί ἀντιλήψεων στό κόμμα καί κέντρωσε τήν πρακτική του στήν ἀνάγκη συσπείρωσης γύρω ἀπό τή μία.

ΟΙ ΔΥΟ γραμμές ὑπάρχουν. Ἀνεξάρτητα ἀπ' τό ὅτι οἱ μικροπολιτικές ὑστεροβουλίες δέν μπόρεσαν νά τίς κάνουν φανερές. Καί εἶναι τόσο διαφορετικές μεταξύ τους, ὅσο καί οἱ δυό διαφορετικές φιλοσοφικές κοσμοθεωρίες, πού διαγράφονται στή βάση τόσο τῆς μιᾶς, ὅσο καί τῆς ἄλλης.

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ «φιλελεύθερη» ἀντίληψη τῆς οἰκονομικῆς καί κοινωνικῆς ὀργάνωσης πού προτείνει ὁ Ροκάρ, καί στό σοσιαλισμό τῆς πάλης τῶν τάξεων πού προεικονίζονται οἱ ἄλλοι, ἡ τομή εἶναι καθαρή. Ἐκεῖ βρίσκεται ἡ κυρίαρχη ἀντίθεση κι ἐκεῖ ἔπρεπε νά γίνει ἡ ἐμβάθυνση καί οἱ συσπειρώσεις. Δέν ἔγινε οὔτε τό ἕνα οὔτε τό ἄλλο. Οἱ διαφορές πού ἐντάσσονταν σέ μιά κοινή λογική ὑπερτονίστηκαν καί ἀμβλύνθηκαν αὐτές πού ἦταν διαμετρικά ἀντίθετες.

Ο ΜΙΤΕΡΑΝ – ἀποφασισμένος νά παίξει τό ρόλο τοῦ ἀδιαμφισβήτητου ἡγέτη – ἦταν ἕτοιμος μέχρι τό τέλος νά προσεταιρισθεῖ τόν Ροκάρ. Ἀρκεῖ βέβαια νά τοῦ ἔδινε γῆ καί ὕδωρ. Ὅπως, στό ὄνομα μιᾶς προσωπικῆς πολιτικῆς σκοπιμότητας – τίς ἐκλογές γιά τό εὐρωπαϊκό κοινοβούλιο – ἀνάβαλε γιά ἀργότερα τή συμμαχία μέ τό «ἀντιευρωπαϊκό» Σερές, τό πιό κοντινό του ὡς πρός τό περιεχόμενο τῆς κοινωνικῆς ἀλλαγῆς καί τό μόνο πού, βαθαίνοντας τή σύγκρουση μέ τό Ροκάρ, φάνηκε διατεθειμένο νά πραγματοποιήσει μιά συσπείρωση. Ἡ ἀντίθεσή του πρός τήν εὐρωπαϊκή πολιτική τοῦ Μιτεράν, ἤ ἡ προστατευτική οἰκονομία πού προεικονίζεται γιά τή Γαλλία, ἦταν θέματα πού θίχτηκαν μέν, χωρίς ὅμως νά γίνουν σημεῖα πόλωσης.

ΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΙ σοσιαλιστές τοῦ Μωρουά ἐμμένοντας στίς δικές τους «διαφοροποιήσεις» (διαφωνία μέ τήν συμμαχία τῆς ἀριστερᾶς) ἐνίσχυσαν στήν οὐσία τόν Ροκάρ. Ὅπως καί τό ρεῦμα τοῦ Πιερρέ, πού στό ὄνομα τῆς αὐτοδιαχείρισης καί τοῦ ἀποκεντρωτισμοῦ ἐνίσχυσε τόν καμουφλαρισμένο αὐταρχισμό τῆς ἴδιας ἀντίληψης.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ἔβγαλε 4 μεγάλες ἤ μικρότερες μειοψηφίες. Τό 46,9% τοῦ Μιτεράν, σέ ἀντιπαράθεση μέ τό 16,8% τοῦ Μωρουά, τό 21,25% τοῦ Ροκάρ καί τό 14,98% τοῦ Σερές, δέ παρέχει τά ἐχέγγυα μιᾶς πλειοψηφίας. Οἱ συμμαχίες πού θά πραγματοποιηθοῦν ἤ ὄχι μελλοντικά θά καθορίσουν καί τήν πολιτική τοῦ κόμματος.

ΠΡΟΣ ΤΟ παρόν μένει τό ὅτι τό Σοσιαλιστικό κόμμα δέν ἔχει συγκεκριμένη πολιτική καί κοινωνική πλατφόρμα νά προτείνει. Καί τό ὅτι στό ὄνομα τῆς κοινωνικῆς ἀλλαγῆς ἀναπαράγει μ' αὐτό ἀρχέτυπα τῆς δεξιᾶς καί φτιάχνει ἡγέτες· γιά τίς ἑπόμενες ἐκλογές. Ἄλλωστε ὑπάρχουν ἄφθονες. Σέ δυό μῆνες θά 'ναι οἱ εὐρωπαϊκές. Καί ἀργότερα... οἱ προεδρικές.

Τά προηγούμενα συνέδρια τοῦ Σ.Κ.Γ.

– Τό συνέδριο τοῦ Ἐπινέ, Ἰούνιος 1971: Πλατφόρμα Σαβαρύ - Μολλέ 34%. Πλατφόρμα Ντεφέρ - Μωρουά 30% • Πλατφόρμα Μερμάλ - Πουτιγιόν (πού ὑποστηρίζει κι ὁ Μιτεράν) 15% • Πλατφόρμα Ποπεράν 12% • Πλατφόρμα Σερές 8,5%.

Μιά πλειοψηφία 51% μπόρεσε νά συσταθεῖ μέ τήν πρόσθεση τῶν τάσεων Ντεφέρ - Μωρουά, Μερμάζ - Ποντιγιόν καί Σερές.

Συνέδριο τῆς Γκρενόμπλ, Ἰούνιος 1973: • Πλατφόρμα Μιτεράν - Μωρουά - Ντεφέρ - Σαβαρύ 65,5% • Πλατφόρμα Μολλέ 8% • Πλατφόρμα Ποπεράν 5% • Σερές 21%.

Ἡ πλειοψηφία τοῦ 65% εἶναι ἀρκετά ὁμογενής.

Συνέδριο τοῦ Πώ, Γενάρης 1975: • Πλατφόρμα Μωρουά - Ντεφέρ - Σαβαρύ - Ποπεράν - Ροκάρ 68% • Σερές 25,4%.

Τό Σερές ἐγκαταλείπει τήν ἡγεσία καί βρίσκεται ἀπό τότε στήν ἀντιπολίτευση.

Συνέδριο τῆς Νάντης, Ἰούνιος 1977: Κοινή πλατφόρμα τῆς ἀποχωρούσης πλειοψηφίας 75% • Πλατφόρμα Σερές 25%. ■

ΠΕΡΣΙΑ:

τοῦ Ν. Ἀναστασόπουλου

Ποιοί κρύβονται πίσω ἀπό τίς δίκες;

ΜΕΤΑ τήν κοσμογονική εὐφορία τῶν πρώτων μετεπαναστατικῶν ἡμερῶν, τά προβλήματα ἄρχισαν νά σωρεύονται ἀπειλητικά στή νεοσύστατη Ἰσλαμική Δημοκρατία τῆς Περσίας. Κανείς φυσικά, οὔτε καί οἱ πιό αἰσιόδοξοι, δέν ἔλπιζαν πώς τό πέρασμα θᾶταν εὔκολο καί ἀνώδυνο. Οἱ κραδασμοί πού προκαλοῦνται ἀπό τό συθέμελο γκρέμισμα ἑνός συστήματος, δημιουργοῦν ρωγμές τόσο βαθειές πού δύσκολα «ἐπισκευάζονται» σέ μερικές βδομάδες ἤ μῆνες.

Ο ΔΡΟΜΟΣ τῆς ριζικῆς ἀλλαγῆς δέν εἶναι πάντοτε σπαρμένος μέ ροδοπέταλα. Ὁ κονιορτός τῆς κατεδάφισης εἶναι ἡ ἀναπόφευκτη συνέπεια κάθε Ἐπανάστασης. Καί ὁ ξεσηκωμός τοῦ Περσικοῦ λαοῦ ὑπῆρξε, πέρα ἀπό κάθε ἀμφισβήτηση, μιά γνήσια λαϊκή ἐπανάσταση. Ἄν παραξένεψε μερικούς τό γεγονός πώς στήν πρωτοπορία δέν βρισκόντουσαν μόνο οἱ προλετάριοι ἀλλά καί – προπαντός – οἱ ἄνεργοι καί θρησκευόμενοι, αὐτό εἶναι μιά ἄλλη ἱστορία, πού ἡ συστηματική ἀνάλυσή της ἀποτελεῖ ἐπιτακτική ὑποχρέωση γιά ὅσους ἀσχολοῦνται ὑπεύθυνα μέ τίς τύχες τῶν λαϊκῶν κινημάτων.

ΑΝΑΠΟΦΕΥΚΤΕΣ λοιπόν καί ὡς ἕνα βαθμό συνυφασμένες μέ τήν φύση κάθε μετεπαναστατικῆς μεταβατικῆς διαδικασίας, τόσο οἱ ἀντιθέσεις ὅσο καί ἀντιφάσεις. Κι' ἴσως πιό ἀναπόφευκτος ἀπ' ὅλους ὁ ζῆλος γιά παραδειγματική τιμωρία τῶν ἐνόχων, πού στή συγκεκριμένη περίπτωση, πέρα ἀπό τήν ἀσύδωτη καί ἀσύστολη καταπίεση καί λεηλασία ἑνός λαοῦ 45 ἑκατομμυρίων, βαρύνονται καί μέ ἐγκλήματα πρωτοφανοῦς βαρβαρότητας.

ΠΟΥ βρίσκεται λοιπόν ἡ ἀπειλή πού ὑπαινιχτήκαμε στήν ἀρχή;

ΠΟΛΛΕΣ κατηγορίες ἔχουν ἐκτοξευτεῖ μέχρι στιγμῆς ἐνάντια στίς πρωτοβουλίες τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Συμβουλίου καί στίς μυστικές διαδικασίες τῶν ἐπαναστατικῶν ἰσλαμικῶν δικαστηρίων, πού ἡ σύνθεσή τους παραμένει ἄγνωστη μέχρι στιγμῆς, ἀκόμα καί στούς πιό στενούς συνεργάτες τοῦ Χομέινι. Καί εἶναι γεγονός πώς ἡ κατακραυγή προέρχεται, κατά κανόνα σχεδόν, ἀπό ὄψιμους ὑποστηρικτές τῶν «ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων», ἀπό τίς ἴδιες ἐκεῖνες κυβερνήσεις καί τά ἴδια ἄτομα πού ἐπί χρόνια ἐθελοτυφλοῦσαν ὑστερόβουλα μπροστά στά μαρτύρια πού οἱ σημερινοί προστατευόμενοί τους ἐπιβάλανε στό λαό τῆς Περσίας. Τά σωστά συμπεράσματα ὅμως δέν βγαίνουν πάντοτε μέ τή μέθοδο τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς, γι' αὐτό καί ἡ ἀντίδραση τῆς Ἀντίδρασης δέν πρέπει ν' ἀποτελέσει ἄλλοθι ὥστε νά παραβλέψουμε τούς τεράστιους κινδύνους πού κρύβουν, γιά τίς μεταγενέστερες ἐξελίξεις, οἱ τέτοιου εἴδους διαδικασίες.

ΔΕΝ ΕΞΕΤΑΖΟΥΜΕ ἐδῶ τό θέμα ἀπ' τή γενικότερη σκοπιά του, μιά πού οἱ κίνδυνοι πού περικλύονται στίς «προσωρινές» ὑπερ-ἐξουσίες τῆς ὁποιασδήποτε μετεπαναστατικῆς ἡγεσίας, ἀποτελεῖ ἀντικείμενο πλατειᾶς καί πολύπλευρης διαπραγμάτευσης, πού ξεφεύγει ἀπό τούς σκοπούς τοῦ σύντομου αὐτοῦ σημειώματος. Αὐτό πού ἐξετάζουμε εἶναι οἱ συγκεκριμένες ἐπιπτώσεις στήν Περσία καί οἱ σκοπιμότητες πού ἐξυπηρετοῦνται πίσω ἀπό τή βιασύνη καί τή μυστικότητα τῶν μέχρι στιγμῆς ἐκτελέσεων, μιά πού ἡ «στό ὄνομα τοῦ Λαοῦ καί τῆς Ἐπανάστασης» συνθηματολογία δέν ἀποτελεῖ ξόρκι γιά τίς παγίδες πού κρύβονται στό κάθε βῆμα τῆς νεοσύστατης Ἰσλαμικῆς Δημοκρατίας.

ΜΙΑ ΒΙΑΣΤΙΚΗ ματιά στόν κατάλογο τῶν ἐκτελεσθέντων, δημιουργεῖ ἀμέσως ἀπορίες καί ἐρωτηματικά. Ποιούς ἐξυπηρετεῖ αὐτή ἡ βιασύνη καί μυστικότητα; Ὅλοι ὅσοι ἐκτελέστηκαν μέχρι στιγμῆς – μέ τήν ἐξαίρεση 2-3 «ἠθικῶς παρεκτραπέντων» – ὑπῆρξαν γνωστά καί ἐπίλεκτα στελέχη τοῦ Σαχικοῦ καθεστῶτος, ἔνοχοι μέ πατέντα καί μέ ντοκουμέντα, γιά αὐτουργία ἤ συνεργασία σέ ἀμέτρητα ἐγκλήματα. Τί μεγαλύτερη εὐκαιρία λοιπόν γιά τή νέα ἡγεσία, νά τούς δικάσει πανηγυρικά καί μέ τή μεγαλύτερη δυνατή δημοσιότητα, ὥστε ν' ἀποστομώσει τούς ὁποιουσδήποτε ντόπιους καί ἀλλοδαπούς ἀμφισβητίες. Νά βοηθήσει ὥστε νά βγοῦν στή φόρα ἄγνωστες πληροφορίες καί λεπτομέρειες, ἀνυπολόγιστης ἴσως σημασίας ὄχι μόνο γιά τή δικαίωση τῆς καταδίκης τους ὅσο, προπαντός, γιά τήν Ἱστορία. Νά ξεδιπλώσει μπροστά στά μάτια τοῦ νικητῆ Περσικοῦ λαοῦ καί τίς παραμικρότερες πτυχές τοῦ πλέγματος ἀσυδοσίας, ἐκμαυλισμοῦ καί

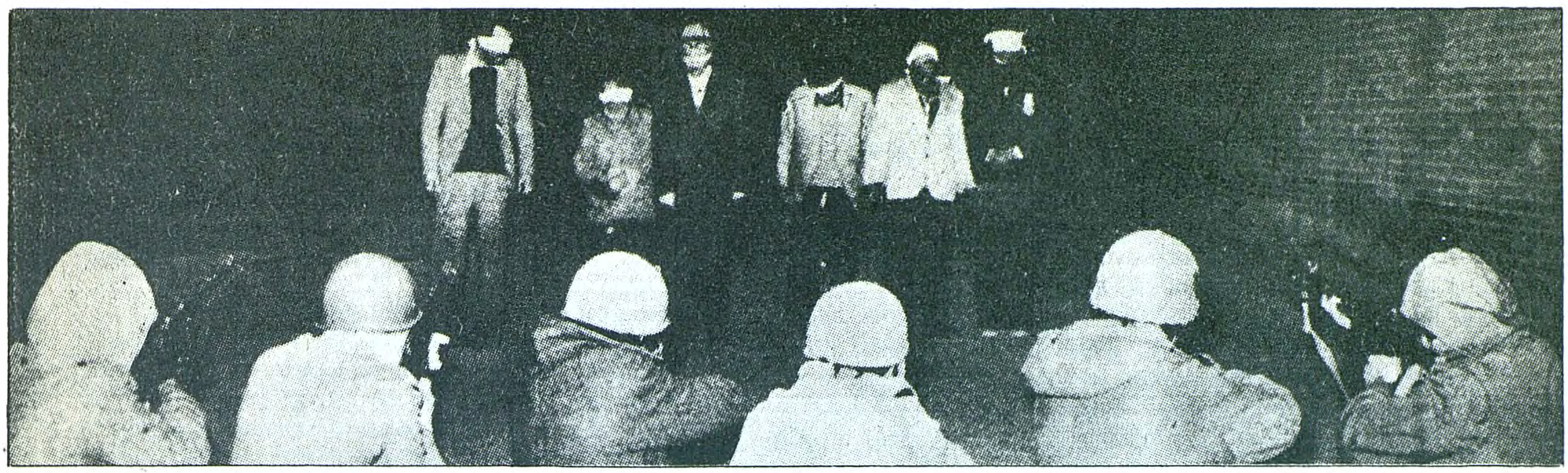
Σκίτσο περσικῆς ἐφημερίδας. Τό βιβλίο εἶναι τό κοράνι καί στήν ἕδρα πάνω γράφει «ἀρχιδικαστής».

καταπίεσης πού ὀργίαζε τόσα χρόνια σέ βάρος του, ὥστε νἆναι ἐνήμερος καί πανέτοιμος νά συντρίψει, στή γένεσή της, κάθε παρόμοια μελλοντική ἀπειλή. Ν' ἀποδείξει τελικά πώς οἱ ἀποφάσεις δέν θά παίρνονται καί πάλι «στ' ὄνομα τοῦ λαοῦ», ἀλλά πίσω ἀπό τίς πλάτες του.

ΚΙ' ΟΜΩΣ, παρά τά τόσα ἀτράνταχτα ἐπιχειρήματα καί παρά τήν ὁλοένα ὀγκούμενη ἀντίδραση μεγάλης μερίδας τοῦ Περσικοῦ λαοῦ, οἱ ἄγνωστοι τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Συμβουλίου καί τῶν ἐπαναστατικῶν δικαστηρίων συνεχίζουν ἀπτόητοι τή δράση τους. Ὁ λαός βρίσκεται καθημερινά μπροστά σέ τετελεσμένα γεγονότα, ἐνῶ οἱ συνωμοτικές καί ἀψυχολόγητα βεβιασμένες συνθῆκες ἐκτελέσεων τῶν ἐνόχων – μεσάνυχτα ἤ χαράματα, χωρίς νά εἰδοποιήσουν οὔτε τούς πιό στενούς συγγενεῖς τους – πετυχαίνουν τελικά νά προκαλέσουν τή συμπόνοια πολλῶν ἀπό τά πρώην θύματά τους. Οἱ Κασσάνδρες τῶν «ἀνθρώπινων δικαιωμάτων» δέν χάνουν φυσικά τήν εὐκαιρία γιά νά διαρρήξουν τούς χιτῶνες τους, ἐνῶ παράλληλα ἑκατοντάδες πολύτιμες μαρτυρίες ἐξαφανίζονται ὁριστικά καί ἀμετάκλητα στή σιγή τῶν κοιμητηρίων τῆς Τεχεράνης. Καί ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται τό ἐρωτηματικό καί ἡ πηγή τῆς μεγαλύτερης ἀνησυχίας.

ΕΙΝΑΙ γνωστό πώς ὁ Χοβέιντα, ἐπί 13 χρόνια ἔμπιστος πρωθυπουργός τοῦ Σάχη, ζήτησε χαρτί καί μολύβι γιά νά γράψει στή φυλακή τ' ἀπομνημονεύματά του καί τοῦ τ' ἀρνήθηκαν. Ἐκτελέσθηκε μέ συνοπτική διαδικασία, παίρνοντας μαζί του 13 χρόνων ἐμπειρίες καί πρῶτο χέρι πληροφορίες, γιά μιά περίοδο ἀπό τίς πιό πολυτάραχες καί σημαντικές, μέ ἐπιπτώσεις καί συνέπειες πού ξεπερνοῦν κατά πολύ τά Περσικά σύνορα.

ΠΟΙΟΙ εἶναι αὐτοί πού θέλησαν νά κλείσουν μιά γιά πάντα τέτοια στόματα; Τίνων τά συμφέροντα θέλησαν νά προστατέψουν; Ἁπλός φανατισμός, στενοκεφαλιά καί ἐκδικητική μανία τῶν ἀνώνυμων ἐπαναστατῶν ἤ μήπως τά ἀναρί-

Ἐκτελέσεις στήν Περσία.

θμητα καί ποικιλώνυμα συμφέροντα πού θίχτηκαν ἀνεπανόρθωτα ἀπό τήν ἐπανάσταση, ἄρχισαν κι' ὅλας τή συστηματική διάβρωσή της;

ΜΙΑ πιό προσεχτική ματιά στή διάβρωση τῆς ἄρχουσας τάξης πού κυβερνοῦσε τήν Περσία στίς μέρες τοῦ Σάχη, ἴσως νά φωτίσει ὁρισμένες πλευρές τοῦ προβλήματος.

Ο ΠΕΡΣΙΚΟΣ λαός, ἐδῶ καί χρόνια, εἶχε «ταξινομήσει» τούς ἡγέτες του σέ «Ἀμερικανόθρεφτους» καί «Ἀμερικανόδουλους», κι' ὁ διαχωρισμός αὐτός, παρ' ὅλη τήν ὑπεραπλούστευσή του, δέν ἀπεῖχε καί πολύ ἀπό τήν πραγματικότητα. Μεγάλος ὁ πειρασμός νά φορτώνεις ὅλα τά στραβά τοῦ τόπου σου στά ξένα ἀφεντικά ἤ νά βλέπεις τά ντόπια ἀφεντικά σάν ἄβουλες μαριονέτες τῆς ὁποιασδήποτε ξένης δύναμης, καί ὑπάρχουν περιπτώσεις πού τέτοιες ὑπεραπλουστευμένες καί ἀβασάνιστες ἐκτιμήσεις ἔχουν ὁδηγήσει πολλά λαϊκά κινήματα σέ τραγικά λάθη τακτικῆς. Δέν ὑποτιμοῦμε φυσικά τόν ἀποφασιστικό ἤ καί πρωταρχικό ρόλο πού ἡ ἀνάμιξη τῶν ξένων συμφερόντων παίζει στίς τύχες τῶν ἐξαρτημένων χωρῶν, ἀλλά θέλουμε νά ὑπογραμμίσουμε πώς τόσο ἡ ἔκταση καί οἱ μορφές τῆς ἀνάμιξης, ὅσο καί οἱ μηχανισμοί διασυνδέσεων ἀνάμεσα στά ξένα καί τά ντόπια ἀφεντικά, διαφέρει σημαντικά ἀπό χώρα σέ χώρα. Μόνο λοιπόν ἄν ἐξετάσουμε τίς συγκεκριμένες συνθῆκες τῆς κάθε χώρας μποροῦμε νά ὁδηγηθοῦμε σέ σωστά συμπεράσματα.

ΞΕΚΙΝΩΝΤΑΣ ἀπό μιά τέτοια συλλογιστική, μποροῦμε ἄφοβα νά ἰσχυριστοῦμε πώς ἡ Περσία ὑπῆρξε ἀκραία περίπτωση ἐξαρτημένης χώρας ὅπου ἡ ξένη ἐπέμβαση ἔπαιζε πρωταρχικό καί καθοριστικό ρόλο. Ἡ πρόσφατη πανηγυρική ἐπιβεβαίωση ἀπό τούς ἴδιους τούς Ἀμερικανούς, γιά τόν πρωταγωνιστικό ρόλο τῆς ΣΙΑ στήν ἐκθρόνηση τοῦ Μωσαντέκ καί τήν ἐπιβολή τῶν Παχλεβῆ, δέν ἀφήνει τήν παραμικρή ἀμφιβολία γιά τό ρόλο πού ἔπαιζε ὁ Σάχης καί οἱ βασικοί συνεργάτες του. Ἀκολουθώντας λοιπόν τό διπολικό μοντέλο τῆς λαϊκῆς θυμοσοφίας, θά μπορούσαμε νά διακρίνουμε χοντρικά τήν Περσική ἡγεσία σ' αὐτούς πού ἀντλοῦσαν τή δύναμή τους ἀπό τό Σάχη καί τό στενό περιβάλλον του καί ἀπέναντι στούς ὁποίους ἦσαν ὑπόλογοι, καί σαὐτούς πού εἶχαν ἀπ' εὐθείας διασυνδέσεις μέ μιά ἀπό τίς Δυτικές χῶρες πού εἶχαν ζωτικά συμφέροντα στήν Περσία, καί ἰδίως τήν Ἀγγλία καί τήν Ἀμερική. Ὑπῆρχαν φυσικά καί οἱ «ἐνδιάμεσοι», μέ ἀποκλίσεις πρός τό ἕνα ἤ τό ἄλλο στρατόπεδο, ἀνάλογα μέ τίς περιστάσεις.

ΟΛΑ αὐτά εἶναι γνωστά καί ἀποδεδειγμένα. Κι' ἄν ὑπάρχουν μερικές διχογνωμίες σχετικά μέ τό συγκεκριμένο στρατόπεδο στό ὁποῖο ἀνῆκαν ὁρισμένοι ἀξιωματοῦχοι, αὐτό δέν ἀλλοιώνει σέ τίποτα τή γενική εἰκόνα. Μέ βάση λοιπόν τόν πιό πάνω διαχωρισμό, μελετώντας τή λίστα τῶν ἐκτελεσθέντων παρατηροῦμε πώς ὅλοι τους σχεδόν προέρχονται ἀπό τήν πρώτη κατηγορία, ἀπ' αὐτούς δηλαδή πού ἀναρρηχήθηκαν στά πόστα τους χάρη στήν προσωπική εὔνοια τοῦ Σάχη. Σ' αὐτούς ἀνῆκαν, σύμφωνα μ' ὅσους γνωρίζουν ἀπ' τά «μέσα» τήν κατάσταση στήν Περσία, τόσο ὁ Χοβέιντα ὅσο καί ὁ ἀρχηγός τῆς περιώνυμης ΣΑΒΑΚ, στρατηγός Νασίρι.

ΤΙ ΓΙΝΑΝΕ λοιπόν οἱ ἄλλοι, οἱ «Ἀμερικανόθρεφτοι», οἱ ἀποδεδειγμένοι καί σίγουροι πράχτορες τῶν ξένων; Ποῦ βρίσκεται ὁ Ζαχεντύ, πρώην πρεσβευτής στήν Οὐάσιγκτων καί γαμπρός τοῦ Σάχη, ὁ Ἀνσαρύ, ἐπί χρόνια ἐγκάθετος ὑπουργός Οἰκονομικῶν, ὁ Ἀμουζαγκάρ, πού ἀπό διευθυντής τῆς κεντρικῆς Τράπεζας «προωθήθηκε» σέ πρόεδρο τῆς ΟΠΕΚ καί τελικά στήν πρωθυπουργεία, σάν ἀντικαταστάτης τοῦ Χοβέιντα; Τί ἔγιναν ὁ ἐγκέφαλος τῆς ΣΑΒΑΚ Σαμπετύ, ὁ ὑπουργός Προπαγάνδας Χουμαγιούν, ὁ τελευταῖος πρίν τήν ἐπανάσταση ἀρχηγός τοῦ στρατοῦ Γκαρεμπαρύ, καί πλῆθος ἄλλων πού κρίνουμε ἄσκοπο νά τούς ἀναφέρουμε μιά πού, ἄν καί πασίγνωστοι στήν Περσία, τά ὀνόματά τους εἶναι ἀσφαλῶς ἄγνωστα στόν Ἕλληνα ἀναγνώστη. Αὐτό ὅμως πού μποροῦμε ν' ἀναφέρουμε μέ βεβαιότητα εἶναι πώς οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτούς κατάφεραν νά δραπετεύσουν στό ἐξωτερικό λίγο πρίν ἀπό τήν ὁριστική ἐπιβολή τῆς ἐπανάστασης (π.χ. Ζαχεντύ, Ἀμουζαγκάρ, Ἀνσαρύ, Σαμπετύ), ἄλλοι δραπέτευσαν μετά τήν ἐπιβολή τῆς ἐπανάστασης (π.χ. Χουμαγιούν, πού δραπέτευσε ἀπό τίς φυλακές καί πιστεύεται πώς βρίσκεται στήν Ἀμερική), ἐνῶ τῶν ὑπόλοιπων ἔχουν χαθεῖ τά ἴχνη. (π.χ. ὁ Γκαρεμπαρύ λένε ὅτι κρύβεται κάπου στήν Τεχεράνη), κι' ἀπ' ὅ,τι φαίνεται πολύ λίγη προσπάθεια καταβάλλεται γιά νά τούς βροῦν καί ἐλάχιστος λόγος γίνεται γύρω ἀπ' τ' ὄνομά τους.

ΠΟΙΑ εἶναι τά ἀόρατα χέρια πού τούς προστατεύουν καί ποιά ἡ σχέση τους μ' αὐτούς πού βιάστηκαν νά κλείσουν τά στόματα τῶν ἄλλων, τῆς Β΄ κατηγορίας κλίκας, ἀπό ἐνδεχόμενες ἀποκαλύψεις; Κανείς φυσικά δέν ἀμφέβαλε πώς τά ὀργανωμένα ξένα συμφέροντα θά ἔκαναν ὅ,τι περνοῦσε ἀπ' τό χέρι τους γιά νά ὑποστηρίξουν τούς ἀνθρώπους τους. Οἱ συμπτώσεις ὅμως ἀρχίζουν ν' αὐγατίζουν ἀνησυχητικά, σέ σημεῖο πού νά δίνουν λαβή γιά τίς πιό ἀχαλίνωτες ὑποψίες. Εἶναι πολλοί ἀνάμεσα στούς Πέρσες πού ἄρχισαν κι' ὅλας νά ἐκφράζουν ἀνοιχτά τούς φόβους τους, σέ συγκεντρώσεις ἤ ἀπό τίς στῆλες ἐφημερίδων, γιά τήν ὕπαρξη ἑνός καλοοργανωμένου σχεδίου μεγάλης ἐμβέλειας. Ποῦ βρίσκεται ἡ ἀλήθεια;

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ἡγεσία τῆς Περσίας ἔχει ἐπιτακτική ὑποχρέωση νά καθησυχάσει ἀμέσως, μέ τίς πράξεις της, αὐτές τίς ὑποψίες. Τό ὀφείλει πρῶτ' ἀπ' ὅλα στούς χιλιάδες Πέρσες πού ἔχασαν τή ζωή τους, καί στά ἑκατομμύρια ἐκείνων πού τή ριψοκινδύνεψαν, ἐλπίζοντας σέ μιά ριζική ἀλλαγή. Τό ὀφείλει ὅμως καί στά ἑκατομμύρια τῆς ἀνθρωπότητας, στά πέρατα τῆς γῆς, πού εἶδε τήν Πέρσικη ἐπανάσταση σά σύμβολο ἐλπίδας καί πίστης στή λαϊκή θέληση, πού σάν τ' ἀποφασίσει καί τό ἐπιδιώξει, μπορεῖ νά ἐξουδετερώσει ἀκόμα καί τόν πιό πανίσχυρο καταπιεστικό μηχανισμό. ■

Τοῦ 'Ηλία 'Ελευθερίου

Τό βασκικό κίνημα ἐνισχύει σημαντικά τίς θέσεις του

Μέχρι πρόσφατα ἡ κυβέρνηση τῆς Μαδρίτης αἰσιοδοξοῦσε ὅτι θά μποροῦσε νά ἀντιμετωπίσει τό πρόβλημα τῶν Βάσκων κάνοντας τίς λιγότερες δυνατές παραχωρήσεις (λιγότερες ἀπ' ὅσες εἶχε κάνει γιά τήν Καταλωνία) συνδυάζοντάς τες μάλιστα μέ ἐπιχειρήσεις καταστολῆς ἐναντίον τῶν ἀνταρτῶν τῆς ΕΤΑ. Αὐτό ἔκανε ὅταν τίς παραμονές τῶν ἐκλογῶν ἔστειλε 13.000 στρατιῶτες στή χώρα τῶν Βάσκων καί πραγματοποίησε ἐκτεταμένες συλλήψεις. Στήν πολιτική της αὐτή εἶχε τήν ὑποστήριξη ὅλων τῶν ἱσπανικῶν πολιτικῶν, τῶν «centralistes».

Τή γενική αἰσιοδοξία ἦρθε νά κλονίσει, ὡς ἕνα βαθμό, τό δημοψήφισμα τοῦ 1978 γιά τήν ἐπικύρωση τοῦ συντάγματος, ἑνός συντάγματος πού ἀποκαθιστοῦσε καί θεσμοποιοῦσε τό κοινοβουλευτικό καθεστώς καί πού εἶχε τήν ὑποστήριξη ὅλων τῶν ἱσπανικῶν πολιτικῶν κομμάτων. Ἡ ἀποχή ἀπό τό δημοψήφισμα (πού ἀποτελοῦσε γραμμή τῶν βασκικῶν κομμάτων καί ὀργανώσεων) ξεπέρασε, στή Γκιπουθκόα καί τή Βισκάγια, τό 55%. Καί τά ἀποτελέσματα τῶν Βουλευτικῶν (1 Μαρτίου), καί τῶν δημοτικῶν (3 'Απριλίου) ἐκλογῶν ἦρθαν νά ἐπιβεβαιώσουν, ἀκόμα πιό καθαρά, τήν ἔνταση καί τήν ἔκταση τῶν αὐτονομιστικῶν διεκδικήσεων.

Τό νόημα τῶν πολιτικῶν ἐπιλογῶν πού ὑποστήριζαν τά διάφορα κόμματα στή χώρα τῶν Βάσκων ἦταν ἐξαιρετικά καθαρό. 'Από τή μιά ὑπῆρχαν τά ἱσπανικά πολιτικά κόμματα, κυρίως τό Σοσιαλιστικό καί τό Κυβερνητικό Δημοκρατικό Κέντρο, (τό Κομμουνιστικό Κόμμα ἔχει πολύ περιορισμένη ἀπήχηση), πού ὑποστήριζαν τό status quo ἤ τό πολύ μιά περιορισμένη αὐτονομία στά πλαίσια τοῦ ἱσπανικοῦ κράτους. 'Από τήν ἄλλη μεριά ὑπῆρχαν οἱ Βάσκοι ἐθνικιστές, χωρισμένοι μέ τή σειρά τους σέ τρία κόμματα:

- **τό Βασκικό 'Εθνικιστικό Κόμμα** (*P.N.V.*), πού εἶναι τό ἰσχυρότερο κόμμα στήν χώρα τῶν Βάσκων, ἐκφράζει τά συμφέροντα τῆς ντόπιας ἀστικῆς τάξης καί ὑποστηρίζει τήν ἐγκαθίδρυση ἑνός καθεστῶτος ἐκτεταμένης αὐτονομίας (στόν οἰκονομικό, πολιτιστικό καί διοικητικό τομέα), μέ τήν ἐπαναφορά, σέ πρώτη φάση, τοῦ καθεστῶτος αὐτονομίας πού ἴσχυε τό 1936 καί τήν ἀποδοχή σέ δεύτερη φάση, τοῦ σχεδίου αὐτονομίας τό ὁποῖο κατάρτισαν, πέρυσι στή Γκερνίκα, οἱ Βουλευτές τῆς περιοχῆς.
- **τή Βασκική 'Αριστερά (Ε.Ε.)** πού ὑποστηρίζει τήν ἀνεξαρτησία τῆς χώρας τῶν Βάσκων καί τό σοσιαλισμό, ἀλλά ἀντιτίθεται στήν ἐνοπλη πάλη πού διεξάγει ἡ ΕΤΑ,
- καί **τή Λαϊκή 'Ενότητα (Η.Β.)** πού συγκέντρωσε τούς ὀπαδούς τοῦ ἔνοπλου ἀγώνα καί τῆς ΕΤΑ, αὐτούς πού στίς διαδηλώσεις δέν διστάζουν νά ἀπαντοῦν στήν ἀστυνομία μέ τή φοβερή κραυγή «ΕΤΑ, σκότωσέ τους».

Συνολικά τά τρία βασκικά κόμματα συγκέντρωσαν τήν ἀπόλυτη πλειοψηφία στή Μπιθκάγια καί τή Γκιπουθκόα καί πολύ σημαντικά ποσοστά στίς δύο ἄλλες ἐπαρχίες, ἐνῶ τό Βασκικό 'Εθνικιστικό κόμμα ἀναδείχτηκε σέ πρώτη πολιτική δύναμη καί κέρδισε τόν ἔλεγχο τῶν περισσότερων δήμων καί κοινοτήτων. 'Αντίθετα τό Σοσιαλιστικό Κόμμα, πού εἶχε ἀναδειχτεῖ πρῶτο κόμμα στή χώρα τῶν Βάσκων στίς ἐκλογές τοῦ 1977, ἔχασε ἕνα σημαντικό τμῆμα τῆς δύναμής του, ἔτσι πού τό κύριο στήριγμά του πλέον νά εἶναι τό μή βασκικό τμῆμα τῆς ἐργατικῆς τάξης, δηλαδή οἱ μετανάστες ἀπό ἄλλες περιοχές τῆς 'Ισπανίας.

Ὅμως τή μεγαλύτερη ἔκπληξη τῶν ἐκλογῶν ἀποτέλεσαν οἱ ὀπαδοί τῆς ΕΤΑ. Συγκεντρώνοντας στίς βουλευτικές ἐκλογές τό 20% τῶν ψήφων στή Μπιθκάγια καί τό 18% στή Γκιπουθκόα, ἐξέλεξαν τρεῖς βουλευτές καί ἕνα γερουσιαστή, ἀποδεικνύοντας ὅτι ἀποτελοῦν μιά κάθε ἄλλο παρά περιθωριακή δύναμη. Καί οἱ δημοτικές ἐκλογές ἦρθαν νά τό ἐπιβεβαιώσουν. Οἱ ὀπαδοί τῆς ΕΤΑ ἀναδείχτηκαν σέ δεύτερη πολιτική δύναμη σέ ὅλες σχεδόν τίς μεγάλες πόλεις, τό Μπιλμπάο, τό Σάν Σεμπαστιάν, τή Παμπλόνα (μέ πρώτη δύναμη στό Μπιλμπάο καί τό Σάν Σεμπαστιάν τό Βασκικό 'Εθνικιστικό Κόμμα). Οἱ βουλευτές πού ἐξέλεξε ἡ Λαϊκή 'Ενότητα – καί πού σχεδόν ὅλοι εἶχαν συλληφθεῖ γιά «ἐγκωμιασμό ἐγκλήματος» πρίν ἀπό τίς ἐκλογές – ἀποφάσισαν νά μή συμμετέχουν στίς ἐργασίες τοῦ κοινοβουλίου, διατηρώντας ὅμως τή Βουλευτική ἰδιότητα. Γνωστότερος ἀπ' ὅλους εἶναι ὁ Τελέσφορο Μονθόν, 74 χρονῶν, παλαίμαχος ἀγωνιστής τῆς βασκικῆς ἀνεξαρτησίας καί ὑπουργός ἐσωτερικῶν στήν ἐφήμερη αὐτόνομη κυβέρνηση τῆς χώρας τῶν Βάσκων, τήν ἐποχή τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.

Μπροστά σ' αὐτή τήν ἐντυπωσιακή ἐπιβεβαίωση τῆς δύναμης τοῦ αὐτονομισμοῦ (ἀλλά καί τοῦ ἀνεξαρτησιακοῦ) κινήματος ἡ ἱσπανική κυβέρνηση ἀπάντησε μέ μιά σειρά ὑποχωρήσεων. 'Αποφάσισε τή διδασκαλία τῆς βασκικῆς γλώσσας στά δημοτικά σχολεῖα τῆς περιοχῆς, ὑποσχέθηκε νά ἀποκαταστήσει τό καθεστώς οἰκονομικῆς αὐτονομίας πού ἴσχυε τό 1936, καί δέχεται νά συζητήσει τό σχέδιο αὐτονομίας πού εἶχαν καταρτίσει πέρυσι οἱ βουλευτές τῆς περιοχῆς καί τό ὁποῖο ὁ τότε ὑπουργός τῶν 'Εσωτερικῶν εἶχε χαρακτηρίσει ὡς ἀντισυνταγματικό.

Ὅμως τά προβλήματα παραμένουν. 'Εκτός ἀπό τό γεγονός ὅτι οἱ ὀπαδοί τῆς πλήρους ἀνεξαρτησίας καί τοῦ ἔνοπλου ἀγώνα ἀπέδειξαν ὅτι διαθέτουν σημαντικά λαϊκά στηρίγματα, ἀκόμα καί ὁρισμένες διεκδικήσεις τοῦ Βασκικοῦ 'Εθνικιστικοῦ Κόμματος ὅπως π.χ. ἡ δημιουργία Βασκικῆς ἀστυνομίας) εἶναι δύσκολο νά γίνουν ἀποδεκτές ἀπό τήν ἱσπανική κυβέρνηση, ἡ ὁποία κατηγορεῖ γιά διπλό παιχνίδι τούς ἡγέτες τοῦ

Βασκικοῦ 'Εθνικιστικοῦ Κόμματος: ἐνῶ τάσσονται ὑπέρ ἑνός καθεστῶτος αὐτονομίας ὅταν διαπραγματεύονται στή Μαδρίτη, ἐμφανίζονται ὑπέρ τῆς αὐτοδιάθεσης (ἀφήνοντας ἔτσι μιά πόρτα ἀνοιχτή πρός τήν ἀνεξαρτησία) ὅταν βρίσκονται στή χώρα Βάσκων. 'Υπάρχει ἐπίσης καί τό πρόβλημα τῆς Ναβάρας, τῆς τέταρτης βασκικῆς ἐπαρχίας. Ἡ διαδικασία πού προβλέπει τό σημερινό σύνταγμα εἶναι σχεδόν σίγουρο ὅτι δέν θά ἐπιτρέψει τήν ἐνσωμάτωση τῆς Ναβάρας σέ μιά μελλοντική αὐτόνομη Βασκική περιοχή, γεγονός πού πολύ δύσκολα μποροῦν νά ἀποδεχτοῦν οἱ Βάσκοι ἐθνικιστές καί πού ἤδη καταγγέλουν οἱ ὀπαδοί τῆς ΕΤΑ.

Μέχρι πρόσφατα Κυβέρνηση καί τά ἱσπανικά κόμματα πίστευαν ὅτι μποροῦν νά περιορίσουν τό Βασκικό πρόβλημα στή δράση τῆς ΕΤΑ καί νά τό ἀντιμετωπίσουν ὅπως ἡ Μεγ. Βρετανία τή δράση τοῦ ERA, σάν ἕνα περιθωριακό φαινόμενο περιορισμένης σημασίας.

Ὅμως τό βασκικό πρόβλημα ἔχει ἀναχθεῖ σήμερα σέ κεντρικό πρόβλημα γιά τό μέλλον τῆς ἱσπανικῆς δημοκρατίας, θέτοντας μέ σαφήνεια τό αἴτημα μιᾶς πλουραλιστικῆς συγκρότησης τοῦ ἱσπανικοῦ κράτους. Αὐτή ἡ ἀλληλεπίδραση ἀνάμεσα στόν τύπο συγκρότησης τοῦ κράτους καί στό πολιτικό καθεστώς τῆς δημοκρατίας, πιθανόν νά ἀναδειχθεῖ στό κατ' ἐξοχήν ἰδιαίτερο χαρακτηριστικό τῆς σύγχρονης 'Ισπανίας. 'Από τήν κατεύθυνση πού θά πάρει αὐτή ἡ ἀλληλεπίδραση, θά ἐξαρτηθοῦν καί οἱ γενικότερες κοινωνικές ἐξελίξεις. ■

anti·έρευνα

ΦΙΛΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

Ἐπιτακτική ἀνάγκη γιά κάθε περιοδικό καί πολύ περισσότερο γιά ἕνα περιοδικό ὅπως τό «ΑΝΤΙ», εἶναι νά γνωρίζει τή σύνθεση τοῦ ἀναγνωστικοῦ του κοινοῦ καί κυρίως τί γνώμη ἔχουν γιά τό περιοδικό αὐτοί πού τό διαβάζουν.

Γιά τό σκοπό αὐτό τό «ΑΝΤΙ» εἶχε ὀργανώσει πρίν ἀπό δύο χρόνια μιά ἔρευνα μέ ἐρωτηματολόγιο πού τά ἀποτελέσματά της δημοσιεύτηκαν στά τχ. 80, 81 καί 100. Ἡ ἔρευνα αὐτή συνάντησε μεγάλη ἀνταπόκριση – πήραμε περίπου 700 ἀπαντήσεις – καί στάθηκε ἐξαιρετικά ὠφέλιμη γιά τό περιοδικό. Μᾶς ἐπέτρεψε νά ἀντλήσουμε χρήσιμες γνῶμες καί προτάσεις, νά προσεγγίσουμε πληρέστερα τίς ἀπόψεις τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ περιοδικοῦ καί μέ βάση αὐτές νά τό βελτιώσουμε, στό μέτρο φυσικά τῶν δυνάμεών μας.

Ὅμως, ὕστερα ἀπό δύο χρόνια, πολλά εἶναι πιθανόν νά ἔχουν ἀλλάξει: οἱ ἀναγνῶστες τοῦ περιοδικοῦ, ἡ γνώμη τους γι' αὐτό, τό ἴδιο τό «ΑΝΤΙ». Γι' αὐτό σήμερα αἰσθανόμαστε καί πάλι τήν ἀνάγκη νά ἀπευθυνθοῦμε στούς ἀναγνῶστες τοῦ «ΑΝΤΙ» καί νά ζητήσουμε νά μάθουμε τίς ἀπόψεις τους γιά τό περιοδικό.

Οἱ γνῶμες σας καί οἱ ὑποδείξεις σας μᾶς εἶναι πολύτιμες. Ἄν σέ κάποια ἐρώτηση δέν μπορεῖτε ἤ δέν θέλετε νά ἀπαντήσετε, παραλείψετέ την καί ἀπαντεῖστε στίς ὑπόλοιπες. Στεῖλτε μας τίς ἀπαντήσεις σας στή διεύθυνση τοῦ περιοδικοῦ:

περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
ΑΘΗΝΑ 601

Περιμένοντας ὅσο τό δυνατόν περισσότερες ἀπαντήσεις,

σᾶς εὐχαριστοῦμε
τό «ΑΝΤΙ»

● **ΦΥΛΟ**
Ἄνδρας ..... ☐
Γυναίκα ..... ☐

● **ΗΛΙΚΙΑ**
Ὡς καί 18 ..... ☐
19-24 ..... ☐
25-30 ..... ☐
31-40 ..... ☐
Πάνω ἀπό 40 ..... ☐

● **ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ**
Μαθητής (ἤ ὑποψήφιος ἀνώτατης σχολῆς) ..... ☐
Σπουδαστής (μέσης ἤ ἀνώτερης σχολῆς) ..... ☐
Φοιτητής ..... ☐
Ἐργάτης ..... ☐
Ἀγρότης ..... ☐
Ἐκπαιδευτικός (στοιχειώδους, μέσης ἤ ἀνωτάτης) ..... ☐
Ὑπάλληλος (ἰδιωτ. ἤ δημοσ. ἐκτός ἐκπαιδευτικῶν) ..... ☐
Ἐλεύθερος ἐπαγγελματίας ..... ☐
Ἄλλο ..... ☐

● **ΔΙΑΜΟΝΗ**
Ἀθήνα ..... ☐ Θεσσαλονίκη ..... ☐ Ὑπόλοιπη Ἑλλάδα ..... ☐ Ἐξωτερικό ..... ☐

● **ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ** (Γιά ὅσους ΔΕΝ εἶναι μαθητές, σπουδαστές ἤ φοιτητές)
Δημοτικό, Γυμνάσιο ἤ Λύκειο .....☐
Μέση ἤ Ἀνώτερη Σχολή .....☐
Πανεπιστήμιο ἤ ἄλλη Ἀνώτατη Σχολή .....☐
Μεταπτυχιακές σπουδές .....☐

● **ΠΟΙΕΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ**

Αὐγή	☐	Καθημερινή	☐	Ριζοσπάστης	☐
Βῆμα	☐	Νέα	☐	Θεσσαλονίκη	☐
Ἐλευθεροτυπία	☐	Πρωινή	☐	Μακεδονία	☐
Ἀκρόπολη	☐	Ἀπογευματινή	☐	Βραδυνή	☐
Ἐλεύθερος Κόσμος	☐	Ἑστία	☐	Ἄλλες	☐

● **ΠΟΙΑ ΑΠ' ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ἤ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ ΤΑΚΤΙΚΑ**

Πολιτικά Θέματα .....☐		Θούριος ..... ☐	
Οἰκονομικός Ταχυδρόμος .....☐		Ὁδηγητής .....☐	
Ἐξόρμηση .....☐		Πολίτης .....☐	
Σοσιαλιστική Πορεία .....☐		Περιοδικά ἤ ἐφημ. τῆς ἐξωκοινοβουλευτικῆς ἀριστερᾶς ...☐	
Ἀγώνας .....☐		Πολιτικό Κριτήριο .....☐	

● **ΠΟΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΧΩΡΟ ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΠΟΙΟ ΣΥΓΓΕΝΙΚΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΑΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ**

Νέα Δημοκρατία .....☐		Σοσιαλιστική Πρωτοβουλία .....☐		ΚΚΕ ἐσ. .....☐	
Κόμμα Δημοκρατικοῦ Σοσιαλισμοῦ ☐		Χριστιανική Δημοκρατία .....☐		ΚΚΕ .....☐	
ΕΔΗΚ .....☐		Σοσιαλιστική Πορεία .....☐		Ρ.Φ. (Β΄ Πανελλαδική) .....☐	
ΠΑΣΟΚ .....☐		ΕΔΑ .....☐		Ἐξωκοινοβουλευτική Ἀριστερά ...☐	

● **ΑΠΟ ΠΟΤΕ ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ ΤΟ «ΑΝΤΙ»**
'Απ' τά πρῶτα τεύχη (1974) ..... ☐ 'Απ' τό 1976 ..... ☐ 'Απ' τό 1978 ..... ☐
'Απ' τό 1975 ..... ☐ 'Απ' τό 1977 ..... ☐ 'Απ' τό 1979 ..... ☐

● **ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΤΟ ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ** ὅλο ☐ σχεδόν ὅλο ☐ μερικά μόνο ἄρθρα ☐

● **ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΙΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ ΤΕΥΧΗ,** δηλαδή τά 122, 123 καί 124 **ΠΟΣΑ ΕΧΕΤΕ ΑΓΟΡΑΣΕΙ**
καί τά τρία ☐ δύο ☐ ἕνα ☐ κανένα ☐

● **ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΕΝΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ «ΑΝΤΙ»; Εἶναι**
πολύ καλό ☐ ἀρκετά καλό ☐ μέτριο ☐ κακό ☐

● **ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ, ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΓΕΝΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ;**

	Καλύπτει ἱκανοποιητικά	Καλύπτει μέτρια	'Υστερεῖ
'Ελληνική πολιτική	☐	☐	☐
Κυπριακό	☐	☐	☐
Διεθνής πολιτική	☐	☐	☐
'Εργατικό κίνημα	☐	☐	☐
Φοιτητικό κίνημα – Παιδεία	☐	☐	☐
Οἰκονομικά θέματα	☐	☐	☐
Κοινωνικά θέματα	☐	☐	☐
'Ιστορικά θέματα	☐	☐	☐

● **ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑΣ;**
καλύπτει ἱκανοποιητικά ☐ καλύπτει μέτρια ☐ 'Υστερεῖ ☐

● **ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»;**

	'Ενδιαφέρουσα	Μέτριου 'Ενδιαφέροντος	Χωρίς ἐνδιαφέρον
Γράμμα σύνταξης (3η σελίδα)	☐	☐	☐
Πολιτικό δεκαπενθήμερο (4η καί 5η σελίδα)	☐	☐	☐
'Ημερομηνίες (5η σελίδα)	☐	☐	☐
'Αντι-θέσεις (6η, 7η καί 8η σελίδα)	☐	☐	☐
'Αντι-θέσεις στόν κόσμο (9η σελίδα)	☐	☐	☐
'Αντι-θέματα (10η-11η σελίδα)	☐	☐	☐
'Επισημαίνουμε – γενική καλλιτεχν. ἐπικαιρότητα (44η σελίδα)	☐	☐	☐

● **ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ;**
Καλύπτει ἱκανοποιητικά ☐ καλύπτει μέτρια ☐ 'Υστερεῖ ☐

● **ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΜΕ ΤΟΝ ΟΠΟΙΟ ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ;**

	Καλύπτει ἱκανοποιητικά	Καλύπτει μέτρια	'Υστερεῖ
Βιβλιο-κριτική	☐	☐	☐
Βιβλιο-παρουσίαση	☐	☐	☐
Εἰκαστικά	☐	☐	☐
Θέατρο	☐	☐	☐
Κινηματογράφος	☐	☐	☐
Μουσική	☐	☐	☐
Τηλεόραση	☐	☐	☐

● **ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΤΟΥ «ΔΙΑΛΟΓΟΥ» (γράμματα ἀναγνωστῶν);**
πολύ ἐνδιαφέρουσες ☐ ἀρκετά ἐνδιαφέρουσες ☐ μέτριου ἐνδιαφέροντος ☐ χωρίς ἐνδιαφέρον ☐

● **ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΙΑ ΤΑ ΕΞΗΣ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»**

	Πολύ καλή	'Αρκετά καλή	Μέτρια	Κακή
'Εξώφυλλο	☐	☐	☐	☐
Τυπογραφικά στοιχεῖα	☐	☐	☐	☐
Φωτογραφίες	☐	☐	☐	☐
Σκίτσα	☐	☐	☐	☐
Διάταξη ὕλης	☐	☐	☐	☐

● **ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ «ΥΦΟΣ ΓΡΑΦΗΣ» ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ ΣΤΟ «ΑΝΤΙ»:**
Εἶναι ἁπλό καί εὔληπτο ..... ☐
Εἶναι δυσνόητο ..... ☐
Εἶναι ἀσαφές ..... ☐

● **ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΠΟΥ ΕΧΕΤΕ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΣΑΣ:**
Α ΄παράδειγμα (ἄρθρο πού θεωρῶ πετυχημένο στό ὕφος του) .....
Β ΄παράδειγμα (ἄρθρο πού δέν θεωρῶ σάν πετυχημένο στό ὕφος του) .....

● **ΕΣΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ, ΩΣ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ ΣΑΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΟΙ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΓΕΝΙΚΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ;**

	Πολύ	Ἀρκετά	Μέτρια	Καθόλου
Ἑλληνική πολιτική	☐	☐	☐	☐
Κυπριακό	☐	☐	☐	☐
Διεθνής πολιτική	☐	☐	☐	☐
Ἐργατικό κίνημα	☐	☐	☐	☐
Φοιτητικό κίνημα - Παιδεία	☐	☐	☐	☐
Οἰκονομικά θέματα	☐	☐	☐	☐
Κοινωνικά θέματα	☐	☐	☐	☐
Ἱστορικά θέματα	☐	☐	☐	☐
Πολιτιστικά καί Καλλιτεχνικά θέματα	☐	☐	☐	☐
Ἄλλα (νά ἐξειδικευθεῖ)	☐	☐	☐	☐

● **ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ (τχ. 125) ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ ΑΥΤΟ (ἤ αὐτά) ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕ ἤ ΣΑΣ ΕΝΔΙΕΦΕΡΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ**

.....
.....
.....
.....

● **ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ (τχ. 124) ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ ΑΥΤΟ (ἤ αὐτά) ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΡΕΣΕ ἤ ΣΑΣ ΕΝΔΙΕΦΕΡΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ**

.....
.....
.....
.....

● **ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ (τχ. 124, σελ.14-31);**
πολύ ἐνδιαφέρον ☐ ἀρκετά ἐνδιαφέρον ☐ μέτριου ἐνδιαφέροντος ☐ χωρίς ἐνδιαφέρον ☐

● **ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΤΟΥ τχ. 123 (σελ.36-58);**
πολύ ἐνδιαφέρον ☐ ἀρκετά ἐνδιαφέρον ☐ μέτριου ἐνδιαφέροντος ☐ χωρίς ἐνδιαφέρον ☐

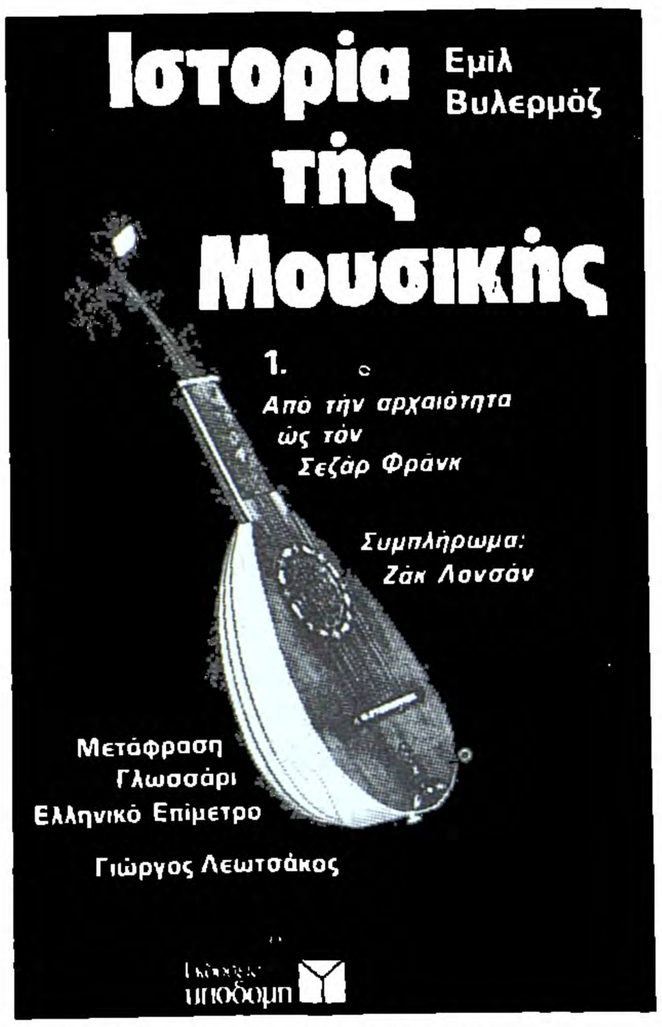
● **ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΟΤΕΡΑ ΑΡΘΡΑ, ΕΡΕΥΝΕΣ ἤ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ», ΣΗΜΕΙΩΣΤΕ ΔΥΟ ΠΟΥ ΣΑΣ ΑΡΕΣΑΝ ΠΟΛΥ ἤ ΣΑΣ ΕΝΔΙΕΦΕΡΑΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ**

.....
.....
.....
.....

● **ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΕΠΙΔΙΩΚΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ. ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΟ ΠΕΤΥΧΑΙΝΕΙ;**
ναί ☐ ὡς ἕνα μόνο βαθμό ☐ ὄχι ☐

● **ΤΙ ΓΝΩΜΗ ΕΧΕΤΕ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»;**

● **ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ, ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ, ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΠΡΟΤΕΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΙΑ ΤΑ ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ ΤΟΥ «ΑΝΤΙ»; ΤΙ, ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ, ΛΕΙΠΕΙ ΑΠΟ ΤΟ «ΑΝΤΙ»; ΤΙ ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΧΕΤΕ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ;**

Μετάφραση – επιμέλεια:
Γ. Λεωτσάκος.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ
3ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 22
ΤΗΛ 52 34 790.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

έτοιμάζεται στήν ἴδια σειρά
Ζάν Πιαζέ
ΤΟ ΠΑΙΔΙ
ΚΑΙ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΥΠΟΔΟΜΗ
ΤΗΛ 52 34 790.

κυκλοφορησε

ΕΚΔΟΣΗ, ΝΕΦΕΛΗ
ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΑΘΗΝΑ 144

PYLARINOS

Ειδικος στα νομισματα και μοναδικος στα χαρτονομισματα

STAMPS and COINS
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 5, ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ.: 32 10 577 - 32 10 384

Ἐπικαιρότητα

Στή σειρά «Ξένοι Λογοτέχνες». κυκλοφοροῦν:

ΗΛΙΑ ΕΡΕΝΜΠΟΥΡΓΚ
Χωρίς ἀνάσα.

ΠΑΝ. ΡΟΜΑΝΩΦ
Γιά τρία ζευγάρια μεταξωτές κάλτσες.

ΑΡΘΟΥΡ ΚΟΝΑΝ ΝΤΟΫΛ
Οἱ περιπέτειες τοῦ Ζεράρ.

ἐκδόσεις ἐπικαιρότητα
ἀσκληπιοῦ 1 - τηλ. 3636.083

Ἡ ὀργανωτική δομή, ἡ πολυδιάσπαση καί τό χάος!..

τοῦ Θόδωρου Κατσανέβα

ΣΕ ΓΕΝΙΚΕΣ γραμμές, ἡ βασική ὀργανωτική δομή τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, κλιμακώνεται ἱεραρχικά σέ πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο καί τριτοβάθμιο ἐπίπεδο.

ΤΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ σωματεῖα ἀποτελοῦν τά βασικά ὀργανωτικά κύτταρα, ὅπου συσπειρώνονται οἱ μισθωτοί κατά πρῶτο λόγο.

ΣΕ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΟ ἐπίπεδο, τά περισσότερα πρωτοβάθμια σωματεῖα ὀργανώνονται ταυτόχρονα ἀπό τίς Πανελλαδικές Ὁμοσπονδίες καί τά Ἐργατικά Κέντρα.

ΤΕΛΟΣ, σέ τριτοβάθμιο ἐπίπεδο λειτουργοῦν οἱ Συνομοσπονδίες (Βλέπε σχ. 1 καί 2).

ΟΙ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ μέ σχέση ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου, πού ἀποτελοῦν καί τή συντριπτική πλειοψηφία τοῦ 1.400.000 περίπου μισθωτῶν τῆς χώρας[1], ὑπάγονται στήν ἁρμοδιότητα τῶν ἀκόλουθων Συνομοσπονδιῶν πού λειτουργοῦν σήμερα.

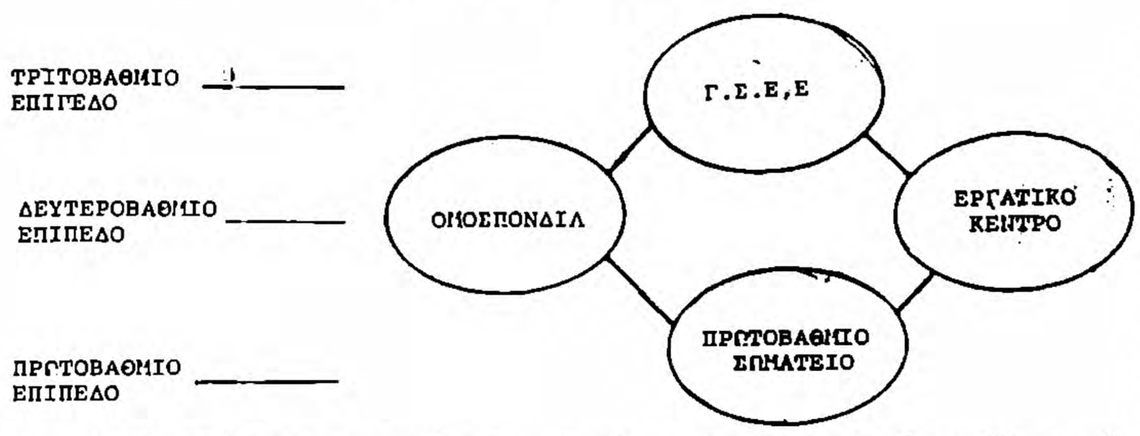
- **ΓΣΕΕ** (Γενική Συνομοσπονδία Ἐργατῶν Ἑλλάδος)
- **Νέα ΓΣΕΕ**
- **Χριστιανική ΓΣΕΕ**
- **ΕΛΣΕ** (Ἑλληνική Συνομοσπονδία Ἐργασίας)
- **ΠΣΟΧΕΣ** (Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ὀρθοδόξων Χριστιανικῶν Ἐργατοϋπαλληλικῶν Συνδικάτων)

ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ, οἱ τέσσερεις τελευταῖες παρουσιάζουν ἀσήμαντη, ἄν ὄχι ἀνύπαρκτη, δραστηριότητα καί συντηροῦνται ἀποκλειστικά ἀπό ἐπιχορηγήσεις τοῦ **ΟΔΕΠΕΣ** (Ὀργανισμός Διαχειρίσεως Εἰδικῶν Πόρων Ἐργασιακῶν Σωματείων).

ΣΤΗΝ πράξη, ἀλλά καί ἀπό ἱστορική ἄποψη, ἡ **ΓΣΕΕ,** πού ἱδρύθηκε τό 1918, θεωρεῖται ὡς ἡ μοναδική ὀργάνωση πού ἐκπροσωπεῖ σέ τριτοβάθμιο ἐπίπεδο τούς ἐργατοϋπάλληλους (ἐκτός ἀπό ὅσους ἀπασχολοῦνται μέ σύμβαση ἐργασίας δημόσιου δικαίου). Σύμφωνα καί μέ σαφεῖς νομοθετικές διατάξεις, ἡ Συνομοσπονδία αὐτή εἶναι τό πλέον ἀντιπροσωπευτικό σωματεῖο σέ πανελλήνια κλίμακα (ΑΝ866/37, ΝΔ3239/55 ἄρθρο 7).

ΣΧΗΜΑ 1

Τά τρία βασικά ἐπίπεδα τῆς ὀργανωτικῆς ἱεραρχίας τῆς ΓΣΕΕ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ τρέχουσα περίοδο, ὁ ἀριθμός τῶν φυσικῶν ψηφισάντων μελῶν τῆς **ΓΣΕΕ,** σύμφωνα μέ ἀνακοίνωσή της στό 19ο Συνέδριο) Καλαμάτα, Νοέμβριος 1978), ὑπολογίζεται ὅτι ἀνέρχεται σέ 350.000 ἄτομα περίπου. Ὁ ἀριθμός αὐτός ὑπολογίζεται ὅτι ἀνέρχονταν, κατά προσέγγιση, σέ 250.000 τό 1973 καί σέ 200.000 τό 1966. *(βλ. καί προηγούμενο Ἀντί).*

ΟΙ ΜΙΣΘΩΤΟΙ πού ἀπασχολοῦνται στο δημοσιο μέ σύμβαση ἐργασίας δημόσιου δικαίου (δημόσιοι ὑπάλληλοι) ὁ ἀριθμός τῶν ὁποίων ὑπολογίζεται ἐπίσημα σέ 140.000 ἄτομα περίπου[2], ἀντιπροσωπεύονται ἀπό ξεχωριστές ὀργανώσεις. Ἐκτός ἀπό τά ἱστορικά αἴτια, αὐτό ὀφείλεται ἐπίσης καί σέ σαφή νομοθετική ρύθμιση (Ν.643/1977), πού ἀπαγορεύει τή συμμετοχή τῶν δημόσιων ὑπάλληλων σέ συνδικαλιστικές ὀργανώσεις τῶν μισθωτῶν πού ἀπασχολοῦνται μέ σύμβαση ἐργασίας ἰδιωτικοῦ δικαίου. Οἱ περισσότεροι ἀπό τούς δημόσιους ὑπάλληλους ἐκπροσωποῦνται, σέ ἀνώτερο ἐπίπεδο, ἀπό τήν **ΑΔΕΔΥ** (Ἀνώτατη Διοίκηση Ἑνώσεων Δημοσίων Ὑπαλλήλων), πού ἔχει μέλη της 45 Ὁμοσπονδίες καί Συλλόγους. Ἕνας σημαντικός ἀριθμός δημόσιων ὑπάλληλων, κυρίως δάσκαλοι, καθηγητές γυμνασίων, τεχνικοί κλπ. ἐκπροσωποῦνται ἀπό ξεχωριστές ὀργανώσεις, ὅπως εἶναι ἡ **ΔΟΕ** (Διδασκαλική Ὁμοσπονδία Ἑλλάδας), ἡ **ΟΛΜΕ** (Ὁμοσπονδία Λειτουργῶν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως), κλπ. Οἱ περισσότερες ἀπό τίς ὀργανώσεις αὐτές πού δέν ἀνήκουν στήν **ΑΔΕΔΥ,** συμμετέχουν σέ ἕνα ἀνώτερο συντονιστικό ὄργανο, τό **ΣΕΔΟ** (Συντονιστική Ἐπιτροπή Δημοσιοϋπαλληλικῶν Ὀργανώσεων).

ΤΕΛΟΣ Θά πρέπει νά ἀναφερθεῖ ὅτι σέ ἀντίθεση μέ ὅ,τι τελευταία ἰσχύει σέ πολλές Εὐρωπαϊκές χῶρες, οἱ στρατιωτικοί, οἱ ἀστυνομικοί καί οἱ πυροσβέστες ἀπαγορεύεται νά συνδικαλίζονται.

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ

ΟΙ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΕΣ ὀργανώνουν σέ δευτεροβάθμιο ἐπίπεδο πρωτοβάθμια σωματεῖα τῶν ὁποίων τά περισσότερα μέλη προέρχονται ἀπό ἕναν ὁρισμένο ἐπαγγελματικό κλάδο. Ἐκπροσωποῦν δηλαδή σέ πανελλήνια κλίμακα τούς μισθωτούς ἑνός κλάδου τῆς βιομηχανίας καί τῶν ὑπηρεσιῶν (βλ. καί Σχῆμα 2). Σάν παράδειγμα ἐδῶ ἀναφέρουμε:

- Τήν **ΟΤΟΕ** (Ὁμοσπονδία Τραπεζοϋπαλληλικῶν Ὀργανώσεων Ἑλλάδας)·
- Τήν **ΠΟΕΜ** (Πανελλήνια Ὁμοσπονδία Ἐργατοϋπαλλήλων Μετάλλου)·
- Τήν **ΠΝΟ** (Πανελλήνια Ναυτική Ὁμοσπονδία)·
- Τήν **ΟΟΣΕΕ** (Ὁμοσπονδία Οἰκοδόμων καί Συναφῶν Ἐπαγγελμάτων Ἑλλάδας).

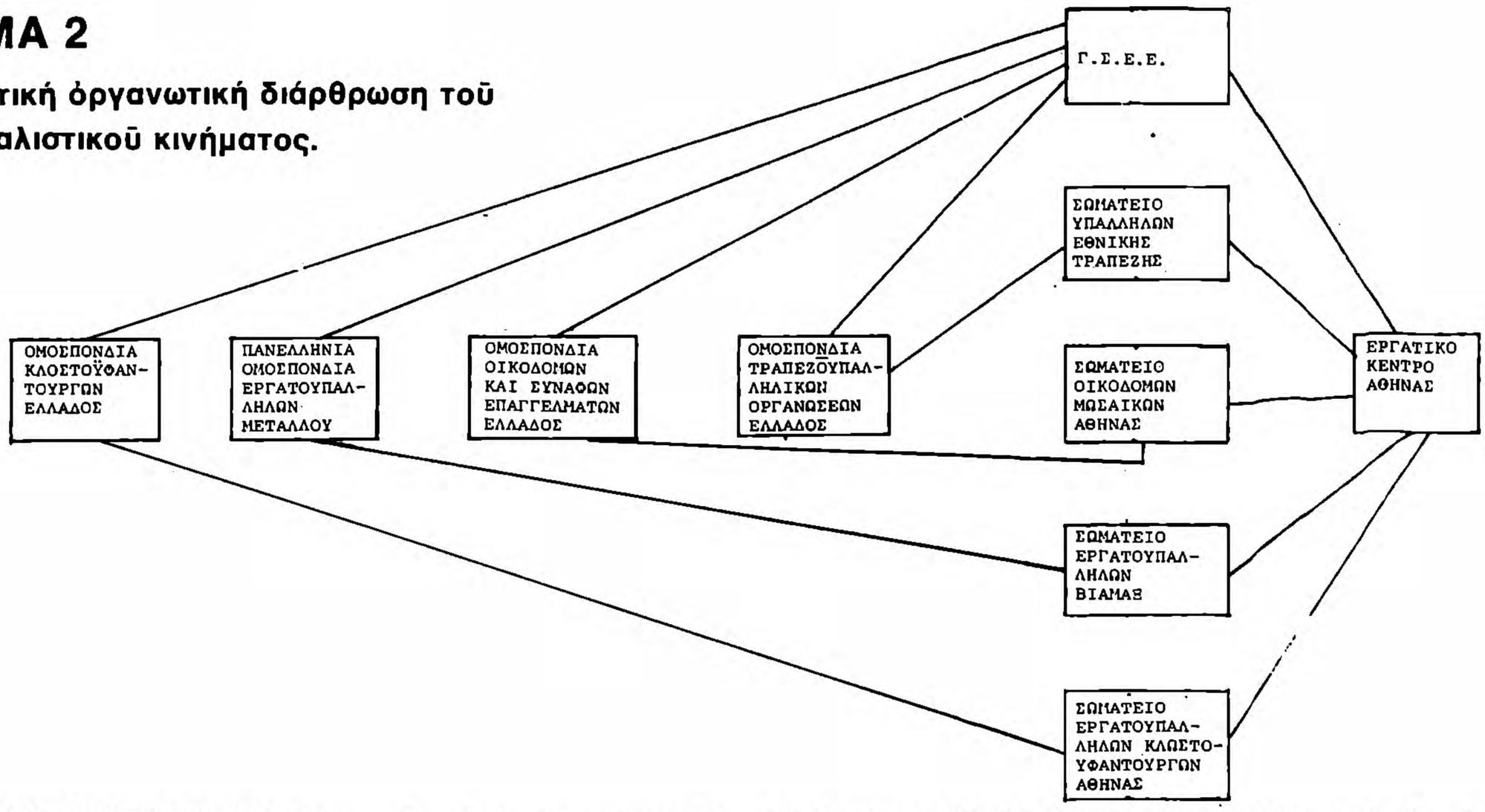
ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ Ὁμοσπονδίες ἐκπροσωποῦν μισθωτούς ἐπί μέρους μεγάλων ἐπιχειρήσεων στήν Κοινή Ὠφέλεια καί τίς Μεταφορές, ὅπως:

- Ἡ **ΓΕΝΟΠ – ΔΕΗ** (Γενική Ὁμοσπονδία Προσωπικοῦ ΔΕΗ)·
- Ἡ **ΠΟΣ** (Πανελλήνια Ὁμοσπονδία Σιδηροδρομικῶν)·
- Ἡ **ΟΣΠΑ** (Ὁμοσπονδία Συλλόγων Πολιτικῆς Ἀεροπορίας – Ὀλυμπιακή), κλπ.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ: *Στό προηγούμενο τεῦχος Νο 124, στή σελίδα 26, στήλη 1η στήν προτελευταία σειρά, ἀντί γιά: «.... καπνεργατικές ὀργανώσεις, ἀλλά γιά τά χρόνια 1922 - 26» νά διαβαστεῖ: «..... γιά τά χρόνια 1922 - 36».*

ΣΧΗΜΑ 2

Ἐνδεικτική ὀργανωτική διάρθρωση τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος.

ΤΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΟ ἔργο τῶν ἀντιπροσωπευτικῶν Ὁμοσπονδιῶν εἶναι ἡ σύναψη τῶν κλαδικῶν ἤ τῶν εἰδικῶν συλλογικῶν συμβάσεων, σέ πανελλήνια κλίμακα, σύμφωνα καί μέ τίς σχετικές διατάξεις τοῦ Ν.3239/55.

ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ νά σημειωθεῖ ἐδῶ ὅτι ἡ ΓΣΕΕ ἀρνεῖται νά «γράψει» στή δύναμή της ἕνα σημαντικό ἀριθμό Ὁμοσπονδιῶν, ὅπως:

- **ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ** (Γενική Ὁμοσπονδία Προσωπικοῦ ΔΕΗ)·
- **ΟΣΠΑ** (Ὁμοσπονδία Σωματείων Πολιτικῆς Ἀεροπορίας)·
- **ΟΙΕΛΕ** (Ὁμοσπονδία Ἰδιωτικῶν Ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν)·
- **ΠΟΛ** (Πανελλήνια Ὁμοσπονδία Λογιστῶν)·
- **ΟΜΕ** (Ὁμοσπονδία Μεταλλευτῶν Ἑλλάδος)·
- **ΟΥΠΑΕ** (Ὁμοσπονδία Ὑπαλλήλων Ἀσφαλιστικῶν Ἑταιρειῶν), κ.ἄ.

ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ, ἰδιαίτερα οἱ τρεῖς πρῶτες, παρουσιάζουν σημαντικό ἀριθμό μελῶν, ψηλή δυναμικότητα καί συνοχή, καί θεωροῦνται ὡς οἱ πλέον ἀντιπροσωπευτικές Ὁμοσπονδίες στούς σχετικούς κλάδους ἐργαζόμενων. Ἡ **ΓΣΕΕ** ἀρνεῖται νά τίς περιλάβει στή δύναμή της ἐπικαλούμενη τό γεγονός ὅτι ἤδη εἶναι γραμμένες στά μητρῶα της ἄλλες ὁμοειδεῖς ὀργανώσεις καί συγκεκριμένα:

- Ἡ **ΟΙΥΕ** (Ὁμοσπονδία Ἰδιωτικῶν Ὑπαλλήλων Ἑλλάδας)·
- Ἡ **ΟΠΞΑΕ** (Ὁμοσπονδία Προσωπικοῦ Ξένων Ἀεροπορικῶν Ἑταιρειῶν)·
- Ἡ **ΠΟΠ-ΔΕΗ** (Πανελλήνια Ὁμοσπονδία Προσωπικοῦ ΔΕΗ).

ΑΠΟ ΑΥΤΕΣ ἡ πρώτη, κατά τήν ἐπιχειρηματολογία τῆς **ΓΣΕΕ** (Βλ. Διοικητικό ἀπολογισμό ΓΣΕΕ 19ου Συνεδρίου, Φωνή τῆς ΓΣΕΕ, 20.11.78, σ. 3) εἶναι ὁμοειδής μέ τήν **ΟΙΕΛΕ,** ἡ δεύτερη μέ τήν **ΟΣΠΑ** καί ἡ τρίτη μέ τή **ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ.**

ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ οἱ οὐσιαστικοί λόγοι γιά τή μή ἐγγραφή τῶν σημαντικότατων αὐτῶν δευτεροβάθμιων ὀργάνων στή **ΓΣΕΕ** εἶναι τό γεγονός ὅτι ἐλέγχονται ἀπό στελέχη τῆς λεγόμενης «δημοκρατικῆς-συνδικαλιστικῆς ἀντιπολίτευσης» τῆς Συνομοσπονδίας.

ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

ΤΑ ΕΡΓΑΤΙΚΑ Κέντρα ὀργανώνουν σέ δευτεροβάθμιο ἐπίπεδο διάφορα πρωτοβάθμια σωματεῖα, μιᾶς ὁρισμένης περιφέρειας, ἀνεξάρτητα ἀπό ἐπαγγελματικό κλάδο (Σχῆμα 2).. Οἱ δευτεροβάθμιες αὐτές τοπικές ἑνώσεις, εἶναι προϊόν ὁρισμένων οἰκονομικῶν δεδομένων πού ἐπικρατοῦσαν κατά τήν ἀρχική περίοδο τῆς συνδικαλιστικῆς μορφοποίησης στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα. Ὁ ἰδιαίτερα περιορισμένος ἀριθμός τῶν μισθωτῶν, ἡ ἀνεπάρκεια τῆς συγκοινωνιακῆς δομῆς τῆς χώρας καί πάνω ἀπ' ὅλα, τό περιορισμένο μέγεθος τῶν οἰκονομικῶν ἐκμεταλλεύσεων κατά τήν περίοδο ἐκείνη, ἐπέβαλλαν τήν ἀνάγκη νά συσπειρωθοῦν οἱ μισθωτοί σέ εὐρύτερες τοπικές ἑνώσεις, ἀνεξάρτητα ἀπό ἐπαγγελματικές κατηγορίες.

ΚΑΤΑ τή σημερινή περίοδο, τά Ἐργατικά Κέντρα ἀποτελοῦν ὀργανωτικά ἀπολιθώματα τῆς «παλαιολιθικῆς» περιόδου τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας. Ὁπωσδήποτε, ἐλάχιστα ἐξυπηρετοῦν τή σημερινή συνδικαλιστική πραγματικότητα, ἐκτός βέβαια ἀπό τίς ἐκλογικές δυνατότητες πού παρέχουν γιά τόν ἔλεγχο τοῦ ἐπίσημου συνδικαλιστικοῦ κινήματος «ἀπό-πάνω».

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

ΤΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ σωματεῖα πού ἀποτελοῦν τούς βασικούς πυρῆνες ὅπου συσπειρώνονται οἱ μισθωτοί, ἔχουν ξεχωριστή σημασία καί ὀργανωτική αὐτοτέλεια, δικό τους καταστατικό καί διοικητικό συμβούλιο. Συμμετέχουν ὡς ἰσότιμα μέλη στίς δευτεροβάθμιες ἑνώσεις, δέν ἀποτελοῦν δηλαδή τμήματα τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν, ὅπως ἰσχύει στίς περισσότερες εὐρωπαϊκές χῶρες. Ἡ συμμετοχή τῶν πρωτοβάθμιων σωματείων στά Ἐργατικά Κέντρα καί τίς Ὁμοσπονδίες γίνεται μέσω ἀντιπροσώπων πού ἐκλέγονται ἀπό τίς γενικές συνελεύσεις τῶν μελῶν τους. Ἀνάλογη εἶναι καί ἡ ἐκπροσώπηση τῶν ἐργατικῶν κέντρων καί Ὁμοσπονδιῶν στή **ΓΣΕΕ.**

Η ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ τῶν πρωτοβάθμιων σωματείων περιορίζεται συνήθως σέ μιά συγκεκριμένη τοπική περιφέρεια, ἤ χῶρο ἐργασίας. Ὑπάρχουν ὅμως καί ὁρισμένες περιπτώσεις πρωτοβάθμιων σωματείων πού ἡ ἀντιπροσωπευτικότητά τους ἐπεκτείνεται σέ πανελλήνια κλίμακα. Στήν κατηγορία αὐτή ὑπάγονται λ.χ. ὁ **ΠΣΥΠ – ΟΤΕ** (Πανελλήνιος Σύλλογος Ὑπαλλήλων ΟΤΕ), ὁ **ΠΕΤ-ΟΤΕ** (Πανελλήνιος Σύλλογος Τεχνικῶν ΟΤΕ), ἡ **ΕΤΕ-ΔΕΗ** (Ἕνωση Τεχνικῶν ΔΕΗ), ὁ Πανελλήνιος Σύνδεσμος τῶν ἐν Ἑλλάδι Λιθογράφων, ὁ Σύλλογος Ὑπαλλήλων τῆς Τραπέζης Ἑλλάδος, κ.ἄ.

ΤΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ πανελλήνια σωματεῖα διαθέτουν τμήματα σέ πόλεις ὅπου ὑπάρχουν μέλη τους. Τά τμήματα αὐτά ἐκπροσωποῦνται στή διοίκηση τῶν σωματείων, πού κατά κανόνα ἑδρεύει στήν Ἀθήνα.

ΣΕ ΓΕΝΙΚΕΣ γραμμές τά πρωτοβάθμια πανελλήνια σωματεῖα παρουσιάζουν πολλές ὁμοιότητες μέ τίς Πανελλαδικές Ὁμοσπονδίες, κύρια γιατί στίς περισσότερες περιπτώσεις εἶναι ἁρμόδια (ὅπως καί οἱ Ὁμοσπονδίες), γιά τή σύναψη συλλογι-

κῶν συμβάσεων σέ πανελλήνια κλίμακα. Ἡ βασική τους διαφορά μέ τίς Ὁμοσπονδίες εἶναι ὅτι, ἡ ὀργάνωτική τους δομή στηρίζεται σέ τοπικά τμήματα καί ὄχι σέ ἀνεξάρτητα πρωτοβάθμια σωματεῖα, ὅπως ἰσχύει στήν περίπτωση τῶν Ὁμοσπονδιῶν.

ΚΑΤΑ τήν τρέχουσα περίοδο διακρίνουμε γενικά, τίς ἀκόλουθες βασικές κατηγορίες πρωτοβάθμιων σωματείων:

- κλαδικά
- ἐπιχειρησιακά ἤ ἐργοστασιακά
- γενικά σωματεῖα ἤ συνδικάτα

ΚΛΑΔΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

ΤΑ ΚΛΑΔΙΚΑ σωματεῖα, πού εἶναι ἐπίσης γνωστά καί ὡς ὁμοιοεπαγγελματικά σωματεῖα, ἀποτελοῦν ἀπό παράδοση τήν κυρίαρχη ὀργανωτική μορφή τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, σέ πρωτοβάθμιο ἐπίπεδο. Ἐκπροσωποῦν ἕνα ὁρισμένο ἤ συναφή ἐπαγγελματικό κλάδο ἐργατοϋπαλλήλων, συνήθως σέ περιορισμένη τοπική κλίμακα. Τό σωματεῖο μαγείρων τῆς Ἀθήνας λ.χ., εἶναι ἁρμόδιο, τουλάχιστο σύμφωνα μέ τό καταστατικό καί τήν ὀνομασία του, γιά ὅλους τούς μάγειρους πού ἀπασχολοῦνται στήν περιοχή τῆς πρωτεύουσας. Τό σωματεῖο τῶν μηχανουργῶν Πειραιᾶ, εἶναι ἀντίστοιχα ἁρμόδιο γιά τήν ἐκπροσώπηση ὅλων τῶν μηχανουργῶν πού ἀπασχολοῦνται σέ ὁποιαδήποτε ἐπιχείρηση στόν Πειραιά. Στήν πράξη πάντως, ὁ μεγαλύτερος ἀριθμός τῶν μελῶν του προέρχεται ἀπό τίς μεγάλες καί μέσες μεταλλοβιομηχανίες τῆς πόλης αὐτῆς. Σέ δευτεροβάθμιο ἐπίπεδο τό ἴδιο σωματεῖο ὑπάγεται στήν ἁρμοδιότητα τῆς **ΠΟΕΜ** (Πανελλήνια Ὁμοσπονδία Ἐργατοϋπαλλήλων Μετάλλου) καί τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου τοῦ Πειραιᾶ.

ΚΥΡΙΟ γνώρισμα τῶν κλαδικῶν σωματείων, εἶναι ὅτι μέσα σέ μιά ἐπιχείρηση τέμνουν κάθετα τίς διάφορες ἐπαγγελματικές κατηγορίες, μιά καί τίς ἐκπροσωποῦν ξεχωριστά. Στήν περίπτωση ἑνός ξενοδοχείου τῆς Ἀθήνας λ.χ., εἶναι δυνατό νά λειτουργοῦν παράλληλα, διάφορα κλαδικά σωματεῖα, πού καθένα τους ἐκπροσωπεῖ μιά ἐπί μέρους ἐπαγγελματική κατηγορία, λ.χ.: καθαρίστριες, θυρωροί, τηλεφωνήτριες, λογιστές, κλπ. Εὐνόητο εἶναι πώς ἡ κλαδική-συντεχνιακή αὐτή ὀργάνωση τῶν σωματείων, ὅταν δέν συνδέεται μέ περισσότερο μαζικούς φορεῖς, συντείνει στή διάσπαση, τόν κατακερματισμό καί τήν ἀπομαζικοποίηση τοῦ κινήματος.

Η ΠΙΟ πάνω διαπίστωση παίρνει μεγάλες διαστάσεις στήν περίπτωση τῆς χώρας μας, ἄν ληφθεῖ ὑπόψη τό ἰδιαίτερα περιορισμένο μέγεθος τῆς συντριπτικῆς πλειοψηφίας τῶν ἑλληνικῶν οἰκονομικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

ΕΝΑΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ἀριθμός κλαδικῶν σωματείων συναντᾶται σέ παραδοσιακούς κλάδους τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, ὅπως: τρόφιμα καί ποτά, ἔνδυση, ὑπόδυση, οἰκοδομές, ἐκτυπώσεις, βιομηχανίες δέρματος, καθώς καί στίς βιομηχανίες μετάλλου καί χημικῶν προϊόντων.

ΠΟΛΛΑ κλαδικά σωματεῖα λειτουργοῦν ἐπίσης στό δημόσιο, ἐνῶ ἀποτελοῦν τήν κυρίαρχη ὀργανωτική μορφή πού ἐπικρατεῖ στίς ἐπιχειρήσεις κοινῆς ὠφέλειας καί στίς μεταφορές. Στό Ὑπουργεῖο Ἐσωτερικῶν λ.χ., οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἐκπροσωποῦνται ἀπό διάφορες ὀργανώσεις, ἀνάλογα μέ τά τυπικά τους προσόντα (Κατηγορία Α: ἀπόφοιτοι Πανεπιστημίων, κατηγορία Β: ἀπόφοιτοι γυμνασίων, κατηγορία Γ: ἀπόφοιτοι δημοτικοῦ).

ΣΤΟΝ ΟΤΕ ὑπάρχουν τουλάχιστο 13 πρωτοβάθμια κλαδικά σωματεῖα. Κάθε ἕνα ἀπ' αὐτά ἐκπροσωπεῖ μιά διαφορετική ἐπαγγελματική κατηγορία, λ.χ.: ὑπάλληλοι γραφείων, τεχνικοί, τηλεφωνήτριες, πτυχιοῦχοι τεχνολόγοι, διάφοροι ἐπί μέρους κλάδοι, κλπ. Ὅπως ἰσχύει καί σέ ἄλλες ἀντίστοιχες περιπτώσεις, οἱ περισσότεροι ἀπό τούς συλλόγους τοῦ ΟΤΕ εἶναι ἀνταγωνιστικοί μεταξύ τους, τουλάχιστο σύμφωνα μέ τήν ὀνομασία καί τό καταστατικό τους. Ἔτσι οἱ δυό μεγαλύτεροι σύλλογοι, ὁ **ΠΣΥΠ-ΟΤΕ** (Πανελλήνιος Σύλλογος Ὑπαλλήλων Προσωπικοῦ ΟΤΕ) καί ὁ **ΠΕΤ-ΟΤΕ** (Πανελλήνια Ἕνωση Τεχνικῶν ΟΤΕ), πού ἡ ἁρμοδιότητα τους ἐπεκτείνεται σέ πανελλήνια κλίμακα, θά μποροῦσαν νά ἀντικαταστήσουν ὅλους τούς ἄλλους συλλόγους πού λειτουργοῦν στόν **ΟΤΕ.** Ὅμως, παρ' ὅλες τίς ἐπανειλλημένες προσπάθειες πού ἔγιναν πρός τήν κατεύθυνση αὐτή, ὁ συνδικαλιστικός κατακερματισμός παραμένει μιά πραγματικότητα.

Ο ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ αὐτός ὀφείλεται κύρια σέ ἐπαγγελματικούς ἀνταγωνισμούς πού παραδοσιακά ἐνθαρρύνονται ἀπό την ἀτομικιστική φιλοσοφία καί τό ἄξίωμα τοῦ «διαίρει καί βασίλευε» πού διέπει καί κατευθύνει τήν κυβερνητική πολιτική.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ἤ ἐργοστασιακά σωματεῖα, ὅπως εἶναι περισσότερο γνωστά, ὀργανώνουν ὅλους τούς μισθωτούς μιᾶς οἰκονομικῆς ἐκμετάλλευσης, ἀνεξάρτητα ἀπό ἐπαγγελματική κατηγορία. Τό σωματεῖο λ.χ. τῶν ἐργατοϋπαλλήλων τῆς «Πίτσος», ἡ «Ἐργατική Ἑνότητα», ἐκπροσωπεῖ ὅλους τούς ἐργαζόμενους στήν ἑταιρεία αὐτή, δηλαδή: ἐργάτες παραγωγῆς, μηχανοτεχνίτες, ὑπάλληλοι γραφείου, θυρωρούς, ὁδηγούς, καθαρίστριες, κλπ. Εὐνόητο εἶναι ὅτι οἱ ἐργάτες παραγωγῆς καί οἱ μηχανοτεχνίτες ἀποτελοῦν τόν κύριο κορμό τῶν μελῶν τοῦ ἴδιου σωματείου. Ἐπί πλέον, μέ βάση τό βασικό οἰκονομικό ἀντικείμενο τῆς ἑταιρείας «Πίτσος» πού εἶναι ἡ παραγωγή ἠλεκτρικῶν συσκευῶν (ἕνας τομέας πού μπορεῖ νά θεωρηθεῖ σάν κλάδος τοῦ εὐρύτερου κλάδου τῆς βιομηχανίας μετάλλου, ἠλεκτρικῶν συσκευῶν καί ναυπηγείων) προσδιορίζει καί τό σχετικό ὀργανωτικό χῶρο, ὅπου ὑπάγεται τό σωματεῖο «Ἐργατική Ἑνότητα».

ΚΑΤΩ ἀπό μιά ὀρθολογική ὀργάνωση τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος, ἡ «Ἐργατική Ἑνότητα» θά πρέπει νά ὑπάγεται σέ εἰδικό τμῆμα τῆς **ΠΟΕΜ** πού θά ὀργανώνει τούς ἀπασχολούμενους στίς ἐπιχειρήσεις ἠλεκτρικῶν κατασκευῶν.

Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ ἤ ἐργοστασιακοῦ συνδικαλισμοῦ ἔγινε μέ μεγάλη καθυστέρηση στήν Ἑλλάδα. Αὐτό ὀφείλεται κύρια, στό περιορισμένο μέγεθος τῶν ἑλληνικῶν ἐκμεταλλεύσεων στή βιομηχανία πού δέν ἐπέτρεπε μιά τέτοια μορφή συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης. Παραδοσιακά ἀναπτύχθηκε μόνο σέ ὁρισμένους κλάδους πού συγκεντρώνουν μιά ἐνιαία κατηγορία ἐργαζόμενων καί ὅπου ἀπό τά παλιότερα στάδια τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης τῆς χώρας λειτουργοῦσαν ὁρισμένες σχετικά μεγάλες ἐπιχειρήσεις. Τέτοιες εἶναι οἱ περιπτώσεις τῶν κλάδων τῶν μεταλλείων, τῆς καπνοβιομηχανίας καί ὡς ἕνα βαθμό τῆς κλωστοϋφαντουργίας καί τῶν τραπεζῶν.

ΕΝΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ σημαντικό νέο φαινόμενο στό πεδίο τῆς ὀργανωμένης ἐργατικῆς δράσης, εἶναι ἡ ἔντονη ἀνάπτυξη τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ ἤ ἐργοστασιακοῦ συνδικαλισμοῦ στή βιομηχανία μετά τή μεταπολίτευση τοῦ 1974. (Κατά τήν ἄποψή μας ὁ ὅρος ἐπιχειρησιακό σωματεῖο εἶναι περισσότερο ἀκριβής γιατί ἡ ὁρολογία ἐργοστασιακό σωματεῖο δημιουργεῖ τήν ἐντύπωση ὅτι τέτοιες ὀργανώσεις ὑπάρχουν μόνο στή βιομηχανία, ἐνῶ στήν πραγματικότητα αὐτό δέν ἰσχύει).

ΟΡΙΣΜΕΝΟΙ οἰκονομικοί καί πολιτικοί παράγοντες εὐθύνονται γιά τή γέννηση τοῦ καινούριου φαινόμενου, δηλαδή τήν ἀλματώδη ἀνάπτυξη τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ συνδικαλισμοῦ στή βιομηχανία κατά τά τελευταῖα τέσσερα χρόνια.

ΚΑΤΑ ΤΗ διάρκεια τῆς δικτατορίας τά περισσότερα κλαδικά σωματεῖα, εἴτε διαλύθηκαν, εἴτε ἀτόνησε ἡ λειτουργία τους. Μετά τή μεταπολίτευση ἐπιχειρήθηκε «ἀπό-πάνω» ἡ ἐπαναδραστηριοποίησή τους. Ὅμως τά περισσότερα ἀπό τά σωματεῖα αὐτά στή μεταποιητική βιομηχανία λειτούργησαν ὡς «σωματεῖα-σφραγίδες», μιά καί παρέμειναν ἀποκομμένα ἀπό τήν ἐργατική βάση, ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι δέν διέθεταν ἐκπρόσωπους σέ ἐπίπεδο ἐργοστασίων.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ, ἡ αὔξηση σέ μέγεθος ἑνός σημαντικοῦ ἀριθμοῦ μεταποιητικῶν ἐκμεταλλεύσεων, εὐνόησε τή συγκέντρωση ὅλων τῶν ἀπασχολούμενων σέ μιά ἐπιχείρηση στό ἴδιο πρωτοβάθμιο σωματεῖο. Ἔτσι μέ τήν ἔξαρση τῆς ὀργανωμένης ἐργατικῆς δράσης μετά τό 1974, τά ἐπιχειρησιακά σωματεῖα ἀποδείχτηκαν ὡς ἡ πιό κατάλληλη μορφή πρωτοβάθμιας ὀργάνωσης στήν ἰδιωτική βιομηχανία, πού ἀποτελοῦσε ἕνα «παρθένο ἔδαφος» γιά τή συνδικαλιστική δραστηριότητα.

ΠΑΡ' ΟΛΑ αὐτά, ὑπάρχει ἀκόμα ἕνα σοβαρό νομικιστικό ἐμπόδιο γιά τή λειτουργία τῶν ἐπιχειρησιακῶν σωματείων. Σύμφωνα μέ τό νόμο 3239/55, μεμονωμένοι ἐργοδότες, ἐκτός ἀπό τήν περίπτωση τῶν τραπεζῶν, τῶν ἐπιχειρήσεων κοινῆς ὠφέλειας, τῶν ΟΤΑ καί τοῦ δημόσιου, δέν ἐπιτρέπεται νά συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις σέ ἐπίπεδο ἐπιχειρήσεων. Στήν πράξη ὅμως, σέ ἀρκετές μεγάλες ἑταιρεῖες, κύρια στή μεταλλοβιομηχανία, στά διυλιστήρια, στή χημική βιομηχανία, στίς ἠλεκτρικές κατασκευές, στά μεταλλεῖα, κ.ἄ., κάτω ἀπό τήν πίεση ἔντονων ἀπεργιακῶν κινητοποιήσεων, ἔχουν συναφθεῖ τέτοιες συμφωνίες, πού εἶναι γνωστές καί σάν ἄτυπες ἤ ἐργοστασιακές συμφωνίες.

ΘΑ ΠΡΕΠΕΙ ἐδῶ νά σημειωθεῖ ὅτι ὁ **ΣΕΒ** (Σύνδεσμος Ἑλλήνων Βιομηχάνων), ἔχει ἀντιδράσει ἔντονα στίς διάφορες προσπάθειες πού καταβλήθηκαν γιά τή «νομιμοποίηση» τέτοιων συμβάσεων.

ΓΙΑ ΑΛΛΟΥΣ φυσικά λόγους, ἀρνητική ἦταν καί ἡ στάση τῆς **ΕΣΑΚ-Σ** (πρόσκειται στό ΚΚΕ) τουλάχιστον μέχρι πρόσφατα, στό θέμα τοῦ ἐπιχειρησιακοῦ συνδικαλισμοῦ. Τό βασικό ἐπιχείρημα πού προβάλλεται ἐναντίον αὐτῆς τῆς μορφῆς ὀργανωμένης ἐργατικῆς δράσης εἶναι ὅτι ἀπομονώνει τούς μισθωτούς τῶν διαφόρων ὁμοειδῶν ἐπιχειρήσεων μεταξύ τους. Τονίζεται ἐπίσης ὅτι ἀφήνει ἀκάλυπτος ὅσους ἀπασχολοῦνται σέ μικρομεσαῖες ἐπιχειρήσεις, ὅπου δέν μπορεῖ, γιά λόγους ἀντικειμενικούς, νά ἀνδρωθεῖ ὁ ἐπιχειρησιακός συνδικαλισμός. Ἀκόμη, ὑποστηρίζεται ὅτι τά ἐπιχειρησιακά σωματεῖα εἶναι δυνατόν νά περιέλθουν, μέ μεγαλύτερη εὐκολία, κάτω ἀπό τόν ἔλεγχο, ἤ τό πατρονάρισμα τῆς ἐργοδοσίας.

ΤΑ ΠΙΟ πάνω ἐπιχειρήματα εἶναι, ὡς ἕνα σημεῖο, σωστά. Ἰδιαίτερα τό γεγονός ὅτι πολλά ἀπό τά ἐπιχειρησιακά σωματεῖα ἔχουν μεταβληθεῖ τελευταῖα σέ κίτρινα σωματεῖα (ὀργανώσεις πού ἐλέγχονται ἀπό τήν ἐργοδοσία), θά πρέπει ἀσφαλῶς νά ὁδηγήσει σέ ὁρισμένους σχετικούς προβληματισμούς.

ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ὅμως ἀπό τίς ἀρνητικές του προεκτάσεις, ὁ ἐπιχειρησιακός συνδικαλισμός ἀποτελεῖ μιά πραγματικότητα πού δέν εἶναι εὔκολο οὔτε καί πρέπει νά ἀπορριφθεῖ. Ἐμπεριέχει καί σοβαρά θετικά στοιχεῖα, πού κυριότερό τους εἶναι ἡ δυνατότητα συσπείρωσης ὅλων τῶν ἐργατοϋπάλληλων στόν ἴδιο πρωτοβάθμιο ὀργανωτικό φορέα.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ἄποψή μας, πού δέν μπορεῖ νά ἀναλυθεῖ ἐκτενέστερα ἐδῶ, σκόπιμο θά ἦταν νά ἐπιδιωχθεῖ, ἀνάλογα μέ τήν περίπτωση φυσικά, ἡ δημιουργία γενικῶν σωματείων (ἤ συνδικάτων) πού θά ὀργανώνουν παράλληλα, ἐπιχειρησιακά καί κλαδικά σωματεῖα σ' ἕνα ὁρισμένο κλάδο τῆς βιομηχανίας ἤ τῶν ὑπηρεσιῶν (βλ. καί προηγούμενη ὑποθετική ὀργανωτική διασύνδεση τοῦ σωματείου τῆς Πίτσος, καθώς καί γιά τά γενικά σωματεῖα πιό κάτω).

ΓΕΝΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ Ἤ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ τῆς χώρας μας, ὡς γενικά σωματεῖα, ἤ συνδικάτα, θεωροῦμε τίς πρωτοβάθμιες ἐκεῖνες ὀργανώσεις πού ἐκπροσωποῦν ὅλους τούς ἐργατοϋπάλληλους, ἀνεξάρτητα ἀπό ἐπαγγελματική κατηγορία, σέ διάφορες ἐπιχειρήσεις συνήθως ἑνός ὁρισμένου ἤ συναφοῦς κλάδου. Τά γενικά σωματεῖα, τουλάχιστον θεωρητικά, ἀντλοῦν τή δύναμή τους σέ μέλη, ἀπό ἕνα εὐρύτερο χῶρο ἐργασίας. Σέ γενικές γραμμές, θεωροῦνται ὡς μιά μικτή κατηγορία κλαδικῶν καί ἐπιχειρησιακῶν σωματείων.

ΣΑΝ ΓΕΝΙΚΑ σωματεῖα θά μπορούσαμε νά ταξινομήσουμε λ.χ. τίς ἀκόλουθες πρωτοβάθμιες ὀργανώσεις: συνδικάτο ἐργατοϋπαλλήλων κλωστοβιομηχανίας Ἀθήνας καί Περιχώρων, ἕνωση μισθωτῶν τουριστικῶν ἐπαγγελμάτων Ρόδου, ἕνωση μισθωτῶν κλωστοϋφαντουργίας Κερκύρας, σωματεῖο μισθωτῶν αὐτοκινήτου Λευκάδας.

ΕΞ ΑΙΤΙΑΣ τοῦ γενικότερου ὀργανωτικοῦ χάους καί τῆς ἔλλειψης ὀρθολογισμοῦ πού χαρακτηρίζει τό ἑλληνικό συνδικαλιστικό κίνημα, ἀλλά καί λόγω τῶν ὀξύτατων πολιτικῶν ἀνταγωνισμῶν, τά περισσότερα σωματεῖα ἐπιδιώκουν νά ἐπεκτείνουν τήν ἐκπροσωπευτικότητά τους, σέ διάφορους χώρους ἐργασίας, ἐπαγγελματικές κατηγορίες καί εὐρύτερες περιφέρειες. Ὁρισμένα, συνήθως κλαδικά σωματεῖα, στήν προσπάθειά τους νά διευρύνουν τήν ἐργατική βάση τους, εἰσάγουν ἀνάλογα εὐέλικτες διατάξεις στό καταστατικό τους, ἐνῶ ἀρκετές φορές ἀλλάζουν τήν ὀνομασία τους γιά τόν ἴδιο σκοπό. Μέ τόν τρόπο αὐτό μεταμορφώνονται, τουλάχιστον θεωρητικά, σέ γενικά σωματεῖα.

ΠΑΡ' ΟΛΑ αὐτά, πολύ λίγα πρωτοβάθμια σωματεῖα ἔχουν ἐπιτύχει νά ὑλοποιήσουν στήν πράξη τίς προσπάθειές τους αὐτές. Αὐτό ὀφείλεται κύρια στήν ἔλλειψη ὀρθολογισμοῦ καί στούς ὀξύτατους ἀνταγωνισμούς πού χαρακτηρίζουν τόν ἑλληνικό συνδικαλισμό. Ἐπίσης, δέν θά πρέπει νά ἀγνοεῖται καί τό γεγονός ὅτι, ὅπως ἔχει ἐπικρατήσει στήν πράξη, οἱ Ὁμοσπονδίες συνιστοῦν μιά ζωντανή ἐναλλακτική λύση γιά τήν ἐκπροσώπηση ἑνός εὐρύτερου φάσματος ἐργατοϋπαλλήλων.

ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟ ΧΑΟΣ, ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

ΤΟ 1976, στά μητρῶα τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας ἦταν γραμμένα συνολικά 97 Ἐργατικά Κέντρα (25 ἐκτός ΓΣΕΕ), 70 Πανελλαδικές Ὁμοσπονδίες (18 ἐκτός ΓΣΕΕ) καί 3.200 πρωτοβάθμια σωματεῖα (340 ἐκτός ΓΣΕΕ). Ὁ ἀριθμός, κύρια τῶν πρωτοβάθμιων σωματείων, αὐξάνεται διαρκῶς σέ βαθμό πού σήμερα νά ἔχουν ξεπεράσει τίς 3.900. Γενικά, ὑπολογίζεται ὅτι ἀπό τίς 4.000 καί πλέον ὀργανώσεις, λιγότερες ἀπό 2.000 παρουσιάζουν μιά ὁρισμένη δραστηριότητα. Ἀλλά καί πολλές ἀπ' αὐτές διαθέτουν ἀσήμαντο ἀριθμό ψηφισάντων μελῶν, πού σέ ὁρισμένες περιπτώσεις φτάνει νά εἶναι καί μικρότερος τῶν 20 ἀτόμων. (Ἄς σημειωθεῖ ὅτι στούς ἀριθμούς πού ἀναφέρθηκαν πιό πάνω δέν περιλαμβάνονται οἱ ὀργανώσεις πού λειτουργοῦν στό δημόσιο, πού ἐκπροσωποῦν δηλαδή μισθωτούς μέ σχέση ἐργασίας δημόσιου δικαίου).

Ο ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ καί ἡ πληθώρα τῶν ἐργατοϋπαλληλικῶν ὀργανώσεων παρατηρεῖται καί σέ ἄλλες εὐρωπαϊκές χῶρες, ὅπως στή Γαλλία, στήν Ἰταλία, στή Μ. Βρετανία καί στή Δανία. Ἀντίθετα, χῶρες ὅπως ἡ Γερμανία καί λιγότερο ἡ Σουηδία, χαρακτηρίζονται ἀπό ἰδιαίτερα μικρό ἀριθμό σωματείων καί ὀρθολογική-συγκεντρωτική ὀργάνωση τῶν συνδικαλιστικῶν τους κινημάτων.

ΧΩΡΙΣ ΑΜΦΙΒΟΛΙΑ πάντως, ἡ περίπτωση τοῦ ἑλληνικοῦ κινήματος εἶναι πρωτοφανής σέ εὐρωπαϊκή, ἄν ὄχι σέ διεθνή κλίμακα. Χαρακτηρίζεται, ἐκτός τῶν ἄλλων, ἀπό ἕνα τεράστιο, ὅπως εἴδαμε, ἀριθμό ὀργανώσεων καί γενικότερα ἀπό μιά πολύπλοκη, ἀλλοπρόσαλλη καί ἀνορθόδοξη ὀργανωτική δομή.

ΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΟ τοῦ ὀργανωτικοῦ αὐτοῦ «χάους», εἶναι ἡ διατήρηση τῆς λειτουργικῆς παρουσίας καί κύρια τῆς ἐκλογικῆς ἀντιπροσωπευτικότητας τῶν Ἐργατικῶν Κέντρων στή ΓΣΕΕ. (Ὅπως εἴδαμε, τά Ἐργατικά Κέντρα ἀποτελοῦν ἀπαρχαιωμένη μορφή συνδικαλιστικῆς ὀργάνωσης). Ἔτσι σέ τριτοβάθμιο ἐπίπεδο ὑπάρχει δυαδική ἐκπροσώπηση. Ὁ ἴδιος δηλαδή μισθωτός μπορεῖ νά ἐκπροσωπεῖται στή ΓΣΕΕ δυό φορές. Ἀφ' ἑνός ἀπό τό Ἐργατικό Κέντρο, ὅπου ἀνήκει τό πρωτοβάθμιο σωματεῖο του καί ἀφ' ἑτέρου ἀπό τήν Ὁμοσπονδία ὅπου μπορεῖ ἐπίσης νά εἶναι ὀργανωμένο τό σωματεῖο του. Ὑπάρ-

χουν ὅμως ἀρκετές περιπτώσεις πού ἕνα πρωτοβάθμιο σωματεῖο εἶναι γραμμένο μόνο στό ἕνα ἀπό τά δυό δυτεροβάθμια ὄργανα (συνήθως στό ἁρμόδιο Ἐργατικό Κέντρο). Ἔτσι, ἐνῶ ἕνας συγκεκριμένος μισθωτός ἐκπροσωπεῖται, σέ τελευταία ἀνάλυση, μέ δυό ψήφους στή ΓΣΕΕ (ἀπό Ε.Κ.Α. καί Ὁμοσπονδία), ἕνας ἄλλος ἐκπροσωπεῖται μόνο μέ μιά. Αὐτό ἰσχύει λ.χ. στήν περίπτωση τῆς **ΕΤΗΠΤΑ** (Ἕνωση Τεχνιτῶν Ἡμερησίου καί Περιοδικοῦ Τύπου Ἀθηνῶν) πού ἐνῶ συμμετέχει ὀργανωτικά στό Ἐργατικό Κέντρο τῆς Ἀθήνας, δέν ἀνήκει στήν ἁρμόδια Ὁμοσπονδία Τύπου καί Χάρτου. Ἀντίθετη ἀκριβῶς εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ σωματείου ἐμποροϋπάλληλων τῆς Ἀθήνας: ἐνῶ εἶναι μέλος τῆς **ΟΙΥΕ** (Ὁμοσπονδία Ἰδιωτικῶν Ὑπαλλήλων Ἑλλάδος), δέν γίνεται δεκτό στή δύναμη τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου τῆς Ἀθήνας. Ἐπί πλέον, ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε, πολλά σωματεῖα καί ὁρισμένες ἰδιαίτερα σημαντικές Ὁμοσπονδίες, δέν γράφονται ἀπό τή ΓΣΕΕ στή δύναμή της, κύρια γιά πολιτικούς λόγους.

ΕΝΑ ΑΠΟ τά σημαντικότερα βέβαια δεδομένα τοῦ ὀργανωτικοῦ «χάους» καί τοῦ κατακερματισμοῦ τοῦ κινήματος, εἶναι ἡ ὕπαρξη πολλῶν ὁμοειδῶν ὀργανώσεων πού διεκδικοῦν τήν ἐκπροσώπευση τῆς ἴδιας κατηγορίας ἐργαζόμενων.

ΤΑ ΑΙΤΙΑ τοῦ κατακερματισμοῦ καί τῆς ἀνορθόδοξης ὀργανωτικῆς δομῆς πού χαρακτηρίζει τόν ἑλληνικό συνδικαλισμό εἶναι ἀρκετά πολυσύνθετα. Πρωταρχικῆς σημασίας εἶναι τό γεγονός ὅτι ἡ κλαδική καί τοπική μορφή ὀργάνωσης ἐδραιώθηκε κατά τήν ἀρχική περίοδο τῆς μορφοποίησης τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος τῆς χώρας (1880-1922), κύρια σάν ἀποτέλεσμα τῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦσαν τότε (βραδεία βιομηχανική ἀνάπτυξη, ἰδιαίτερα μικρό μέγεθος οἰκονομικῶν ἐκμεταλλεύσεων). Ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι δέν μεσολάβησαν ἀπότομες μεταβολές στό εὐρύτερο πολιτικό καί οἰκονομικό πλαίσιο τῆς χώρας, ὁ κλαδικός καί τοπικός συνδικαλισμός συνέχισε καί σήμερα νά εἶναι ὁ κυρίαρχος ὀργανωτικός κορμός τοῦ κινήματος. Ἀλλά ἀπό τή φύση του ἡ κλαδική καί τοπική σωματειακή δομή, ἐμπεριέχει τό στοιχεῖο τοῦ ὀργανωτικοῦ κατακερματισμοῦ καί τῆς ἀπομαζικοποίησης τῶν ἐργατοϋπάλληλων σέ πολλά κλαδικά καί τοπικά σωματεῖα (βλέπε καί προηγούμενη ἀναφορά μας στά κλαδικά σωματεῖα καί τά Ἐργατικά Κέντρα).

ΕΝΑΣ ΕΠΙΣΗΣ ἐπί μέρους λόγος γιά τόν κατακερματισμό τοῦ κινήματος εἶναι ἡ ὀργανωτική αὐτοτέλεια τῶν ὀργανώσεων καί κύρια τῶν πρωτοβάθμιων σωματείων πού καθιερώθηκε νομοθετικά στά ἀρχικά στάδια τῆς μορφοποίησης τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλισμοῦ καί διατηρήθηκε κατά τή μετέπειτα ἀνάπτυξή του.

ΚΑΤΑ ΤΗΝ τρέχουσα περίοδο πού ἡ δομή τῆς οἰκονομίας ἔχει διαφοροποιηθεῖ ἀπό τό σημεῖο ὅπου βρίσκονταν στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα, ὁ κλαδικός καί τοπικός συνδικαλισμός, ὅπως τουλάχιστον λειτουργεῖ σήμερα, δέν ἀνταποκρίνεται στίς ὀργανωτικές ἀνάγκες τῆς σύγχρονης συνδικαλιστικῆς πραγματικότητας. Τό ὀργανωτικό «χάος» ἤδη διευρύνεται ἀπό τή δημιουργία συνεχῶς νέων ὀργανώσεων, ὁρισμένες ἀπό τίς ὁποῖες εἶναι ἐπιχειρησιακά σωματεῖα καί πού ὁπωσδήποτε ἀνταποκρίνονται περισσότερο στά σημερινά οἰκονομικά δεδομένα.

ΤΟ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ χαρακτηριστικό δεδομένο τοῦ κατακερματισμοῦ καί τῆς πολυδαίδαλης δομῆς τοῦ κινήματος εἶναι ἀσφαλῶς ἡ ὕπαρξη ἑνός μεγάλου ἀριθμοῦ σωματίων-φαντασμάτων, γνωστά μέ τήν ἐπωνυμία σωματεῖα-σφραγίδες.

ΕΙΔΑΜΕ, τά σωματεῖα – σφραγίδες ἀποτελοῦν βασικό λειτουργικό στοιχεῖο τοῦ «πατερναλιστικοῦ συνδικαλισμοῦ», τοῦ συνδικαλισμοῦ δηλαδή πού ἐλέγχεται «ἀπό – πάνω». Σέ γενικές γραμμές, οἱ λόγοι ὕπαρξής τους εἶναι:

α. ὁ ἐκλογικός ἔλεγχος τῶν ἀνώτερων συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων,

β. ἡ ἄντληση οἰκονομικῶν πόρων ἀπό τόν **ΟΔΕΠΕΣ** καί

γ. ἡ ἱκανοποίηση προσωπικῶν μικροφιλοδοξιῶν ὁρισμένων συνδικαλιστικῶν στελεχῶν (ἀπόκτηση κύρους, μικροεξυπηρετήσεις, κλπ.) καί ἡ προσδοκία τους γιά συνταξιοδότηση ἀπό τό Ταμεῖο Ἐργατικῶν Στελεχῶν.

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΑ ἐδῶ, σημειώνουμε ὅτι ὁ ἐκλογικός ἔλεγχος τῶν ἀνώτερων ὀργανώσεων διευκολύνεται ἀπό τήν ὕπαρξη, ὅσο τό δυνατό περισσότερο, πλασματικῶν ὀργανώσεων καί ψηφισάντων μελῶν: εὐνόητη εἶναι κατά συνέπεια ἡ ἀνάγκη γιά τήν ὕπαρξη πολλῶν σωματείων-σφραγίδες καί ἀντισύνδεσμων. Ὅσον ἀφορᾶ τήν ἄντληση πόρων ἀπό τόν **ΟΔΕΠΕΣ,** ὁ παράγοντας αὐτός ἀποτελεῖ τόν κύριο, ἄν ὄχι τόν μοναδικό, λόγο ὕπαρξης ὁρισμένων ὀργανώσεων. (Ἰδιαίτερα αὐτό ἀφορᾶ τήν περίπτωση τῶν ἄλλων συνομοσπονδιῶν, ἐκτός τῆς ΓΣΕΕ). Ἴσως δέν θά ἦταν ὑπερβολή νά λεχθεῖ ὅτι ἀρκετές «ὀργανώσεις» ἔχουν μεταμορφωθεῖ σέ ἕνα εἶδος ἐπιχειρήσεων πού μοναδικό τους ἀντικείμενο εἶναι ἡ «παραγωγή» ψηφισάντων μελῶν, μέσω τῶν ὁποίων εἰσπράτουν τό ἀνάλογο ἀντίτιμο ἀπό τόν **ΟΔΕΠΕΣ.**

Ο ΚΥΡΙΟΣ συντελεστής γιά τήν καλλιέργεια τῶν παραπάνω τριῶν προϋποθέσεων (α,β,γ), πού ὁδηγοῦν στήν ἵδρυση τῶν σωματείων-σφραγίδες, εἶναι ἡ κυβερνητική πολιτική πού κατά τή διάρκεια ὅλης τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου ἐπεδίωκε τόν ἔλεγχο τοῦ συνδικαλιστικοῦ κινήματος «ἀπό-πάνω».

ΟΠΩΣ εἶναι γνωστό, στά μητρῶα πολλῶν δευτεροβάθμιων ὀργανώσεων τῆς **ΓΣΕΕ** εἶναι γραμμένες πολλές ὁμοειδεῖς ὀργανώσεις (ἀντισύνδεσμοι), πού οἱ περισσότερες δέν εἶναι παρά σωματεῖα-σφραγίδες. Ἐνδεικτικά ἀναφέρουμε ἐδῶ ὁρισμένα τέτοια σωματεῖα, ἡ ὕπαρξη τῶν ὁποίων ἀπεικονίζει τόν ὀργανωτικό πολυκερματισμό τοῦ κινήματος:

ΣΤΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ Κέντρο Θεσσαλονίκης εἶναι γραμμένα, μεταξύ ἄλλων, τά ἀκόλουθα φορτοεκφορτωτικά σωματεῖα:

- Στρατιωτικῶν εἰδῶν (12 μέλη)
- Σταυροῦ (14 μέλη)
- Πλατείας Μαριχόβου (13 μέλη)
- Ὁ Μ. Ἀλέξανδρος (15 μέλη)
- Ἐμπορίου (18 μέλη)
- Κρεάτων (18 μέλη)
- Λαγκαδᾶ ἡ Μέριμνα (16 μέλη)
- Γαιανθράκων (22 μέλη)
- Γέφυρας (17 μέλη)
- Πόλεως (18 μέλη)
- Ἰχθύων Ν. Μοδανίων (18 μέλη)

ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ εἶναι καί ἡ πληθώρα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φορτοεκφορτωτικῶν σωματείων στά περισσότερα ἄλλα Ἐργατικά Κέντρα.

ΑΝΑΛΟΓΟΣ εἶναι ἐπίσης ὁ ὀργανωτικός συνωστισμός πού παρατηρεῖται στόν κλάδο τῶν ἐργατῶν κρέατος. Στό Ἐργατικό Κέντρο τῆς Ἀθήνας λ.χ. εἶναι γραμμένα, μεταξύ ἄλλων, τά ἀκόλουθα ὁμοειδή σωματεῖα:

• Σωματεῖο ἐκδοροτεμαχιστῶν βοοειδῶν ἡ Ἕνωση • Συνδικάτο κατεργασίας ἐντέρων • Σύνδεσμος ἐκκενώσεως ἐντέρων • Σύνδεσμος ἐκδορέων λευκῶν κρεάτων, κλπ.

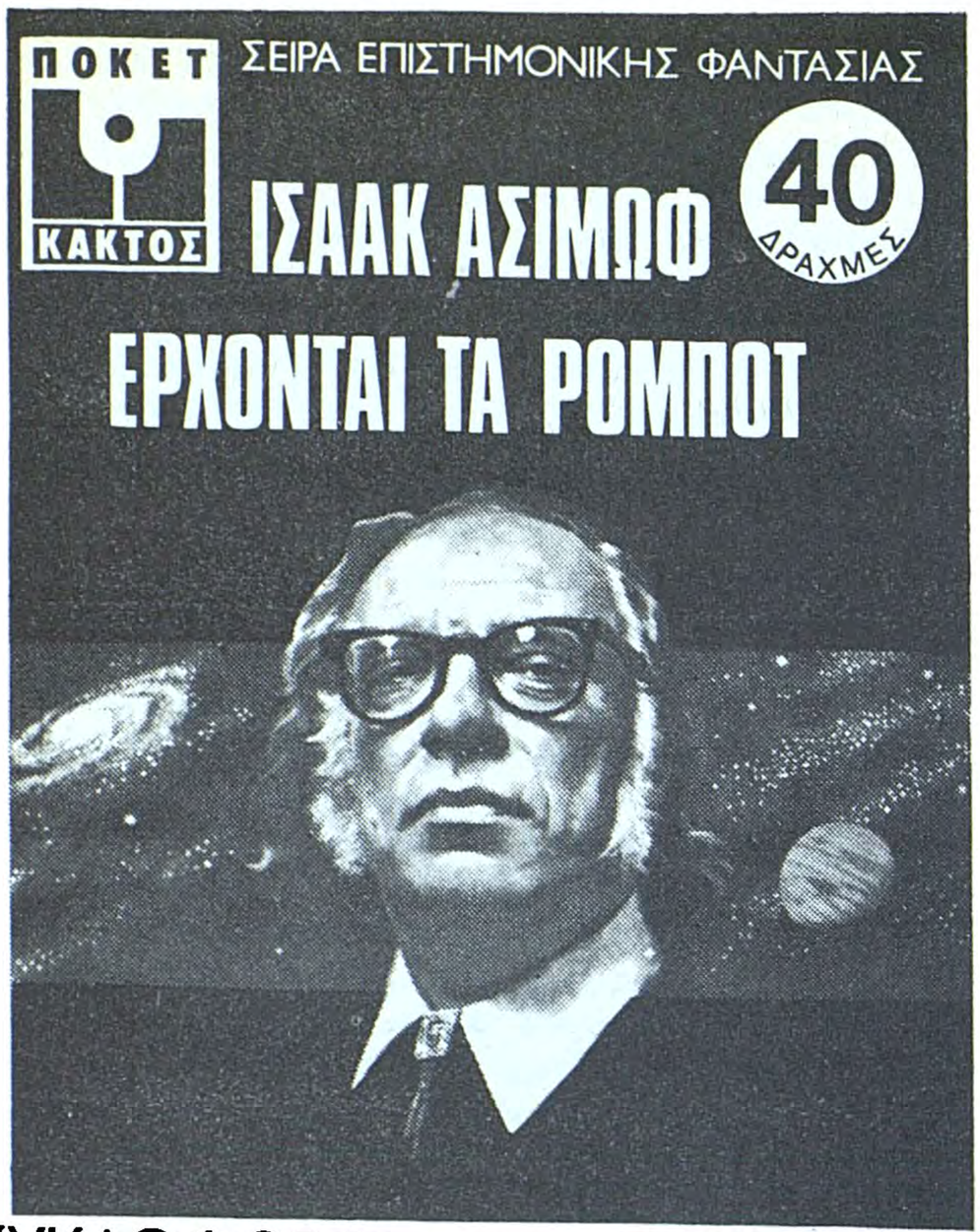
ΣΤΟ ΕΚΑ, ἡ πολυδιάσπαση τῶν σωματείων εἶναι φανερή καί σέ πολλούς ἄλλους κλάδους, μεταξύ τῶν ὁποίων εἶναι καί οἱ ... νεκροπομποί. Ἔτσι, στά μητρῶα τοῦ πρώτου σέ μέγεθος Κέντρου τῆς χώρας εἶναι γραμμένα τά ἀκόλουθα ὁμοειδῆ σωματεῖα μέ τίς ἑξῆς χαρακτηριστικές ὀνομασίες:

- Σωματεῖο ἐργατῶν κηδειῶν, ἡ Ἔγερσις τοῦ Λαζάρου.
- Σωματεῖο ἐργατῶν κηδειῶν, ὁ Ἅγιος Θεόδωρος.
- Σωματεῖο ἐργατῶν κηδειῶν, ὁ Ἅγιος Πέτρος.

ΓΕΝΙΚΑ, χαρακτηριστική εἶναι καί ἡ περίπτωση ὁρισμένων ἄλλων σωματείων ὅπως:

• Σύλλογος περιποιητῶν καί θαλαμηπόλων λουτρῶν Θεσσαλονίκης • Σύλλογος περιποιητῶν λουτρῶν Ναυπάκτου • Σωματεῖον πλανοδίων ἰχθυοπωλῶν Κιάτου • Σωματεῖον φορτοεκφορτωτῶν κενῶν κυτίων ἰχθύων • Σωματεῖον σπερμοτογχυτῶν Ὑπουργείου Γεωργίας • Συνδικάτο ἐθνικιστῶν ἀρβυλοτεχνιτῶν Ἀθηνῶν, κ.ἄ.

ΕΔΩ θά πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι ἄν καί τό μεγαλύτερο μέρος τῶν «σωματείων-σφραγίδες» ἐλέγχονται ἀπό ρεφορμιστές συνδικαλιστές, ὑπάρχουν ἀρκετές τέτοιες ὀργανώσεις πού ἐλέγχονται καί ἀπό ἀριστερές συνδικαλιστικές παρατάξεις. Ὅμως

ΕΚΡΗΞΗ ΟΡΓΗΣ

καί εἰλικρίνειας τοῦ συγγραφέα πού ψάχνει καί στήν ἐπιφάνεια ἕνα κόσμο ἀπαράδεκτο, εἶναι τό

ΚΑΦΕ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Μυθιστόρημα γι' αὐτούς πού διαβάζουν ἀκόμα...

Πού νιώθουν ὑπεύθυνοι καί ζητᾶνε τήν ζεστή ἀνθρώπινη ἐπικοινωνία καί τήν ἐσωτερική ἀντίσταση. Τό σημερινό βιβλίο τοῦ ἔντονα δυσαρεστημένου ἀνθρώπου.

Στά βιβλιοπωλεῖα ἤ τηλ. 3630857

ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

"ΒΟΥΤΥΡΟ ΑΙΜΑΤΟΣ"

(Η ΦΛΟΓΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ)

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ του ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

παρατηρεῖται μιά οὐσιώδης διαφορά μεταξύ τῶν δυό αὐτῶν περιπτώσεων. Γιατί εὐνόητο εἶναι ὅτι ὅσον ἀφορᾶ τή **ΓΣΕΕ,** σημασία ἔχουν μόνο οἱ ὀργανώσεις ἐκεῖνες πού βρίσκονται «ἐντός τῶν τειχῶν» τῆς συνομοσπονδίας, οἱ περισσότερες ἀπό τίς ὁποῖες ἐλέγχονται ἀπό τούς ρεφορμιστές. Πολύ χαρακτηριστικά ἕνα «δεξιότατο» συνδικαλιστικό στέλεχος ἀκούστηκε νά λέει πρόσφατα ὅτι: «κι αὐτοί κι ἐμεῖς ἔχουμε σωματεῖα-σφραγίδες. Ὅμως ἐμεῖς ἔχουμε τά καλύτερα»...

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ καταλήγουμε στό ὅτι ὁ κατακερματισμός τοῦ κινήματος ὀφείλεται στούς ἀκόλουθους λόγους πού θά πρέπει βέβαια νά ἐνταχθοῦν μέσα στό γενικότερο ἱστορικό τους πλαίσιο:

- Ἀρχική καθιέρωση καί διατήρηση κατά τή μετέπειτα περίοδο, τῆς κλαδικῆς-συντεχνειακῆς δομῆς πού ὅπως εἴδαμε, ἐμπεριέχει τό στοιχεῖο τῆς πολυδιάσπασης.
- Νομοθετική καθιέρωση τῆς ὀργανωτικῆς αὐτοτέλειας τῶν ὀργανώσεων.
- Ἐπαγγελματικοί ἀνταγωνισμοί.
- Προσωπικά μικροσυμφέροντα ὁρισμένων στελεχῶν. (Λ.χ. διατήρηση σωματείου μέ τήν προοπτική νά τοῦ χορηγηθεῖ σύνταξη ἀπό τό Ταμεῖο Ἐργατικῶν Στελεχῶν).
- Πολιτικοί ἀνταγωνισμοί.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ἐξ αἰτίας τῶν πολιτικῶν ἀνταγωνισμῶν δημιουργοῦνται καί κατά τήν τρέχουσα περίοδο «ἀντισύνδεσμοι» πού λειτουργοῦν ἀνταγωνιστικά πρός τίς ὀργανώσεις πού προϋπάρχουν. Ἡ δημιουργία αὐτή τῶν ἀντισύνδεσμων, οἱ περισσότεροι ἀπό τούς ὁποίους εἶναι σωματεῖα-σφραγίδες δέν παρουσιάζει καμιά δυσκολία, ἄν ληφθεῖ ὑπόψη τό γεγονός ὅτι γιά τή λειτουργία τους παρέχονται ἀφειδῶς τά οἰκονομικά μέσα ἀπό τόν **ΟΔΕΠΕΣ,** τήν Ἐργατική Ἑστία (κάλυψη ἐξόδων στέγασης) καί ἀπό ἄλλους ἐξωσυνδικαλιστικούς πόρους. Ἔτσι ἐπιτείνεται συνέχεια τό ὀργανωτικό «χάος» καί ὁ κατακερματισμός τοῦ κινήματος πού ἔχει κληρονομηθεῖ ἀπό τό παρελθόν.

ΑΠΟ ΤΙΣ παραπάνω διαπιστώσεις συμπεραίνουμε ὅτι τό ὀργανωτικό πρόβλημα τοῦ ἑλληνικοῦ συνδικαλισμοῦ καί ἡ μαζικότητα τῶν συνδικάτων πού εἶναι συνυφασμένη μ' αὐτό, δέν λύνεται μέ δῆθεν καλές προθέσεις καί εὐχολογία πού δέν ὑλοποιοῦνται στήν πράξη. Ἐπίσης, κατά τήν ἀποψή μας, δέν προσφέρουν λύσεις στό σημερινό ὀργανωτικό ἀδιέξοδο, ἁπλές συνθηματολογίες τοῦ τύπου:

«μιά ΓΣΕΕ, ἕνα Ἐργατικό Κέντρο, μιά Ὁμοσπονδία» καί «ἐγγραφή ὅλων τῶν σωματείων στίς ὀργανώσεις-μέλη τῆς ΓΣΕΕ».

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ χρειάζεται σφαιρική ἀντιμετώπιση καί ριζικές λύσεις. Καί ἀπ' ὅτι φαίνεται κάτι τέτοιο δέν εἶναι ἐφικτό, κάτω ἀπό τίς σημερινές συνθῆκες. Ὁπωσδήποτε ὅμως μποροῦν ἀπό τώρα νά καλλιεργηθοῦν οἱ προϋποθέσεις ἐκεῖνες πού εἶναι ἀπαραίτητες γιά τή βελτίωση τῆς ὀργανωτικῆς δομῆς καί τήν αὔξηση τῆς μαζικότητας καί δυναμικότητας τοῦ κινήματος. Πιστεύουμε ὅτι ἐλάχιστοι θά διαφωνήσουν ὅτι οἱ βασικότερες τέτοιες προϋποθέσεις εἶναι:

- Ἡ ἐντατικοποίηση τῆς ὀργανωτικῆς δουλειᾶς στούς χώρους ἐργασίας.
- Ἡ σοβαρή καί συστηματική μελέτη τοῦ ὀργανωτικοῦ προβλήματος καί ἄλλων συναφῶν θεμάτων καί
- Ἡ ἐξάλειψη, ἤ τουλάχιστον ἡ κατακόρυφη μείωση τῆς ἐπιροῆς πού ἀσκοῦν στό συνδικαλιστικό κίνημα, ἡ κυβέρνηση καί τά κόμματα.

■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σύμφωνα μέ τήν τελευταία ἀπογραφή τῆς ΕΣΥΕ πού ἔγινε τό 1971, ὁ συνολικός ἀριθμός τῶν μισθωτῶν (ἐργάτες καί ὑπάλληλοι ἀπασχολούμενοι μέ σχέση ἐξαρτημένης ἐργασίας) στήν Ἑλλάδα, ἀνέρχεται σέ 1.372.000 Κατά προσέγγιση ὑπολογίζεται ὅτι σήμερα ὑπάρχουν 1.400.000 μισθωτοί.

2. Ὁ Ὑπουργός Προεδρίας Κυβερνήσεως Κ. Στεφανόπουλος ἀνέφερε στή Βουλή (1 - 3 - 79) ὅτι ὁ ἀριθμός τῶν δημόσιων ὑπάλληλων μέ σχέση ἐργασίας δημόσιου δικαίου, ἀνέρχεται σήμερα σέ 140.000 περίπου. Σύμφωνα μέ τήν ἴδια δήλωση ὁ ἀριθμός τῶν ἀπασχολούμενων συνολικά σέ δημόσιους φορεῖς (ὑπουργεῖα, διάφοροι ἐποπτευόμενοι ὀργανισμοί καί ἐπιχειρήσεις), ἀνέρχεται σέ 200.000 ἄτομα. Βλέπε καί Βῆμα 2 - 3 - 79.

Γιά ἕναν «ἀντιφεμινιστικό» φεμινισμό

τῆς Μίνας Μαχαιροπούλου

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ πού ἀκολουθεῖ ἐκφράζει τίς θέσεις ἑνός νέου φεμινιστικοῦ κινήματος, πού στήν Ἑλλάδα δέν εἶναι ἤ δέν θέλησαν νά γίνει ἀκόμη γνωστό.

Εἶναι ὁ λεγόμενος «ρόζ φεμινισμός» πού στή Γαλλία ἀντιπροσωπεύεται ἀπό τίς: Annie Leclerc στά βιβλία της «Parole de femme» (γυναικεῖος λόγος). «Epousailles» (Παντρολογήματα) καί «Au feu du jour» (στή φωτιά τῆς μέρας), τήν Hélène Cixous καί Madeleine Gagnon. Οἱ ἀπόψεις αὐτές ἀναλύθηκαν πρόσφατα στήν Ἑλλάδα μέσα ἀπό ἕνα κείμενο τοῦ Γιάννη Καλιόρη στό περιοδικό «σημειώσεις» τχ. 16 Ὀκτώβριος 1978.

● *«Ἡ γυναίκα πληρώνει καί γιά τήν ἐξάρτηση καί γιά τήν ἀνεξαρτησία της».*

Η ΦΡΑΣΗ αὐτή τοῦ Ζίλ Ντασσέν (στό Βῆμα τῆς 28ης Ὀκτωβρίου) παρεξηγημένη ἴσως ἀπό τίς «μαχητικές» φεμινίστριες, ὡς καταδικαστική τοῦ γυναικείου κινήματος, κρύβει στό βάθος ὅλη τήν ἰδιοσυστασία τῆς γυναίκας, τόσο ὡς ξεχωριστή θηλυκή φύση ὅσο καί ὡς ἰδιαίτερη κοινωνική ὑπόσταση.

Εἶναι πράγματι ἡ γυναίκα καταδικασμένη νά πληρώνει τήν ὁποιαδήποτε ἐπιλογή της; Καί ἄν πράγματι «πληρώνει», τό ἀντίτιμο πού τῆς ἀντιστοιχεῖ μπορεῖ νά ἐκτιμηθεῖ μέ τήν ἐλαφρότητα πού ἐκφράζουν κουβέντες ὅπως, «κέρδος» ἤ «χάσιμο»;

ΣΤΙΣ ΜΕΡΕΣ μας τό φεμινιστικό κίνημα μάχεται, διεκδικεῖ, ἀπαιτεῖ τή γυναικεία καταξίωση. Ὡστόσο τί μέσα χρησιμοποιεῖ καί ἀπό ποιούς ζητᾶ αὐτή τήν καταξίωση; Ζητᾶ καταξίωση ἀπό μιά κοινωνική δομή ὅπου κυριαρχεῖ ὁ ἀνδροκεντρικός λογισμός ὡς ἄρχουσα σκέψη συστατική τῆς ἄρχουσας ἰδεολογίας (φαλλοκεντρισμός). Πράγμα πού σημαίνει τήν ἀναζήτηση τῆς ἀξίας της μέσα ἀπό «συγκεκριμένους» κανόνες δικαίου, μέσα ἀπό «συγκεκριμένες» οἰκονομικές σχέσεις στήν δημιουργία τῶν ὁποίων δέν συμμετεῖχε. Εἶναι κανόνες καί σχέσεις ἀτελεῖς στό βαθμό πού εἶναι μονοδιάστατες. Εἶναι λογισμός ἀρσενικός, ἄρα λογισμός καί ἀπαίτηση τοῦ ἑνός μόνο φύλου. Ἔτσι ἡ γυναίκα πέφτει μοιραία σέ μιά ἀντίφαση πού τήν ὁδηγεῖ ἡ ἀναζήτηση τῆς καταξίωσής της ἀπό ἕνα λογισμό ξένο πρός τή φύση της.

Τό πρόβλημά της ἀναμφίβολα συνίσταται στήν ἀνεύρεση τῆς ταυτότητάς της περισσότερο, ἀπό τήν ἀναζήτηση τῶν «δικαιωμάτων» της, ἄν θεωρήσουμε βέβαια τήν ταυτότητα τῆς γυναίκας ὡς πρόβλημα ὑπαρξιακό καί τά «δικαιώματα» ὡς πρόβλημα νομικο-πολιτικό.

ΟΜΩΣ ποιά εἶναι τά μέσα πού πρέπει νά ἐνστερνιστεῖ γιά νά τή βρεῖ; Ἐπί αἰῶνες ὁ ὁρίζοντάς της εἶναι κλειστός. Ἤδη πρίν ἀπ' αὐτήν δοσμένος καί περιορισμένος. Ἡ κοινωνική πρόταση – ἀπαίτηση πού τήν «προλαβαίνει» τῆς ζητᾶ νά ἐγκολπωθεῖ τόν ἀνδρικό κανόνα παιχνιδιοῦ γιά νά τῆς δώσει τό «ἀνδρικό ἔπαθλο». Ἀπό παντοῦ δέχεται «βέλη» πού πλήττουν καίρια τή γυναικεία της ὑπόσταση. «Πόσο δύσκολο εἶναι καί πόσο πόνο νιώθω γιά νά πῶ αὐτό πού ὁ λόγος μου θέλει. Ἀκούω ἤδη τόν θόρυβο τῶν σαρκασμῶν τους καί τίς γκριμάτσες τῆς εἰρωνείας τους» γράφει ἡ Annie Leclerc. Ἡ γυναικεία ἐπιθυμία, ἡ κίνηση, ἡ «μιλιά» της, ἡ σκέψη της, κάθε φορά διαστρεβλώνονται ἀνάλογα μέ τήν εἰκόνα τοῦ ἄνδρα γι' αὐτήν. Εἶναι ἀλήθεια πώς ἡ γυναίκα ἀντιμετωπίζεται ὡς ἔλλειψη. Ὡστόσο τί εἶναι ἔλλειψη καί ἀπό ποιόν πράγματι λείπει κάτι;

«Τό ἀρσενικό συγκεντρώνει τό ὑποκείμενο, τήν ἐνεργητικότητα καί τήν κατοχή τοῦ πέους, ἐνῶ τό θηλυκό θά διαιωνίσει τό ἀντικείμενο, τήν παθητικότητα καί τό εὐνουχισμένο γεννητικό ὄργανο»

θά μᾶς πεῖ ὁ Φρόϋντ.

ΘΑ ΕΛΕΓΑ ὅμως πῶς ὁ βαθύτερα ἐλλειπτικός καί παγιδευμένος μέσα στό δημιούργημά του εἶναι ὁ **ἴδιος ὁ ἄνδρας.** Εἶναι αὐτός πού ἔχει πέσει θύμα μιᾶς συσσωρευτικῆς καί ἐκμεταλλευτικῆς κοινωνίας στήν ὁποία ἡ ἀξιοποίηση εἶναι συνδεδεμένη μέ τήν **ἀπώλεια προσώπου.** Εἶναι ὁ ἄνδρας πού εἶναι μπλοκαρισμένος μέσα στή συμβολική λειτουργία τοῦ «παντοδύναμου» φαλλοῦ. Θύμα τῶν φαντασιώσεων καί τῶν ἀνδροκρατικῶν λογισμῶν του. Τόσο ὥστε συνεπαρμένος ἀπό τήν ἐξουσιαστική του μέθη δέν ἀντιλαμβάνεται τήν ὑπαγορευμένη μέ πρότυπα «ἀντρικά» ψεύτικη ὁμιλία τοῦ σώματός του. Γιατί θά πρέπει λοιπόν νά μπεῖ καί ἡ γυναίκα στό παιχνίδι τῆς βίας καί τῆς ἐξουσίας, ὅταν εἶναι **προικισμένη** γιά νά τό ἀποφύγει. Γιατί ἡ γυναίκα θά πρέπει νά «δανείζεται» τήν «ὁμιλία» τοῦ ἄνδρα;

Τό πρόβλημα συνεπῶς δέν τίθεται μόνο στή γυναίκα πού λόγω τῆς ἐπώδυνης κατάστασης τήν ὁποία ὑφίσταται τό ἀντιλαμβάνεται, ἀλλά ἐξ ἴσου τίθεται καί στόν ἄνδρα πού βολεμένος στήν ἀνώδυνη πλεονεκτική θέση του, δέν θέλει νά τό ἀντιληφθεῖ.

ΜΕΣΑ στήν ἀπομονωτική ἐξάρτηση καί τόν συνεχή εὐνουχισμό, ἡ γυναίκα ὁδηγήθηκε σέ ἐσωστρέφεια καί βαθύτητα μοναδική. Ἀπόκτησε αἰσθαντικότητα καί εὐαισθησία πού συνιστᾶ καί τήν ἰδιαιτερότητα τῆς φύσης της. Εἶναι μιά ἰδιαίτερη φύση, ἡ γυναικεία καί εἶναι αὐτή τή φύση πού ἐπηρεασμένη ἀπό τά ἀνδρικά πρότυπα ἀγνόησε, ἀπαρνήθηκε, δέν συμφιλιώθηκε μαζί της.

Καί ἐδῶ βρίσκεται ἡ καρδιά τοῦ προβλήματος. Εἶναι ἡ ἀδυναμία συμφιλίωσης τῆς γυναίκας μέ τή θηλυκότητά της. Συμφιλίωσης καί ἀνακάλυψης ταυτόχρονα τῶν «ρυθμῶν τοῦ σώματός της», τῆς σεξουαλικότητάς της, τῆς ἐπιθυμίας της, τοῦ λόγου της. Μάθαινε μέχρι τώρα ἡ γυναίκα νά ἀποστρέφεται τίς λειτουργίες τῆς θηλυκῆς σύστασής της ἐξ αἰτίας τῆς δυσαρέσκειας πού δημιουργοῦν στόν ἄνδρα-ἀφέντη. Λειτουργίες μοναδικές πού μόνο ἡ χαρισματική φύση της εἶναι προικισμένη νά ἔχει: τά «ἔμμηνά» της, ἡ «ἀντι-ερωτική» καμπύλη τῆς ἐγκυμοσύνης, ἡ γέννα, ὁ θηλασμός, ἡ μητρότητα, τό ἴδιο τό κορμί της.

«Ἡ ἱστορία τοῦ σώματός της εἶναι ἡ ἱστορία τῶν διαφόρων μορφῶν καταστολῆς του, τῆς λογοκρισίας, τοῦ ἐξορθολογισμοῦ, τῆς ἐμπορίας του ἀπό τήν ἰδιοκτησία καί τήν ἐξουσία – ἱστορία πού συμπληρώνεται σήμερα μέ τήν πειθαρχία τοῦ ἐργοστασίου καί τοῦ στρατώνα. Πάνω στό σώμα της ριζώνει ἡ ἀρσενική ἐξουσία πού τό πλάθει ἀποκλείοντάς την ἀπ' αὐτό». (Γιάννης Καλιόρης)

Η ΑΓΑΠΗ γιά τόν ἑαυτό μας σημαίνει τήν πλήρη συνειδητοποίηση τοῦ σώματός μας σ' ὅλες τίς ἐξωτερικές του πτυχές, ὅσο καί στήν ἐσωτερική του ἐμπειρία. Καί αὐτή ἡ ἀγάπη γιά τόν ἑαυτό μας λειτουργεῖ ὡς προϋπόθεση τῆς ἀγάπης γιά τόν ἄλλον.

ΕΙΝΑΙ ἡ αὐτοαίσθηση καί αὐτοέκφραση τῆς γυναικείας φύσης πού πρέπει ν' ἀναζητηθεῖ. Ἡ χαμένη της ταυτότητα. Ἀναμφίβολα ὁ φόβος τῆς διαιώνισης μιᾶς κατάστασης πού τήν καθιστᾶ ἀντικείμενο ἐξάρτησης καί τήν πνίγει εἶναι πού τήν κάνει ἐπιθετική, διεκδικητική καί βίαιη στήν προσπάθεια νά πετάξει ἀπ' τό πετσί της τό ρόλο τῆς ἄβουλης καί ἀδύναμης γυναίκας. Εἶναι ἕνα εἶδος ἄμυνας στίς ἀλλεπάλληλες ἐπιθέσεις πού εἶναι ὑποχρεωμένη νά δέχεται.

Καί ἄν, ἴσως συχνά, μπαίνει στό ρόλο τῆς γυναίκας κυρᾶς τοῦ σπιτιοῦ, τῆς ἀφέντρας πού ἐξουσιάζει ὑποχθόνια ἤ τῆς ὑστερικιᾶς μάνας, εἶναι καί πάλι ἡ ἄμυνά της στήν προσπάθεια ν' ἀνακαλύψει ὅσα τῆς ἀνήκουν, νά βρεῖ ἕνα πρόσωπο γιά νά ὑπάρξει.

ΩΣΤΟΣΟ εἶναι περισσότερο ἐπίφοβο καί ἀνατρεπτικό τό ν' ἀπαξιώνει μιά γυναίκα τόν ἀνδρικό λόγο, νά μή ζητάει καταξίωση χρησιμοποιώντας τά ἀνδρικά μέσα ἐπιτυχίας καί ἀπόλαυσης, διότι μό-

κυκλοφορησε
ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΤΣΑΝΗΣ
Η ΖΩΗ ΤΟΥ,
ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ, ΝΕΦΕΛΗ
ΣΟΛΩΝΟΣ 94, ΑΘΗΝΑ 144

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

κάθε δεύτερο μήνα
γιὰ μιὰ οὐσιαστικὴ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΜΑΣ

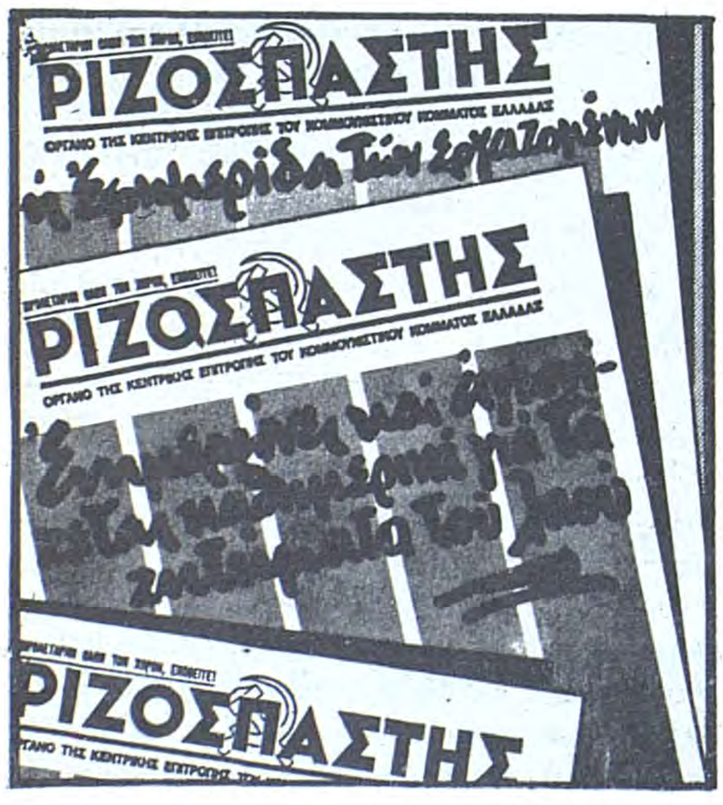
★

Κάθε δεύτερο μήνα
μὲ τὸν σύγχρονο
ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟ

★

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΓΓΡΑΦΗΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ
ΙΣΑΥΡΩΝ 1Α – ΑΘΗΝΑ 706
ΤΗΛ. 3620441

νον ἔτσι θά μπορέσει νά διαφυλάξει τήν ἀκεραιότητα καί τήν πολύτιμη διαφορετικότητά της. Πράγμα πού ἐπισημαίνει ἡ Annie Leclerc γράφοντας στό «Parole de femme»: «Μήν ἀπαιτεῖς αὐτό πού ἀπολαμβάνει ὁ ἄνδρας γιατί δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά τά ὅπλα τῆς καταπίεσής σου· μήν ἀξιώνεις μερίδιο σέ μιά εὐτυχία πού ἀποτελεῖται ἀπό ψοφήμια». Εἶναι ἡ γυναίκα λοιπόν πού μέ τήν προικισμένη φύση της, ἀκολουθώντας τή θηλυκιά ἀνεξιχνίαστη δομή της πρέπει νά ἀνακαλύψει πόσο μόνον αὐτή ἔχει τήν ἐξωθητική καί ὑπερβατική αἰσθαντικότητα τοῦ ἐρωτισμοῦ καί τῆς ἀγάπης.

Ο ΛΟΓΟΣ τῆς ἀγάπης, ὁ ἀνδρικός λόγος τῆς ἀγάπης εἶναι λόγος ἐξουσιαστικός. Λόγος τῆς ἀπόστασης καί τῆς ἐξωτερικότητας. Ὁ ἀνδρικός ἐρωτισμός εἶναι κίβδηλος διότι διακατέχεται ἀπό τά κριτήρια καί τήν ἐπιρροή τοῦ κέρδους ἤ τοῦ χασίματος, τῆς κατοχῆς καί τῆς συσσώρευσης. Στοιχεῖα πού ὑποβιβάζουν καί φαλκιδεύουν τό βασικό συστατικό τοῦ ἔρωτα πού εἶναι ἡ ὑπέρβαση τοῦ ἴδιου μας τοῦ ἑαυτοῦ, πέρα ἀπό τό «δίνω» καί «παίρνω», «κερδίζω» ἤ «χάνω», ἀλλά λειτουργῶ καί δίνομαι **δωρεάν.**

ΑΥΤΟΝ λοιπόν τόν ἀρσενικό ἐμπορευματικό ἐρωτισμό θά μιμηθεῖ ἡ γυναίκα στό ὄνομα τῆς «ἀπελευθέρωσης» της; Αὐτή τήν ἐρωτοτροπία τῆς ἐξουσίας καί τῶν «ἐξουσιαστικῶν ἀντικειμένων» θά ἐπιδιώξει;

ΑΝΤΙΘΕΤΑ, εἶναι ἡ αὐθεντικότητα καί ἡ ἀντι-ἐξουσιαστικότητα τοῦ γυναικείου ἐρωτισμοῦ πού πρέπει νά ἀντιπαραταχθεῖ γιά νά ἐπιβιώσει ὡς δύναμη ἀνυψωτική τῆς ἀνθρώπινης ὑπόστασης πού σέ τελευταία ἀνάλυση λειτουργεῖ σωστικά καί γιά τόν ἄνδρα.

Αὐτή τή γνησιότητα πρέπει νά διαφυλάξει ἡ γυναίκα ὡς ὅ,τι πολύτιμότερη καί οὐσιώδη ἀξία στή ζωή.

Δέν ἔχει παρά νά ψάξει μέσα της. Νά ψηλαφίσει τίς βαθύτερες χορδές τῆς ψυχῆς της. Νά ἀγαπήσει τό σῶμα της. Νά ξεθάψει τίς θαμμένες μνῆμες μιᾶς ἀρχέγονης ἐποχῆς πού ἡ γυναίκα διεδραμάτιζε τόν πρῶτο ρόλο (μητριαρχία) καί νά τίς ἀκολουθήσει. Νά βρεῖ, τήν ὑπαρξιακή της αὐτονομία, ὄχι πιά ὡς ἀντικείμενο, ἀλλά ὡς ὑποκείμενο πού ἀποκαλύπτει τήν ἄλλη ὄψη τοῦ κόσμου.

ΟΠΩΣΔΗΠΟΤΕ ὅμως ὅλη αὐτή ἡ ἀναζήτηση τῆς αὐτοέκφρασής της δέν θά πρέπει νά τήν ἀποτρέψει ἀπό τήν διεκδίκηση τῶν ἀναμφισβήτητων δικαιωμάτων της. Θά πρέπει ὅμως ἡ ἀπαίτηση αὐτή νά γίνεται μέ τήν ἐπίγνωση τοῦ τιμήματος πού πληρώνει μπαίνοντας ἑκούσια στούς ἴδιους μηχανισμούς ὅπου βρίσκεται παγιδευμένος ὁ ἴδιος ὁ ἄνδρας. Μηχανισμούς πού ἔχουν τήν τρομακτική ἱκανότητα νά μεταποιοῦν τήν ἀνθρώπινη ὕπαρξη σέ ἀντικείμενο, ἐκπορνεύοντάς την στήν ἀγορά ἐργασίας (καπιταλισμός). Ἀναπόφευκτα πρέπει νά ζητήσει τά δικαιώματά της, ὅμως μέ ὅρους καί προϋποθέσεις.

«Ὄχι συναισθήματα ἐνοχῆς ὡς ἀσύμφορη ἐργαζόμενη ὁδηγημένη νά δεῖ τά παιδιά της σά βάρος καί περισπασμό, ἀλλά διεκδίκηση τοῦ δικαιώματος νά εἶναι ἀσύμφορη ἐργαζόμενη» (Καλιόρης).

ΣΙΓΟΥΡΑ ὡστόσο δέν ἔχει θέση ἡ ἀνοχή σέ ὁποιαδήποτε ἐκμετάλλευση ἤ ρόλο θύματος πού τήν ἀπειλεί. Ἄν δέν εἶναι ἡ ἀθλιότητα τῶν ἐργοστασίων, ἤ ὁ καταναγκασμός τῆς μισθωτῆς δουλειᾶς τά μέσα γιά τήν ἀπελευθέρωσή της καί τήν ἀνεύρεση τῆς ταυτότητάς της, δέν σημαίνει πώς εἶναι ὁ ρόλος τῆς γυναίκας – φετίχ, μέσα σέ μιά καταπιεστική καί ἀνδροκρατική οἰκογένεια πού πρέπει νά ἀκολουθήσει. Τό δικαίωμα νά λέμε «ὄχι» εἶναι ἀναμφισβήτητο.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ τῆς γυναίκας εἶναι πρόβλημα ἐπιλογῆς, γνωρίζοντας ὡστόσο ὅσο γίνεται περισσότερα δεδομένα, γνωρίζοντας ὅσο γίνεται καλύτερα τά τιμήματα πού κάθε φορά πληρώνει.

Σέ μιά εὐρύτερη ὅμως ἀνάλυση, τό πρόβλημα στήν οὐσία του δέν βρίσκεται στό πῶς ἡ γυναίκα θά πρέπει νά ἀποφύγει τόν καταπιεστικό μηχανισμό τῆς οἰκογένειας, τήν πραγματοποίηση – μηχανοποίηση τοῦ ἐργοστασίου, τήν ἀδρανοποίηση τῆς μισθωτῆς ἐργασίας ἤ τήν βία τοῦ στρατώνα, ἀλλά πῶς θά εἶναι δυνατόν νά ξεπαγιδευτεῖ ὁ ἄνδρας ἀπ' αὐτές. Καί σ' αὐτό τό σημεῖο συνίσταται ἡ σωστική λειτουργία τοῦ «γυναικείου λόγου».

Η ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ τῶν ἀρσενικῶν μέσων καί προτύπων ὁδηγεῖ σέ δύναμη καί ἐξουσία. Ἀλλά *«στήν ἐξουσία ἐνεδρεύει ἡ μοναξιά καί στήν κορυφή τῆς δύναμης ὁ τρόμος»* καί ὁ ἄνθρωπος ζητᾶ μέ πάθος ν' ἀποφύγει τόσο τόν τρόμο, ὅσο καί τή μοναξιά. Γι' αὐτό τό λόγο, δέν ὑπάρχει, ἀλλά **συνυπάρχει.** Καί ὅσο ἀπαραίτητη γίνεται ἡ συμφιλίωση μέ τόν ἑαυτό του γιά νά μπορέσει νά ὑπάρξει, τόσο ἀπαραίτητη γίνεται ἡ συμφιλίωση μέ τόν ἄλλο γιά νά μπορέσει νά συνυπάρξει.

ΣΤΟ ΒΑΘΟΣ-ΒΑΘΟΣ ἡ «αὐτονομία» καί ἡ «αὐτάρκεια» λειτουργοῦν ὡς ψευδαισθήσεις. Ὁ ἄνθρωπος λειτουργεῖ μόνον μέσα σέ μιά σχέση ἀμοιβαιότητας, μιά σχέση εἰσχώρησης τοῦ ἑνός μέσα στόν ἄλλον. Σχέση ἀλληλοκατανόησης καί ἀλληλοσυμπαράστασης. Καί εἶναι ἡ γυναίκα πού μέ τήν προνομιακή αἰσθαντικότητά της ἔχει ἀντιληφθεῖ τή σχέση αὐτή ὡς ἀξία θεμελιακή. Δέν τῆς μένει παρά νά κατανοήσει τήν ἀποκαλυπτική της ἱκανότητα τῆς *«ἄλλης ἐκδοχῆς τοῦ κόσμου»*. Ὁ δρόμος βέβαια δέν εἶναι ἀνθόσπαρτος.

Τά τιμήματα πού κάθε φορά πληρώνει εἶναι πολλά, ὅμως ἀξίζουν γιά νά γευτεῖ τήν πραγματική της καταξίωση: τήν ἀνεύρεση τοῦ χαμένου της ἑαυτοῦ...

■

Οἱ προϋποθέσεις τῆς αὐτοδιαχείρησης

τοῦ Ὑβόν Μπουρντέ

Τό παρακάτω ἄρθρο παρουσιάστηκε ἀρχικά τό Μάρτη τοῦ 1969 σέ μιά ὁμάδα φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Nimegue καί τόν Αὔγουστο τῆς ἴδιας χρονιᾶς σέ ἕνα σεμινάριο τοῦ *καλοκαιρινοῦ λαϊκοῦ Πανεπιστημίου* τῆς Λιέγης. Οἱ ἐρωτήσεις καί οἱ ὑποδείξεις ὅσων συμμετεῖχαν πάρθηκαν ὑπόψη στήν παρούσα μορφή τοῦ ἄρθρου. Ἐπίσης, οἱ ἀναγνῶστες τοῦ περιοδικοῦ «Σοσιαλισμός ἤ Βαρβαρότητα» καί ἰδιαίτερα αὐτοί πού συμμετεῖχαν στίς συζητήσεις τῆς ὁμώνυμης ὁμάδας πρίν ἀπό δεκαπέντε χρόνια, θά ἔροῦν συχνά γνωριμές τους ἰδέες. Ὀφείλω, λοιπόν, μ' αὐτή τήν εὐκαιρία νά εὐχαριστήσω ὅλους αὐτούς πού μέ τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τρόπο συνεργάστηκαν γιά τήν πραγματοποίηση αὐτῆς τῆς ἐργασίας, ζητώντας προκαταβολικά συγγνώμη, ἄν συχνά δέ συμφωνῶ μέ ὅλες τους τίς ἀπόψεις.

Ὑβόν Μπουρντέ

1. Οὐτοπία, θεωρία καί πράξη

Ἡ σπουδαιότητα τῆς θεωρίας γιά τήν ἐπαναστατική πρακτική δέν ἀμφισβητεῖται παρά μόνο ἀπό τούς χυδαίους ἀκτιβίστες, πού δέν κάνουν κάν τόν κόπο νά σκεφτοῦν μιά ὁποιαδήποτε θεωρία καί πού ἡ πρόθυμη ἐκτέλεση «τῶν διαταγῶν τοῦ ἀρχηγοῦ» ἀρκεῖ γιά νά τούς συναρπάσει. Κανένα κίνημα δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει χωρίς θεωρία, παρά μόνο, ἴσως, στή διάρκεια σύντομων περιόδων ἔξαρσης, στή διάρκεια τῶν ὁποίων ὡστόσο, ἡ θεωρία ὑπάρχει μέ τή συμπυκνωμένη μορφή τῆς «γραμμῆς» ἤ τοῦ «συνθήματος». Ἐπίσης ἡ ἀνεξαρτητοποίηση τῆς θεωρίας ἀπό τήν πράξη, πού παρουσιάζεται σάν μιά «θεωρητική πρακτική», εἶναι μιά ἐπιστροφή στόν πρόμαρξιστικό ἰδεαλισμό. Μιά τέτοια ἀντίληψη, μέ τόν ἀφηρημένο ἰδεαλισμό της, ἐνισχύει «ἀντικειμενικά» τούς ἀκτιβίστες, «ἐκθέτοντας» τή μαρξιστική θεωρία στόν κίνδυνο νά μπερδευτεῖ μέ τίς φιλοσοφικές θεωρητικολογίες. Ξέρουμε ὅτι οἱ ἰδέες δέν μποροῦν νά ἀλλάξουν παρά μόνο ἰδέες καί ὅτι μόνο ἡ δράση ἀποκαλύπτει καινούριες δυνατότητες δράσης καί, κατά συνέπεια, καί καινούριες σκέψεις. Οἱ γνῶμες τῶν ἀνθρώπων εἶναι σχετικές μέ τήν κατάσταση τους, μέ τίς φυσικές, φυσιολογικές, οἰκονομικές καί πολιτικές συνθῆκες. Ἀκόμα περισσότερο, οἱ κυρίαρχες ἰδεολογίες, τά συστήματα τῶν ἠθικῶν καί αἰσθητικῶν ἀξιῶν, πού ἀποτελοῦν τό πολιτιστικό πλαίσιο μέσα στό ὁποῖο γεννιέται ἕνα παιδί, ἔχουν τήν ἴδια λειτουργία μέ τούς πρωταρχικούς ὑλικούς παράγοντες. Εἴμαστε, λοιπόν, πρῶτα - πρῶτα θύματα «τῶν φαινομένων», ἡ ἀλήθεια δέν εἶναι «ἔμφυτη» καί γινόμαστε ἄνθρωποι πού ὄχι μόνο ἐνεργοῦν στραβά, ἀλλά καί σκέφτονται στραβά. Ἤδη ἡ θύμηση τῶν σφαλμάτων πού ἔχουμε κάνει, ἔχει τή θέση μιᾶς θεωρίας πού μᾶς βοηθάει νά ἀποφεύγουμε τήν ἐπανάληψη τῶν λαθῶν μας. Ὅμως αὐτή ἡ γνώση μπορεῖ νά συγκροτηθεῖ σέ κλειστή θεωρία καί νά ἐκφυλιστεῖ σέ μιά στερεότυπη πρακτική ἴδια μέ τό ἔνστικτο τῶν ζώων. Δέν πρέπει νά ἀναρωτιόμαστε ἄν τό καινούριο, πού ξανοίγει καινούριους δρόμους, προέρχεται ἀπό μιά πράξη ἤ ἀπό μιά σκέψη, γιατί τόσο μιά πράξη μπορεῖ νά γίνει ἀντικείμενο σκέψης, ὅσο καί μιά σκέψη μπορεῖ νά πραγματοποιηθεῖ. Ὅμως δέν ξέρουμε ἀπό τήν ἀρχή ἄν μιά σκέψη εἶναι πραγματοποιήσιμη, οὔτε ἄν μιά πράξη εἶναι ὑποδειγματική. Τέτοια εἶναι ἡ περίπτωση τῆς αὐτοδιαχείρισης: ἄλλοι βλέπουν σ' αὐτή τή θεωρία μιά οὐτοπία, ἄλλοι βλέπουν στίς θετικές προσπάθειες τῆς αὐτοδιαχείρισης ἐνέργειες ἀλόγιστες (ἡρωικές, ἀλλά τρελές). Εἴμαστε λοιπόν, ὅσον ἀφορᾶ τό θέμα μας, στό στάδιο τῆς ἔρευνας, δηλαδή ἀνικανοποίητοι ἀπό αὐτό πού ὑπάρχει κι' ἀβέβαιοι γι' αὐτό πού θά ἔπρεπε νά ὑπάρχει. Ἀκόμα ἡ βιομηχανική κοινωνία βρίσκεται σέ μιά περίοδο κρίσης. Ἡ κρίση εἶναι ταυτόχρονα ἡ αἰτία καί τό ἀποτέλεσμα μιᾶς κριτικῆς κι' εἶναι ἀνώφελο νά ψάχνουμε νά βροῦμε τί ἔγινε πρῶτα, ἡ κότα ἤ τό αὐγό. Ἐν πάσει περιπτώσει, ἡ συνειδητοποίηση αὐτῆς τῆς διαλεκτικῆς πορείας μᾶς προφυλάσσει ἀπό πολλά χοντρά λάθη κι' ἀπό πολλές παρανοήσεις, ὅπως, π.χ., νά ποῦμε ὅτι ἡ αὐτοδιαχείριση δέ θά μποροῦσε νά ὑπάρξει, γιατί δέν ὑπάρχει (ἀκόμα), ἤ ὅτι οἱ ἱστορικές ἐμπειρίες τῆς αὐτοδιαχείρισης δέ διαρκέσαν ἤ ἐκφυλίστηκαν, γιατί ἦταν παραλογισμοί. Μόλις μιά θεωρία δέν πραγματοποιηθεῖ τή θάβουν, ὀνομάζοντάς την οὐτοπία καί τή θεωροῦν ἀνεφάρμοστη. Ὅμως, συχνά, μέ τή μεταφορική ἔννοια, «ὁ νεκρός ἀνασταίνεται». Ἡ οὐτοπία συνεχίζει νά τρέφει τά ὄνειρα καί κάποτε μιά μέρα, μιά καινούρια πράξη ἀποκαλύπτει τό χῶρο ὕπαρξής της[1]. Ἀντίθετα, μιά θεωρία, πού παίρνει τήν ὑπόσταση τῆς οὐτοπίας, μπορεῖ νά μπλοκάρει τήν πράξη. Παρά τό ὅτι οἱ ἰδέες δέν μποροῦν νά συντρίψουν παρά μόνο ἰδέες, εἶναι συχνά ἀπαραίτητο νά χτυπήσουμε μέ τά ὅπλα τῆς διανοητικῆς κριτικῆς τά θεωρητικά μπλοκαρίσματα πού ἔχουν στερεοποιηθεῖ καί ἀποθαρρύνουν κάθε πρακτική ἀμφισβήτησης. Βέβαια, δέ θά ἦταν ἀπαραίτητο νά γράψω γιά τίς προϋποθέσεις τῆς αὐτοδιαχείρισης, ἄν ἡ αὐτοδιαχείριση εἶχε πραγματοποιηθεῖ, ἀλλά τό νά μήν τολμοῦμε νά ἐπιχειρήσουμε αὐτή τή θεωρητική ἀπόδειξη ἐνισχύει τό μύθο τοῦ οὐτοπικοῦ της χαρακτήρα καί ἀποθαρρύνει τήν προσπάθεια πραγματοποίησής της. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, αὐτά πού μᾶς παρουσιάζουν σάν «ἀποδείξεις» γιά τό μή πραγματοποιήσιμο τῆς αὐτοδιαχείρισης, συχνά δέν εἶναι παρά μιά (λανθασμένη) θεωρητική ἐξήγηση «γεγονότων» πού μποροῦν νά ἐξηγηθοῦν διαφορετικά ἀπό μιά ἄλλη προοπτική. Πρέπει, λοιπόν, νά σκεφτοῦμε καί νά ξανασκεφτοῦμε τά ἱστορικά γεγονότα καί τίς ὑποτιθέμενες οὐτοπίες.

Σήμερα, τό σχέδιο μας δέν εἶναι νά ἀναλύσουμε τίς ἐμπειρίες τῆς αὐτοδιαχείρισης, πιό γνωστές μέ τό ὄνομα «σοβιέτ»[2] ἤ «ἐργατικά συμβούλια». Τό πρῶτο πρόπλασμα αὐτοῦ τοῦ συστήματος ὑπῆρξε ἡ Κομμούνα τοῦ Παρισιοῦ καί μετά, τό σοβιέτ τῆς Πετρούπολης, τό 1905. Οἱ ἐμπειρίες αὐτοῦ τοῦ τύπου γενικεύονται στή διάρκεια ἑνός ἀρκετά σύντομου, εἶναι ἀλήθεια, χρονικοῦ διαστήματος, τό 1917 στή Ρωσία καί τό 1918 στή Γερμανία, τήν Αὐστρία καί τήν Οὐγγαρία. Πρέπει νά περιμένουμε περίπου ἄλλα εἴκοσι χρόνια, γιά νά ξαναδοῦμε τό ἴδιο φαινόμενο στήν Ἱσπανία καί εἴκοσι χρόνια ἀκόμα γιά τήν ἐξέγερση τῆς Βουδαπέστης (1956). Αὐτές οἱ ἐπαναστάσεις ἀπέβλεπαν στήν ἐγκαθίδρυση ἑνός καινούριου καθεστῶτος, πού θά μετασχημάτιζε ὁλόκληρη τήν κοινωνία, γι' αὐτό στίς περισσότερες περιπτώσεις πνίγηκαν στό αἷμα, ἀπό τά ὅπλα τῆς ἀπειλούμενης κυρίαρχης τάξης.

Ὅμως ἡ ἱστορική πορεία μιᾶς ἰδέας εἶναι περίπλοκη. Ἐδῶ κι' ἐκεῖ[3], ἡ αὐτοδιαχείριση ἐμφανίζεται τώρα σέ μιά περιορισμένη μορφή, μέ τίς εὐλογίες μερικῶν διευθυντῶν, στό ἐπίπεδο μερικῶν ἐπιχειρήσεων, χωρίς νά θέτει σοβαρά σέ ἀμφισβήτηση, φαινομενικά τουλάχιστο, τήν κατεστημένη πολιτική ἐξουσία. Ἔτσι, μποροῦμε νά ἀναρωτηθοῦμε ποιός ἔχει δίκιο «νά παίζει ἔτσι πονηρά τό παιχνίδι του». Προωθώντας τήν αὐτοδιαχείριση (ἕνα σύστημα πού εἶναι ριζικά ἀντινομικό μέ κάθε ταξική κοινωνία) σάν νά ἦταν μιά ἀπό τίς πολλές καί διάφορες παραλλαγές τῆς συνδιαχείρισης, δέν ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νά τήν παρουσιάσουμε στούς ἐργάτες σάν μιά πρόοδο, μιά συμμετοχή πού εἶναι συνεργασία μέ τούς ἐκ-

μεταλλευτές καί συνεπῶς ἐνίσχυση τῆς ταξικῆς κυριαρχίας; Ἀντίστροφα, πάλι, δέν μποροῦμε νά προβλέψουμε ὅτι ἡ συνδιαχείριση, ἀκόμα καί ἡ πιό περιορισμένη, θά δώσει σέ λίγο στήν ἐργατική τάξη τή συνείδηση τῆς ἱκανότητάς της γιά αὐτοδιαχείριση, ὥστε νά προετοιμάζεται καί νά ὡριμάσει κάτω ἀπό τίς στάχτες ἡ ριζοσπαστική ἐπανάσταση πού πίστευαν ὅτι τελικά θά ἀποφύγουν. Εἶναι ἴσως ὁ φόβος αὐτῆς τῆς διαλεκτικῆς πού κάνει δύσπιστους, ἀκόμα καί ἀπέναντι στή συνδιαχείριση, μερικούς γραφειοκράτες διευθυντές πού διακηρύσσουν ὅτι «ἡ αὐτοδιαχείριση εἶναι μιά κούφια λέξη» ἤ ὅτι σαφῶς εἶναι μιά χοντροειδής παγίδα, ἐφόσον εἶναι ἀνεκτή, δηλ. ἀποδεκτή ἀπό τούς καπιταλιστές.

Ὁπωσδήποτε – ὅπως ἀποδεικνύουν τά γεγονότα πού περιγράφονται σ' αὐτό τό περιοδικό (ἰδιαίτερα «Ἡ μικρή ἐφημερίδα τῆς αὐτοδιαχείρισης») καί ἡ ἴδια ἡ ὕπαρξη τῶν Τετραδίων τῆς Αὐτοδιαχείρισης (σ.τ.μ. Ὁ συγγραφέας τοῦ ἄρθρου ἀναφέρεται σέ ἔντυπα πού κυκλοφοροῦν στή Γαλλία) – οἱ προσπάθειες γιά τήν αὐτοδιαχείριση πολλαπλασιάζονται [4], καθώς καί οἱ θεωρητικές ἔρευνες. Τά σεμινάρια πού ὀργανώνονται ἀπό φοιτητικές ὁμάδες πάνω στό θέμα τῆς αὐτοδιαχείρισης στά διάφορα πανεπιστήμια εἶναι πολύ σημαντικά ἀπ' αὐτή τήν ἄποψη. Ἄν ἡ «οὐτοπία» τῆς αὐτοδιαχείρισης δέν ἔχει βρεῖ ἀκόμα τό χῶρο της, ὅπως φαίνεται, ὁ καιρός της ἔχει ἔρθει. Αὐτά πού θά ἀναπτύξουμε ἐδῶ, ἀρχικά μέ τή μορφή μιᾶς σειρᾶς ἄρθρων[5], εἶναι τουλάχιστο, τό εὐχόμαστε – μιά συνεισφορά σ' αὐτό τό κίνημα γιά ἔρευνα πού ὑπάρχει. Αὐτό τό «κίνημα» εἶναι ἀπόλυτα ἀπαραίτητο, γιατί ἡ γνωστή φράση τοῦ Λένιν: «Χωρίς ἐπαναστατική θεωρία, δέν ὑπάρχει ἐπαναστατική δράση» μπορεῖ νά ἑρμηνευτεῖ σάν ὑποχρέωση ἐκμάθησης μιᾶς θεωρίας ἤδη ὁλοκληρωμένης, μέ σκοπό τήν ἀποτύπωσή της καί τήν καθαρή καί ἁπλή ἐφαρμογή της. Γι' αὐτό εἶναι προτιμότερο νά ποῦμε: **«Χωρίς ἀνάπτυξη τῆς ἐπαναστατικῆς θεωρίας, δέν ὑπάρχει ἀνάπτυξη τῆς ἐπαναστατικῆς δράσης»**[6]. Αὐτό σημαίνει ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νά ἐκθέσουμε θεωρητικά ἀπό ποιές ἀρχές καί ἀπό ποιά πρακτική ξεκινώντας ἡ αὐτοδιαχείριση θά μποροῦσε νά πραγματοποιηθεῖ – ὄχι πιά μόνο μέσα σέ μιά ἐπιχείρηση, ἀλλά στό ἐπίπεδο ὁλόκληρης τῆς κοινωνίας.

2. Οἱ δύο θεμελιώδεις ἀρχές τῆς αὐτοδιαχείρισης

Αὐτές οἱ ἀρχές εἶναι πολύ γνωστές καί ἔχουν ἀναφερθεῖ καί ἀναλυθεῖ πολλές φορές στό περιοδικό Σοσιαλισμός ἤ Βαρβαρότητα. Βέβαια, σέ μερικά σημεῖα αὐτά τά ἄρθρα ὑστεροῦν, ὅμως ἡ ἀνάλυσή τους εἶναι τό ἀπαραίτητο ξεκίνημα κάθε ἔρευνας σ' αὐτό τό θέμα.

Ἡ πρώτη ἀπ' αὐτές τίς ἀρχές εἶχε διατυπωθεῖ ἀπό τόν Μάρξ στό: Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος στή Γαλλία[7]. Πρόκειται γιά τήν, σέ κάθε στιγμή, ἀνακλητότητα τῶν ὁποιωνδήποτε βουλευτῶν, ἀντιπροσώπων ἤ διευθυνόντων. Αὐτός ὁ κανόνας, ἁπλός ὅσο καί ριζοσπαστικός, ἔχει σάν σκοπό νά ἐμποδίσει τό διαχωρισμό τοῦ κοινωνικοῦ σώματος σέ δύο κατηγορίες ἀνθρώπων: αὐτούς πού διατάζουν καί αὐτούς πού ὑπακούουν. Αὐτός ὁ διαχωρισμός, πού πιθανόν στήν ἀρχή νά περνάει σάν μιά ἁπλή τεχνική διευκόλυνση «γιά τό καλό τοῦ συνόλου», ἔχει ἀποδειχτεῖ ἱστορικά ὅτι εἶναι μία ἀπό τίς αἰτίες τῆς διαίρεσης τῆς κοινωνίας σέ ἀνταγωνιστικές τάξεις. Ἀντίθετα μ' αὐτό πού μᾶς βεβαιώνει ὁ Χέγκελ, ἡ διαλεκτική τοῦ κυρίου καί τοῦ σκλάβου δέν πηγάζει πάντα ἀπό ἕναν ἀγώνα ζωῆς καί θανάτου, πού δίνει τήν ἐξουσία στήν ἀντρεία καί τή σκλαβιά στή δειλία. Ὅποια κι' ἄν εἶναι, ἐπιτέλους, αὐτή ἡ ὑποτιθέμενη «πηγή», παραμένει τό γεγονός ὅτι τό θεμέλιο τῆς ἐξουσίας τῆς κυρίαρχης τάξης σπάνια εἶναι μιά πράξη θάρρους πού, ἀκόμα κι' ἄν εἶναι τέτοια, δέν ἐξασφαλίζει τήν ἐξουσία, παρά μόνο γιατί στηρίζεται σέ μιά ταξική δομή, στήν ὁποία μπορεῖ νά φτάσει κανείς εὐκολότερα μέ κληρονομικό δικαίωμα, μέ ἀπάτη, μέ ἐκλογές, παρά μέ τήν ἀξία του. Ὁ Ρουσσώ ἔχει ἀποδείξει ἤδη ὅτι δέν μποροῦμε νά πραγματοποιήσουμε μιά κοινωνία ἀλληλεγγύης ἴσων ἀνθρώπων, παρά μόνο καταργώντας κάθε ἑτερογενή ἐξουσία (εἴτε ἦταν θεϊκῆς καταγωγῆς, γεννημένη ἀπό τή βία, εἴτε διαιωνισμένη καί ἐνισχυμένη ἀπό τή συνήθεια καί τήν παράδοση). Ἀλλά ἄν καί τόνισε ὅτι ὁ μόνος σύμφωνος μέ τήν ἀξιοπρέπειά μας «κυρίαρχος» ὄφειλε νά εἶναι ὁ ἀγώνας γιά τήν ἐλευθερία μας, δέν ἐπέμενε ἀρκετά πάνω στούς κινδύνους τῆς ἀντιπροσωπευτικῆς ἐξουσίας ἤ δέν πίστεψε ὅτι ἦταν δυνατό νά τούς ἀποτρέψει (σ' αὐτό ἴσως εἶχε δίκιο, στήν ἐποχή του). Ἀπό τότε, ἡ ἐμπειρία ἔχει ἀποδείξει ὅτι ἡ ἀντιπροσωπευτική ἐξουσία, ἀκόμα καί γιά περιορισμένο χρονικό διάστημα, δημιουργεῖ προβλήματα. Ὁ ἐκλεγμένος ἀνυψώνεται σ' ἕνα νόμο ἑτερογενή· ἀπό τό ἴδιο τό γεγονός τῆς ἐκλογῆς του ἐφοδιάζεται μέ τήν ἐξουσία πού τοῦ παρέχουν οἱ νόμοι, τό σύνταγμα καί ἐπίσης, κατά τά φαινόμενα, ὑποσυνείδητα οἱ βασιλιάδες καί οἱ θεοί τοῦ παρελθόντος[8]. Βέβαια, πρός τό τέλος τῆς θητείας του, στό βαθμό πού θέλει τήν ἐπανεκλογή του, μερικές φορές συγκατανεύει σέ μερικές δημαγωγικές πράξεις, γιά νά διατηρήσει τά κλειδιά ἑνός βασιλείου πού οἱ ἐκλογές τοῦ δίνουν τό δικαίωμα νά μπεῖ, χωρίς ὅμως νά τό δημιουργοῦν κιόλας. Πράγματι, τό ἐκλογικό σῶμα δέν μπορεῖ νά ἀνακαλέσει τόν Κάρολο, παρά μόνο ἐκλέγοντας τό Γιῶργο ἤ κάποιον ἄλλο στή θέση του, δέν ὑπάρχουν παρά διαφορές προσωπικότητας. Οἱ δομές τῆς κυριαρχίας παραμένουν οἱ ἴδιες. Ἀντίθετα, ἡ ἀνακλητότητα σέ κάθε στιγμή, γιά πρώτη φορά σπάζει αὐτή τή δυϊκή δομή. Δέν ὑπάρχει πιά ἀντιπροσώπευση γιά ἕνα μεγάλο χρονικό διάστημα πού νά εἶναι ἁπλά καί μόνο προσωρινή· ὁ ἐκλεγμένος ἀντιπρόσωπος «τό παει μακρια», ακομα κι οταν προέρχεται «ἀπό ἀνάμεσά μας». Στή διάρκεια τῆς θητείας του περιβάλλεται ἀπό ἕνα φανταστικό φωτοστέφανο καί ἔτσι ἀποκτᾶ τή σταθερότητα τοῦ «ξεχωριστοῦ». Ἀντίθετα, ἄν ἡ πληρεξουσιότητα μπορεῖ νά ἀκυρωθεῖ σέ κάθε στιγμή, δέν ὑπάρχει πιά διάσταση, ὁ «κυρίαρχος» δέν ἀποκτᾶ πιά ἀνεξάρτητη ὕπαρξη, παραμένει σέ κάθε λεπτό ὑποβασταζόμενος ἀπό τά χέρια τῶν ἐκλογέων του, πού μποροῦν νά τόν ἀφήσουν νά πέσει κάθε στιγμή. Ἔτσι, ἐξαιτίας αὐτοῦ τοῦ συνεχοῦς ἐλέγχου, ἡ ἐξουσία ποτέ δέ γίνεται ἕνας ξεχωριστός χῶρος· πρόκειται γιά μιά ἁπλή καί εὐμετάβλητη δόμηση τῆς ὁμάδας πού παίρνει αὐτή ἤ τήν ἄλλη μορφή, ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες. Αὐτή ἡ ἀποτελεσματική ὀργάνωση, προσαρμοσμένη στούς σκοπούς κάθε στιγμῆς, δέν εἶναι πιά μιά ἀντιπροσώπευση, ἀλλά ἡ ἔκφραση τῆς θέλησης τοῦ συνόλου.

Ἐπιμείναμε προηγουμένως[9] πάνω στίς πρακτικές δυσκολίες πραγματοποίησης αὐτοῦ τοῦ κανόνα, ὅμως τά προβλήματα εἶναι συγκυριακῆς φύσης καί δέ βάζουν καθόλου σέ ἀμφισβήτηση τόν κανόνα. Ἐπιπλέον, πρεπει νά δοῦμε ὅτι αὐτές οἱ δύο θεμελιώδεις ἀρχές εἶναι ἐξίσου προϋποθέσεις τῆς αὐτοδιαχείρισης καί συνεπῶς δέν μποροῦμε νά τίς κρίνουμε ξεχωριστά.

Ἡ δεύτερη ἀρχή εἶναι ἡ ἀκόλουθη: δέν ὑπάρχει δημοκρατία οὔτε, κατά μείζονα λόγο, αὐτοδιαχείριση, ἄν οἱ ἄνθρωποι δέν εἶναι ἱκανοί νά ἀποφασίσουν μέ ἐπίγνωση. Βέβαια, πρόκειται γιά κάτι «προφανές», πού ἦταν πάντοτε γνωστό καί τό ὁποῖο εἶχε θεωρητικοποιήσει ὁ Πλάτωνας. Ἀλλά αὐτό τό «προφανές» εἶχε πολλές συνέπειες, ἀπό τίς ὁποῖες ἡ κυριότερη ἦταν ὅτι, ὄντας δεδομένη ἡ ἀμάθεια τοῦ λαοῦ, ἡ δημοκρατία (μέ τή γνήσια σημασία τοῦ ὅρου, σάν ἄμεση αὐτοκυβέρνηση τοῦ λαοῦ) δέν εἶναι δυνατή – παρά τό ὅτι εἶναι τό καλύτερο θεωρητικό σύστημα – γιατί δέ θά μποροῦσε νά λειτουργήσει, παρά μόνο σέ ἕνα «λαό ἀπό θεούς». Στήν τωρινή κατάσταση τῆς ἄγνοιας, τῆς καθυστέρησης, δηλαδή τῆς ἀποβλάκωσης, ὁ λαός θά ἐμπαίζεται πάντα ἀπό τούς ἐπιτηδείους, ταπεινός μπροστά στούς δυνατούς καί τούς πολύξερους, χωρίς συνείδηση τοῦ γνήσιου συμφέροντός του. Γιά ὅσον καιρό ἡ ἐκπαίδευση τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν δέ θά πραγματοποιεῖται, ἡ δημοκρατία θά διαστρέφεται σέ δημαγωγία. Κι' αὐτή ἡ ἴδια ἡ ἐκπαίδευση παρουσιάζει προβλήματα πού τά ἔχουμε θίξει σέ κριτική τῆς «τυπικῆς δημοκρατίας»[10].

Ἀκόμα κι' ἄν ὑποθέσουμε ὅτι ἡ γενική ἐκπαίδευση τοῦ λαοῦ ἔχει πραγματοποιηθεῖ καί ἡ καπιταλιστική ἰδιοκτησία ἔχει καταργηθεῖ, τό πρόβλημα τῆς κυκλοφορίας τῶν πληροφοριῶν ἐξακολουθεῖ νά ὑφίσταται. Παραπέμπουμε, σ' αὐτό τό σημεῖο, στή λεπτομερή κριτική πού ἔχουμε ἤδη κάνει στό παραπλανητικό σύστημα πού καταχρηστικά ὀνομάζεται «δη-

μοκρατικός συγκεντρωτισμός»[11]. Σύμφωνα μ' αὐτό τό σύστημα, ὁ διευθυντικός μηχανισμός ἔχει στήν πραγματικότητα τό μονοπώλιο τῆς ἐξουσίας στίς ἀποφάσεις. Βέβαια, δέν ὑπάρχει ἀπόλυτη διάσταση ἀνάμεσα στόν πληθυσμό καί τήν «κεντρική πολιτική γραφειοκρατία», ὅπως λένε οἱ Kuron καί Modzelewski, ἀλλά ἀκόμα κι' ἄν ἡ κυκλοφορία τῶν πληροφοριῶν γίνεται καί πρός τίς δύο κατευθύνσεις, δέν ἔχει καί στίς δύο περιπτώσεις τήν ἴδια φύση: τά μέλη τῆς βάσης μποροῦν, ἀκολουθώντας μερικούς κανόνες, νά μεταβιβάσουν πληροφορίες στήν κορυφή, ἡ ὁποία ἀπαντάει (ἄν ἀπαντάει) ὄχι μέ μιάν ἄλλη πληροφορία, ἀλλά μέ μία ἀπόφαση πού ἐνδεχομένως συνοδεύεται ἀπό μιά ἐπιχειρηματολογία, τῆς ὁποίας τό ὑποτιθέμενο «προφανές» ἐπιτρέπει στήν καθοδήγηση νά νομίζει ὅτι δέ διατάζει, ἀλλά ἐπεξηγεῖ, καί στά ἐκτελεστικά ὄργανα ὅτι ἀποφασίζουν ἀνάλογα μέ ὅ,τι τούς φαίνεται ἀληθινό καί κατάλληλο,μετά τήν ἐξήγηση ἀπό τούς ἀνώτερους ὑπεύθυνους τῆς «σωστῆς γραμμῆς». Τά προσχήματα δέν μπορεῖ νά «σωζόνται» πάντα, εἴτε γιατί κάποιος ἀγωνιστής τῆς βάσης ἐπιμένει στήν ἄποψή του (καί σ' αὐτή τήν περίπτωση θά πρέπε νά «συμβουλέψουν» τόν πυρήνα του νά τόν διαγράψει κι' ἄν ἀρνηθεῖ νά «διαλύσουν» τόν πυρήνα), εἴτε γιατί ἡ ἀπόφαση πού ἀνακοινώνεται στή βάση εἶναι θεμελιωμένη σέ πληροφορίες πού δέν κρίνεται καλό νά διαδοθοῦν. Ἔτσι ὁ διευθυντικός μηχανισμός κατέχει ὄχι μόνο τήν ἐξουσία στίς ἀποφάσεις, ἀλλά ἐπιπλέον καί τό μονοπώλιο τῶν συνθηκῶν τῶν ἀποφάσεων, σφετεριζόμενος τό δικαίωμα, ὅπως κάθε κράτος, νά ἔχει τά «μυστικά» του. Οἱ ἀγωνιστές τῆς βάσης δέν εἶναι λοιπόν σέ θέση νά ἀποφασίσουν οὔτε νά κρίνουν μέ ἐπίγνωση τίς πράξεις τῆς καθοδήγησης καί εἶναι θλιβερό νά βλέπουμε ἕνα «φιλόσοφο τῆς ἐλευθερίας» ὅπως ὁ Σάρτρ (στήν παραφορά τῆς ἐπιχειρηματολογίας του σέ μιά σειρά ἀπό ἄρθρα γραμμένα πρίν ἀπό τό θάνατο τοῦ Στάλιν καί τώρα σωστά ξεχασμένα: «Οἱ κομμουνιστές καί ἡ εἰρήνη»), γιά νά δικαιολογήσει τό μηχανισμό τοῦ κόμματος, νά ρωτᾶ πῶς θά τολμούσαμε νά συζητήσουμε τίς ἀποφάσεις τοῦ Στάλιν, ἐφόσον ἀγνοοῦμε τά στοιχεῖα πάνω στά ὁποῖα ἦταν ὁ μόνος ἁρμόδιος νά τίς θεμελιώνει[12]. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά, σέ προηγούμενο ἄρθρο [13], εἴχαμε περιγράψει τίς ἀπελπισμένες προσπάθειες καί τά «τεχνάσματα» τῶν διευθυντῶν νά ἐπιβάλλουν στούς ἀνθρώπους μιάν ἐπαναληπτική καί μονότονη ἐργασία καί νά τούς περιορίσουν στά ἄμεσα καθήκοντά τους, χωρίς καμιάν ἀντίληψη τῆς συνολικῆς δομῆς τῆς ἐργασίας. Ἡ ἀνθρώπινη ἐργασία ἔχασε ἔτσι τήν ἀνθρωπιά της, δέν εἶναι πιά ἡ μέ ἐπίγνωση χρησιμοποίηση τῶν μέσων γιά τήν πραγματοποίηση ἑνός σκοποῦ· ἔχασε, μέ τήν ἀρχική σημασία τῆς λέξης, τήν ποιητική της ἔννοια[14].

Ὑπενθυμίζουμε ἐδῶ γνωστά πράγματα πού ἔχουν ἀναπτυχθεῖ καί ἄλλες φορές, γιά νά φωτίσουμε καλύτερα τό θεμελιῶδες πρόβλημα πού μᾶς ἀπασχολεῖ: κανένας δέν ἀρνιέται ὅτι οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι εἶναι ἀλλοτριωμένοι στήν πολιτική κοινωνία καί στή δουλειά τους (καί ἔτσι καί σ' ὁλόκληρη τή ζωή τους) ἀλλά πῶς ν' ἀντιδράσουν; Μπορεῖ νά θρηνήσει κανείς γι' αὐτή τήν κατάσταση ἤ νά προσπαθήσει νά ἐπιφέρει μερικές βελτιώσεις, συνολικά ἀσήμαντες (γιά ἕνα χρονικό διάστημα ἀπροσδιόριστα μεγάλο), ὅμως τό νά ἐλπίσει σέ μιά ριζοσπαστική καί ἄμεση ἀλλαγή δέν πρόκειται γιά ὄνειρο; (πού ἡ ἀποτελεσματικότητά του εἶναι ἀμφίβολη, παρά τά ὅσα εἴπαμε προηγουμένως γιά τήν οὐτοπία). Στήν πραγματικότητα, μήπως ἡ ἔλλειψη διαφάνειας τῶν διάφορων κέντρων ἀποφάσεων εἶναι ἀποτέλεσμα τόσο τῆς «κακίας τῶν ἀνθρώπων» καί μιᾶς κάποιας ἐπιθυμίας γιά κυριαρχία, ὅσο καί τῶν ἀντικειμενικῶν συνθηκῶν πού ἡ ἀλλαγή τους εἶναι δύσκολη;

Μελετώντας τίς πραγματικές δυνατότητες τῆς γνήσιας δημοκρατίας, ὁ Πλάτωνας, ὅπως ἄλλωστε καί ὁ Ρουσσώ, ὑποστήριξε ὅτι οἱ ἄνθρωποι πρέπει νά σχηματίσουν κοινωνικές μονάδες ἀρκετά μικρές, ὥστε ἡ πληροφόρηση νά εἶναι ἄμεση. Κάθε μετάδοση πληροφορίας ἀπό ἐνδιάμεσους θέτει τό πρόβλημα τῆς πιστῆς ἀναμετάδοσης ἀπό τόν ἀγγελιαφόρο, ἐνῶ κάθε καθυστέρηση μετάδοσης τοῦ μηνύματος εἶναι ἀπό μόνη της ἡ ἀρχή μιᾶς διαδικασίας ἐξυπηρέτησης προσωπικῶν συμφερόντων διαμέσου τοῦ μυστικοῦ. Ἔτσι, κατέληξε στό νά ζητήσει νά χτίζονται οἱ πόλεις μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε ἡ γενική συνέλευση ὅλων τῶν κατοίκων νά μπορεῖ νά ἀκούει τή φωνή τοῦ ρήτορα. Ἦταν ὁ πολιτικός τύπος τοῦ θεατρικοῦ κανόνα τῶν τριῶν ἑνοτήτων. Βέβαια, αὐτή ἡ εὐχή τοῦ Πλάτωνα καί τοῦ Ρουσσώ, ἤδη οὐτοπική στήν ἐποχή τους, θά ἦταν σήμερα τελείως παράλογη, ὄχι μόνο ἐξαιτίας τῆς ὕπαρξης μεγάλων πόλεων μέ πολλά ἑκατομμύρια κατοίκους, ἀλλά καί ἐξαιτίας τῆς παντοῦ αὐξανόμενης περιπλοκότητας τῶν οἰκονομικῶν, νομικῶν, διοικητικῶν καί τεχνικῶν σχέσεων, τόσο στό ἐπίπεδο τῆς πολιτικῆς ζωῆς, ὅσο καί στίς βιομηχανικές ἐπιχειρήσεις καί στήν ἰδιωτική ζωή. Ἔτσι, ἡ πιθανότητα γιά αὐτοδιαχείριση, ἤδη μικρή τόν καιρό ἐκεῖνο, τείνει νά μειώνεται στό βαθμό πού ἡ κοινωνία ἀναπτύσσεται. Ὅμως δέ θά πρέπει νά βλέπουμε μόνο τή μιά πλευρά τῆς ἱστορικῆς ἐξέλιξης. Ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἱστορίας ἡ ἀνθρωπότητα παίζει τή «διαλεκτική» τοῦ ξίφους καί τῆς ἀσπίδας. Στό μέτρο καί στό βαθμό πού ἡ κοινωνία γίνεται πιό σύνθετη, τελειοποιοῦνται τά μέσα μέτρησης καί ἐλέγχου πού καθιστοῦν, παρά τή μεγάλη σημερινή περιπλοκότητα συχνά πιό εὔκολη τήν ἐπίλυση τῶν προβλημάτων ἀπ' ὅτι ἦταν γιά τούς πρώτους ἀνθρώπους. Τό νά ἀποφανθοῦμε a priori γιά τίς συνθῆκες πραγματοποίησης, ἤ γιά τούς αὐτονόητους λόγους τῆς ἀδυναμίας τῆς αὐτοδιαχείρισης νά πραγματοποιηθεῖ, ἤ τό νά ἀναλύσουμε τούς δομικούς («αἰώνιους») νόμους εἶναι μιά θεωρητικολογία πού ἐδῶ καί πολύν καιρό, ὁ Μάρξ τήν ἔχει παρουσιάσει μέ τόν αὐνανισμό. Καμία σοβαρή μελέτη αὐτοῦ τοῦ προβλήματος δέν μπορεῖ νά γίνει, χωρίς νά παρθοῦν ὑπόψη οἱ καινούριες πρακτικές δυνατότητες πού δημιουργήθηκαν ἀπό τήν ἀνάπτυξη τῆς ἐπιστημονικῆς τεχνικῆς καί κυρίως ἀπό τούς ἠλεκτρονικούς ὑπολογιστές. Ἀκόμα καί στή φιλοσοφία, δέν μπορεῖ νά κάνει κανείς πραγματικά ἔρωτα παρά μόνο στόν καιρό του.

3. Τό ἐργοστάσιο σχεδίου

Γιά νά δείξει μέ τρόπο ὀφθαλμοφανή αὐτές τίς καινούριες τεχνικές δυνατότητες ξεπεράσματος τῆς αὐξανόμενης πολυπλοκότητας τῆς κοινωνίας, ὁ Κ. Καστοριάδης εἶχε προβάλει τήν ἰδέα, τό 1959, τοῦ ἐργοστάσιου σχεδίου στό νούμερο 22 τοῦ περιοδικοῦ Σοσιαλισμός ἤ Βαρβαρότητα [15]. Νά γιατί πρόκειται, συνοπτικά: κυρίως γιά ἕναν ὀργανισμό ὑπολογισμοῦ ἤ, ὅπως λένε τώρα, «προσομοίωσης» (simulation)*, πού βαφτίστηκε «ἐργοστάσιο» ἀπό τόν Κ. Καστοριάδη, ἴσως καί λίγο ἀπό «ἐργατισμό».

Κάθε ἐπιστημονική ἀνάλυση τοῦ μηχανισμοῦ λήψης ἀποφάσεων (οἱ ἀποφάσεις ἀφοροῦν μικρά ἤ μεγάλα σύνολα) ἀποκαλύπτει τό ἴδιο σχῆμα. Διακρίνουμε:

★ *Ὁ ὅρος simulation μεταφράζεται προσομοίωση ἀπό τόν Ἀντ. Δαμασκηνίδη, καθηγητή τοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης καί τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης καί σημαίνει ἀναπαράσταση ἑνός ἀντικειμένου ἤ ἑνός μηχανισμοῦ. Ἡ προσομοίωση προϋποθέτει τή διατύπωση ἑνός ὑποδείγματος (model) καί τήν παρακολούθηση τοῦ τρόπου μέ τόν ὁποῖο τό ὑπόδειγμα αὐτό συμπεριφέρεται ἤ μεταβάλλεται μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου. Ἡ προσομοίωση, ὅπως καί κάθε ἄλλη τεχνική διατύπωση ὑποδειγμάτων, εἶναι πειραματική τεχνική. Ὅμως, διαφέρει ἀπό κάθε ἄλλη, στό ὅτι μιά ἀπό τίς μεταβλητές εἶναι πάντα ὁ χρόνος.*

Μέ τή βοήθεια ἑνός ἠλεκτρονικοῦ ὑπολογιστῆ διενεργοῦνται ἐπανειλημμένα πειράματα, ὥστε μέ τήν ἐπεξεργασία στοιχείων πού στηρίζονται σέ ἐναλασσόμενες ὑποθέσεις, νά διαπιστωθεῖ τί θά συνέβαινε ἄν οἱ ὑποθέσεις αὐτές πραγματοποιοῦνταν.

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΣΚΟΙ ΑΦΙΣΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ
ΕΚΠΤΩΣΗ 30%
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΚΩΛΕΤΤΗ ΚΑΙ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΤΗΛ. 32.49.557

α) Τίς ἀρχικές συνθῆκες (τά «δεδομένα» τῆς στιγμῆς).

β) Τόν ἀντικειμενικό σκοπό (ὁ στόχος).

γ) Τά ἐνδιάμεσα μέσα πού χρησιμοποιοῦνται (ἤ τούς δευτερεύοντες ἀντικειμενικούς σκοπούς, πού μᾶς ἐπιτρέπουν νά φτάσουμε στόν πρωταρχικό, τελικό σκοπό).

Εἶναι εὔκολο νά καταλάβουμε ὅτι ἄν οἱ ἀρχικές συνθῆκες εἶναι ἁπλές καί καλά ὑπολογισμένες, ἄν ὁ τελικός στόχος εἶναι καθαρά προσδιορισμένος καί ὁριστικά καθορισμένος, οἱ ἐνδιάμεσες παρεμβολές μειώνονται χωρίς κόπο, ἀκόμα κι' ἄν πολυάριθμοι «δρόμοι καί μέσα» εἶναι δυνατοί καί μποροῦν νά ἀποτελέσουν τό ἀντικείμενο πολλῶν διαφορετικῶν ἐπιλογῶν.

Βέβαια, στήν περίπτωση τῆς οἰκονομίας, ἰδιαίτερα στό ἐπίπεδο μιᾶς μεγάλης ἐπιχείρησης καί, κατά μείζονα λόγο, στό ἐθνικό ἐπίπεδο, τά πράγματα εἶναι πιό περίπλοκα καί πολυάριθμοι παράγοντες βρίσκονται σέ ἀλληλοεξάρτηση. Π.χ. ὑπάρχουν χιλιάδες διαφορετικά προϊόντα, πολλοί μέθοδοι κατασκευῆς, ἡ δυνατότητα χρησιμοποίησης τῶν διάφορων πρώτων ὑλῶν καί ἡ κατασκευή τοῦ τάδε προϊόντος προσδιορίζει τίς δυνατότητες καί τίς ἐλλείψεις δυνατοτήτων πού ἀφοροῦν τά ἄλλα προϊόντα κτλ... Ὅσο περισσότερο κατασκευάζουμε ἕνα προϊόν, τοσο θά ἔχουμε ἔλλειψη ἀπό κάποιο στοιχεῖο πού εἶναι ἡ προϋπόθεση γιά κάποιο ἄλλο, πού ὅμως δέν μποροῦμε νά τό κατασκευάσουμε ἀπό ἔλλειψη πρώτων ὑλῶν, ἐργαλείων ἤ εἰδικευμένου προσωπικοῦ.

Ἀπ' αὐτή τήν περιπλοκότητα, τείνει κανείς νά συμπεραίνει ὅτι κάθε σωστός προσδιορισμός τῶν «ἐνδιάμεσων παραγόντων» εἶναι ἀδύνατος. Ὅμως κάτι τέτοιο θά ἦταν σάν νά μή βλέπαμε ὅτι δέν πρόκειται παρά γιά ἕνα ποσοτικό μπέρδεμα· δέν μπαίνουν παρά προβλήματα ὑπολογισμοῦ πού ἡ μοντέρνα τεχνολογία καί οἱ ἠλεκτρονικοί ὑπολογιστές μποροῦν νά λύσουν πολύ γρήγορα καί χωρίς δυσκολία.

Ὁ Καστοριάδης ὑπενθυμίζει ὅτι αὐτή ἡ ἐξάρτηση, ἡ συνάφεια ἤ ἡ στενή σχέση τῶν διάφορων κινημάτων τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος ἔχει ἤδη ἀποτελέσει ἀντικείμενο λεπτομερῶν καί πολυάριθμων μελετῶν, μετά τήν «κλασική» πιά ἐργασία τοῦ W. Leontieff, πού δημοσιεύτηκε τό 1941: Ἡ δομή τῆς Ἀμερικάνικης Οἰκονομίας 1919-1929, πού εἶχε ὑπότιτλο: «Μιά ἐμπειρική ἐφαρμογή τῆς equilibrium analysis»[16]. Ὁ Leontieff εἶναι ὁ ἐφευρέτης τῆς μεθόδου τῶν ἀναλύσεων *input - output*, δηλ. τῆς μεθόδου μελέτης τῶν διατεμνομένων σχέσεων, πού ἐδῶ καί πολλά χρόνια χρησιμοποιεῖται ἀπό ὅλους τούς προγραμματιστές τόσο «στήν ἀνατολή, ὅσο καί στή δύση». Ὁ André Piatier, π.χ., δέ διστάζει νά γράψει ὅτι «ἡ μέθοδος Leontieff ἔκανε δυνατή, στό πεδίο τῶν οἰκονομικῶν ἐρευνῶν καί δραστηριοτήτων, μιά ἐπανάσταση ἀρκετά παρόμοια μέ τή βιομηχανική ἐπανάσταση, πού πραγματοποίησε τό πέρασμα τῆς παραγωγῆς ἀπό τή χειροτεχνία στήν μοντέρνα βιομηχανία»[17]. Ὅ,τι κι' ἄν εἶναι, εἶναι ἔξω ἀπό κάθε ἀμφιβολία ὅτι οἱ πίνακες συναλλαγῶν ἤ «τετραγωνικοί πίνακες»[18] τῶν εἰσόδων καί ἐξόδων (input-output) μᾶς ἐπιτρέπουν νά «ἀπεικονίζουμε» τήν ἀντανάκλαση μιᾶς ὥθησης πάνω σ' ἕνα ἀπό τά στοιχεῖα τοῦ συστήματος ἤ γενικότερα νά γνωρίζουμε τίς ποσοτικές σχέσεις (τούς λεγόμενους τεχνικούς συντελεστές) τῶν συνιστωσῶν ἑνός προϊόντος κατασκευασμένου ἀπό ἕνα σύνολο ἄλλων. Π.χ. ὁ προσδιορισμός τοῦ τρέχοντος τεχνικοῦ συντελεστῆ πού καθορίζει τήν ποσότητα κάρβουνου γιά κάθε μονάδα παραγόμενου χάλυβα εἶναι ἕνας πολύ κοινός ὑπολογισμός. Εἶναι τό ἴδιο πράγμα γιά τίς ἀπαραίτητες συνιστῶσες κατασκευῆς πολλῶν ἄλλων προϊόντων, δηλ. ἑνός συνόλου προϊόντων. Σύμφωνα μέ τόν Καστοριάδη, «ἡ μέθοδος τῶν μητρῶν τοῦ Leontieff σέ συνδυασμό μέ ἄλλες... (κυρίως μέ τήν *activity analysis* τοῦ Koopmans[19], της ὁποίας ἡ "ἐπιχειρησιακή ἔρευνα"[20] εἶναι μιά εἰδική περίπτωση) ἐπιτρέπει (...) τήν ἀκριβή ἐπίλυση, τουλάχιστο θεωρητικά, αὐτῶν τῶν προβλημάτων. Μιά μήτρα εἶναι ἕνας πίνακας στόν ὁποῖο κατατάσσονται οἱ τεχνικοί συντελεστές (...), παριστάνοντας τήν ἐξάρτηση τοῦ κάθε τομέα σέ σχέση μέ ὅλους τούς ἄλλους. Κάθε καθορισμένος τελικός ἀντικιμενικός σκοπός παρουσιάζεται σάν μιά σειρά ἀπό ὁρισμένες ποσότητες ἀγαθῶν πού πρέπει νά παραχθοῦν στή διάρκεια μιᾶς δοσμένης χρονικῆς περιόδου. Ἀπό τή στιγμή πού αὐτός ὁ τελικός ἀντικειμενικός σκοπός ἔχει καθοριστεῖ, ἡ ἐπίλυση ἑνός συστήματος ἐξισώσεων πού συναληθεύουν ἐπιτρέπει νά προσδιοριστοῦν ἀμέσως ὅλοι οἱ ἐνδιάμεσοι ἀντικειμενικοί σκοποί, δηλ. τά ἔργα πού πρέπει νά γίνουν στόν κάθε τομέα τῆς οἰκονομίας»[21].

Γιά νά κάνει πιό σαφή τήν πρόταση του, ὁ Καστοριάδης ὑπεραπλουστεύει τό σχῆμα, πού προσεγγίζει ἔτσι λίγο μέ τή θεωρία τῶν σύνθετων συστημάτων τοῦ Leibnitz. Ἐπιπλέον, βάζει στό ἴδιο τσουβάλι τή μέθοδο ἀνάλυσης τοῦ Leontieff, πού οἱ ἐφαρμογές της εἶναι συνηθισμένες καί πολυάριθμες, καί τή μέθοδο τοῦ Koopmans, πού ἡ προβληματική της εἶναι πιό λεπτή στό βαθμό πού τείνει στήν *optimum* χρησιμοποίηση τῶν πηγῶν στήν κλίμακα τῆς ἐθνικῆς οἰκονομία[22]. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά πρέπει νά παρατηρήσουμε ὅτι οἱ ἐνδιάμεσοι ἀντικειμενικοί σκοποί ὄχι μόνο προσδιορίζονται ἀπό τόν τελικό ἀντικειμενικό σκοπό, ἀλλά ὅτι κατά ἕνα μέρος ἐπιτρέπουν ὄχι μόνο νά ἐπιλέξουμε, ἀλλά καί νά συλλάβουμε ἕναν τελικό ἀντικειμενικό σκοπό. Βέβαια, ἡ πρωταρχική λειτουργία τῆς ἐμπειρικῆς ἀνάλυσης μέ τετραγωνικούς πίνακες εἶναι ὁ ὑπολογισμός τῶν τελικῶν δυνατοτήτων τῶν διάφορων τομέων σέ σχέση μέ τήν ἀντίστοιχη ὁλική τους παραγωγή· ἡ δεύτερη συνίσταται στήν ἀντιστροφή τῆς διαδικασίας (ἀντίστροφη μήτρα), δηλ. ξεκινώντας ἀπό τίς τελικές ἀπαιτήσεις μας, ὑπολογίζουμε τήν ὁλική παραγωγή τῶν διάφορων τομέων, ὥστε τελικά νά ξέρουμε, ὅπως λέει κι' ἕνα ἀμερικάνικο ἀνέκδοτο, πόσα μολύβια χρειάζονται, γιά νά κατασκευάσουμε ἕνα τάνκ. Ὅμως ἀπομένει μιά τρίτη λειτουργία τοῦ συστήματος ὑπολογισμοῦ, πού συνίσταται στό νά φανταστοῦμε μιά πολλαπλότητα τελικῶν ἀντικειμενικῶν σκοπῶν. Μιά ἀπό τίς λειτουργίες τῆς προσομοίωσης στήν πραγματικότητα εἶναι νά «προβάλλει» τούς διάφορους τελικούς ἀντικειμενικούς σκοπούς, ξεκινώντας ἀπό διαφορετικά σύνολα δεδομένων.

Μετάφραση: Δ. Βεργίδη

Στό ἑπόμενο ἡ συνέχεια...

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Βλ. τήν ἀπολογία τῆς οὐτοπίας στά διάφορα βιβλία τοῦ Μαρκοῦζε, κυρίως στό: Ἔρως καί πολιτισμός, «Φαντασία καί οὐτοπία» (ἑλληνική ἔκδοση «Κάλβος» σελ. 146-164). Τό τέλος τῆς οὐτοπίας, σελ. 7-40

(γαλλ. ἔκδοση). Γιά τήν ἀπελευθέρωση, εἰσαγωγή (ἑλληνική ἔκδοση «Διογένης» σελ. 13-15) καί **Karl Maunkeim** Ἰδεολογία καί οὐτοπία, Παρίσι 1956.

(2) Ἐννοεῖται ὅτι τό «σοβιετικό» καθεστώς, ἐδῶ καί πολύ καιρό, δέν ἔχει τίποτα τό κοινό, ἐκτός ἀπό τό ὄνομα, μέ τά σοβιέτ τοῦ 1917. Γι' αὐτό τό θέμα ὑπάρχει μιά βιβλιογραφία πολύ πλούσια, πού δέν μποροῦμε νά τήν ἀναφέρουμε σέ μιά σημείωση. Πάντως ἐπισημαίνουμε τό ἔργο τοῦ Βολίν: Ἡ ἀγνωστη ἐπανάσταση (ἑλληνική ἔκδοση «Διεθνής Βιβλιοθήκη»).

(3) Π.χ. στή Γιουγκοσλαβία καί στήν Ἀλγερία τοῦ Μπέν Μπέλα.

(4) Θά πρέπει, ἐπίσης, νά μελετήσουμε περισσότερο – ἀπ' αὐτή τή σκοπιά – τό κίνημα τοῦ Μάη-Ἰούνη τοῦ 1968, ἄν καί γράφτηκαν ἤδη πολλά βιβλία γι' αὐτό τό θέμα. Ἐπισημαίνουμε: Yannick Guin, Ἡ κομμούνα τῆς Νάντης, Maspéro, 1969 καί κυρίως οἱ σελίδες 137-140, τέλος τοῦ κεφαλαίου «γιά τούς θεσμούς». Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ὁ Edgar Faure, ὑπουργός τῆς τέταρτης καί τῆς πέμπτης Δημοκρατίας, πάντα ἀνήσυχος μήπως τόν περάσουν γιά χαζό, στό τεῦχος τοῦ Σεπτέμβρη τοῦ 1969 τοῦ περιοδικοῦ L' Expansion ἀποδεικνύει ὅτι ἔχει ἀντιληφθεῖ ὅτι «τά γεγονότα ἦοῦ Μάη» δέν μποροῦν νά ἑρμηνευτοῦν σάν μιά ἁπλή θέληση «τῆς ἀριστερᾶς» νά πάρει στά χέρια της τά παραδοσιακά ὄργανα τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ἀλλά σάν «μιά μορφή ὁλκληρωτικῆς ἀντίθεσης (...) πού θά ἔφτανε ταυτόχρονα μέχρι τήν τεχνοδομή καί τήν κοινοβουλευτική δομή κλασικοῦ τύπου».

(5) Αὐτή ἡ σειρά ἄρθρων θά ὁλοκληρωθεῖ καί θά συμπληρωθεῖ μέ τή μορφή ἑνός βιβλίου πού θά ἐκδοθεῖ προσεχῶς ἀπό τίς ἐκδόσεις Anthropos μέ τόν τίτλο: Ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ Προμηθέα. (Σ. τ. μ. Τό βιβλίο ἤδη κυκλοφόρησε στή Γαλλία).

(6) Βλ. τό περιοδικό Σοσιαλισμός ἤ Βαρβαρότητα, No1, 1948, σελ. 4. Ἐκδιδόταν ἀπό τό 1948 μέχρι τό 1965· συνολικά ἐκδόθηκαν 40 τεύχη.

(7) Κοινωνικές Ἐκδόσεις, σελ. 42 (γαλλ. ἔκδοση), (στά ἑλληνικά ὑπάρχουν πολλές μεταφράσεις).

(8) Ἀρκεῖ, μέ τήν εὐκαιρία, νά ὑπενθυμίσουμε τή «χαρισματική ἐξουσία» μέ τήν ἔννοια πού τῆς δίνει ὁ Max Weber, ὄχι μόνο ἑνός Χίτλερ, ἀλλά κι' ἑνός Ντέ Γκώλ, πού ἐνῶ ὑποτασσόταν στή λαϊκή ἐτυμηγορία, δέν ἔκρυβε ποτέ ὅτι ἡ «νομιμότητά του» ἐρχόταν ἀπό ἀλλοῦ καί ἀπό ψηλά.

(9) Βλ. Max Adler, Δημοκρατία κι' ἐργατικά συμβούλια, Παρίσι 1967.

(10) Στό ἄρθρο μου: «Δημοκρατία κι' αὐτοδιαχείριση» στό περιοδικό Τετράδια Αὐτοδιαχείρισης No 2.

(11) Τετράδια Αὐτοδιαχείρισης No 5-6.

(12) Ἀναφέρεται ἀπό τόν Pierre Chaulieu (Σ.τ.μ. Ψευδώνυμο τοῦ Κορνήλιου Καστοριάδη ὁ ὁποῖος ἔγραφε ἐπίσης σάν Paul Cardan. Στό ἑξῆς θά ἀναφέρεται Κ. Καστοριάδης) στό Σοσιαλισμός ἤ Βαρβαρότητα No 22.

(13) Τετράδια Αὐτοδιαχείρισης No 8.

(14) Σοσιαλισμός ἤ Βαρβαρότητα No 22.

(15) Γιά νά προλάβουμε τίς ὑποψίες πού θά εἶχαν μερικοί γιά τά στοιχεῖα πού ἀναφέρονται ἀπό ἕνα μικρῆς κυκλοφορίας ἀγωνιστικό περιοδικό, σπεύδουμε νά ὑπογραμμίσουμε ὅτι μποροῦν νά ἐπαληθεύσουν ὅλα τά στοιχεῖα πού ἀφοροῦν τίς καινούριες δυνατότητες οἰκονομικῶν ὑπολογισμῶν στά πιό ἐμπεριστατωμένα ἐπιστημονικά συγγράμματα. Βλ. π.χ. André Piatier, Στατιστική καί οἰκονομική παρατήρηση, Παρίσι 1961, τόμος 2, κεφ. 4: «Οἱ τετραγωνικοί πίνακες. Ἀρχές τῆς ἀνάλυσης input output ἀντίστροφοι πίνακες· ἁπλά παραδείγματα χρήσης τῶν τετραγωνικῶν πινάκων κτλ. σελ. 876-919. Βλ. ἐπίσης H. Guitton, Στατιστική καί οἰκονομετρία.

(16) W. Leontieff: Ἡ Δομή τῆς Ἀμερικάνικης Οἰκονομίας, (1919-1929). Μιά πρακτική ἐφαρμογή τῆς equilibrium analysis, Cambridge (Mass), Harvard University Press 1941, σελ. 181. Τό ἔργο τοῦ Leontieff μεταφράστηκε στά γαλλικά τό 1958 καί ἀναλύθηκε σέ πολλά ἄρθρα, κυρίως στήν Ἐπιθεώρηση Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἀπό τόν A. Chabert (1950). P. Maillet (1950), J. R. Boudeville (1953).

(17) Piatier, στό ἴδιο, σελ. 917.

(18) Ὁ Piatier ἐξηγεῖ ἔτσι ἁπλά τήν τεχνική τοῦ τετραγωνικοῦ πίνακα: «ὁ γεωργός πουλᾶ στή βιομηχανία· ἡ βιομηχανία ἀπό τήν πλευρά της πουλᾶ στό γεωργό. Ἕνας τετραγωνικός πίνακας μπορεῖ νά συγκεντρώσει τό σύνολο αὐτῶν τῶν σχέσεων: γράφουμε ὁριζόντια τίς παραδόσεις πού κάνει ὁ κάθε τομέας σ' ὅλους τούς ἄλλους καί κάθετα τίς ἀγορές πού κάνει κάθε τομέας ἀπ' ὅλους τούς ἄλλους» (στό ἴδιο σελ. 877).

(19) T. Koopmans, Activity analysis of production and allocation, Νέα Ὑόρκη 1951.

(20) Αὐτή ἡ ἔκφραση ἔγινε πασίγνωστη· χρησιμοποιεῖται συχνά ἀπό συγγραφεῖς πού θέλουν νά δώσουν ἔτσι στήν ἔρευνα τους μιά ἐπίφαση «ἐπιστημονικότητας», ἀκόμα κι' ὅταν δέν ἔχει καμιά σχέση μέ τίς θεωρητικολογίες τους. Πρέπει νά προσθέσουμε ὅτι ὁ σκοπός τοῦ Koopmans δέν εἶναι νά κάνει μιά ἐνέργεια δυνατή, ἀλλά νά ἐπιταχύνει τό optimum (σ.τ.μ. τά μεγαλύτερα δυνατά κέρδη μέ τά μικρότερα δυνατά ἔξοδα).

(21) Στό ἴδιο, σελ. 37. Ἀπό τό 1957, πού δημοσιεύτηκε τό ἄρθρο τοῦ Καστοριάδη, ἔχουν ἐκδοθεῖ κι' ἄλλα συγγράμματα, ἀπό τά ὁποῖα οἱ εἰδικοί πού καταλαβαίνουν τή μαθηματική γλώσσα ἐκτιμοῦν τά ἑξῆς: L.V. Kantorovitch, Οἰκονομικός ὑπολογισμός καί χρησιμοποίηση τῶν πηγῶν. Παρίσι, Dunód, 1963, (Πρώτυπο: Μόσχα 1959), Y. Kornai, Mathematical Planning of Structural Decision, Ἄμστερνταμ 1967, (πρώτυπο: Βουδαπέστη 1965). Βλ. ἐπίσης τήν βιβλιογραφία τοῦ André Piatier – στό ἴδιο, τόμος 2ος, σελ. 917-919.

(22) Ὁ P. Kende, πού ἔγραψε ἕνα βιβλίο σχετικό μέ αὐτά τά ἐρωτήματα καί δέχτηκε νά συμπληρώσει τίς πληροφορίες μας, πιστεύει ὅτι «καμιά σχεδιασμένη οἰκονομία δέν ἔχει πετύχει νά τυποποιήσει τό σύνολο τῶν δραστηριοτήτων της μέχρι τοῦ σημείου νά καταφέρει νά τίς φτάσει στό optimum». Θά ἐπανέρθουμε στήν κριτική τοῦ ἐργοστάσιου σχεδίου.

"ΤΟ ΜΑΓΑΖΙ"

Διδοτου και Ζώοδοχου Πηγης

τηλ. 3602539

δωρα δωρα δωρα
για μικρους και μεγαλους

CAMPING CENTER

ΚΙΑΦΑΣ 3 (ἀπό Ἀκαδημίας 78)
τηλ. 36.15.438

καί ὅλα τά εἴδη CAMPING
σέ πολύ συμφέρουσες τιμές

Επισημαίνουμε

«Φιλοκαλοῦμεν μετ' εὐτελείας»

Ἔχει πλέον καταντήσει κοινός τόπος στόν τόπο μας ἡ ἀλλοπρόσαλλη καί ἀντιφατική συμπεριφορά τῶν κυβερνώντων. Ἀπό τή μιά, διακηρύξεις γιά ἀποκέντρωση καί πολιτιστική ἀνάπτυξη τῆς ἐπαρχίας· ἀπ' τήν ἄλλη, μές στήν ἀντίληψη προφανῶς τῆς περιβόητης λιτότητας, ἐπιλογή περικοπῶν μέσα στήν ἀντιλαϊκή λογική της.

Ἡ ὕπαρξη τῆς ἑταιρίας θεάτρου Κρήτης πού χρόνια τώρα καλύπτει ὅλα τά θεατρικά, ἀλλά καί εὐρύτερα τά καλλιτεχνικά γεγονότα στήν Κρήτη, ξαφνικά ἀπειλεῖται· ἡ ἀπειλή εἶναι ἀποφασιστική ἀκριβῶς γιατί ἔχει νά κάνει μέ τήν χρηματοδότηση τῆς Ε.Θ.Ε.Κ. Κι' αὐτό ὅταν ἡ Κρήτη δικαιοῦται τό 10% περίπου τῶν πιστώσεων πού χορηγοῦνται γιά τίς καλλιτεχνικοπνευματικές ἐκδηλώσεις.

Ἀποτέλεσμα: Τό Φεστιβάλ Ἀρχαίου δράματος πού ἀπό πέρσι ἄρχισε στό Ἡράκλειο μέ πρωτοβουλία τῆς Ε.Θ.Ε.Κ., κινδυνεύει νά μήν πραγματοποιηθεῖ αὐτό τό καλοκαίρι. Τό φεστιβάλ Ἀναγεννησιακοῦ Θεάτρου πού προγραμματιζόταν ν' ἀρχίσει τίς ἐκδηλώσεις του στό Ρέθυμνο φέτος, ἀναβάλλεται. Ἀναβάλλεται ἐπίσης καί ἡ λειτουργία Δραματικῆς σχολῆς στά Χανιά. Μέ πρόχειρες δικαιολογίες παρεμποδίζεται ἡ συμμετοχή τῆς Ε.Θ.Ε.Κ. στό Φεστιβάλ Ἀθηνῶν.

Ἔτσι, δέν παρεμποδίζεται μόνο ἡ ἀνάπτυξη ἑνός δημιουργικοῦ πολιτιστικοῦ ὀργανισμοῦ, ἀλλά καί διακυβεύεται de facto ἡ ὕπαρξή του. Αὐτό δείχνει ἀκόμα πιό καθαρά καί ἡ ἐξαγγελία γιά ἵδρυση τό 1980 ἡμικρατικοῦ κρατικοῦ θεάτρου· πράγμα πού ἔρχεται σέ ἀντίθεση μέ τίς ἐπιδιώξεις τοῦ Δ.Σ. τῆς Ε.Θ.Ε.Κ. γιά ἀνεξαρτησία στούς τομεῖς δραστηριότητάς του, ἀλλά καί σέ ἀντίθεση μέ τήν ἀντίληψη γιά αὐτονομία τῶν πολιτιστικῶν φορέων καί ἐνίσχυση τῶν ἀποκεντρωτικῶν τάσεων.

Μνήμη Τριανταφυλλίδη

Ἡ μνήμη τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη γιορτάστηκε στό πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης.

Δάσκαλος καί ἀγωνιστής τοῦ δημοτικισμοῦ, πρωταγωνιστής μαζί μέ τόν Γληνό καί τόν Δελμοῦζο τῆς ἐκπαιδευτικῆς καί γλωσσικῆς μεταρρύθμισης, εἴκοσι χρόνια ἀπ' τό θάνατό του, ἐξακολουθεῖ νά καλύπτει μέ τή μνήμη καί τήν προσφορά του, ὄχι μόνο τό χῶρο τῶν φιλολόγων καί εἰδικῶν ἀλλά πιά καί τή συνείδηση εὐρύτερων στρωμάτων.

Ἡ γλωσσική μεταρρύθμιση παρά τήν νομιμότητα πού πλέον ἀπόκτησε, ἔγινε κι αὐτή μέ τήν πάγια νεοελληνική καθυστέρηση ἀλλά καί μέ τήν ἐπίσης πάγια ἀντίληψη τῶν ἡμιμέτρων. Ὅταν πιά τίποτα δέν μποροῦσε νά ἐμποδίσει τή διάδοσή της, τότε καί νομιμοποιήθηκε. Χαρακτηριστικό παράδειγμα εἶναι τά προπύργια τοῦ συντηρητισμοῦ – ἐκκλησία καί δικαιοσύνη – πού ἀκόμα ἀντιστέκονται.

Ὅμως, παρά τήν καθυστερημένη αὐτή νίκη καί παρά τίς ὅποιες ἐπιφυλάξεις μπορεῖ νά ἐκφράσει κανείς σήμερα γιά τό ποιό θά ἦταν τό ἐκφραστικότερο γλωσσικό ὄργανο, δέν μπορεῖ παρά νά σταθεῖ μέ βαθύ σεβασμό μπρός στό ἔργο πού πραγματοποίησε ὁ Μανόλης Τριανταφυλλίδης· ἔργο ἐρευνητικό καί παιδευτικό πού σπάρθηκε παρά τίς ἀντίξοες περιστάσεις.

Τό Ἰνστιτοῦτο Νεοελληνικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης πού ἱδρύθηκε μέ κληροδότημά του καί πού ἀποτελεῖ πραγματικά ἕνα σημαντικό κέντρο ἔρευνας τῆς γλώσσας καί τῆς φιλολογίας μας, εἶναι ἡ μορφή ἐκείνη τῆς προσφορᾶς του πού ἡ χρονία της σημαδεύει τίς γενιές τῶν ἐκπαιδευτικῶν πού προέρχονται ἀπ' αὐτό τό χῶρο.

ειδήσεις

● *«Τό «ὁλοκαύτωμα», τό ἑβραϊκό φίλμ, πού χρηματοδοτήθηκε ἀπό τούς Ἑβραίους, γυρίστηκε ἀπό τούς Ἑβραίους, διαφημίστηκε ἀπό τούς Ἑβραίους, ἐπεβλήθη ἀπό τούς Ἑβραίους γιά νά ὑπενθυμίσει τά ὅσα τράβηξαν οἱ Ἑβραῖοι ἀπό τούς... Ἑβραίους, ἀφότου οἱ Ἑβραῖοι τραπεζίτες καί βιομήχανοι τῆς Εὐρώπης καί εἰδικά τῆς Γερμανίας ἔφεραν στήν ἐξουσία τόν ἡμιεβραῖο Χίτλερ, ἀναπαριστᾶ ἕνα δρᾶμα πού μονάχα γιά τούς Ἑβραίους δέν ἀπετέλεσε παράδειγμα πρός ἀποφυγήν ἀφοῦ τό σημερινό ὁλοκαύτωμα τῶν Παλαιστινίων ἀπό τούς Ἑβραίους εἶναι ἀπαράλλαχτο μέ ἐκεῖνο τῶν Ἑβραίων ἀπό τούς Ἑβραίους!*

Οἱ κομπάρσοι τοῦ περιβόητου φίλμ ἦσαν ἄραγες Γερμανοί; Γιατί τοῦ πραγματικοῦ ὁλοκαυτώματος ἦσαν! Κομπάρσοι...»

Εἶναι **γραμμένο ἀπό τούς Ἑβραίους** ἀναφώνησε συντάκτης μας πού πῆρε φόρα διαβάζοντας τό ὡς ἄνω σχόλιο, στήν ἐφημερίδα «Ἑλληνο-αραβικά Νέα», πού ἐκδίδει ὁ νεοδημοκράτης κ. Παπάζογλου, παλαιό στέλεχος τῆς ΕΡΕΝ καί τέως νομάρχης Ἀττικῆς.

● Δημοσιογραφικές ἐπιτυχίες! Ἕνας «ἐκλεκτός» ἄνθρωπος τοῦ νεοελληνικοῦ πνεύματος πού τή βόλεψε κι' αὐτός κάνοντας «διάβρωση ἀπό τά μέσα» στή Χούντα, ὁ γνωστός ἀναρχοφασίστας **Ρένος Ἀποστολίδης,** βρῆκε στέγη στά «ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ»! Εὐχόμαστε καλή σταδιοδρομία στόν νεοαντιστασιακό (;) κ. Ρένο καί ἄλλες ἐπιτυχίες στά Π.Θ.

● Ὁ **ΑΠΑΠ** ἤ Ἀπόστολος Παπαγιαννόπουλος ἔκδοσε σέ βιβλίο μέ τίτλο «Ἄγχος, ἐναγώνιος προσδοκία» τά σκίτσα

πού πρωτοδημοσίευσε στό «Πολιτικό Κριτήριο» καί μερικά νέα κολλάζ καί φωτομοντάζ.

● Κυκλοφόρησε τό τρίτο τεῦχος τοῦ τρίμηνου περιοδικοῦ **«σινεμά»** μέ κείμενα γιά τόν κινηματογράφο τῶν Κοκτώ, Νέκες, Μπουνουέλ, Πουντόβκιν καί ἄλλων.

● **Κοινοβουλευτικά Χρονικά** γιά τήν περίοδο Ὀκτωβρίου-Δεκεμβρίου 1978 ἔχει ἐπιμεληθεῖ καί ἐκδόσει ὁ Γιῶργος Α. Παναγιώτου. Τεκμηριώνεται ἡ δραστηριότητα τοῦ Κοινοβουλίου καί καταγράφει τά συμβάντα στή Βουλή στό τελευταῖο τρίμηνο τοῦ '78. Ὁ ἐκδότης ὑπόσχεται καί συνέχεια. Ἀναγκαῖο βοήθημα καί ὄχι μόνον γιά τούς βουλευτές ἤ τούς δημοσιογράφους. Ὅποιος ἐνδιαφέρεται ἄς ἀπευθυνθεῖ:

Γ. Α. Παναγιώτου
Ζαχαρίτσα 41-43
Ἀθήνα 401

● Τό σχέδιο γιά πιάτο εἶναι τοῦ **Γιάννη Μιγάδη** πού **μέ ἄλλους 7 καλλιτέχνες** σχεδίασε ὅσα ἡ **Ἑλένη Βερναρδάκη** προσάρμοσε κατασκευαστικά σέ

κεραμικά ἀντικείμενα πού χειροποίητα κατασκευάστηκαν στό ἐργαστήριό της. Ὅλα αὐτά ἐκτέθηκαν καί στό «Πολυπλάνο» τόν περασμένο μήνα – εἶχαν ἐκτεθεῖ γιά πρώτη φορά τό Δεκέμβρη τοῦ '78 στή γκαλερί Facchetti στό Παρίσι.

● «Ἀντί γιά τή θάλασσα» βάφτισε τή νέα δουλειά του ὁ **Κώστας Τσόκλης** πού ἐκτίθεται στή γκαλερί «ΔΕΣΜΟΣ» μέχρι τό τέλος τοῦ Μάη.

● Τό βιβλιοπωλεῖο **«ΓΝΩΣΗ»** (Γρηγ. Αὐξεντίου 26, 2η στάση, Ἰλίσια), συμμετέχοντας στόν ἑορτασμό τῶν 70 χρόνων τοῦ μεγάλου μας ποιητῆ Γιάννη Ρίτσου, ὀργανώνει ἔκθεση τῶν Ἁπάντων τοῦ Ποιητῆ, ἀπό τίς 14 μέχρι τίς 19 τοῦ Μάη. Τό βιβλιοπωλεῖο θά κυκλοφορήσει καί τρεῖς εἰδικές ἀναμνηστικές κάρτες, πού θά περιέχουν ἀντίστοιχα ἀπό ἕνα χειρόγραφο ποίημα τοῦ Γιάννη Ρίτσου καί ἕνα ἔργο τοῦ ζωγράφου Δημήτρη Ταλαγάνη. Τίς κάρτες φιλοτέχνησε ὁ Μάνος Ἐλευθερίου.

Λογοτεχνία καί ἱστορική νομοτέλεια

Τοῦ Ἀλέξη Ζήρα

Οἱ συγγραφεῖς δέν ἔμειναν ποτέ ἀδιάφοροι μπροστά στή δυναμική παρουσία αὐτοῦ πού φαινομενικά ὀνομάζουμε «τύχη», «πεπρωμένο» εἴτε «ἱστορική μοίρα» καί πού πολλές φορές ἐπιδρᾶ πάνω στήν ἀνθρώπινη δράση ἐκτρέποντάς την ἀπό ὅ,τι ἔχει αὐτή γιά στόχο. Ὁ πόλεμος, γιά παράδειγμα, εἶναι ἕνα γεγονός πού ἐπιδρᾶ διαμορφωτικά πάνω στόν ἀνθρώπινο ψυχισμό, πού προκαλεῖ ἐκρήξεις καί ἀνατροπές τῆς ἠθικῆς καί βιολογικῆς τάξης τῶν ἀτόμων, πού καταλύει φαινομενικά σταθερές κοινωνικές δομές, κοινωνικές μορφές, πολιτικές ἤ ἱστορικές πεποιθήσεις πού μέχρι τότε ἦσαν κατεστημένες.

Ἔστω κι ἄν περιοριστοῦμε στόν εἰκοστό αἰώνα – χωρίς αὐτό νά σημαίνει ὅτι ἀνάλογα περιστατικά δέν ὑπάρχουν σ' ὁλόκληρη τήν πορεία τῆς λογοτεχνίας, ἀπό τήν αὐγή τῆς ἱστορίας ὥς σήμερα – οἱ ἀναφορές πού εἶναι πρόσφορες γιά μελέτη δέν εἶναι λίγες. Κυρίως ὅμως οἱ συγγραφεῖς ἀσχολοῦνται μέ τίς σχέσεις «ἱστορικῆς μοίρας» καί ἀνθρώπινης δράσης σέ ἐποχές μεταβατικές, σέ ἐποχές ὅπου οἱ κοινωνικές ἀξίες διατρέχουν βαθιά κρίση, σέ ἐποχές ὅπου τά κοινωνικά ἤθη χάνουν τή σταθερότητα πού μέχρι τότε εἶχαν καί βρίσκονται στή φάση τῆς ἀναδιαμόρφωσής τους. Νά γιατί πάντοτε στά ἀμέσως μεταπολεμικά χρόνια παρατηρεῖται μιά τάση τῶν λογοτεχνῶν νά στρέφουν τήν προσοχή τους, ὄχι σ' αὐτό πού ζοῦν, ἀλλά σ' ἐκεῖνο πού ἔζησαν, ὄχι τόσο στίς αἰτίες πού προκάλεσαν τόν πόλεμο (οἱ αἰτίες εἶναι σχετικά εὔκολο νά ἐρευνηθοῦν) ἀλλά στό πῶς καί στό γιατί ὁ πόλεμος, σάν γεγονός καθεαυτό, ἐπέδρασε μ' αὐτό ἤ ἐκεῖνο τόν τρόπο στίς ἐνέργειες τῶν ἀνθρώπων, πῶς τούς ἄλλαξε καί τούς μεταμόρφωσε σχεδόν ἀκαριαία, πῶς τούς ἀναμόχλευσε πάθη καί ἔνστικτα καί τούς ἔκανε ἀπό φιλήσυχους οἰκογενειάρχες, ἄνθρωπους τῆς δράσης, πού δέν τούς σταματᾶ καμιά ἠθικολογική προτροπή. Ἔτσι στήν Ἑλλάδα μετά τόν Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο συναντᾶμε στό πεζογραφικό ἔργο τοῦ Ἀλεξ. Κοτζιᾶ καί τοῦ Ἀρ. Νικολαΐδη αὐτό τόν ἀνθρώπινο τύπο, πού λές καί ἀπό ἀνεξιχνίαστες αἰτίες ἀλλάζει ἐντελῶς πρόσωπο, γίνεται κτηνώδης, ἀδιάφορος γιά τήν τύχη τῆς ἀνθρώπινης ὕπαρξης, ὑπάκουος μονάχα σ' ἕνα ρυθμό ζωῆς πού δέν τοῦ ἀφήνει περιθώρια γιά νά σκεφθεῖ καί πού τήν ὠθεῖ σέ μιά πυρετώδη δράση ὅπου ἐξαφανίζονται οἱ διαχωριστικές γραμμές μεταξύ καλοῦ καί κακοῦ, μεταξύ ἠθικοῦ ἤ μή ἠθικοῦ. Σέ περιόδους ἔντονα ἀγωνιστικές, σέ πολέμους, σέ μάχες, αὐτό πού προέχει δέν εἶναι τό περιεχόμενο τῆς πράξης, ἀλλά αὐτή ἡ ἴδια ἡ πράξη.

Τό ἴδιο σύμπτωμα, ἄλλωστε, συναντᾶμε καί κάμποσα χρόνια πιό πρίν. Μέ τή λήξη τοῦ Α΄ Παγκόσμιου Πόλεμου ὁ Ἔριχ-Μαρία Ρεμάρκ δημοσιεύει τήν ἀντιπολεμική μαρτυρία του *«Οὐδέν νεώτερο ἀπό τό Δυτικό Μέτωπο»*, βιβλίο πού ἀναφέρεται στίς μάχες τῶν χαρακωμάτων καί πού ἔχει γιά «ἥρωά» του ἕναν Γερμανό στρατιώτη. Ὁ στρατιώτης μεταφέρεται μέσα σέ ἐλάχιστο διάστημα χρόνου ἀπό τήν εἰδυλλιακή πόλη ὅπου κατοικεῖ στή φρικαλέα πραγματικότητα τοῦ γαλλογερμανικοῦ μετώπου. Ἐκεῖ στά διαλείμματα τῶν μαχῶν γράφει στά γράμματά του: «Ἔχουμε χάσει κάθε αἴσθηση ἀλληλεγγύης, εἴμαστε ἄγνωστοι ὁ ἕνας γιά τόν ἄλλο, γι' αὐτόν πού ἡ εἰκόνα του πέφτει μέσα στό κυνηγημένο βλέμμα μας. Εἴμαστε νεκροί, χωρίς συναισθήματα, πού χάρις σ' ἕνα μυστηριῶδες κόλπο καταφέρνουμε νά στεκόμαστε στά πόδια μας καί νά σκοτώνουμε. Τήν ἴδια ἐποχή ἕνας ἄλλος συγγραφέας, ὁ Κούρτσιο Μαλαπάρτε, ἀποδίδει πιό συγκεκριμένα τά πολεμικά γεγονότα σέ μιά αἰτιώδη ἀρχή, πού δέν εἶναι οἱ πολιτικές ἤ οἱ οἰκονομικές διαφορές μεταξύ τῶν κρατῶν, ἀλλά αὐτός ὁ ἴδιος ὁ πόλεμος καί ἡ ἱστορική μοίρα. Στό βιβλίο του *«Καπούτ»* γράφει στόν πρόλογό του: «Ὡστόσο ἀνάμεσα στούς πρωταγωνιστές αὐτοῦ τοῦ βιβλίου ὁ πόλεμος δέν ἀξίζει δευτερεύοντα ρόλο· ὁ πόλεμος ἀξίζει σάν πεπρωμένο καί δέν ἐννοεῖται μ' ἄλλο τρόπο».

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά ἡ ἐξέλιξη μιᾶς σειρᾶς γεγονότων, πού πλαισιώνεται καί διαβρέχεται ἀπό τήν πραγματικότητα τοῦ πολέμου, χάνει τόν προσανατολισμό πού «φυσιολογικά» θά πρέπει νά εἶχε, καί ἔτσι ἀντί γιά μιά σειρά γεγονότων, πού τό ἕνα διαδέχεται τό ἄλλο σέ μιά λογική ἐξέλιξη, παρατηροῦμε ἀσυνεχεῖς καταστάσεις πού «φαινομενικά» μέν δέν ἐξηγοῦνται (ἐπειδή ἡ μιά πράξη εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετη μέ τήν προηγούμενή της), ἡ μιά ἀναιρεῖ τήν ἄλλη, ἡ μιά εἶναι ἀσυνεπής πρός τήν ἄλλη. Ἡ μόνη λοιπόν ἐξήγηση πού μπορεῖ νά δοθεῖ, γιά πολλούς ἀπό τούς σύγχρονους συγγραφεῖς, εἶναι ὅτι ἡ δράση στήν περίπτωση αὐτή ἐπηρεάζεται καί κατευθύνεται ἀπό μιά δύναμη πού βρίσκεται ταυτόχρονα μέσα κι ἔξω ἀπό τόν ἄνθρωπο, μιά δύναμη πού μπορεῖ νά ὀνομασθεῖ κοινωνική, εἴτε ἱστορική μοίρα, πού εἶναι ἀσύλληπτη στό σύνολό της γιά τόν ἀνθρώπινο νοῦ, καί πού ἕνα ἀπό τά στοιχεῖα μέ τά ὁποῖα ἐπιδρᾶ στίς ἀνθρώπινες ἐνέργειες εἶναι καί ὁ πόλεμος.

Ὁ Γάλλος συγγραφέας Ρομπέρ Μέρλ στό βιβλίο του *«Γουήκ-Ἔντ στό Zuydcoote»* (1949), ἀφηγεῖται μιά σειρά γεγονότων πού συμβαίνουν στό ὁλλανδικό λιμάνι τοῦ Zuydcoote, τόν Ἰούνιο τοῦ 1940, ὅταν ἄνθρωποι ἀπό διάφορες χῶρες τῆς Εὐρώπης περιμένουν τά πλοῖα πού θά τούς μεταφέρουν στήν Ἀγγλία, γιά νά ξεφύγουν ἀπό τά γερμανικά στρατεύματα. Τό πρόσωπο πού κυριαρχεῖ στό βιβλίο εἶναι ἕνας νεαρός δάσκαλος, ὑποστηρικτής στό ἔπακρο μιᾶς ἠθικῆς ἀνεξικακίας καί πιστός στήν ἔννοια τῆς ἀκέραιης καί ἀνεπηρέαστης δικαιοσύνης. Κατά τό διάστημα τῆς στρατιωτικῆς θητείας του, ὅταν ἐπιστρατεύθηκε γιά νά πολεμήσει ἐναντίον τῶν Γερμανῶν, ἀπέφυγε νά σκοτώσει ἔστω καί ἕνα ἐχθρό, ἀπό καθαρά συνειδησιακούς λόγους. Κάτω ὅμως ἀπό τήν πίεση τυχαίων γεγονότων καί συνθηκῶν πού τοῦ ξυπνοῦν ἐνστικτώδεις τάσεις, δολοφονεῖ ἕνα νεαρό Γάλλο πρόσφυγα πού ἐπιχείρησε νά βιάσει μιά νέα. Στή συνέχεια ἀνακτᾶ τήν προηγούμενη ἠθική ἀκεραιότητά του καί ἀρνεῖται νά κάνει ἔρωτα μέ τή νέα ὅταν αὐτή τοῦ δίνεται σέ μιά στιγμή ἐγκατάλειψης. Αὐτό, ὅμως, δέν θά τόν ἐμποδίσει νά πραγματοποιήσει μέ τή βία, ἐκεῖνο πού λίγο πιό πρίν ἀρνήθηκε: νά βιάσει τή νέα καί, ἀκόμη περισσότερο, νά τή σκοτώσει. Μέσα λοιπόν ἀπό τήν ἀφήγησή του ὁ Ρ. Μέρλ διαπιστώνει ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά ἐξηγήσουμε ὅλ' αὐτά τά ἀντιφατικά μεταξύ τους γεγονότα μέ μιά λογική ἑρμηνεία· ἑπομένως, ἀφήνει νά ἐννοηθεῖ, κάποια αἰτιότητα πού δέν μποροῦμε νά συλλάβουμε κατεύθυνε νομοτελειακά τίς πράξεις τοῦ νεαροῦ δασκάλου. Ὁ πόλεμος; ἡ ψυχική ἔνταση ἐκείνων τῶν ἡμερῶν; Αὐτό ἀπομένει γιά διερεύνηση. □

κυκλοφορησε

ΔΗΜΗΤΡΗ Χ. ΓΑΛΑΝΗ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

(ΤΗΣ ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ ΚΙ ΑΠΕΛΠΙΣΜΕΝΑ)

Μιά συλλογή μέ ποιήματα διαμαρτυρίας κατά τῆς τυραννίας

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΩΛΚΟΣ
ΤΗΛ. 3618684

Βιβλιοπωλεῖο **«ΒΕΓΑΣ»**
Ἱπποκράτους 4. Ἀθήνα
Θά βρεῖτε ὅλες τίς ἐκδόσεις καί τά
παλιά τεύχη τοῦ «ΑΝΤΙ».

Γερμανικά
ακαδημαϊκου επιπεδου
Διαμαντιδης **3634290**
ΔΙΔΟΤΟΥ 49

Διεθνές Φεστιβάλ ταινιῶν μικροῦ μήκους τῆς Λίλλης.

Μιά συζήτηση τῆς Γκαίης Ἀγγέλη μέ τόν διευθυντή τοῦ Φεστιβάλ ATAHUALPA LICHY.

Στίς 14 Ἀπριλίου ἦρθε στήν Ἀθήνα γιά τρεῖς μέρες ὁ Atahualpa Lichy, διευθυντής τοῦ Φεστιβάλ τῆς Λίλλης, γιά νά δεῖ ταινίες μικροῦ μήκους παραγωγῆς τοῦ 1978.

Τό διεθνές φεστιβάλ ταινιῶν μικροῦ μήκους στήν Λίλλη θεωρεῖται ἕνα ἀπό τά πιό σημαντικά φεστιβάλ τοῦ εἴδους σ' ὅλο τόν κόσμο. Τόσο ὁ τρόπος δημιουργίας ὅσο καί ὁ τρόπος διοργάνωσής του ἔχουν ἕνα ἐνδιαφέρον καθ' αὐτά καί αὐτός εἶναι ἴσως ὁ βασικώτερος λόγος τῆς διεξοδικῆς συζήτησης, πού εἴχαμε μέ τό διευθυντή τοῦ φεστιβάλ.

Ὁ Atahualpa Lichy ὄντας κινηματογραφιστής ὁ ἴδιος κάνει κυρίως ταινίες μικροῦ μήκους.

Ὑπῆρξε βοηθός τοῦ Langlois (τοῦ ἀείμνηστου δημιουργοῦ τῆς γαλλικῆς (CINEMATEQUE) ἐπί πολλά χρόνια ὅπως καί βοηθός τοῦ Ρομέρ καί τοῦ Σαμπρόλ.

Ἔχει κάνει ἑξηντατέσσερις ταινίες ἀπό τό 1967 γιά τόν κινηματογράφο καί τήν τηλεόραση, πού οἱ πιό γνωστές ἀπ' αὐτές εἶναι:
William Hogarth, A la recherche de la danse: Bezart, Qu' est — ce que la mise en scene (Le cinema), Celui qui venait d' ailleurs, Le salon de Baudelaire, L' alphabet du Marechal κ.ἄ.

Θά ἤθελα νά ξεκινήσουμε τήν συζήτηση μέ λίγα λόγια γιά τήν προϊστορία τοῦ Φεστιβάλ καθώς καί γιά τόν τρόπο τῆς δημιουργίας του.

Τό φετεινό φεστιβάλ εἶναι οὐσιαστικά, τό ὄγδοο φεστιβάλ καί τό τρίτο πού διοργανώνεται στήν πόλη τῆς Λίλλης. Πρέπει ὅμως νά κάνουμε μιά μικρή ἀναδρομή. Παλιότερα στή Γαλλία γινόταν ἕνα μεγάλο φεστιβάλ ταινιῶν μικροῦ μήκους στήν πόλη τῆς Τούρ· τά τελευταῖα ὅμως χρόνια τοῦ φεστιβάλ οἱ κινηματογραφιστές ἀντιτάχθηκαν στή διοργάνωση καί ἀμφισβήτησαν ἰδιαίτερα τόν τρόπο ἐπιλογῆς τῶν ταινιῶν. Γιά παράδειγμα δέν συμμετεῖχαν καθόλου στό φεστιβάλ ταινίες τῶν 16 χιλιοστῶν, ταινίες πού νά ἀφοροῦν τήν κοινωνική πραγματικότητα ἤ ταινίες πολιτικοῦ περιεχομένου. Ἔτσι, τό 1968, οἱ Γάλλοι σκηνοθέτες, καί στή συνέχεια τό σύνολο τοῦ κινηματογραφικοῦ κόσμου, μποϋκοτάρησαν τό φεστιβάλ καί προσπάθησαν νά θεσμοποιήσουν ἕνα φεστιβάλ διοργανωμένο ἀποκλειστικά ἀπό τούς ἴδιους. Γι' αὐτό τό λόγο ὑπάρχουν τώρα στή διοίκηση τρεῖς πρόεδροι, ἕνας πού ἀντιπροσωπεύει τούς σκηνοθέτες, ἕνας πού ἀντιπροσωπεύει τό συνδικάτο τῶν παραγωγῶν καί ἕνας ἀντιπρόσωπος τῶν τεχνικῶν. Ἔτσι δημιουργήσαμε ἕνα φεστιβάλ καί συγχρόνως ψάξαμε γιά μιά πόλη ὅπου θά μπορούσαμε νά κάνουμε τό φεστιβάλ ὅπως τό ἐπιθυμούσαμε· αὐτή ἡ πόλη ἦταν ἡ Γκρενόμπλ.

Ἐπί πόσα χρόνια διατηρήθηκε τό Φεστιβάλ στή Γκρενόμπλ καί ποιός ἦταν κύρια ὁ λόγος μετάθεσής του στή Λίλλη – ἄν θεωρήσουμε ὅτι εἶναι ἡ συνέχιση τοῦ ἴδιου φεστιβάλ.

Ἕως τό 1976 ἐπί πέντε συνεχῆ χρόνια τό φεστιβάλ γινόταν στήν Γκρενόμπλ. Στήν ἀρχή ψάχναμε νά βροῦμε μέ ποιούς τρόπους θά τό ὀργανώσουμε. Θέλαμε νά παρουσιάζουμε ὅλες τίς ταινίες τῶν 35 ἀλλά καί τῶν 16 χιλιοστῶν, ὅπως καί ταινίες ὅλων τῶν εἰδῶν, δηλαδή ὄχι μόνο ἀποκλειστικά ντοκυμανταίρ ἤ κινούμενα σχέδια. Θέλαμε νά κάνουμε ἕνα φεστιβάλ ταινιῶν μικροῦ μήκους πολλαπλῆς ἔκφρασης γιά τίς ταινίες πού δέν βλέπαμε στίς ἐμπορικές αἴθουσες ἤ στήν τηλεόραση ἀλλά πού ὑπῆρχαν σάν κινηματογραφική πραγματικότητα. Παρ' ὅλα αὐτά δέν βρήκαμε τόν δρόμο μας ἀπό τήν ἀρχή καί ἐπί πέντε συνεχῆ χρόνια κάναμε τό φεστιβάλ στήν Γκρενόμπλ, σέ συνεργασία μέ τούς ἁρμόδιους κρατικούς παράγοντες τῶν πολιτιστικῶν ὑποθέσεων τῆς περιοχῆς. Δυστυχῶς ἡ Γκρενόμπλ ἀποφάσισε ὅτι τό φεστιβάλ θά γινόταν κάθε δύο χρόνια. Τότε ἐμεῖς σκεφτήκαμε ὅτι ἡ ὑπόθεση γύρω ἀπό τίς μικροῦ μήκους ταινίες ἔχει πάρει ἄσχημη τροπή καί ὅτι πρέπει νά ξανακερδίσουμε τό κοινό. Ἔτσι ψάξαμε νά βροῦμε μιά ἄλλη πόλη καί αὐτή ἡ πόλη εἶναι ἡ Λίλλη.

Τό πρῶτο φεστιβάλ ἔγινε τό 1977 καί παρ' ὅλο πού προετοιμάστηκε ἐλάχιστα εἶχε ἐπιτυχία σ'

ἐθνική κλίμακα καί ἀπέκτησε φήμη, πράγμα πού μᾶς ἐπέτρεψε νά συνεχίσουμε σχεδόν ἀπρόσκοπτα.

Ἀπό ἄποψη διάρκειας, ποιό εἶναι τό χρονικό ὅριο τῶν ταινιῶν πού συμμετέχουν στό φεστιβάλ.

Μιά καί ἡ εὐρωπαϊκή «νόρμα» τῆς ταινίας μικροῦ μήκους εἶναι τά ἑξήντα λεπτά παρουσιάζουμε ταινίες ὅλων τῶν εἰδῶν μέχρι ἑξήντα λεπτά καί ντοκυμανταίρ μεγαλύτερης διάρκειας.

Γιατί αὐτή ἡ ἐξαίρεση γιά τά ντοκυμανταίρ.

Γιατί τό ντοκυμανταίρ, εἴτε εἶναι μικρότερης διάρκειας ἀπό ἑξήντα λεπτά εἴτε μεγαλύτερης παρουσιάζει τά ἴδια προβλήματα παραγωγῆς καί διανομῆς μέ τίς ταινίες μικροῦ μήκους.

Τά δύο τελευταῖα χρόνια πόσες χῶρες συμμετεῖχαν στό φεστιβάλ.

Τό 1977 εἴχαμε ταινίες ἀπό τριάντα χῶρες καί τό 1978 ἀπό σαρανταμία, συμπεριλαμβανόμενης καί τῆς Γαλλίας. Οἱ ταινίες γαλλικῆς παραγωγῆς πού συμμετέχουν στόν διαγωνισμό δέν ξεπερνοῦν ποτέ τίς δέκα. Παρουσιάζουμε ὅμως ἐκτός συναγωνισμοῦ ἕνα παράλληλο πανόραμα τῆς γαλλικῆς παραγωγῆς. Κι' αὐτές τίς ταινίες τίς ἐπιλέγει ἡ ἐπιτροπή τοῦ φεστιβάλ.

Οἱ οἰκονομικοί πόροι τοῦ φεστιβάλ ἀπό ποῦ προέρχονται.

Τό Φεστιβάλ, τόσο τῆς Γκρενόμπλ ὅσο καί τῆς Λίλλης, ὑποστηρίζεται οἰκονομικά, περίπου κατά τά δύο τρίτα, ἀπό τήν περιοχή (στήν περίπτωση τῆς Γκρενόμπλ ἦταν κυρίως ἀπό τήν περιοχή) καί κατά τό ἕνα τρίτο ἀπό τό Ἐθνικό Κέντρο Κινηματογράφου πού ἐξαρτᾶται ἄμεσα ἀπό τό Ὑπουργεῖο Πολιτισμοῦ.

Ποιός εἶναι ὁ τρόπος ἐπιβράβευσης τῶν ταινιῶν πού συμμετέχουν καί διαγωνίζονται στό Φεστιβάλ.

Ἐδῶ ἐπισημαίνω κυρίως τήν διαφοροποίησή μας ἀπό τά ἄλλα φεστιβάλ καί κυρίως ἀπό τό φεστιβάλ τῆς Τούρ, πού βασίζονταν κυρίως στό σκεπτικό ὅτι π.χ. δέν εἶναι δυνατόν νά συγκριθεῖ μιά ταινία κινουμένου σχεδίου μέ ἕνα ντοκυμανταίρ. Ἔτσι ἔχουμε τρία μεγάλα βραβεῖα, ἕνα γιά τό κινούμενο σχέδιο ἕνα γιά τήν ταινία πού βασίζεται σέ σενάριο (fiction) καί ἕνα γιά τό ντοκυμανταίρ πού ἀφορᾶ τόσο τίς μικροῦ μήκους ὅσο καί τίς ταινίες (ντοκυμανταίρ) μέ διάρκεια πάνω ἀπό 60 λεπτά. Βέβαια, ὑπάρχουν καί εἰδικοί ἔπαινοι ἀλλά ἀπό θεσμική ἄποψη τά τρία πρῶτα βραβεῖα εἶναι ἰσότιμα καί δίνονται ἀπό μιά διεθνή ἐπιτροπή πού ἀποτελεῖται ἀπό πέντε ἕως δέκα μέλη. Ἐπίσης ὑπάρχει μιά ἐπιτροπή τῆς Διεθνοῦς Ὁμοσπονδίας Κριτικῶν καί μιά ἐπιτροπή ἀπό Γάλλους κριτικούς. Φέτος θά ἔχουμε ἕνα βραβεῖο ἀκόμα ἀπό τήν Διεθνῆ Ὁμοσπονδία Κινηματογραφικῶν Λεσχῶν.

Σέ τί συνίστανται τά βραβεῖα;

Τά βραβεῖα συνοδεύονται ἀπό χρηματικά ποσά γιατί νομίζουμε πώς εἶναι προτιμότερο νά δίνουμε χρήματα παρά σκέτα ἀγαλματίδια, ἀφοῦ μέ τόν τρόπο αὐτό διευκολύνουμε τούς νέους σκηνοθέτες νά κάνουν ταινίες. Ἐπίσης τό βραβεῖο τῶν κριτικῶν εἶναι μιά ποσότητα φίλμ (παρθένου ὑλικοῦ).

Ὡραία ἰδέα αὐτή, νά δίνουν οἱ κριτικοί φίλμ. Τί δυνατότητες παρέχει τό φεστιβάλ γιά ἀγορά καί διανομή τῶν ταινιῶν.

Ἡ Γαλλική τηλεόραση πρός τό παρόν δέν ἔχει δείξει μεγάλο ἐνδιαφέρον γιά τήν ταινία μικροῦ μήκους, ἔγιναν ὅμως ἀφιερώματα τηλεοπτικά γιά τό φεστιβάλ καί ἔτσι δημιουργήθηκε κάποιο ἐνδιαφέρον –, ἄλλωστε συνήθως ἀγοράζονται ἀπό τήν τηλεόραση οἱ βραβευμένες ταινίες.

Πῶς βλέπεις τό σύνολο τῆς παραγωγῆς τῶν ταινιῶν μικροῦ μήκους πού ἔχουν συμμετάσχει στό φεστιβάλ αὐτά τά δύο τελευταῖα χρόνια, τόσο ἀπό μορφολογική ὅσο καί ἀπό ἄποψη περιεχομένου.

Τό γεγονός ὅτι κάνω τήν διεθνῆ ἐπιλογή τῶν ταινιῶν βλέποντας ὅσο περισσότερες ταινίες μπορῶ στίς διάφορες χῶρες πού ἐπισκέπτομαι μοῦ δίνει τήν δυνατότητα, νά ἔχω μιά πιό ὁλοκληρωμένη ἄποψη. Μέ διακατέχει αἰσιοδοξία γιά τίς ταινίες μικροῦ μήκους γιατί ἡ παραγωγή βρίσκεται σέ πολλή καλύτερη στάθμη ἀπ' ὅ,τι θά νόμιζε κανείς, π.χ. στίς Η.Π.Α. εἴδα διακόσιες ταινίες, ἑκατό στόν Καναδά, τριάντα στήν Βουλγαρία καί αὐτό ἀποτελεῖ ἀπόδειξη ὅτι ὑπάρχει μιά ζωντανή παραγωγή ταινιῶν μικροῦ μήκους πού γίνεται σύνηθως ἔξω ἀπό οἰκονομικές νόρμες καί οἱ περισσότεροι σκηνοθέ-

τες δέν προσπαθοῦν νά κάνουν μιά ταινία μέ σκοπό τά εἰσιτήρια, ἀλλά, κυρίως, γιατί ἔχουν κάτι νά ποῦν. Συνήθως ἔχουν μιά ἰδιαίτερη φόρμα ἔκφρασης καί χρησιμοποιοῦν νέες τεχνικές. Κάνουν λοιπόν ἕναν κινηματογράφο ζωντανό καί τό πρόβλημα εἶναι ὅτι τίς ταινίες αὐτές δέν τίς βλέπουμε. Ὁ σκοπός λοιπόν αὐτῶν τῶν Φεστιβάλ ὅπως τοῦ δικοῦ μας εἶναι νά ἀποδείξουμε τήν ζωτικότητα τῆς παραγωγῆς τῆς ταινίας μικροῦ μήκους προβάλλοντας ὅσο τό δυνατόν περισσότερες.

Θά μπορούσαμε λοιπόν νά ποῦμε ὅτι ἡ ταινία μικροῦ μήκους διεθνῶς σημειώνει ἄνοδο ποσοτική ἀλλά καί ποιοτική.

Βέβαια, ἄλλωστε ὅσοι κάνουν ταινίες μικροῦ μήκους τώρα στά περισσότερα κράτη, συγκροτοῦν συνεργατικές παραγωγῆς ἀλλά καί διανομῆς. Τόν περασμένο χρόνο στήν Λίλλη κάναμε ἕνα συνέδριο μέ θέμα «Νέες Μορφές Διανομῆς τῆς ταινίας μικροῦ μήκους» καί καλέσαμε ἀντιπροσώπους συνεργατικῶν ὁμάδων ἀπό τήν Ἀμερική, Ἀγγλία, Ὁλλανδία, Βέγλιο, Δανία, Σουηδία, Ἑλβετία καί Γαλλία γιά νά ἔρθουμε σ' ἐπαφή μέ διαφορετικές ἀπόψεις. Διαπιστώσαμε ὅτι συνεργατικές ὅπως ἡ Filmcentrum (Σουηδία) ἡ Fugitive cinema (Ὁλλανδία) καθώς καί ἄλλες, ἔφτασαν στό σημεῖο νά κάνουν παραγωγή, κάνοντας διανομή ἔξω ἀπό τό ἐμπορικό κύκλωμα τῶν αἰθουσῶν σέ χώρους ὅπως ἐργοστάσια, πανεπιστήμια, λύκεια, γηροκομεῖα καί σέ πολιτιστικούς συλλόγους. Στίς ΗΠΑ π.χ. ἡ «παράλληλη διανομή» εἶναι ἐξαιρετικά σημαντική· δυό χρόνια πρίν παίχτηκε στό φεστιβάλ μιά ταινία μέ τόν τίτλο «Union Maides» γιά μιά ὁμάδα γυναικῶν πού εἶχαν ὀργανώσει μιά ἀπεργία τό 1935· ἦταν μιά ταινία πολιτική μαυρόασπρη τῶν 16 χιλιοστῶν πού στίς ΗΠΑ τυπώθηκε σέ τετρακόσιες κόπιες. Εἶναι πολύ σημαντικός ἀριθμός γιά μιά ταινία μικροῦ μήκους. Ἐπίσης μιά ἄλλη ταινία πού παίξαμε πέρσι ἡ «La Brigade d' Intervention Feminine» εἶχε ἤδη διανεμηθεῖ σέ ἑκατόν πενήντα κόπιες. Ἀλλά ἀκόμα καί ἄν ἀπό τήν παράλληλη αὐτή διανομή δέν βγεῖ κέρδος μπορεῖ μιά ταινία νά καλύψει τά ἔξοδά της.

Ποιά χώρα ἔχει τήν μεγαλύτερη παραγωγή ταινιῶν μικροῦ μήκους;

Ὁ Καναδάς π.χ. εἶναι μιά χώρα πού ἔχει εἰδικευτεῖ στήν παραγωγή τῆς ταινίας μικροῦ μήκους. Ἄλλωστε οἱ ταινίες χρηματοδοτοῦνται ἀπό διάφορους ὀργανισμούς ὅπως τό «Γραφεῖο Ἐθνικοῦ Κινηματογράφου» πού χρηματοδοτεῖται κατ' εὐθείαν ἀπό τό κράτος καί δίνει μεγάλα χρηματικά ποσά γιά τήν παραγωγή ταινιῶν μικροῦ μήκους ὅλων τῶν εἰδῶν, ὅπως κινούμενα σχέδια, ντοκυμανταίρ καί ταινίες μέ σενάριο. Π.χ. ὅλες οἱ ταινίες τοῦ Maclaren ἔχουν χρηματοδοτηθεῖ ἀπό τό «Γραφεῖο Ἐθνικοῦ Κινηματογράφου» πού φέτος κλείνει σαράντα χρόνια ὕπαρξης καί γι' αὐτό τό λόγο στό φετεινό φεστιβάλ θά παρουσιάσουμε παράλληλα μιά ἀναδρομή τῶν σαράντα χρόνων τοῦ καναδικοῦ κιμηματογράφου.

Ὑπῆρξε μιά ἐποχή πού οἱ ταινίες τοῦ τρίτου κόσμου κυριαρχοῦσαν, κυρίως τά ντοκυμανταίρ, στά ὁποῖα τόσο ἡ κινηματογραφική τεχνική ὅσο καί ἡ κινηματογραφική μορφολογία ἦταν ὑποτυπώδης, ἐκεῖνο πού ἐνδιέφερε ἦταν τό θέμα καθαυτό. Τώρα πῶς ἀντιμετωπίζεται αὐτή ἡ τάση.

Τώρα θά ἔλεγα ὅτι οἱ ταινίες γίνονται μέ βαθύτερη γνώση τῆς κινηματογραφικῆς γλώσσας, πράγμα πού δέν ἔχει νά κάνει καί τόσο μέ τά τεχνικά μέσα ὅσο μέ τό ὅτι χρησιμοποιοῦν τήν κινηματογραφική γλώσσα πιό ὀργανωμένα γιά νά μπορέσουν νά περάσουν τό μήνυμά τους.

Νομίζεις ὅτι ἡ τηλεόραση ἔχει ἐπηρεάσει τήν φόρμα τῆς ταινίας μικροῦ μήκους.

Ναί, κατ' ἀρχήν ἡ τηλεόραση ἐπέβαλε σ' ἕνα βαθμό τό ἐλαφρύ συνεργεῖο στό γύρισμα, τήν ὑπερβολική διείσδυση τῶν συνεντεύξεων καί τήν ἐπέκταση τῆς ἐπαγγελματικῆς πιά χρήσης τοῦ φίλμ τῶν 16 χιλιοστῶν. Ἀκόμα εἶχε ἐπίπτωση στό χρόνο γυρίσματος πού μειώθηκε σημαντικά ἤ ἀκόμα στό video πού τώρα ἀρχίζει νά χρησιμοποιεῖται στόν κινηματογράφο.

Τί διαβλέπεται γιά τό μέλλον τοῦ φεστιβάλ, πῶς διαγράφονται οἱ προοπτικές του.

Ἡ ὕπαρξη τοῦ φεστιβάλ στό μέλλον ἐξαρτᾶται ἀπό τήν οἰκονομική ἐπιδότηση πού κάθε χρόνο περιμένουμε νά ἀνανεωθεῖ ἀπό τήν κυβέρνηση καί ἀπό τήν περιοχή τῆς Λίλλης. Σκοπός μας εἶναι νά διευρύνουμε τό φεστιβάλ μέ ταινίες ἀπό χῶρες πού βρίσκονται στόν δρόμο τῆς κινηματογραφικῆς ἐξέλιξης ὅπως εἶναι μερικές χῶρες τῆς Ἀφρικῆς καί τῆς Ἀσίας. Ἐκεῖ ὅσοι κάνουν κινηματογράφο μετά ἀπό μιά ἤ δυό ταινίες ἐξαφανίζονται καί γι' αὐτό εἶναι δύσκολο νά ἔχουμε ἐπαφή μαζί τους. Κάτι ὅμως πού θεωροῦμε πολύ σημαντικό εἶναι νά ξανακερδίσουμε τό κοινό. Γι' αὐτό παίζουμε τίς ταινίες κατά τήν διάρκεια τοῦ Φεστιβάλ δύο φορές, μιά τό πρωΐ καί μιά τό ἀπόγευμα, γιά νά ἔχουν τήν δυνατότητα νά τίς δοῦν καί ὅσοι ἐργάζονται. Ἐπίσης ἐπαναλαμβάνουμε τό πρόγραμμα σέ ἔντεκα πόλεις γύρω ἀπό τήν Λίλλη, τόσο κατά τήν διάρκεια τοῦ Φεστιβάλ ὅσο καί δεκαπέντε μέρες μετά.

μουσικη

Συγκρότημα Παλιᾶς Μουσικῆς τῆς «Τέχνης»

Τοῦ Γιώργου Λεωτσάκου

ΗΜΟΥΝ ἀπό τούς πρώτους πού μ' ἐνθουσιασμό ἐνθάρρυναν τό Συγκρότημα Παλιᾶς Μουσικῆς τῆς μακεδονικῆς καλλιτεχνικῆς ἑταιρείας «Τέχνη» στά πρῶτα του κιόλας βήματα, ὅταν δέν ἦταν παρά ἕνα κουαρτέτο φλάουτων μέ τάπα κι ἕνα λαοῦτο. (Βλ. «Νέα», 6.11.1973). Ἀλλά κι ἀργότερα (ὁ. π. 18.4.1974), μέ ἀφορμή συναυλία του τῆς 9.4.1974 στήν Ἀθήνα, ἐπισήμανα τά προβλήματα πού ἀντιμετώπιζε ὁ νεαρός ἀκόμη σχηματισμός καί πού τότε συνέπραττε μέ τή χορωδία «Τάσος Παππᾶς».

Αὐτή τή στιγμή τό Συγκρότημα ἔχει πίσω του ἱστορία κάπου 6 χρόνων κι ἔχει αὐξηθεῖ καί πληθυνθεῖ: στό ἀρχικό κουαρτέτο φλάουτων μέ τάπα ἔχουν προστεθεῖ ἕνα κουαρτέτο ἀπό βιόλες καθώς καί ἄλλα ὄργανα: βιέλλα, κρομόρνες, ρεμπέκ, φίντελ, διάφορα μεμβρανόφωνα κ.τ.λ. ἐνῶ τή θέση, τότε, τῆς χορωδίας ἔχει πάρει ἕνα φωνητικό κουαρτέτο. Καί μόνο λοιπόν ὅλο αὐτό τό... ὁπλοστάσιο μεσαιωνικῶν ὀργάνων θά ἦταν ἀρκετό γιά νά μᾶς κάμει νά δοῦμε τή φετινή ἀθηναϊκή ἐμφάνιση τοῦ Συγκροτήματος σάν πρόσκληση σέ προβληματισμό: προβληματισμό πάνω στό νόημα καί στό ρόλο τοῦ καλῶς ἐννοούμενου ἐρασιτεχνισμοῦ στόν ἑλληνικό χῶρο τοῦ '79, ἔτσι ὅπως ἀναπόφευκτα διανύει τήν ἐποχή τῶν θαυμαστῶν συγκροτημάτων «ὑψηλῆς πιστότητας» καί τῶν τέλειων ἐγγραφῶν/ἐκτελέσεων σέ δίσκο (καί μάλιστα ἀπό τούς μεγαλύτερους εἰδικούς στήν ἑρμηνεία κάθε τεχνοτροπίας!) μουσικῆς 10 αἰώνων εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας – γιά νά μήν ποῦμε τίποτε γιά τούς ἐξωτικούς μουσικούς πολιτισμούς.

Ξέρω πολύ καλά, ἐκτιμῶ καί σέβομαι τό πόσο κοπιάζουν αὐτά τά παιδιά (ἄξια πάντα τῆς μεγαλύτερης ὑποστήριξης) γιά νἄβρουν χρόνο μελέτης καί δοκιμῶν. Ὅμως 6 χρόνια μετά τήν ἐπαφή μέ τόν πρῶτο αὐτό πυρήνα, διαπιστώνω ὅτι πέρα ἀπό τά δυσεπίλυτα, δίχως εἰδικό ἐκπαιδευτή, προβλήματα τεχνικῆς καί τονικῆς ἀκρίβειας (τόσο δυσεπίτευκτης!) τῶν πνευστῶν αὐτῶν, ἐπιζοῦν ἄλλα, πολύ πιό εὔκολα ἀντιμετωπίσιμα πού θά ἔπρεπε νά τά ἀπασχολήσουν σοβαρά: Λ. χ. ἐκεῖνο τῆς τονικῆς ἀκρίβειας καί, τουλάχιστον τῆς *ὁμοιόμορφης* ἔκφρασης καί ἠχητικῆς ἰσορροπίας (κάποτε κάθε φωνή ἔκανε μουσική μέ τό δικό της τρόπο – στό ἴδιο, ἐννοεῖται, πολυφωνικό κομμάτι) τῶν ἐπαρκέστατων φωνῶν (σοπράνο: ἡ μουσικότατη Καίτη Βάμβα, ἄλτο: Καίτη Καρατζᾶ, βαρύτονος: Στάθης Χατζηϊωαννίδης, βαθύφωνος: Γιῶργος Μούρκας). Ἐκεῖνο τῆς μουσικότερης ἐκφορᾶς τουλάχιστον μερικῶν ἁπλούστατων τεχνικά μελωδικῶν γραμμῶν λ.χ. ἀπό τίς 4 φαντασίες τοῦ Ἀδάμ Γκουμπελτσχάιμερ (1559-1625). Τουλάχιστον ἐκεῖνο μιᾶς κάποιας ρυθμικῆς ἀκρίβειας στά ἁπλούστερα τῶν δίσημων καί τρίσημων μέτρων, ὅπως λ.χ. στήν Παβάνα καί Γκαγιάρντα «Χίλια Δουκάτα» τοῦ Τίλμαν Σουζάτο (θαν. 1561) καί ἑνός ἠρεμότερου, δίχως βιασύνες «τέμπο» στό περίφημο «Mignonne, allons voir si la rose» τοῦ Κοστελαί (περ. 1531 - 1606). Προβλήματα πιά ἁπλοῦ, ἁπλούστατου «σολφέζ» καί ὄχι «ἐπαγγελματικοῦ» ἤ «ἐρασιτεχνικοῦ» παιξίματος καί τῶν ὁποίων, ἀναπόφευκτων ἐν ἔτει 1979 ἄν ὄχι μέ τό δίσκο, μέ τά κάμποσα ἀξιόλογα ξένα συγκροτήματα αὐτῆς τῆς μουσικῆς πού ἔχουν ἐμφανιστεῖ στήν Ἑλλάδα. Τά ἐπισημαίνουμε ἀπό *ἀγάπη* πρός τά παιδιά αὐτά (πιστεύουμε ὅτι ἡ ὑπερπροστασία εἶναι ἀπό τά χειρότερα κακά πού θά μποροῦσαν νά τούς γίνουν) ἀλλά καί γιατί στήν Ἑλλάδα οἱ ἔννοιες «ἐρασιτεχνικός» καί «ἐπαγγελματικός» εἶναι πολύ σχετικές – συχνότατα ὅ.τι καλοπληρώνεται γιά «ἐπαγγελματικότητα» ἔξω δέ θά τολμοῦσε ν' ἁπλώσει δίσκο ἐπαιτείας! Ἀκούσαμε τό συγκρότημα σέ ἔργα Ἀνωνύμων τοῦ 13ου αἰώνα, Γκυγιώμ ντέ Μασώ (1300 - 1377), Γκυγιώμ Ντυφαί (1400 - 1474), Γκουμπελτσχάιμερ, Σουζάτο, Οὐίλλιαμ Μπέρντ (1543 - 1623), Ἑρρίκου 8ου (1491 - 1548) καί Ἄντονυ Χόλμπορν. Καί ἐκτιμήσαμε ἰδιαίτερα τήν εὐαισθησία τῶν νέων αὐτῶν παιδιῶν νά μοιράζουν πολυγραφημένες τίς μεταφράσεις τῶν κειμένων ἀπό τά φωνητικά ἔργα πού ἑρμήνευαν. (Ἐθνική Πινακοθήκη, 12.4.1979, ἐκδηλώσεις Γ΄ Προγράμματος Ε.Ρ.Τ.).

Θεσσαλονίκη: Εἰκαστικά καί ἄλλα πολλά

τοῦ Δημήτρη Βασιλείου

Τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ ἔχει σκοπό

α) νά καταγράψει τήν εἰκαστική δραστηριότητα χωρίς κριτική διάθεση ὡς πρός τίς ἀπό λίγο ὡς πολύ δουλειές ποιότητας

β) Νά ἐπισημάνει ὁρισμένες προβληματικές καταστάσεις πού τόν τελευταῖο καιρό παρουσιάζονται ἰδιαίτερα ὀξυμένες.

Ὁ ὑποφαινόμενος, ξεκαθαρίζει, πώς εἶναι κατ' ἀρχήν ἀντίθετος μέ τήν ὑπόθεση τῶν «γκαλερί». Ὡστόσο, δέν βλέπει νά ὑπάρχει αὐτή τή στιγμή ὁτιδήποτε ἄλλο, ὥστε κάτω ἀπό τίς συνθῆκες πού ἐπικρατοῦν, νά τίς ἀντικαθιστᾶ, βελτιώνοντας συνάμα τήν κατάσταση. (Λύσεις τύπου γκαράζ κλπ. εἶχαν τίς γνωστές καταλήξεις).

Δύο αἴθουσες δέν λειτούργησαν καθόλου. «Κοχλίας» καί «Διογένης». Ἡ «ΑΡΣΑ» καί ἡ «Ἐνημέρωση» ἔκλεισαν πρόσφατα. Ὁ «Κοχλίας» μέ μακρόχρονη ἱστορία σέ ἐκθέσεις ποιότητας, θά ξαναρχίσει τίς παρουσιάσεις μέ τό τέλειωμα τῶν ἐπισκευῶν τοῦ κτιρίου ὅπου στεγάζεται. Γιά τίς ὑπόλοιπες περιπτώσεις, χωρίς νά ὑπάρχουν ἐξακριβωμένα στοιχεῖα, τό κλείσιμο φαίνεται νά συσχετίζεται καί μέ τή γενική κατάσταση τῶν τελευταίων μηνῶν, πού ἔφτασε νά ἐπηρεάσει καί τούς ἀγοραστές «μεσαίου δυναμικοῦ». Ἡ ὅλη ἱστορία πάντως θά ἀποτελέσει ἀντικείμενο μελλοντικῆς μελέτης.

Τό πρόγραμμα τελικά πού παρουσίασαν οἱ αἴθουσες εἶναι:

«Μικρή πινακοθήκη Διαγώνιος» Ὁμαδικές παρουσιάσεις 35 μόνιμων συνεργατῶν. 4 ὁμάδες μέ νέους Θεσσαλονικεῖς ζωγράφους πού ἐναλλάσσονται κυκλικά κάθε 15 μέρες (μόνιμο πρόγραμμα). Ἀτομικές – Μ. Μανουσάκης, – Α. Κελεσόπουλος, – Κ. Παλιάνη –. Ἡ «Διαγώνιος» λειτούργησε καί στήν περίοδο τῶν σεισμῶν.

«Ἐνημέρωση» Χρύσα Ταντανάση, ὁμαδική μέ Θεσσαλονικεῖς ζωγράφους, Α καί Β Ὁμαδική Νέων Μακεδόνων ζωγράφων.

«Z.M.» Φασιανός (ΖΧ) Vasarelly (Λ) Α. Βουρλούμης. Λειτουργεῖ ἀπό τό '68 μέ ἐπιλογή στό ὑλικό πού παρουσιάζει.

«Κύκλος» Ὁμαδική Σ. Σαββαΐδης, Κ. Γεωργίου, Ν. Δογούλης – Ὁμαδική – Δ. Σκρέτας.

«Κέντρο Τέχνης καί Λόγου Πανσέληνος» Α. Προδρομίδης – Σ. Ἀνδρουλιδάκη – Ρουμάνοι ζωγράφοι – Φ. Ζογλοπίτης – Β. Κυπραῖος – Γ. Χουλιάρας (ΖΓ) Α. Τσιριγκούλης (Κ) Δ. Ταλαγάνης – Φωτογραφίες Ἀρχαιοτήτων – Σ. Μπονάτσος – Μ. Σκουλούδη. Σχετικά κανούργια αἴθουσα μέ δουλειά ἐπιλεγμένη προσεκτικά καί μέ εἰδικές παρουσιάσεις ἔξω ἀπό τό ἐμπορικό κύκλωμα.

Ἡ **«Λέσχη Γραμμάτων καί Τεχνῶν»** Βόρειας Ἑλλάδας ὀργάνωσε δύο ὁμαδικές ζωγραφικῆς μέ Θεσσαλονικεῖς ζωγράφους καί μία ὁμαδική «Οἱ Λογοτέχνες ζωγραφίζουν».

ἡ **«ΤΕΧΝΗ»** παρουσίασε τόν Π. Πρέκα.

Στό φουαγιέ τοῦ **Κρατικοῦ Θεάτρου** παρουσιάστηκε ἡ δουλειά τοῦ Παραλῆ σέ ἀναδρομική.

Τό **«Γκαῖτε»** καί τό **«Λυσέ»** ἔδειξαν ἀρκετές δουλειές ζωγραφικῆς, φωτογραφίας καί γλυπτικῆς.

Τό πρόβλημα τῆς «Παλατιανῆς» ζωγραφικῆς

Χρόνια τώρα συνεχίζει τήν εἰκαστική του «δράση» τό Ξενοδοχεῖο «Ἠλέκτρα Παλλάς». Τό «Μακεδονία Παλλάς» ἐπιδίδεται ἐπίσης σέ ἀνάλογες «δραστηριότητες» ἀπό καιρό σέ καιρό.

Ἀτέλειωτα ἡλιοβασιλέματα. Ἑκατοντάδες χωριατόσπιτα (ὁλόκληρα χωριά). Ἐμπαθεῖς ναυμαχίες μέ ρομαντικά καί εὐαίσθητα ἱστιοφόρα καί αἱμοβόροι ἐχθροί ἐναντίον ἡρωικῶν κι ἀγαθῶν Ἑλλήνων, προσφέρουν τελεσίδικη λύση σέ ἐσωτερικές ἀγωνίες γιά θέματα ἐθνικῆς φύσεως. Ρακένδυτοι ψαράδες, φανερά εὐχαριστημένοι ἀπ' τή ζωή τους. Τέλος, ἑκατοντάδες λουλούδια, κῆπος ὁλάκερος, καί ἄλλα κηπευτικά προϊόντα ἀποτελοῦν τό περιεχόμενο τῶν «ἔργων» πού ἐκτίθενται. Ἄν ὅμως τό περιεχόμενο προσφέρεται γιά μαῦρο χιοῦμορ, ἡ αἰσθητική τους, οὔτε αὐτό μπορεῖ νά πετύχει. Δέν γελάει κανείς μπροστά σέ πτώματα.

Δύο παράμετροι καθορίζουν τό πρόβλημα τῆς «παλατιανῆς» ζωγραφικῆς:

● Αἰσθητικῆς παιδείας. Ἀπό τίς αἴθουσες τῶν Ξενοδοχείων περνοῦν πλῆθος ἄνθρωποι – πού δέν πηγαίνουν σέ καμμία ἄλλη αἴθουσα – καί τό ὑλικό πού περιγράφηκε ἀποτελεῖ, πηγή πληροφοριῶν γιά τήν ἐνημέρωσή τους στά εἰκαστικά.

● Διακίνηση καί διευθέτηση χρήματος. Οἱ τιμές τῶν «ἔργων» εἶναι συνήθως: 15.000 (σπάνια), 100.000 (πολύ συχνά) 400.000 (συχνά). Καταγράφηκε μάλιστα καί ἡ περίφημη τιμή 1.200.000 δρχ. Μ' αὐτές τίς τιμές οἱ «πίνακες» πού ἡ ἀξία τους ἀνταποκρίνεται στήν ἐξίσωση, ἀξία ἴσον τιμή κορνίζας (συνήθως πανάκριβη) σύν ἀξία ὑλικῶν, σύν μεροκάμματο γιά τήν κατασκευή πουλιοῦνται. Ἀρκετές φορές πουλιοῦνται ὅλοι. Τήν ἴδια ἐποχή, δουλειές μέ ποιότητα, συχνά, δέν βγάζουν οὔτε τά ἔξοδα γιά τό νοίκι τῆς αἴθουσας.

Οἱ ἀγοραστές φαίνεται πώς

1) «ἀγαποῦν» αὐτή τήν ζωγραφική (καί πάλι τά περί αἰσθητικῆς παιδείας)

2) Νομίζουν πώς «τοποθετοῦν» μέ τίς ἀγορές τους

3) Ἀγνοοῦν, ὅτι μέ τά μισά ἤ λιγότερα χρήματα μποροῦν νά κάνουν τοποθέτηση σέ δουλειές μέ ποιότητα

4) Ἀγνοοῦν, ὅτι μέ τό δέκατο ἤ εἰκοστό τῶν χρημάτων τους μποροῦν νά ἔχουν τούς ἴδιους πίνακες (στήν περίπτωση πού θρέφουν παθολογική ἀγάπη γι' αὐτούς) ἀπό κορνιζάδικα.

Ἀσφαλῶς, ἡ ἀνάλυση τοῦ προβλήματος ὁδηγεῖ σέ πολύ γενικά θέματα (Κρατική πολιτική στή Τέχνη, αἰσθητική ἀντίληψη καί κοινωνική δομή) κλπ. καί ὁρισμένα ἔχουν θιγεῖ στό παρελθόν.

Τῆς ὥρας ὅμως, εἶναι, τό, τί κάνουμε. (Οἱ ζωγράφοι ἐκθέσεις στά διάφορα Παλλάς; προσπάθεια, αὐτοί πού ἔχουν τίς αἴθουσες νά φέρουν καί νά πείσουν αὐτούς τούς ἀγοραστές; Οἱ ζωγράφοι ἐπιτέλους συνδικαλίζονται; ἤ τί ἄλλο;).

Δύο ἐκθέσεις «Νέοι Μακεδόνες Ζωγράφοι 79»

Ἡ «Ἐνημέρωση» ἔκανε μιά προσπάθεια νά παρουσιάσει δουλειά ἀπό νέους μακεδόνες ζωγράφους. Συμμετεῖχαν 56 «νέοι ζωγράφοι» μέ 100 πίνακες. Μέ προϋπόθεση ὅλα τά ἐλαφρυντικά πού σέ ἀνάλογη περίπτωση χορηγοῦνται, δέν παρατηρήσαμε τίποτα τό ἰδιαίτερο. Ἐξαίρεση δύο νέοι ἄνθρωποι, ἡ Νίκη Παπαδάτου καί ὁ Στράτος Ἀγγελίδης.

Ὡστόσο, οἱ ἐκθέσεις, ἔδωσαν ἀφορμή γιά μιά μικρή στατιστική.

● Ἡ ἡλικία αὐτῶν πού συμμετεῖχαν κυμάνθηκε μεταξύ 16-70 ἐτῶν. Ἀπό τήν ἀνάλυση τῶν ἡλικιῶν βγαίνει μέσος ὅρος ὁ ἀριθμός 42. Κολακευτικό γιά τήν ὥριμη ἡλικία ἀλλά καθόλου παρήγορο σῆμα γιά τούς νέους πού καθώς φαίνεται πρέπει νά διαθέτουν ἀρκετό κουράγιο νά περιμένουν τή δημιουργία προϋποθέσεων – γιά τήν ἔλευση τοῦ χρόνου – ὥστε νά ζωγραφίσουν.

● Ἀπό τούς 56 οἱ 54 Θεσσαλονικεῖς, 1 Ἀθηναῖος. Δέν ἀμφισβητῶ τίς καλές προθέσεις τῆς αἴθουσας γιά τήν ἔκθεση «Μακεδόνων ζωγράφων», ἀλλά τελικά ἡ Θεσσαλονίκη δέν εἶναι ὁλόκληρη ἡ Μακεδονία. Τό οὐσιαστικό ἐρώτημα εἶναι «τί γίνεται μέ τήν ὑπόλοιπη Μακεδονία;».

● Οἱ 22 στούς 44 (50%) εἶχαν τιμές πού κυμάνθηκαν ἀνάμεσα στίς 10.000 καί 80.000 δρχ. (οἱ 12 δέν πωλοῦσαν τούς πίνακες) Ὅλοι αὐτοί, θά πρέπει νά ξανασκεφτοῦν τό πρᾶγμα. Ὅτι ὁποιαδήποτε θέση κι' ἄν ἔχουν γιά τό ἴδιο ἔργο τέχνης καί τή λειτουργικότητά του, οἱ τιμές ποτέ πρότειναν ἀποτελοῦν τό λιγότερο, ἔλλειψη ἐπαφῆς μέ τήν πραγματικότητα. Ἄν πάλι συμβαίνει νά τό βλέπουν μόνο ὡς ἐμπόρευμα, καλό εἶναι νά ἐκτιμήσουν τήν ἀνταλλακτική ἀξία τῆς ὑπογραφῆς τους.

Μπάνγκ, Μπάνγκ,.. BANK

Ἀμερικάνικες Τράπεζες, στήν αἴθουσα τῶν συναλλαγῶν, παρουσιάζουν συχνά ἐκθέσεις. Ἕνα ἐπιπόλαιο κοίταγμα στήν ὑπόθεση θά κατέληγε νά ἐπιδόσει τίτλους «ἐκπολιστῆ» τοῦ τόπου σ αὐτούς τούς φορεῖς κι' ἀκόμη νά τούς χαρακτηρίσει «ἀρωγούς» τῶν καλλιτεχνῶν. Ὑποψιάζομαι πώς κι' αὐτό μπορεῖ νά συμβεῖ στό μέλλον.

Ἡ ὑπόθεση ὡστόσο δέν εἶναι τόσο ἁπλή, γιατί ἡ ἔκθεση ἔργων τέχνης σ' αὐτούς τούς χώρους διαθέτει μιά ἔντονη ἰδεολογική φόρτιση. Ἐξηγήσεις δέν χρειάζονται. Στή συνείδηση ὅλων, ἔχει πιά συμβολοποιηθεῖ ἡ ἔννοια μιᾶς ἀμερικάνικης τράπεζας καί δικαιολογίες ἐξομολογητικές τοῦ τύπου «νά βγάλουμε κάνα φράγκο» εἶναι ἀνεπαρκεῖς.

Γιά τούς προοδευτικούς καλλιτέχνες, θέλω νά ὑπενθυμίσω τίς γνωστές ἱστορίες MADE IN USA: Παροχή βοήθειας καί προστασίας τῶν καλλιτεχνῶν, μιά ἀγορές πινάκων γιά ἰδιωτικά μουσεῖα κλπ. (πρωταγωνιστές Ροκφέλερ, Gunkenheim κ.ἄ.) πού λειτούργησαν θαυμάσια, εὐνουχίζοντας καλλιτεχνικά δεκάδες ζωγράφους, γλύπτες, μέσα ἀπό διαδικασίες ἀλλοτρίωσης Ἀσφαλῶς, ἀκόμα καί μέ ἁπλουστεύσεις, τά 2 μοντέλα (ἀμερικάνικο-ἑλληνικό) δέν ταυτίζονται ἀλλά «οἱ τρυφεροί ἐναγκαλισμοί» τῶν τραπεζῶν ἀναδίνουν μυρουδιές πού μᾶς φέρνουν συνειρμικά στό νοῦ, «ἱστορίες ἀπό τή Δύση». ■

Βιβλιο-κριτικη

Ἡ Εἰρήνη Ψαρέλλη παρουσιάζει τίς καινούργιες ἐκδόσεις παιδικῶν βιβλίων γιά τούς Ἕλληνες ζωγράφους

Ἡ ἐκλαΐκευση τῆς ζωγραφικῆς συνιστᾶ πάντα, λίγο – πολύ τόλμημα.

Τό ἔργο τῆς ζωγραφικῆς εἶναι ἐπινοημένο ἀκριβῶς σάν μέσο ἐπικοινωνίας, ἄρα ἐκλαϊκευμένο ἀπό τό δημιουργό του. Αὐτό καί μόνο μπορεῖ νά μεταδόσει ἐκεῖνο πού θέλησε ἤ πέτυχε νά ἐξωτερικεύσει ὁ ζωγράφος.

Ἀπό τή συνάντησή μου μέ τό **Γ. Πετρῆ** καί τήν **Μ. Κυνηγοῦ,** διάλεξα αὐτές τίς φράσεις γιά νά μπορέσω πιό εὔκολα νά δώσω τή σημασία τῶν 5 νέων ἐκδόσεων γιά παιδιά (ἀπό τόν ἐκδοτικό οἶκο «ΕΞΑΝΤΑΣ»), πρίν μπῶ στήν καθ' ἑαυτό παρουσίασή τους.

Τό θέμα μας δέν εἶναι ν' ἀναλύσουμε θεωρητικά τή δυνατότητα πού προσφέρει ἡ ζωγραφική ἤ νά δοῦμε πόσο ἀποτελεσματική εἶναι ἡ λειτουργία της. Θέμα μας εἶναι νά δοῦμε πῶς ἡ ζωγραφική μπορεῖ νά ἔρθει κοντά στά παιδιά καί νά τά μυήσει σέ μιάν ἄλλη γλώσσα ἐπικοινωνίας.

«Ἡ ἰδέα δόθηκε ἀπό τή σειρά πού παρουσίαζε τούς ξένους ζωγράφους» λέει ἡ Μαρία Κυνηγοῦ *«σκοπός της ἦταν νά δώσουμε στά παιδιά, τόν κόσμο τῆς πληροφοριοδότησης πού κρατοῦν μέσα τους οἱ εἰκόνες, ἔτσι πού νά προβάλλονται στό νεαρό θεατή – ἀναγνώστη, σάν μύθος. Ἔτσι, πάνω στίς πληροφορίες πού δίνει ὁ κάθε ζωγραφικός πίνακας, φτιάχτηκε ἕνα παραμύθι, μιά ἱστορία πού ἀπ' τή μιά ἐξηγεῖ τό ἔργο, τό ζωγράφο, τό κλίμα παραγωγῆς τοῦ ἔργου, κι' ἀπ' τήν ἄλλη ἐκπαιδεύει τό μάτι νά βλέπει»!*

Τό κείμενο, λέει ὁ Γ. Πετρῆς *«εἶναι ἕνας μύθος πού δίνεται μέ τήν ἐλπίδα πώς μπορεῖ ν' ἀποτελέσει ἕνα «δόλωμα», μιά ἐνθάρυνση γιά τό παιδί, ὥστε νά προσεγγίσει τίς εἰκόνες ἀνεξάρτητα ἀπό τήν εἰδικότητα τῶν σχέσεων πού κρατᾶ μαζί τους. Τό πλεονέκτημα στό ἐγχείρημα εἶναι πώς ὁ ἀναγνώστης εἶναι παιδί πού μαθαίνει εὐκολώτερα βλέποντας πώς τό ἴδιο μπορεῖ νά ἐκφράζεται εἰκονιστικά, προτοῦ κατακτήσει τίς δυνατότητες τῆς γλώσσας, πώς τό παιδί δρᾶ μέ τή ζωγραφική. Τό κείμενο εἶναι ἁπλό, ἐκλαϊκευμένο, ἀλλά αὐτό δέν σημαίνει ἁπλούστευση· γιά τό συγγραφέα σημαίνει κάτι πολύπλοκο, γιατί*

Ἀπό τό βιβλίο γιά τό Θεόφιλο «Μαλαματένιος ἀργαλειός κι' ἐλεφαντένιο χτένι».

δέν μπορεῖ νά χρησιμοποιήσει τήν κοινή ὁρολογία».

«Μέ τό μύθο, λέει ἡ Μ. Κυνηγοῦ, *«προσπαθήσαμε νά στοχεύσουμε στό αὔριο τῆς σκέψης τοῦ παιδιοῦ κι' ὄχι στό χθές τοῦ πίνακα».*

Θά μποροῦσε κανείς νά σκεφτεῖ πώς πρόκειται γιά εἰκονογραφημένα κείμενα, πώς οἱ εἰκόνες δέν παίζουν παρά διακοσμητικό ρόλο. Ἀντίθετα ὅμως: ὁ λόγος εἶναι τό δόλωμα καί τά δυό μαζί, (λόγος καί εἰκόνα) εἶναι δεμένα ἔτσι ἀποτελεσματικά σέ μιά οὐσιαστική γνωριμία τοῦ παιδιοῦ μέ κάτι πού δέν μπορεῖ νά πλησιάσει πραγματικά ἁπλᾶ καί μόνο ἀπό τίς ἐπισκέψεις τῶν ἐκθέσεων ἤ τῶν μουσείων.

Οἱ ζωγράφοι πού παρουσιάζονται σ' αὐτές τίς 5 ἐκδόσεις τοῦ «ΕΞΑΝΤΑ» εἶναι: Θεόφιλος, Γουναρόπουλος, Μπουζιάνης, Γύζης καί Ἰακωβίδης.

Γιά τό Θεόφιλο καί τό Γουναρόπουλο, τό κείμενο ἔφτιαξε ἡ Μαρία Κυνηγοῦ, γιά τό Μπουζιάνη ὁ Νάσος Θεοφίλου – πού ὀνομάζει ἄλλωστε τό βιβλίο «Ἡ 5η ἐποχή», γιά τό Γύζη καί τόν Ἰακωβίδη ἡ Λία Χατζοπούλου – Καραβία (ὀνομάζει τό κείμενο γιά τό Γύζη «Ὁ καλογιός»).

Τήν ἐπιμέλεια στήν ἐπιλογή τῶν ζωγραφικῶν πινάκων γιά τίς ἐκδόσεις ἔκανε ὁ Γ. Πετρῆς καί τήν καλλιτεχνική ἐπιμέλεια τῆς ἔκδοσης ἡ Τατιάνα Βολανάκη.

Ἡ Ἐθνική πινακοθήκη βοήθησε στήν εὕρεση τοῦ ὑλικοῦ κι' ἀκόμα, εἰδικά γιά τό Θεόφιλο, ἡ κ. Πόπη Ζώρα, διευθύντρια τοῦ Μουσείου Λαϊκῆς Τέχνης.

Σέ λίγο καιρό, τά 5 βιβλία θά παραδοθοῦν στό ἀναγνωστικό κοινό. Ἡ τιμή τους εἶναι προσιτή γιά τόν καθένα – 200 δρχ. –. Μέ τό ὑλικό τους, θά προσπαθήσουν νά φέρουν τό παιδί κοντά στό μεγαλεῖο τῆς ζωγραφικῆς. Θεωρητικά τό πετυχαίνουν. Πρακτικά, εἶναι πιθανό, ν' ἀντιμετωπίσουν τό πρόβλημα πού ὅλες οἱ καλές ἐκδόσεις ἀντιμετωπίζουν. Θά 'ναι κρίμα. Ἀκόμα κι' ἄν τό ἀντιμετωπίσουμε σάν πειραματισμό, ἀξίζει τόν κόπο νά ἐνισχυθεῖ ἀπό τή γνωριμία μας.

Βιβλιο-παρουσιαση

ΑΛΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ – ΝΕΣΤΟΡΟΣ:
Λαογραφικά Μελετήματα, Β΄ἔκδοση Ἐκδ: «Νέα Σύνορα» – Ἀθήνα 1979.

Συλλογές Λαογραφικοῦ ὑλικοῦ καί μελέτες γιά εἰδικά θέματα ὑπάρχουν πολλές στήν Ἑλληνική βιβλιογραφία. Ἐκεῖνο πού δέν ὑπάρχει εἶναι μιά συνολική θεώρηση τοῦ ἀντικειμένου τῆς Λαογραφίας μας καί τοῦ Λαϊκοῦ Πολιτισμοῦ. Στό βιβλίο αὐτό ἐπιχειρεῖται ἀκριβῶς ἡ κάλυψη αὐτοῦ τοῦ κενοῦ. Παρουσιάζεται μιά «συνολική θεώρηση» τοῦ ἀντικειμένου τῆς Λαογραφίας μας καί τοῦ Λαϊκοῦ Πολιτισμοῦ.

Ἡ ἄποψη γιά τό «Λαϊκό Πολιτισμό» ὅπως ἐκφράζεται στά Λαογραφικά μελετήματα εἶναι ὅτι Πολιτισμός σημαίνει πρώτα ἀπ' ὅλα ἕνας «τόπος». Στόν τόπο αὐτό ἀναπτύσσεται ἕνας «τρόπος ζωῆς» πού προσδιορίζεται ἀπό πολλούς παράγοντες.

Οἱ μελέτες τοῦ τόμου ταξινομήθηκαν σέ πέντε κατηγορίες:

Ὁ τόπος. Ἡ θεώρηση τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας. Λαογραφικά Θέματα. Βιβλιοκρισίες καί Ἑλληνικός Λαός.

ΓΙΩΡΓΟΥ Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ:
Τεκμηρίωση 7 – Δημοσιεύματα τῆς «Αὐγῆς» (1953-1967). Τεῦχος τρίτο. Ἑλληνική Λογοτεχνία – Ἀθήνα 1978.

Μέ τό νέο λιθόγραφό του ὁ Γ.Α.Π. προχωρεῖ στήν ἀναλυτική βιβλιογραφική καταγραφή πού ἀθόρυβα ὁλοκληρώνει σιγά-σιγά. Ἡ ἄχαρη αὐτή δουλειά πού δίνει ὄχι μόνον τόν καθρέπτη τοῦ τύπου (ἐδῶ τῆς «Αὐγῆς») ἀλλά καί ἀποτελεῖ χρήσιμο ὁδηγό εἶναι μιά προϋπόθεση καί ἕνα ἐργαλεῖο γιά συνθετότερες ἐργασίες.

ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΑΠΑΝΙΔΑ:
Κύριε Δάσκαλε – Ποιήματα – Σχέδια: Λύδιας Σαρρῆ. – Ἀθήνα 1978.

Ποιητική μεταγραφή τῆς ἐπαγγελματικῆς πείρας καί ζωῆς ἑνός δασκάλου. Δεῖγμα γραφῆς:

Παδί εἶν' αὐτό / πού τό μαθαίνουμε / ν' ἀσπάζεται: / Ν' ἀσπάζεται τίς εἰκόνες, / ν' ἀσπάζεται τίς εἰκόνες, / ν' ἀσπάζεται τά χέρια, / ν' ἀσπάζεται τίς ἰδέες...

ΧΑΡ. ΜΠΑΡΑΚΛΗ:
Γνωμικά τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἀθήνα 1979

Μέ πολλή φροντίδα καί φιλολογική εὐσυνειδησία ὁ συλλέκτης ἐπιμελήθηκε τήν ἔκδοση γνωμικῶν ἀπό ἀρχαίους ἕλληνες συγγραφεῖς καί τά ταξινόμησε σέ ἑνότητες. Στό τρίτο μέρος κατάταξε νεοελληνικές παροιμίες σημειώνοντας τό ἀντίστοιχο ἀρχαιοελληνικό γνωμικό.

ΘΑΝ. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ:
Τό 30ο Σύνταγμα τοῦ ΕΛΑΣ. Ἔκδ. «ΚΕΔΡΟΣ» Ἀθήνα 1979

Τό βιβλίο τοῦ Θ.Μ. βγαίνει σέ δεύτερη ἔκδοση καί, χωρίς ἀμφιβολία, εἶναι ἀπό τά καλλίτερα «ἀπομνημονεύματα» ἀγωνιστῶν. Μέ συγκινητικό ἐνθουσιασμό ὁ δάσκαλος-συγγραφέας ἀνασυσταίνει τά διαδραματισθέντα στήν Ἀν. Μακεδονία· ἡ ἀφήγησή του δίνει ὄχι μόνο τά στρατιωτικά γεγονότα ἀλλά καί τό «κλῖμα» τῆς ἐποχῆς καί τά αἰσθήματα καί τή συμπεριφορά τῶν ἁπλῶν ἀγωνιστῶν μέ ἄμεσο καί πειστικό τόνο.

ΚΟΜΜΑ ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟ (PDUP) — ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ (AVAGUARDIA OPERAIA):

«Γιά τό κράτος, τό σχολεῖο, τό γυναικεῖο κίνημα, τό κόμμα».
Μετάφ. – Ἐπιμέλεια: Dario Fornari. Ἐκδ. «Στοχαστής», Ἀθήνα 1979.

Μέ μιά κατατοπιστική εἰσαγωγή γιά τή θεωρητική καί τήν πολιτική πρακτική τῆς ἐπαναστατικῆς ἀριστερᾶς καί μιά σκιαγράφηση τῶν συνθηκῶν ἐμφάνισής της στήν πολιτική σκηνή καί τούς κοινωνικούς ἀγῶνες τῆς Ἰταλίας κυκλοφόρησε πρόσφατα ἡ παραπάνω ἐργασία· συγκεντρώνει μιά σειρά ἀπό κείμενα ἀντιπροσωπευτικά τῆς προβληματικῆς πού ἔχουν ἐπεξεργαστεῖ γιά τούς διάφορους τομεῖς τῆς πρακτικῆς τους, οἱ φορεῖς τῆς ἰταλικῆς «ἄκρας ἀριστερᾶς» πού συνέταξαν καί τά κείμενα. Ὅλα τά κείμενα – ξεχωρίζοντας τά κείμενα γιά τό κράτος καί τό κόμμα – χωρίς νά ὑποβιβάζονται αὐτά πού ἀφοροῦν κάποιες ριζοσπαστικές ἀπόψεις γιά τό γυναικεῖο κίνημα – ἀποτελοῦν συμβολή στήν προσπάθεια «ξεπεράσματος τοῦ κενοῦ» πού ὑπάρχει σήμερα στήν πολιτική στρατηγική τῆς ἀριστερᾶς, ὄχι μόνο στήν Ἰταλία.

ΕΜΜ. ΚΟΘΡΗ:
Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ὡς δημιουργός τοῦ νεοελληνικοῦ κράτους. Ἀθήνα 1978.

Ἀνάτυπο κειμένου πού πρωτοδημοσιεύτηκε στήν «Εὐθύνη» ἐκδομένο μέ τή φροντίδα τῆς «Λέσχης τῶν Φιλελευθέρων».

MARTIN GOLDSTEIN — WILL MC BRIDE
Ἐπίτομο εἰκονογραφημένο σεξουαλικό λεξικό. Μετ: Ἀγγέλα Σουνιώτη. Ἐπιμέλεια: Κ. Χατζῆ καί Λ. Φιλιππάτου. Ἐκδόσεις: Ἀντ. Λιβάνης – «Νέα Σύνορα».
Τό βιβλίο εἶναι συνεργασία τοῦ καθηγητῆ τῆς Ψυχολογίας καί Κοινωνιολογίας M. Goldstein καί τοῦ φωτογράφου Will Mc Bride. Ἡ προσαρμογή του στά «καθ' ἡμᾶς» ἔγινε ἀπό τό γιατρό Κ. Χατζῆ καί τόν νομικό Λ. Φιλιππᾶτο. Τό βιβλίο σκοπό ἔχει νά πληροφορήσει γιά τίς σεξουαλικές σχέσεις καί γενικά ὅ,τι ἀφορᾶ τή σεξουαλική ζωή.

ΖΙΖΕΛ ΜΠΙΕΝ:
Μαρία Παλιοκόριτσο – Ἐκδ. «Στοχασμός» – Ἀθήνα 1979.

Εἶναι ἕνα τρυφερό βιβλίο, πού ἱστορεῖ τίς δυσκολίες μιᾶς μικρῆς κοπέλας στίς σχέσεις της μέ τή μητέρα της, πού ἀντί νά κατανοεῖ τήν κόρη της, τήν καταπιέζει ἀφάνταστα, ἐκτονώνοντας ἔτσι τά δικά της ἀπωθημένα, σάν ὅλους τούς γονιούς πού παραγνωρίζουν τήν προσωπικότητα τῶν παιδιῶν τους.

ΚΩΣΤΑ ΔΙΓΚΑΒΕ:
Τό Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος
Ἔκδοση: «Μπαρμπουνάκη» – Θεσ/νίκη 1978.

Ὁ συγγραφέας ἔχει μέχρι σήμερα δώσει μερικές πολύ χρήσιμες καταγραφές-ντοκουμέντα γιά τό πολιτικό μας παρόν. Μέ τό νέο του βιβλίο ἐπιδίωξε νά δώσει σέ κάθε ἐνδιαφερόμενο ἐπιστήμονα πολίτη, ἕνα εὔχρηστο-πλῆρες βοήθημα ἀναφερόμενο στό περιεχόμενο τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος (1975).

Γιά σωστότερη-πληρέστερη ἐνημέρωση περιλήφθηκαν στό βιβλίο ἐκτός ἀπό τό κείμενο τοῦ Συντάγματος καί μιά σειρά ἀπό Συντακτικές Πράξεις, τό ψήφισμα Γ΄ (74-75), ἡ Εἰσηγητική Ἔκθεση τοῦ ὑπουργοῦ δικαιοσύνης πάνω στό Σχέδιο Συντάγματος, ἡ Εἰσηγητική Ἔκθεση τῆς ἐπί τοῦ Συντάγματος Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, τό ψήφισμα ΙΒ΄ ('75) «Περί ψηφίσεως καί θέσεως εἰς ἰσχύν τοῦ νέου Συντάγματος τῆς χώρας» κ.ἄ. ὑλικό.

Γ.Κ. ΒΛΑΧΟΥ:
Εἰσαγωγή στίς πολιτικές θεωρίες τῶν Νεοτέρων Χρόνων. Τόμος Α΄. Ἐκδόσεις «ΠΑΠΑΖΗΣΗ». Ἀθήνα 1979.

Τό βιβλίο ἀποτελεῖ μιά οὐσιαστικά νέα παρουσίαση τοῦ θέματος καί περιλαβαίνει ἄφθονες παραπομπές στή διεθνῆ βιβλιογραφία. Σέ συνοπτικό ὕφος ἀλλά μέ εὐρύτητα ἐρευνῶνται οἱ ἄμεσες ἤ ἔμμεσες πηγές τοῦ νεοτέρου εὐρωπαϊκοῦ στοχασμοῦ, ἀπό τήν ἱστορική κληρονομία τοῦ Ἀρχαίου κόσμου ὡς τίς ὕστερες στιγμές τοῦ Βυζαντίου, τῆς ἀραβικῆς ἀκμῆς καί τοῦ δυτικοῦ μεσαίωνα.

ANDRÉ MIRAMBEL:
Ἡ Νέα Ἑλληνική γλώσσα – περιγραφή καί ἀνάλυση. Μετ.: Σταμ. Κ. Καρατζᾶ. Ἔκδοση «Ἱδρύματος Μ. Τριανταφυλλίδη» τοῦ Ἱνστ. Νεοελλ. Σπουδῶν τοῦ Α.Π.Θ. – Θεσ/κη 1978.

Τό ἔργο αὐτό τοῦ Γάλλου νεοελληνιστῆ πού τυπώθηκε γαλλικά τό 1959, δίνεται τώρα σέ μετάφραση τοῦ καθηγητῆ Σταμ. Κ. Καρατζᾶ καί προσφέρει στόν ἀναγνώστη μιά περιγραφή καί εὐρύτατη ἀνάλυση ὅλων τῶν φαινομένων τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας ἀπό μιά νέα σκοπιά. Στά πέντε μεγάλα μέρη (Οἱ φθόγγοι, Οἱ λέξεις, Οἱ ὁμάδες λέξεων, Ἡ φράση, Τό λεξιλόγιο) ὁ συγγραφέας μελετᾶ ὅλα τά φαινόμενα τῆς νεοελληνικῆς σέ συσχετισμό μεταξύ τους ἀλλά καί σέ σύγκριση μέ τά φαινόμενα ἄλλων γλωσσῶν (ἰδίως τῆς γαλλικῆς), γιά νά φανοῦν ἔτσι χαρακτηριστικότερα οἱ ποικίλες ἰδιαιτερότητες τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου. Μέ τόν τρόπο αὐτόν δίνεται, ὅπως τό σημειώνει ὁ συγγραφέας, ἡ «ψυχολογία» ἄν ὄχι ἡ «κοινωνιολογία» τῆς γλώσσας, ὅπως αὐτή μιλιέται στή σύγχρονη ἐποχή.Γιά πρώτη φορά ἀναφέρονται π.χ. στατιστικά στοιχεῖα γιά τή συχνότητα τῶν φωνημάτων τῆς νεοελληνικῆς, τῶν φωνηεντικῶν ἤ συμφωνικῶν συμπλεγμάτων, γιά τή θέση τους μέσα στή λέξη κτλ. Ἡ μορφή τῶν λέξεων εἶναι ἕνα ἄλλο θέμα πού ἀπασχολεῖ τό συγγραφέα. Ἡ διάταξη τῶν λέξεων στό λόγο καί ἡ κατάστρωση τῶν προτάσεων δέν εἶναι πάντοτε τόσο «ἐλεύθερη» ὅσο νομίζεται, ὑπάρχουν εἰδικοί νόμοι ἤ κανόνες πού διέπουν τήν κάθε περίπτωση. Τέλος, ἡ μορφή καί τό πλῆθος τοῦ λεξιλογίου, παλιές καί νέες λέξεις, ἐκφραστικές δυνατότητες ἤ ἀδυναμίες, ὅλα ἐξετάζονται λεπτομερειακά. Τό βιβλίο δίνει τό πανόραμα τῆς λειτουργίας τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας στή σύγχρονη φάση της.

ΕΛΕΝΗΣ ΦΕΣΣΑ – ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ:
Πολιτιστική ἀνάπτυξη: Νέα πολιτική εὐθύνη στόν ἑλληνικό χῶρο, Ἐκδ. «ΟΛΚΟΣ», Ἀθήνα 1978.

Ἡ μελέτη διαρθρώνεται σέ δύο μέρη. Στό πρῶτο μέρος ἐπιχειρεῖται ἡ ἀποσαφήνιση τοῦ περιεχομένου, τοῦ πλαισίου καί τῶν σκοπῶν τῆς πολιτικῆς ἀνάπτυξης.
Στό δεύτερο μέρος ἐπιχειρεῖται μιά πρώτη προσέγγιση ὁρισμένων θεμελιακῶν προβλημάτων τῆς πολιτιστικῆς δράσης στόν τόπο μας. Ἐντοπίζονται τά θεσμικά, ὀργανωτικά καί πολιτικά ἐμπόδια τῆς πολιτιστικῆς μας πολιτικῆς καί παρουσιάζεται τό περιφερειακό πολιτιστικό πρόβλημα τοῦ ἑλληνικοῦ χώρου. Μετά τή συνοπτική αὐτή ἀναγνώριση τῆς σημερινῆς κατάστασης καί μέ βάση τά δεδομένα τῆς ἀνάλυσης τοῦ πρώτου μέρους διατυπώνονται ὁρισμένες σκέψεις γιά μιά νέα καί πιό γόνιμη γιά τόν τόπο μας πολιτιστική πολιτική.

Χ.Π. ΦΡΑΓΚΟΥ:
Ἑλληνικά καί Εὐρωπαϊκά Πανεπιστήμια. Ἐκδόσεις «ΠΑΠΑΖΗΣΗ». Ἀθήνα 1979.

Στό βιβλίο ἀναλύονται: ἡ παρέμβαση τοῦ κυβερνητικοῦ καί ὑπηρεσιακοῦ ἐλέγχου στήν ἐπικοινωνία τῶν ἑλληνικῶν μέ τά ξένα πανεπιστήμια, οἱ ἐξαρτήσεις τῆς ἀνωτάτης παιδείας μας ἀπό τά ξένα κράτη, ἡ ἀδυναμία ἀναπαραγωγῆς ἀνώτερου καί ἀνώτατου διδακτικοῦ προσωπικοῦ στά πανεπιστήμιά μας, ὁ κυβερνητικός ἔλεγχος στίς μορφές ἐρευνῶν, ἡ ἀδυναμία γνήσιας συμμετοχῆς τῶν φοιτητῶν καί τοῦ Ε.Δ.Π. Τά προβλήματα αὐτά διερευνῶνται ὄχι σάν ἐπικαιρικά προβλήματα ἀλλά σάν θέματα μέ κοινωνικές καί ἐπιστημονικές διαστάσεις.

Ε.Ν. ΜΟΣΧΟΥ:
5'Αποτιμήσεις – Δοκίμια καί Μελετήματα – Ἐκδ. «Ἴκαρος» 1978.

Μέ σαφήνεια, ἁπλό καί γερό ὕφος ὁ κ. Μόσχος ἔχει δώσει στόν τόμο τῶν δοκιμίων του – ξαναπλασμένα παληά δημοσιεύματα σέ ἐφημερίδες καί περιοδικά – μιά σειρά ἀπό βαθιές προσεγγίσεις τοῦ λογοτεχνικοῦ ἔργου δικῶν μας καί ξένων συγγραφέων. Τό ἐνδιαφέρον τοῦ ἔργου εἶναι πώς πέρα ἀπό τό διεισδυτικό βλέμμα τοῦ δοκιμιογράφου ὁ συγγραφέας διαθέτει καί οὐσιαστική φιλολογική κατάρτιση ἔτσι πού οἱ προσεγγίσεις του νά συμβάλλουν στήν κατανόηση τῶν λογοτεχνικῶν κειμένων.

ΖΕΑΝ HYPPOLITE:
Χέγκελ καί Μάρξ – Μετ.: Γερ. Λικιαρδόπουλου.
Ἐκδ. «Ἔρασμος».

Περιλαμβάνονται τρεῖς αὐτοτελεῖς μελέτες ἀπό τό εὐρύτερο ἔργο τοῦ J. H. πάνω στόν Μάρξ καί τόν Χέγκελ. Οἱ μελέτες πού περιλαμβάνονται ἐδῶ εἶναι: α) Γιά τή δομή τοῦ «Κεφάλαιου» καί γιά μερικές φιλοσοφικές προϋποθέσεις τοῦ ἔργου τοῦ Μάρξ. β) Ἡ ἔννοια τῆς ὕπαρξης στή Φαινομενολογία τοῦ Χέγκελ καί γ) Δοκίμιο πάνω στή λογική τοῦ Χέγκελ.

ΓΙΩΡΓΟΥ Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ:
«Ἐλεύθερον Βῆμα» – Δημοσιεύματα 1922-1944 – Βιβλιογραφική καταγραφή. Ἐκδ. «Ἑρμῆς» – Ἀθήνα 1978.

Ἡ βιβλιογραφική καταγραφή τῶν δημοσιευμάτων τῆς ἐφημερίδας «Ἐλεύθερον Βῆμα» γιά ὅλο τό χρονικό φάσμα κυκλοφορίας της (6.2.1922-27.9.1944) συγκεντρώνει 13.836 «δημοσιεύματα» – λήμματα, πού ἀφοροῦν τόσο τήν πολιτικοκοινωνική ὅσο καί τήν πολιτιστική ὕλη τοῦ ἐντύπου. «Δημοσίευμα», σύμφωνα μέ τήν ἀντίληψη τοῦ συντάκτη τῆς βιβλιογραφίας, Γιώργου Α. Παναγιώτου εἶναι κάθε κείμενο πού περιέχει, ἐκτός ἀπό τήν εἰδησεογραφική του φόρτιση, ἄποψη ἤ ἀπόψεις, ἤ σχολιάζει γεγονότα, πρόσωπα, ἤ καταστάσεις.
Ἡ κατάταξη ἔγινε σύμφωνα μέ τό ἀναλυτικό δεκαγραφικό σύστημα προσαρμοσμένο στήν ἑλληνική πραγματικότητα καί τίς χρηστικές ἀνάγκες τῆς ἔκδοσης πού φιλοδοξεῖ, παράλληλα ἀπό ἕνα συστηματοποιημένο «κόρπους» τῆς ὕλης τοῦ «Ἐλευθέρου Βήματος», νά εἶναι καί ἕνας καθρέφτης τῶν συνθηκῶν τοῦ μεσοπολέμου καί πολύτιμο βοήθημα – μέ τίς ποικίλες πληροφορίες του – στόν ἱστορικό καί φιλολογικό ἐρευνητή-μελετητή.

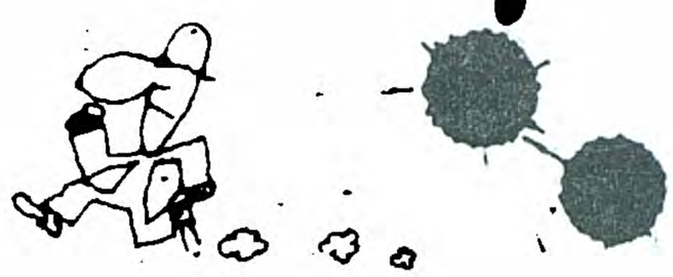
Γ.Κ. ΒΛΑΧΟΥ:
Κοινωνιολογία τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου. Β΄ ἔκδοση. Ἐκδόσεις «ΠΑΠΑΖΗΣΗ», Ἀθήνα 1979.

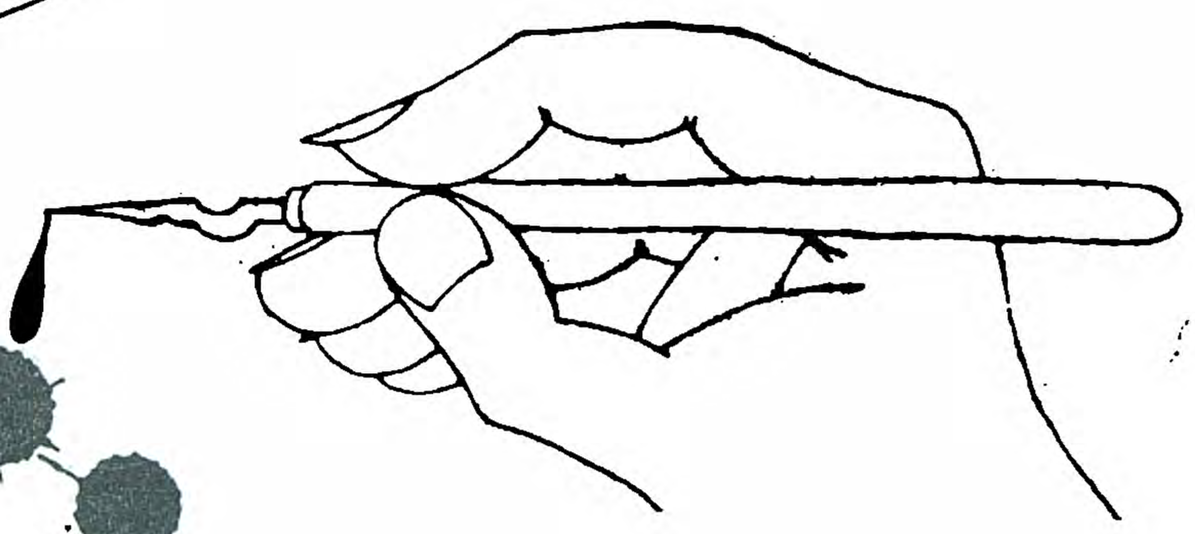
Ὁ συγγραφέας διερευνᾶ το περιεχόμενο καί τή σημασία τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου στά πλαίσια τῶν συγχρόνων θεσμικῶν καί ἰδεολογικῶν ἐξελίξεων στίς ἀνεπτυγμένες βιομηχανικές κοινωνίες. Ὁ συγγραφέας προβάλλει, μέ ξεχωριστή ἔμφαση καί ἀκρίβεια, τούς κινδύνους πού ἐπαπειλοῦν τά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου τόσο ἀπό τίς προόδους τῆς πληροφοριοδοτικῆς τεχνολογίας ὅσο καί ἀπό τή ροπή πρός τή σχετικοποίηση καί ἀποδυνάμωση τοῦ θεμελιώδους δικαιώματος ὑπό τό κράτος τοῦ «δικαίου τῆς ἀνάγκης», τοῦ «δημοσίου συμφέροντος » καί ἄλλων παρόμοιων συνθημάτων πού ἀφθονοῦν στό Σύνταγμά μας καί πού προσπαθοῦν νά συγκαλύψουν τήν αὐθαιρεσία τοῦ συγχρόνου συγκεντρωτικοῦ-διοικητικοῦ κράτους.

ΣΠ. ΗΛ. ΔΙΑΜΕΣΗ:
Ἀγγλοελληνικό λεξικό φυσικῆς. Ἐπιμέλεια Κλεοπ. Ζαρμπῆ – Χαρ. Βλαΐλα – Ἀθήνα 1979.

Χρήσιμο γιατί εἶναι σωστά ἐπεξεργασμένο καί φροντισμένο ὥστε νά ἀποτελεῖ οὐσιαστικό ἐργαλεῖο γιά τή μελέτη.

διαλογος-διαλογος-διαλογος-διαλογος-διαλογος

ΤΟ «ΑΝΤΙ» ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΟΥ

● *Στό σημερινό τεῦχος, σέ ἄλλες σελίδες (27-30), δημοσιεύεται ἕνα ἐρωτηματολόγιο πρός τούς ἀναγνῶστες μας. Ἐλπίζομε πώς καί αὐτήν τή φορά, ἡ ἔρευνα θά βρεῖ ἀνταπόκριση καί οἱ ἀναγνῶστες μας θά μᾶς βοηθήσουν καί πάλι στούς προσανατολισμούς μας γιά ἕνα καλλίτερο «ΑΝΤΙ».*

Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή δημοσιεύουμε μιά σειρά ἀπό γράμματα ἀναγνωστῶν μας πού ἀναφέρονται κ υ ρ ί ω ς σέ πολιτικά κείμενα· οἱ ἀπόψεις καί ἡ κριτική εἶναι σχεδόν ταυτόσημη. Ἐμεῖς συνολικά ἔχουμε νά ἀπαντήσουμε ὅτι προσπαθοῦμε νά ὑπηρετοῦμε τήν ὑπόθεση τῆς Ἀριστερᾶς ὄντας ἀ δ έ σ μ ε υ τ ο ι. Αὐτό ὅμως ἔχει σάν ἀποτέλεσμα νά μήν εἴμαστε πάντοτε εὐχάριστοι πρός ὅλους. Αὐτή τήν δυσαρέσκεια εἰσπράττουμε τελικά. Παραπέμπουμε γιά πιό πολλές διευκρινίσεις στό σχόλιό μας στό τεῦχος 123 (σελ. 6). Κατά τήν ἄποψη πολλῶν ἀναγνωστῶν μας π.χ., τό ΑΝΤΙ εἶναι... δεκαπενθήμερη ΑΥΓΗ. Νά ὅμως πού τό ὄργανο τοῦ ΚΚΕεσ., ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τοῦ Ε.Γ. τοῦ Κόμματος αὐτοῦ, «ἔκοψε» τό ΑΝΤΙ καί δέν δημοσιεύει πιά τίς ἐπ' ἀνταλλαγῆ διαφημιστικές καταχωρήσεις. Ἴδια εἶναι ἡ ἀντιμετώπιση – καί γιά δικούς του λόγους – τοῦ περιοδικοῦ μας ἀπό τό «Ριζοσπάστη».

Ἐμεῖς δέν θά παρακολουθήσουμε βέβαια αὐτή τήν ἐμπαθῆ στάση. Τιμοῦμε τούς ὀπαδούς ὅλων τῶν κομμάτων καί τήν νοημοσύνη τους, καί γιαυτό θά συνεχίσομε τήν πληροφόρηση γιά ὅσα θετικά ἤ ἀρνητικά συμβαίνουν στούς κομματικούς φορεῖς ὥστε νά ἔχουν μέσα ἀπό τό ΑΝΤΙ ὅσα τά κομματικά ἔντυπα ἐπιμελῶς ἀποκρύπτουν.

ΜΑΡΞ ἤ ΚΛΑΟΥΖΕΒΙΤΣ;

● *Ἐπιγραφόμενο μέ τόν τίτλο «περί ἀδεσμεύτου – τό ΑΝΤΙ καί ὁ χῶρος του» ὁ φοιτητής Κ. Παπαδόπουλος μᾶς ἔστειλε τό ἀκόλουθο γράμμα:*

Τό ΑΝΤΙ δέν εἶναι βέβαια ἀδέσμευτο περιοδικό. Μπορεῖ νά μήν ἐλέγχεται ἀπό κάποιον πολιτικό φορέα ἀλλά ἐκφράζει κάποιο χῶρο. Ὁ χῶρος αὐτός καθορίζεται ἀπό τά παρακάτω:

● Κοινωνική σύνθεση: στοιχεῖα ἀποκαλούμενα «διανοούμενοι», φοιτητές, ἐπιστήμονες, καί γενικά ἄτομα κάποιας μόρφωσης.

● Πολιτική τοποθέτηση: Γενικά ἀριστερή (Θεωρητικά). Πρακτικά: ἀρνητική.

Ἐξηγοῦμαι: Μετά τή μεταπολίτευση οἱ ἀριστεροί ξεχώρισαν. Οἱ πιό πολλοί στράφηκαν στό ΚΚΕ. Ἄλλοι στό ἐσωτερικό. Μερικοί στίς ἀριστερίστικες ὁμάδες καί μερικοί στό ΠΑΣΟΚ. Ὑπῆρξε καί μιά μερίδα ἀναποφάσιστη. Τά ἀστικά κόμματα δέν τήν ἐκφράζανε. Τό ΠΑΣΟΚ μέ τίς μεγαλόστομες μικροαστικές διακηρύξεις τό ἴδιο. Λόγω (ἀστικῶν – φιλελεύθερων κ.ἄ.) καταβολῶν δέν μποροῦσε νά ἀκολουθήσει τό ΚΚΕ μέ πρόσχημα τά «λάθη» του.

Λίγο μετά τή μεταπολίτευση τό ΑΝΤΙ ἔγινε μαχητικός ὑποστηρικτής τῆς «ἀνανέωσης» τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κινήματος μέ διθύραμβους καί τρισάγιους ὑπέρ τοῦ ἐσωτερικοῦ, μέ ὠκεανό ἐπιχειρημάτων κατά τοῦ ΚΚΕ.

Ὅμως ὁ κόσμος τῆς Ἀριστερᾶς ἀκολούθησε τό ΚΚΕ (δικαιοῦται γάρ νά σφάλλει!) Αὐτό ἔφερε σέ ἀμηχανία τό ΑΝΤΙ. Ἀμηχανία πού ξεπερνιέται (;) μέ τό ἀδέσμευτον (;) τοῦ χαρακτήρα.

Κρίνοντας ἀπό τά τελευταῖα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ φαίνεται ξεκάθαρα τό ἀδιέξοδο τῶν ἐκδιδόντων καί ἐκφραζομένων ἀπό τό ΑΝΤΙ. Ἀδιέξοδο πού ἐκφράζεται εὔστοχα ἀπό τή λέξη: ΑΝ-ΤΙ-θέσεις. Ὄχι, δηλαδή, θέσεις θετικές, προτάσεις, ἀναλύσεις, πολιτικό πρόγραμμα. Ἀλλά κριτική πρός πᾶσαν κατεύθυνσιν, ἐνυπόγραφα ἄρθρα πρός ἀποφυγήν παρεξηγήσεων (ἀπόψεις τοῦ γράφοντος), προοδευτικότης, μαρξισμός (ὁπωσδήποτε), ὀλίγα περί ἐπαναστατικῶν καί ἀπελευθερωτικῶν κινημάτων καί ἡ δουλειά μας ἔγινε. Φυσικῷ τῷ λόγῳ λοιπόν τό ἀναγνωστικό κοινό τοῦ περιοδικοῦ νά εἶναι ὀπαδοί τοῦ ἐσωτερικοῦ καί ἀριστερίστες, παρατάξεις μέ πολλές κοινές θέσεις καί κοινή καταγωγή (ἐν πολλοῖς).

Μέ τήν παραπάνω πραχτική δέν νομίζω πώς τό ΑΝΤΙ προσφέρει ὅ,τι θά μποροῦσε νά προσφέρει στήν ὑπόθεση τοῦ λαϊκοῦ ἀγώνα γιά κοινωνική ἀλλαγή. Τό ἀντίθετο μάλιστα. Μέ τήν ἀρθρογραφία του ἐκφράζει καί βοηθάει στή συντήρηση ἑνός χώρου πολιτικά νεκροῦ, χωρίς προοπτική καί σαφεῖς σκοπούς, συντηρούμενου μέ ὄνειρα, ὁμιχλώδεις διακηρύξεις «μαρξισμό» καί ἀναζήτηση προτύπων. Εὐχαρίστως θά διάβαζα τίς ἀπόψεις τοῦ περιοδικοῦ στά παραπάνω.

Καί κάτι ἄλλο: Ὁ Κλαούζεβιτς εἶναι πολύ γνωστός γιά τίς ἀπόψεις του πάνω σέ στρατιωτικά ζητήματα. Αὐτό πού κατ' ἐξοχήν ἐκφράζει τόν Κλαούζεβιτς εἶναι τό πολύ γνωστό: «Ὁ πόλεμος εἶναι ἡ συνέχιση τῆς πολιτικῆς· μέ τή χρησιμοποίηση καί ἄλλων μέσων» (στό βιβλίο του «Ἡ Φιλοσοφία τοῦ Πολέμου»). Αὐτό εἶναι μιά ἀλήθεια γενικά παραδεχτή καί τό κυριώτερο, παραδεκτή στήν πράξη ἀπό ὅλους. Στό τεῦχος 120 γίνεται ἀντιπαράθεση Μάρξ-Κλαούζεβιτς μέ ἀφορμή τήν κινεζική εἰσβολή στό Βιετνάμ καί τή στάση τῆς Μόσχας. Αὐτή τήν ἀντιπαράθεση δέν τήν βλέπω. Θά μποροῦσε τό ΑΝΤΙ νά διεκρινίσει περισσότερο αὐτό τό σημεῖο;

Μέ ἐκτίμηση

Κ. Παπαδόπουλος – Φοιτητής

● *Σ.Σ. «Ὁ πόλεμος εἶναι ἡ συνέχιση τῆς πολιτικῆς μέ τή χρησιμοποίηση καί ἄλλων μέσων» – σωστά θυμᾶται ὁ φίλος ἀναγνώστης. Ἡ διά τῶν ὅπλων λύση τῶν διαφωνιῶν στό σοσιαλιστικό στρατόπεδο ἔχει ὅμως πολλά κοινά σημεῖα μέ τίς θεωρίες τοῦ Κλαούζεβιτς καί κανένα μέ τοῦ Μάρξ πού εὐαγγελίζεται τήν εἰρήνη σέ ἕναν κόσμο σοσιαλιστικό...*

10.000–1=13.500

● *Πολλά καί διάφορα θίγει τό γράμμα πού ἀκολουθεῖ ἀλλά εἶναι μονόπλευρα ἰδωμένα· εἶναι ἀδύνατο νά ἀπαντηθοῦν ἕνα-ἕνα. Μόνον μιά πληροφορία δίνουμε στόν ἀπωλεσθέντα φίλο μας: ἡ κυκλοφορία τοῦ περιοδικοῦ σήμερα εἶναι 13.000-14.000 φύλλα.*

Κύριε διευθυντή

Μετά ἀπό ἀρκετή σκέψη ἀποφάσισα νά σταματήσω τήν ἀγορά τοῦ περιοδικοῦ σας, κι ἄς εἶμαι ἀναγνώστης του ἀπό τό μοναδικό τεῦχος τῆς δικτατορίας (σήμερα, κειμήλιο στή βιβλιοθήκη μου).

Ὀργανωμένος ἀπό τό 1974, πολύ λίγα τεύχη τοῦ ΑΝΤΙ εἶχα χάσει. Πιστεύω λοιπόν πώς οἱ ἐκτιμήσεις μου ἔχουν – ἄν ὄχι τίποτα ἄλλο – τήν ἀξία τῆς γνώμης ἑνός μόνιμου ἀναγνώστη. Ἐξηγοῦμαι.

Τήν πραγματικότητα στή σημερινή Ἑλληνική Ἀριστερά δέν τήν ἀναγνωρίζετε. Γράφετε – μέ φωτεινό διάλειμμα λίγον καιρό μετά τίς ἐκλογές, ἴσως λόγω σόκ – ἄρθρα ἐπί ἄρθρων γιά τίς κάθε εἴδους κινήσεις, ὁμάδες καί κόμματα τοῦ προοδευτικοῦ χώρου, ὅπου παίρνετε κατ' ἀρχήν θετική θέση ἀπέναντί τους. Γιά τό ΚΚΕ, λίγα πράγματα – καί σ' αὐτά τά λίγα στείρα κριτική συνήθως καί «ἐξυπνάδες» κάθε λογῆς. Γενικά, γιά ὅ,τι σχετίζεται μέ τό ΚΚΕ – ἀπό τίς διεθνιστικές του σχέσεις μέ ἀδελφά κόμματα καί κινήματα ὡς τήν ἄνοδο τῆς «Πανσπουδαστικῆς» στίς τελευταῖες φοιτητικές ἐκλογές, ἡ ταχτική σας μπορεῖ νά συνοψιστεῖ κάπως ἔτσι:

α) ἀποσιώπηση ἤ ἀπόκρυψη

β) (στήν ἀνάγκη) διαστρεβλωτική κριτική

γ) σνομπισμός

Παραδείγματα: τό ἀπίθανο ἄρθρο, σέ συνέχειες, γιά τίς «θέσεις τῆς ΚΕ τοῦ ΚΚΕ» ἐν ὄψει τοῦ 10ου Συνέδριου· ἡ προβοκατόρικη θέση *σέ κύριο ἄρθρο* ὅτι δῆθεν τό ΑΚΕΛ δέχεται τά ἀμε-

ρικανονατοϊκά σχέδια γιά τό Κυπριακό. Τό ἀντί-ΚΝΕ ἄρθρο ἐκείνης τῆς δεσποινίδας γιά τά ἀποτελέσματα τῶν φοιτητικῶν ἐκλογῶν· τέλος – κι αὐτό πιό πολύ μέτρησε γιά μένα – τό ἀστήρικτο, χοντροφτιαγμένο ἄρθρο τοῦ τελευταίου σας τεύχους γιά τήν «Λενινιστική τάση» τῆς ΚΝΕ: δέν πιστεύω ποτέ ὅτι ἄλλος συντάκτης θά μπορέσει χωρίς οὔτε ἕνα συγκεκριμένο στοιχεῖο (π.χ. προέλευση τοῦ περίφημου γράμματος) νά φτάσει σέ τέτια ἀπίθανα συμπεράσματα. Ζηλέψατε τή δόξα τοῦ Μανιαδάκη πού ἔβγαζε δικό του ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ; Ἤ, τί ἄλλο;

Πάρα κάτω. Ποῦ εἶναι τό ἄρθρο ἐκεῖνο πού δίνει στό περιοδικό τόν προσανατολισμό τῆς σημερινῆς πραγματικότητας στήν Ἀριστερά; Ποῦ εἶναι ἡ ἀπόδειξη ὅτι τό περιοδικό δέν πατρονάρεται ἀπό συγκεκριμένο φορέα/φορεῖς; Πόσο βαθειά πῆγε ἡ ἀνάλυσή σας γιά τή συρρίκνωση τοῦ Ἀναθεωρητικοῦ κόμματος στίς ἐκλογές καί γενικά; Πόσο βαθειά πῆγε ἡ ἀνάλυσή σας γιά τήν γενική ἀποτυχία τῶν ἀντι-ΚΚΕ μπλόκ στίς δημοτικές καί γιά τήν ἐκλογή 31 κομμουνιστῶν δημάρχων; (Τί θά γράψετε τώρα γιά τή βουτιά τοῦ ΠΑΣΟΚ στό 14% στίς ἐπαναληπτικές ἐκλογές τῆς Φιλαδέλφειας;) Γιά τούς συσχετισμούς στά ἐργατικά σωματεῖα, τούς ἀγροτικούς συλλόγους κλπ; Γιά τή διεθνή θέση τοῦ ΚΚΕ, πέρα ἀπό τό «ἔξυπνο» καί προβοκατόρικο ἄρθρο γιά τήν ἐπίσκεψη Παγέττα; Καί πάει λέγοντας.

Συνειδητοποιῶ ὅτι θεωρεῖτε πολύ «σίκ» νά παίρνετε μιά γενικά ἀντι-ΚΚΕ καί, πιό πολύ ἀκόμα ἀντισοβιετική στάση. Ὀνομάζετε, ἴσως κατά τά Τσεχοσλαβάκικα πρότυπα τῆς Τσεχοσλαβακίας τοῦ Ντοῦμπτσεκ, «συντηρητικούς» τούς κομμουνιστές ἐκείνους πού ἀγωνίζονται σέ δύσκολες συνθῆκες πολλές φορές νά συνδυάσουν τή συγκεκριμένη πραγματικότητα τῶν χωρῶν τους, μέ τίς γενικές νομοτέλειες τοῦ μαρξισμοῦ – λενινισμοῦ. Ἀνάγετε σέ μεγάλους ἐπαναστάτες ὅλους ὅσους χτυποῦν τόν ὑπαρκτό σοσιαλισμό – στό ἐξωτερικό – καί τό ΚΚΕ – στό ἐσωτερικό. Νά ὑπενθυμίσω τή θέση τῆς σύνταξης (σχόλια) ἀλλά καί ἄρθρων γιά τήν Ἀγκόλα – Αἰθιοπία – Ἀργεντινή – Ἀφγανιστάν – Καμπότζη; Νά διαμαρτυρηθῶ πού υἱοθετήσατε τή θέση τοῦ Κάρτερ ἀπέναντι στήν πρόσφατη Κινέζικη εἰσβολή στό Βιετνάμ, (τό θύμα καί ὁ θύτης στό ἴδιο τσουβάλι);

Βέβαια τό περιοδικό πουλάει. Καί κατά πᾶσα πιθανότητα θά συνεχίσει νά πουλάει. Ἐξ ἄλλου καί ἡ «ΕΣΤΙΑ» πουλάει. Ἄν ὅμως θέλετε νά προσφέρετε κάτι στήν ἐνότητα τῆς Ἀριστερᾶς στήν Ἑλλάδα καί στό χτύπημα τῆς Δεξιᾶς (χτυπῆστε καί λίγο καί τόν ἴδιο τόν Καραμανλῆ – δέν βλάφτει) τότε βάλτε φραγμό στόν κατήφορό σας, ὅσο ἔχετε καιρό. Θά παίξετε σημαντικό ρόλο – καί θά ξεπεράσετε τίς 10.000 φύλα.

Γειά σας
Δημήτρης Φύσσας

● *Ἀπό τό Λονδίνο ὁ Σ. Δημητρίου ἀναφέρεται κυρίως σέ ὅλα ὅσα γράφτηκαν στό ΑΝΤΙ γιά τήν «Ἀριστερά τοῦ ΚΚΕ». Πιό διεξοδική δημοσιότητα σχετικῶν ἐπιστολῶν θά ἀκολουθήσει σέ ἄλλο τεῦχος. Τώρα ὅμως πρέπει νά σημειώσετε ὅτι:*

α) Τό ἄρθρο τοῦ Ν. Γεωργόπουλου (τχ. 122, σελ. 16) βασίστηκε σέ δημοσιογραφικές πληροφορίες καί ἡ «λενινιστική τάση» τό ἀπέρριψε θεωρώντας ὅτι γράφτηκε ἀπό «φιλο-ΚΚΕ» θέση γιαὐτό

β) μᾶς ἔστειλε τό ἐπώνυμο ἄρθρο τοῦ στελέχους της Νίκου Θεοδοσόπουλου γιά ἀποσαφήνιση τῶν ἀπόψεών της τό ὁποῖο καί δημοσιεύσαμε στό ἑπόμενο τεῦχος (ἀρ. 123, σελ. 16)

Τώρα, ἄν κατά τή γνώμη τοῦ ἐπιστολογράφου, ἡ ὁμάδα αὐτή ἔχει διασπαστικές κλπ. θέσεις εἶναι ἄλλη ἱστορία. Καί ἄλλη ἱστορία εἶναι τό δικαίωμα ἑνός ἤ περισσότερων ὀπαδῶν ἑνός κόμματος ἤ ἑνός κινήματος νά ἐκφράσουν δημόσια τίς ἀπόψεις τους. Ἐμεῖς, στό ΑΝΤΙ, πιστεύοντας στόν διάλογο, θεωροῦμε ὅτι ἡ πολιτική διαφωνία εἶναι θεμιτή καί δέν εἶναι πάντα ὑποχρεωτικό νά ταυτίζεται μέ τόν φραξιονισμό.

● *Τό γράμμα τοῦ Σ. Δημητρίου ἀναφέρει:*

Τό σχόλιό σας «Τό ΑΝΤΙ καί τά ἔντυπα τῆς ἀριστερᾶς» (φ. 123 14/4/79) βάζει τά πράγματα ὅπως εἶναι. Τό ποιός ὅμως ἔχει τό δίκιο μέ τό μέρος του εἶναι πολύ σχετικό.

Τά συγκεκριμένα ἄρθρα πού δημοσιεύσατε γιά τήν λεγόμενη «Ἀριστερά τοῦ ΚΚΕ», δέν δείχνουν οὔτε τίμια οὔτε ἀνεξάρτητη δημοσιογραφία. Μᾶλλον σκανδαλοθηρισμό, πού στήν προκειμένη περίπτωση εἶχε σάν ἀποτέλεσμα μιά χωρίς ἀρχές ἐπίθεση στό ΚΚΕ καί τήν ΚΝΕ.

Δέν θ' ἀσχοληθῶ μέ τήν «Ἀριστερά τοῦ ΚΚΕ». Εἶναι φανερό ὅτι ὅσοι κρύβονται πίσω ἀπ' αὐτό τό ὄνομα, δέν εἶναι παρά τυχοδιῶκτες φραξιονιστές πού ἐπιδιώκουν μέ τήν πόλωση τήν διάσπαση τοῦ ΚΚΕ, σέ μιά ἐποχή πού ἡ ἐπιρροή τοῦ τελευταίου ἀναπτύσσεται σταθερά καί ἀγκαλιάζει τίς πλατύτερες ἀριστερές μάζες. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί καταπατοῦν τή θεμελιώδη ἀρχή τοῦ Δημοκρατικοῦ Συγκεντρωτισμοῦ, χρησιμοποιοῦν τίς χιλιοειπωμένες κατηγορίες περί «σταλινισμοῦ» καί ἔχουν δημιουργήσει μιά φράξια, πού – ἄς εἶναι σίγουροι – θά καταλήξει σέ ἀποτυχία καί ἀπομόνωση. Οἱ ἀληθινοί κομμουνιστές ξέρουν καί λένε τή γνώμη τους ἀνοιχτά μέσα στά πλαίσια τῶν καταστατικῶν ἀρχῶν τοῦ ΚΚΕ καί τῆς ΚΝΕ, στίς συνελεύσεις, τίς συνδιασκέψεις, τά συνέδρια καί ὄχι ἔξω ἀπό τό κόμμα τους λόγια ὑβριστικά καί ὕποπτα.

Τώρα τό «ΑΝΤΙ» ἔρχεται καί τούς δίνει διάπλατες τίς σελίδες του, ξέροντας καλά, ὅτι ὁ φραξιονισμός εἶναι ἡ πιό ὕπουλη ἐπίθεση τῆς ἀντίδρασης ἐνάντια στό κόμμα τῶν κομμουνιστῶν. Καί μάλιστα τούς δίνει τίς σελίδες του σέ μιά ἐποχή πού γίνεται τό 2ο συνέδριο τῆς ΚΝΕ καί χωρίς νά δημοσιεύει οὔτε ἕνα ἄρθρο γιά τό συνέδριο αὐτό. Τόν πλούσιο καί πολύμηνο δημοκρατικό προσυνεδριακό διάλογο μέσα ἀπό τό «Ριζοσπάστη» καί τόν «Ὁδηγητή», τίς τόσες καί τόσες ἀπόψεις πού προβλήθηκαν μέσα ἀπό τά κομματικά ἔντυπα. Τίς δημοκρατικές διαδικασίες καί τίς ἀποφάσεις. Ὅλα αὐτά τά ἀμέλησε τό «ΑΝΤΙ» τήν ἴδια ὥρα πού πρόβαλλε μιά φούχτα φραξιονιστῶν.

Σέ τί ἄλλο μπορεῖ νά σκοπεύει αὐτή ἡ στάση τοῦ «ΑΝΤΙ» ἀπό τό νά δείξει μιά ἀνύπαρκτη στήν πραγματικότητα διάσπαση στό ΚΚΕ καί τήν ΚΝΕ; Καί λέω ἀνύπαρκτη γιατί οἱ ἀντίθετες ἀπόψεις, ὅπως ὑπάρχουν καί προβάλλονται μέσα στό χῶρο αὐτό δέν δείχνουν παρά τή δημοκρατία πού ἐπικρατεῖ.

Ἄν τό «ΑΝΤΙ» λυπᾶται γιατί ὁ «Ριζοσπάστης» δέν τό διαφημίζει πιά, ἐγώ λυπᾶμαι γιατί ἔπαψε νά εἶναι περιοδικό μέ ἀρχές κι ἔκανε τόν σκανδαλοθηρισμό ἀρχή του. Εἰλικρινά λυπᾶμαι γι' αὐτό, γιατί πραγματικά ἕνα περιοδικό πού θά φιλοξενοῦσε ὅλες τίς ἀπόψεις (καί βέβαια πρῶτ' ἀπ' ὅλα τίς ἀπόψεις τοῦ ΚΚΕ πού σήμερα ἐκφράζει τή συντριπτική πλειοψηφία τῶν ἑλλήνων ἀριστερῶν – ἀπόψεις πού τό ΑΝΤΙ σπάνια φιλοξένησε σ' ὅλη του τήν ἱστορία) πολύ θά βοηθοῦσε σέ μιά παραπέρα ἐνότητα.

Ὅπως εἶναι τώρα τό μόνο πού κάνει εἶναι νά ἐνισχύει διασπαστές ὕποπτων σκοπῶν καί προέλευσης καί νά ἱκανοποιεῖ τούς διάφορους ἀμφισβητίες πού παρόλα τά πολλά τους λόγια ποτέ δέν συμμετεῖχαν ἐνεργά στήν πάλη γιά τόν σοσιαλισμό στήν πατρίδα μας.

Σ. Δημητρίου

● *Γιά τό ρόλο τοῦ ἀριστεροῦ ἐντύπου ἀλλά καί τό χαρακτήρα τοῦ «ΔΙΑΛΟΓΟΥ» ὁ Στ. Μπάλιας, γράφει:*

Ἀγαπητό περιοδικό

Ἕνα ἀριστερό περιοδικό δέν εἶναι σχηματικά οὔτε ἀφηρημένα ἀριστερό. Μέσα σ' αὐτόν τόν πακτωλό ἀπό τάσεις καί ἀπόψεις στό παγκόσμιο μαρξιστικό κίνημα δέν λείπουν φυσικά οἱ ἀπόψεις του ὅπως καί αὐτές, προσωπικά, τῶν συνεργατῶν του. Καί ὁ ρόλος του, μιά καί δέν ἐκφράζει ἐνιαιοποιημένες ἀπόψεις μέ τήν μορφή τῆς κομματικῆς κοσμοθεωρίας, εἶναι νά συμβάλλει σ' ἕνα διάλογο ὄχι μέ τήν ἁπλουστευμένη του μορφή τῆς «συζητήσης» καί τῆς «ἀντιπαράθεσης» ἀπόψεων ἀλλά μέ τήν ἐμβάθυνση τοῦ προβληματισμοῦ πάνω στά μεγάλα ζητήματα ὄχι μόνο τοῦ παγκόσμιου κινήματος μά καί τῆς παγκόσμιας πολιτικῆς σκηνῆς. Αὐτό τό ἔχετε πετύχει σ' ἕνα βαθμό, ὄχι ὅμως ἱκανοποιητικό.

Ἡ ἀντιπαράθεση τῶν ἀπόψεων ἤ ἡ καταγραφή τῶν ἀντιθέσεων τοῦ κινήματος εἶναι τόσο ἐξωτερική τίς περισσότερες φορές, τόσο διαστρεβλωτική καί συνθηματοποιημένη. Ὁ διάλογος εἶναι πρό παντός προσπάθεια μέ μιά ὡρισμένη μέθοδο γιά ἀπάντηση στά ἐρωτήματα πού μπαίνουν στήν πορεία τοῦ κινήματος. Δέν σημαίνει δυό ἄνθρωποι πού λένε τίς προσωπικές τους ἀπόψεις μέ τήν νοοτροπία τῆς πολεμικῆς καί τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Γιαυτό λοιπόν ὁ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ἄς γίνει πιό βαθύς. Ἔτσι θά φτιαχτεῖ ἡ εἰκόνα τοῦ κινήματος, θά δοῦμε ποῦ στέκεται καί ποῦ παραπατάει καί τό σπουδαιότερο καθορίζει καί τήν ποιότητά του. Ἄς γίνει μιά καταγραφή ἱστορική τῶν διαφορῶν καθώς καί τά αἴτια καί οἱ καταστάσεις πού τίς γέννησαν. Ἄς γίνουμε λιγότερο ὑποκριτικοί καί ἄς ἀφήσουμε τίς σκοπιμότητες.

Δέν καταλογίζω προθέσεις. Τό ποιοτικό ἀνέβασμα τοῦ ἀριστεροῦ τύπου θά συμβάλλει στό ποιοτικό ἀνέβασμα τοῦ κινήματος. Ἄς μήν ἀποβάλλουμε οὔτε νά λιγοστέψουμε τήν διάθεση γιά κριτική, ἀλλοιῶς θά εἴμαστε καταδικασμένοι κάτω ἀπ' τήν ὀλέθρια σκιά τοῦ κινήματός μας. Τοῦ Ἑλληνικοῦ κινήματος πού χτυπήθηκε καί χτυπιέται ἀπό τόν θρησκευτικό δογματισμό, τούς διάφορους «σωτῆρες» καί ἀπό τήν ἀνικανότητα τῶν διάφορων κομματικῶν ἰδιοκτητῶν. Καιρός νά μιλήσουν οἱ μάζες.

Εὐχαριστῶ μέ τιμή
Στάθης Μπάλιας

● *Ὁ μαθητής Σ. Βελκόπουλος, γράφει:*

Ἀγαπητό «Ἀντί»

Γιά μένα ἀντιπροσωπεύεις τό ἰδανικό περιοδικό. Εἶμαι μέ λίγα λόγια «φανατικός» ἀναγνώστης σου. Ὅμως ἔχω νά ἐκφράσω ὁρισμένα ἄς ποῦμε... «παράπονα». Σέ παλιότερο τεῦχος σου δημοσίεψες ἕνα ἄρθρο «ἀφιερωμένο στά 60 χρόνια τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κινήματος» τοῦ Ἀντ. Μπριλλάκη ἡγετικοῦ παράγοντα τοῦ ΚΚΕἐσ. Εἴδαμε λοιπόν ἀπό τίς στῆλες σου τίς ἀπόψεις τοῦ ΚΚΕ ἐσ. Ὄχι ὅμως καί τοῦ ΚΚΕ, ὅπως θά ἦταν φυσικό γιά τό λόγο τοῦ ὅτι καί τό ΚΚΕ ἀνήκει στό χῶρο τῆς Ἀριστερᾶς καί στό κάτω κάτω ἀντιπροσωπεύει σήμερα τήν πλειοψηφία τῶν Ἑλλήνων Κομμουνιστῶν καί ἔχει δικαίωμα λόγου περισσότερο ἀπ' ὅ,τι ἔχει τό ΚΚΕ ἐσ. Βέβαια μπορεῖ νά ἔχετε ὁρισμένες ἀπόψεις – δικαίωμά σας. Ὅμως τότε δέν θάπρεπε νά μιλᾶτε στό ὄνομα τῆς ἀντικειμενικότητας, ὅπως συχνά κάνετε.

Οἱ πάντες ἀπ' ὅ,τι βλέπω ἔχουν στραφεῖ κατά τοῦ ΚΚΕ. Γιά τή δεξιά ὑπάρχει δικαιολογία – γιά τήν ἀριστερά ὅμως ὄχι. Ἐπίσης συχνά κάνετε ἀπό τίς στῆλες σας ὑπονοούμενα γιά τήν «ἑλληνικότητα» τοῦ ΚΚΕ. Αὐτό δέ σᾶς τιμᾶ καθόλου. Ἄν κρίνω ἐξάλλου ἀπό τίς ἀπόψεις πού διατυπώνονται στίς στῆλες τοῦ διαλόγου οἱ περισσότεροι ἀναγνῶστες σας πρέπει νά ἀνήκουν στό χῶρο πού ἐσεῖς ὀνομάζετε «δογματικό». Τελειώνοντας ἀναφέρω ὅτι τό «Ἀντί» φθάνει – τακτικά μάλιστα – καί στά χέρια πολλῶν Δεξιῶν ἀτόμων.

Σάκης Βελκόπουλος
Μαθητής

Η ΒΟΜΒΙΣΤΙΚΗ «ΑΙΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ»

● *Ἰδού καί ἕνα ἐνδιαφέρον γράμμα:*

Τυχαίνει νά πέφτουνε στά χέρια μου μερικά «ANTI». Τό πρῶτο πράγμα πού διαβάζω εἶναι οἱ χαριτωμένες τελευταῖες σελίδες. Ὁ περιβόητος «διάλογος – διάλογος – διάλογος».

Ἄς τά πάρουμε ὅμως ἀπό τήν ἀρχή τά πράγματα. Διασκεδάζω μέ μερικούς πού γράφουνε π.χ. : «Κάθε *ἔντιμος* σοσιαλιστής καί κομμουνιστής....», «τί κάνουνε οἱ Ἕλληνες κομμουνιστές....» καί πού τελειώνουνε τά γράμματά τους μέ «συντροφικούς» καί «ἀγωνιστικούς» χαιρετισμούς κλπ. Αὐτό πού μοῦ ἔμεινε κυριολεκτικά εἶναι τό «κάθε *ἔντιμος* Σοσιαλιστής-κομμουνιστής».
Πέρα ἀπό τό ὅτι τό εἶδος τῶν σοσιαλιστῶν καί κομμουνιστῶν τελείωσε πιά, ρωτῶ πολύ ἁπλᾶ: ὑπάρχουνε καί *ἄτιμοι* σοσιαλιστές ἤ κομμουνιστές; Ἄν ναί ποιοί εἶναι αὐτοί οἱ ἄτιμοι; (ὄχι τίποτ' ἄλλο ἀλλά νά τούς μάθω κι ἐγώ). Καί ἄν ὑπάρχουνε πῶς εἶναι δυνατό νά ὑπάρχει κομμουνιστής καί ἄτιμος; Ἀφοῦ λένε ὅτι οἱ κομμουνιστές εἶναι ἀγνοί σάν ἀθῶα περιστέρια!

Ἄς ἔρθουμε ὅμως στούς «συντροφικούς-ἀγωνιστικούς» χαιρετισμούς (Ὦ Θεοί!) Χαιρετάει πάνω στόν ἀγώνα του (μπρρρ!!) κάποιον ἄλλο πού κι αὐτός (δυστυχία μας) ἀγωνίζεται. Στήν περίπτωσή μας ὁ ἕνας εἶναι ὁ ἀναγνώστης καί ὁ ἄλλος τό περιοδικό καί κατ' ἐπέκταση κι' ἐμεῖς πού τό διαβάζουμε.

Τόν ἀγώνα τοῦ ἀναγνώστη δέν τόν ξέρω (ἀλλά δέν ἄκουσα καί πουθενά ὅτι ἀναγνώστης τοῦ «ANTI» ἔρριξε βόμβες στήν ἀμερικανική βάση ἤ πουθενά ἀλλοῦ).

Γιά τόν ἀγώνα τοῦ περιοδικοῦ ὀφείλω νά ὁμολογήσω ὅτι μέχρι τώρα δέν μέ ἔχω συνηθίσει νά βλέπω πράγματα ἀνύπαρχτα, ὅσο γιά τόν ἀγώνα τῶν ἀναγνωστῶν φίλων τοῦ «ANTI», τί νά ποῦμε τί...

Τελειώνοντας θέλω νά σημειώσω ἕνα θετικό βῆμα τοῦ «ANTI». Ἐπιτέλους σταματήσανε τά ἑλληνικά-κατοχικά ἄρθρα.

Καί κάτι ἄλλο. Ντρέπομαι καί μόνο πού ξέρω ὅτι ὑπάρχουνε ἀκόμα ἄνθρωποι καί περιοδικά «ἀριστερά-προοδευτικά καί πολιτικά ἀδέσμευτα» πού παίρνουνε τέτοιες θέσεις γιά τούς ὁμοφυλόφιλους. Ἤθελα νά ρωτήσω ἄν ὁ κύριος πού ἔγραψε ὅτι εἶναι «ἔκφυλοι» κλπ, ἦτανε κι αὐτός ὁμοφυλόφιλος θά τά ἔγραφε ἔτσι πού τᾶγραψε; Ἤ θά τάγραφε ἀλλοιῶς; (χωρίς βέβαια νά θέλω νά πῶ ὅτι ὁ κύριος αὐτός εἶναι ὁμοφυλόφιλος).

Πιστεύω νά τό δημοσιεύσετε. Ἄν καί μεταξύ μας εἶμαι ἀπόλυτα σίγουρος ὅτι «δέν τό λάβατε τό γράμμα μου». Οἱ ἐλπίδες ἔστω καί φροῦδες, δέν βλάφτουνε. (Δηλ. ἐλπίζω! νά τό δημοσιεύσετε).

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ
Μ.Δ
Ἰταλία

Σ.Σ. Νομίζουμε ὅτι τό γράμμα εἶναι ἀπό περίεργο ἕως προκλητικό. Γιαὐτό πρέπει νά σχολιάσουμε μερικά σημεῖα του:

1. Ὁ Μ.Δ. θεωρεῖ «ὅτι τό εἶδος τῶν σοσιαλιστῶν καί τῶν κομμουνιστῶν τελείωσε πιά» – δικαίωμά του καί μάλιστα ἀποκλειστικό νά ἔχει αὐτοῦ τοῦ εἴδους τίς ἀπόψεις.

2. Ἡ ἀγωνιστικότητα κατά τόν ἐπιστολογράφο ζυγίζεται μέ τίς βόμβες. Πολύ ὡραῖα! Ἀλλά τόσο «ἐπαναστατικό» πάθος θά ἔπρεπε νά ρίχνει ὄχι βόμβες ἀλλά τουλάχιστο ὁλόγραφο τό ὄνομά του. Ἄς ἀφήσει λοιπόν ἥσυχους τούς, μή βομβιστές, ἀναγνῶστες τοῦ «ANTI» καί ἄς ξανασκεφτεῖ ὁ ἴδιος μέ... νηφάλια ἀγωνιστικότητα.

ΑΥΞΗΣΕΙΣ

● *Ἀλλά κάποιοι ἀναγνῶστες φαίνεται νά συμφωνοῦν μαζί μας – καί μάλιστα σέ... δύσκολα θέματα:*

Κύριε Διευθυντά

Παρακαλῶ δεχθῆτε τά συγχαρητήριά μου γιά τήν προαναγγελία τῆς λογικῆς αὐξήσεως τῆς τιμῆς τοῦ περιοδικοῦ σας. Μέ τήν εὐκαιρία αὐτή ἐπιθυμῶ νά ἐκφράσω τήν πικρία μου πρός τούς ἐκδότες τῶν ἐφημερίδων οἱ ὁποῖοι σπάνια δημοσιεύουν γράμματα διαφωνούντων πρός αὐτούς καί οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνο δέν προανήγγειλλαν τήν κατά 42% (!) αὔξηση τῆς τιμῆς τῶν ἐφημερίδων τους ἀλλά οὔτε κάν τήν ποιότητα τῶν μικροσκοπικῶν στοιχείων τους δέν καλυτέρευσαν. Ὅλες σχεδόν οἱ ἐφημερίδες ἀντιπαρήλθαν τό θέμα μέ μόνη ἐξαίρεση ἴσως τόν «Ριζοσπάστη».

Ἀντώνης Φιλίππου

Ἀγαπητό Ἀντί

Μέ ἀφορμή ἕνα κομμάτι τῆς ὕλης τοῦ τ. 118 θά 'θελα νά σοῦ γράψω δυό λόγια. Μιά καί στόχος σου εἶναι νά εἶσαι ἕνα ἀνεξάρτητο δημοκρατικό περιοδικό νομίζω ὅτι ἄρθρα σάν καί ἡ ἐπίσκεψη Μαρσαί τά ὁποῖα ἀπηχοῦν σαφῶς ἀπόψεις συγκεκριμένου πολιτικοῦ φορέα τοῦ αὐτοονομαζόμενου ΚΚΕεσ, δέν βοηθοῦν καθόλου τήν προσπάθεια σου αὐτή ὅταν δέν ὑπάρχει καί ὁ ἀντίλογος. Ἔχω τή γνώμη ὅτι οἱ ἀπόψεις τοῦ ΚΚΕ, σπονδυλικῆς στήλης τῆς ἀριστερᾶς τῆς χώρας μας, τόσο ὅσον ἀφορᾶ τήν ἐπίσκεψη Μαρσαί ἤ ἐκείνη τοῦ Παγιέττα ὅσο καί ἐκείνη τῶν Γιουγκοσλάβων κομμουνιστῶν στά γραφεῖα τῆς Κ.Ε. τοῦ ΚΚΕ, – γεγονός σπουδαιότερο κατά τή γνώμη μου – θά ἔπρεπε νά προηγηθοῦν τοῦ προαναφερόμενου ἄρθρου.

Ἀκόμη ὅσον ἀφορᾶ τό ἄρθρο «Χάρτα 77», στό ἴδιο τεῦχος, χω-

Ο ΔΙΑΛΟΓΟΣ

● *Μιά αὐστηρή κριτική γιά τή στάθμη καί τούς προβληματισμούς τῶν ἀλληλογράφων, κάνει ὁ ἀναγνώστης μας Χρ. Φωτιάδης:*

Ἀγαπητό Ἀντί,
διαβάζοντας στό τεῦχος σου 124 τίς σελίδες τῆς ἐπιστολογραφίας κάθε ἀναγνώστης σου πού σέβεται τόν ἑαυτό του καί, πολύ περισσότερο, θέλει νά θεωρεῖται προοδευτικός πρέπει νά φωνάξει: ΦΤΑΝΕΙ ΠΙΑ!!

Ἡ πρωτοβουλία γιά τήν ἔναρξη ἑνός διάλογου ἀπό τίς στῆλες σου, μέ πάντα **θεωρητικό** περιεχόμενο, ἔχει ἐκφυλιστεῖ σέ τέτοιο βαθμό, ὥστε ἄν ἕνας ἔξυπνος ἀστός διάβαζε τά γράμματα πού δημοσιεύεις θά χαμογελοῦσε μέ ἱκανοποίηση γιά τήν κατάσταση ἀνθρώπων πού λένε ὅτι ἀνήκουν στόν προοδευτικό χῶρο.

Πράγματι, μέ ἐξαίρεση μερικές ἐπιστολές (ὅπως τοῦ Ν. Καλμέτη καί τοῦ μαθητῆ ἀπό τά Χανιά, πού ἐκφράζουν μάλιστα δυό ἄκρα ἀντίθετες τάσεις τῆς Ἀριστερᾶς μας) οἱ ὑπόλοιπες εἶναι ἀπό διασκεδαστικές ἕως τραγικές.

Τί νά πρωτοθαυμάσει κανένας ἀπό τά μαργαριτάρια τῶν ἐπιστολογράφων; Τήν «τιμωρία» τοῦ γαλλικοῦ ΚΚ στίς ἐκλογές (Χρ. Τάρναρης), τά «σοκολατόπαιδα» τῆς ἐργάτριας Παναγιωτίδου, τήν «λογική» ἀνάλυση τῆς νοημοσύνης τοῦ ΚΚΕ ἀπό τόν Σ.Σ.;

Καί γιά νά φτάσουμε σέ πιό «θεωρητικά» ζητήματα, ὁ Δ.Κ. ἀπό τό Χαλάνδρι ἔχει τήν καλωσύνη νά μᾶς ἀποκαλύψει ὅτι γνωστές πολυεθνικές καί οἱ ἑκάστοτε κεφαλαιοκράτες (SIC) ἐκμεταλλεύονται ἀκόμη τόν ρωσικό λαό, ἐνῶ ὁ Β. Ρέγκας ἀπορεῖ γιατί στό Συνέδριο τοῦ ΚΚΕ δέν ὑπάρχει οὔτε λέξη γιά τό Ν. Ζαχαριάδη (ἄν ζοῦσε ὁ ἄνθρωπος θά στεναχωριόταν πολύ διαπιστώνοντας ὅτι δέν ἔφτανε ἡ διαγραφή του τό 1956 γιά νά ἐξευμενίσει τούς κυνηγούς κεφαλῶν τοῦ 1979!!)

Εἶναι κρίμα τέτοια κλασσικά δείγματα πολιτικῆς ἀμάθειας ἤ ἡμιμάθειας νά βλέπουν τό φῶς τῆς δημοσιότητας καί μάλιστα σέ προοδευτικά περιοδικά. Γι' αὐτό, νομίζοντας ὅτι ἐκφράζω τήν γνώμη τῶν πιό πολλῶν ἀναγνωστῶν σου, παρακαλῶ: Ἄς γίνεται μιά πιό αὐστηρή ἐπιλογή στίς ἐπιστολές ὥστε νά μήν προκαλεῖται ἡ νοημοσύνη μας. Μιά τέτοια ἐνέργεια σίγουρα θά προστατέψει τό κοινό δημοκρατικό αἴσθημα.

Χρῆστος Φωτιάδης

ρίς τήν τοποθέτηση στό ὅλο ζήτημα τῆς Τσεχοσλοβάκικης κυβέρνησης – ἔχει δημοσιευθεῖ σέ ἄλλα ἔντυπα – καταντάει ἁπλῶς ἀντι-Τσεχοσλοβάκικη ἀντισοσιαλιστική καμπάνια.

Ἐπίσης ἡ σχεδόν μονόπλευρη προβολή θέσεων ἤ καί δραστηριοτήτων τοῦ αὐτοαποκαλούμενου ΚΚΕεσ. στά τελευταῖα σου τεύχη – ἄρθρα Μπριλλάκη, Κώστα Λευκαδίτη κ.λ.π. – σέ προσδιορίζουν σάν δεκαπενθήμερη ΑΥΓΗ μᾶλλον... Σ' αὐτό βοηθοῦν πολλές φορές καί ὁ συνεργάτης σου γελοιογράφος τῆς ΑΥΓΗΣ μέ συγκεκριμένες γελοιογραφίες ἤ ὁρισμένα σχόλια μέ ἀτεκμηρίωτες ἀπόψεις, π.χ. στό Τ. 112 ὁ ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ μιλάει γιά «ἀναχωρήσεις»(!!) ἀπό τό ΚΚΕ ἤ στό τ. 111 ὁ ΑΝΤΗΝΩΡ μιλάει γιά 10 δημάρχους τοῦ «ΚΚΕεσ» – στή πραγματικότητα 3 ἤ 4.

Σέ παρόμοιο γράμμα ἄλλου φίλου ἀναγνώστη σου ἀπάντησες ὅτι πρόκειται γιά ἐνυπόγραφα ἄρθρα συνεργατῶν σου πού ἐκφράζουν προσωπικές ἀπόψεις. Ἀλλά ἄν ἡ συντριπτική πλειοψηφία τῶν συνεργατῶν καί ἀρθρογράφων δέν εἶναι «ἀνεξάρτητοι» συνεπῶς καί τά ἄρθρα τους, παύεις καί σύ νά εἶσαι ἀνεξάρτητο περιοδικό.

Μ' ὅλα τά παραπάνω δέν θέλω νά πῶ πώς πρέπει νά γίνεις ἔντυπο τοῦ ΚΚΕ ἤ κάτι παρόμοιο. Ἁπλῶς οἱ θέσεις καί ἀπόψεις τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος τῆς χώρας μας θά πρέπει νά φιλοξενοῦνται τακτικώτερα στίς στῆλες σου.

Ὅσον ἀφορᾶ αὐτό καθ' ἑαυτό τό ἄρθρο τοῦ Χρήστου Κυριαζῆ περί Μαρσαί κλπ, θἄθελα νά ρωτήσω ἄν ὁ Μαρσαί ἔλεγε ὅτι ἔχουμε δύο κομμουνιστικά κόμματα στήν Ἑλλάδα τότε δέν θά ἐπενέβαινε στά ἐσωτερικά τῶν Ἑλλήνων κομμουνιστῶν;

Φυσικά τό πρόβλημα τῆς διάσπασης τοῦ ΚΚΕ – πρόβλημα πού ὑπῆρχε ἴσως λόγω συγκεκριμένων πολιτικῶν συνθηκῶν – δικτατορία – πρίν 11 χρόνια – δέν θά περιμέναμε νά τό λύσει ὁ Μαρσαί ἤ ὁ Μπερλίγκουερ ἤ ὁ Ζίβκωφ ἤ ὁποιοσδήποτε ἄλλος. Ἀφοῦ πρόκειται γιά ἑλληνικό πρόβλημα οἱ Ἕλληνες κομμουνιστές ἔχουν τόν πρῶτο καί τελευταῖο λόγο. Καί ὅπως ἡ ἴδια ἡ ζωή ἀπέδειξε καί ἀποδεικνύει καθημερινά τό πρόβλημα ἔχει οὐσιαστικά λυθεῖ κι ἄς κλαυθμηρίζει ὁ Δρακόπουλος γιά τά «λάθη τοῦ λαοῦ».

Μιά ἐκτίμηση στό περιοδικό σας καί μιά «συνήθεια» 118 τευχῶν μέ κάνουν νά διαφωνῶ μέ τόν φίλο πού σᾶς «ἔκοψε τό εἰκοσάρικο». Ἐλπίζω ὅτι τό ΑΝΤΙ θά παραμείνη ἕνα βῆμα διαλόγου, ἕνα πραγματικά ἀνεξάρτητο περιοδικό τῆς ἀριστερᾶς.

Μέ ἐκτίμηση
Γιάννης Καλός

Υ.Γ. Ἐπειδή μεσολάβησε ἡ ἀπεργία τῶν ταχυδρομικῶν καί δέν ταχυδρόμησα τό γράμμα, καί ἐν τῷ μεταξύ κυκλοφόρησε τό τ. 120 αἰσθάνομαι τήν ἀνάγκη νά συμπληρώσω δυό λόγια:

Δυστυχῶς ἡ ἴδια κατάσταση συνεχίζεται καί στό τ. 120. Τόσον τό σχόλιο τῆς σύνταξης (σ.3) ὅσο καί κεῖνο τοῦ Κ.Κ. (σ.12) ἀπηχοῦν σαφῶς ἀπόψεις τῆς Α.Ο. τοῦ ΚΚΕ.

Ἀφήνω τόν «καημένο τόν Θανάση πού πάντα μιλοῦσε 7' στίς ὁλομέλειες». Φαίνεται πώς ἡ ΑΣΔΗΣ – ΕΑΔΕ κλπ., ἀφήνει ἐλαττώματα...

Ὅσο γιά τό ἄρθρο σχετικά μέ τίς φοιτητικές ἐκλογές πέρα ἀπό τό ὅτι σάν ἀνάλυση δέν λέει τίποτε, ἀποκρύπτει καί διαστρεβλώνει γεγονότα. Συνθήματα ὅπως «60 χρόνια Ὀλυμπιακός»(!!) κλπ. πού ἀκούστηκαν ἀπό «Πανελλαδικούς» καί ἀναρχικούς(;) τό βράδυ τῶν ἐκλογῶν (Νομική κλπ.) μαζί μέ ροκάνες, καραμοῦζες κορδέλλες καί ἄλλα «ἐπαναστατικά» διασύρουν καί ἀποπροσανατολίζουν τό φοιτητικό κίνημα – στό ἐλάχιστο πού μποροῦν νά τό ἐπηρεάσουν. Ἀλλά εἴπαμε ἡ ΕΑΔΕ... καί ὁ ἀναρχοφιλελευθερισμός ἀφήνουν ἐλαττώματα.

Ἐλπίζοντας ὅτι θά δημοσιευθεῖ
Ὁ ἴδιος

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

Ἀγαπητό Ἀντί

Εἶμαι τακτικός ἀναγνώστης σου. Θαυμάζω τό θάρρος τή μαχητικότητά σου καί τήν ἀμεροληψία σου ἄν καί νομίζω ὅτι στήν κριτική σου δείχνεις λίγο περισσότερη αὐστηρότητα γιά ὁρισμένους τομεῖς στό χῶρο τῆς ἀριστερᾶς. Θά ἀποφύγω τούς ἐπαίνους πού τόσο σοῦ ἀξίζουν καί θά ἤθελα νά ἐπισημάνω λίγα, εὐτυχῶς, σημεῖα πού θἄπρεπε νά προσεχτοῦν.

Σέ τελευταῖα τεύχη – στό τομέα τῆς βιβλιοκρισίας – διαπίστωσα κάτι τό ἀπαράδεχτο, δηλαδή νά ἀσχολοῦνται οἱ κριτικοί μέ ἀνάξια λόγου βιβλία. Συγκεκριμένα γιά ἕνα βιβλίο γιά τούς Ἀρβανίτες διάβασα μέ ἀπογοήτευση ἕνα ἀτέλειωτο κατεβατό ἀπό ἀσυγχώρητα λάθη τοῦ συγγραφέα πού δείχνουν ὅτι εἶναι τελείως ἄσχετος μέ τό θέμα. Ἐπίσης σέ ἄλλο τεῦχος ἡ κριτική τοῦ βιβλίου ἀσχολεῖται μέ κάποια μετάφραση πού ἔγινε ἀπό τά γαλλικά μέ ἀπαρίθμηση κραυγαλέων λαθῶν πού καί στή περίπτωση αὐτή φαίνεται ὅτι καί ὁ ἄνθρωπος εἶναι μεταφραστής γιατί ἁπλῶς ἔτσι δήλωσε. Πρός Θεοῦ λοιπόν, ὄχι τόσος πολύτιμος χῶρος σου γιά βιβλία πού εἶναι παρωδία βιβλίων.

Τέλος ἕνα ἄλλο σημεῖο γιά τό ὁποῖο δέν ἔχεις καμιά εὐθύνη εἶναι ἡ ἀλληλογραφία μέ τούς ἀναγνῶστες, ἰδίως μέ τούς νέους. Οἱ περισσότεροι νέοι εἶναι θαυμάσιοι, ὥριμοι, πνευματικά καταρτισμένοι, ἐνημερωμένοι καί ὑποστηρίζουν τίς ἀπόψεις τους μέ ἀγωνιστικότητα ἀλλά καί μέ εὐπρέπεια. Εἶναι ὅμως καί μερικοί πού νομίζουν ὅτι ἐπιχείρημα σημαίνει βρισιά καί ἀγωνιστικότητα σημαίνει βίαιη ἐπίθεση καί κραυγές. Μιά ὑπόδειξη ἀπό μέρους σου στούς τελευταίους στήν κατεύθυνση αὐτή θά συνέβαλε ἴσως στό νά ἀνεβεῖ ἀκόμη περισσότερο τό, ἤδη, ὑψηλό ἐπίπεδό σου.

Μέ βαθειά ἐκτίμηση
Π. Παπαδάκης

Σ.Σ. Κατά τή γνώμη μας ἡ βιβλιοκριτική πρέπει νά ἐπισημαίνει ὄχι μόνο τά καλά βιβλία ἀλλά καί τίς ἀποτυχημένες ἐκδόσεις – ὅπως τουλάχιστο ἕνας κριτικός τίς ἐπισημαίνει. Ἴσως μέ τόν τρόπο αὐτό νά ἀποφεύγονται στό μέλλον τά ἀτοπήματα.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΗ

Ἀγαπητό Ἀντί

Στήν ἐπιστολή μου, (τεῦχος 122) ἀναφερόμενος στίς «προεαμικές» ρίζες τοῦ προοδευτικοῦ κινήματος πού τελικά «γέννησε» τό ΠΑΣΟΚ, τίς κατονομάζω «φωτισμένες δημοκρατικές δυνάμεις πού συμμάχησαν στήν Κατοχή μέ τό ΚΚΕ καί ἔφτιαξαν τό ΕΑΜ», ἐννοώντας προφανῶς, τίς (μή κομμουνιστικές) Ἐαμικές δυνάμεις τῆς Δημοκρατίας καί τοῦ Σοσιαλισμοῦ, ὅπως ἦσαν δηλαδή οἱ Προοδευτικοί καί Ἀριστεροί Φιλελεύθεροι, οἱ Παπαναστασιακοί, οἱ Σοσιαλιστές, οἱ Ἀγροτικοί καί ὅλοι γενικά οἱ ἀντιφασίστες δημοκράτες πού συνέπραξαν μέ τούς κομμουνιστές στό ΕΑΜ. Γι' αὐτό ἐντός παρενθέσεως γράφω «*ὅπως π.χ. ἡ ΕΛΔ*» (δηλ. ἡ Ἕνωση Λαϊκῆς Δημοκρατίας), καί ὄχι βέβαια ἡ... ΕΔΑ ὅπως κατά λάθος τυπώθηκε.

Π.Ι. – Ἀθήνα

ΑΝΩΤΕΡΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ
ΓΙΑ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ GCE ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΚΑΤΕ ΤΗΛ 3615 403 ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΑ

anti

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Ἀθήνα 601
Τηλ: 732.713 – 732.819

● Ἐκδότης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131, Ἀθήνα 601.
● Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
Δημοσθένους 153
Καλλιθέα
● Καλλιτεχνική ἐπιμέλεια:
ΜΑΚΗΣ ΤΣΙΠΟΥΡΙΔΗΣ
● Μοντάζ:
Γ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΟΣ
● Διαφημίσεις:
ΜΠΟΥΛΗ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΠΟΥΛΟΥ
ΠΑΤΤΥ ΚΑΚΑΒΟΥΛΑΚΟΥ
● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Βασ. Ἀλεξάνδρου 2, Χίλτον.
Τηλ. 748.314 – 713.604
● Ἀναπαραγωγή φίλμς:
ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΤΖΑΝΝΕΤΟΣ
Μετσόβου 29
Τηλ. 82.21.829
● Ἐκτύπωση:
Ἐργοστ. Γραφικῶν Τεχνῶν
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
Ἰασίου 5, Περιστέρι. Τηλ. 57.22.201

● *Κάθε ἐνυπόγραφο ἄρθρο ἐκφράζει τήν προσωπική ἄποψη τοῦ συγγραφέα του.*
● *Χειρόγραφα δέν ἐπιστρέφονται.*

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
Ἐσωτερικοῦ

Ἐξαμ. 320 δρχ. – Ἐτήσια 640
Ἐτήσια Ὀργανισμῶν,
Τραπεζῶν, κλπ: 1.500 δρχ.
Γιά φοιτητές ἔκπτωση 15%

Ἐξωτερικοῦ
Εὐρώπη – Μεσογ. χῶρες:

ἐξάμηνη: .....ἁπλή δολ. 13
.....ἀεροπ. δολ. 16
ἐτήσια: .....ἁπλή δολ. 26
.....ἀεροπ. δολ. 32
Η.Π.Α. – Καναδάς – Ἀν. Ἀσία:
ἐξάμηνη: .....ἁπλή δολ. 13
.....ἀεροπ. δολ. 20
ἐτήσια: .....ἁπλή δολ. 26
.....ἀεροπ. δολ. 40
Αὐστραλία – Ὠκεανία:
ἐξάμηνη: .....ἁπλή δολ. 13
.....ἀεροπ. δολ. 28
ἐτήσια: .....ἁπλή δολ. 26
.....ἀεροπ. δολ. 56

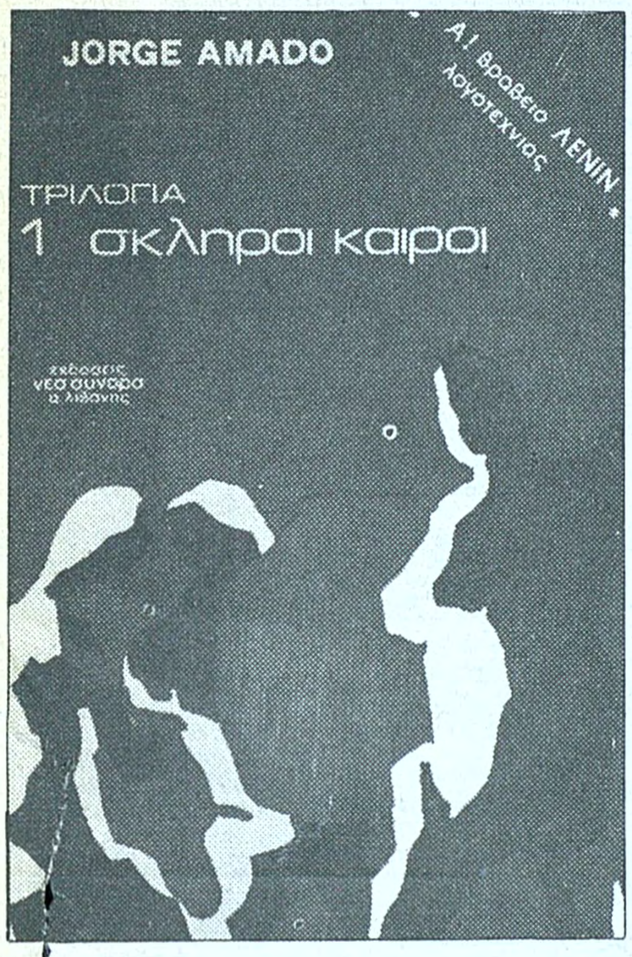
● Ἐμβάσματα, ἐπιταγές:
ΧΡΗΣΤΟ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 25
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ δρχ. 40

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
● γιά τά βιβλιοπωλεῖα
τῆς Ἀθήνας:
Στά γραφεῖα τοῦ «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60, τηλ. 732-713
● γιά τά βιβλιοπωλεῖα
Β. Ἑλλάδας:
Βιβλιοπωλεῖο
Ν. Κοτζιᾶ καί Σία Ο.Ε.
Τσιμισκῆ 78, τηλ. 279.720
Θεσσαλονίκη

ΠΑΝΤΕΙΟ ΑΝΩΤΑΤΗ * ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΝΤ. ΛΙΒΑΝΗΣ & ΣΙΑ "ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ"
ΣΟΛΩΝΟΣ 94, τηλ.: 36 10 589

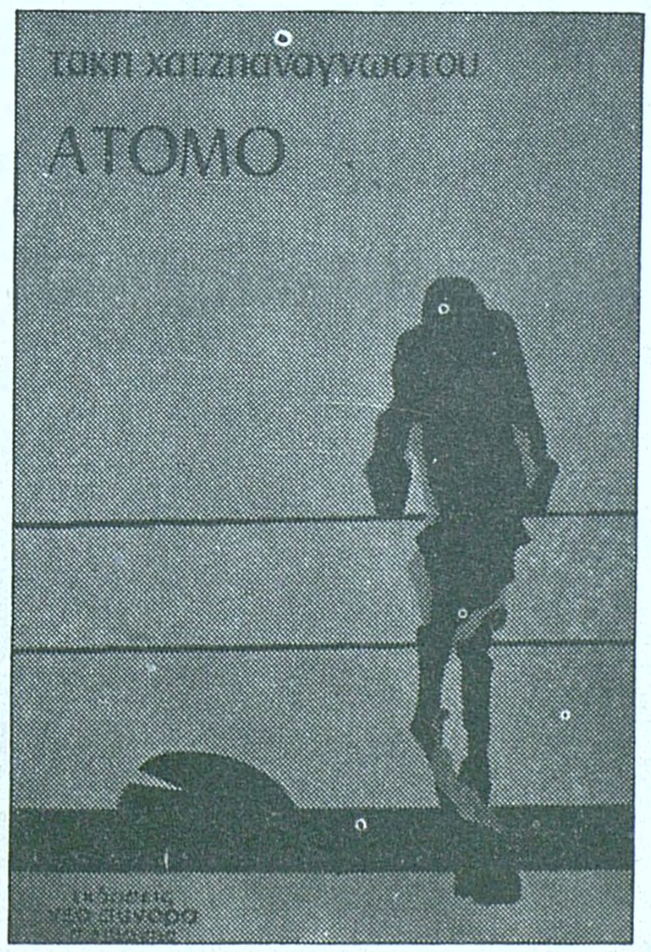
ΕΚΛΕΚΤΗ ΞΕΝΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ρίς τήν τοπ
τημα τῆς
βέρνησης -
ἄλλα ἔντυ
ἀντι-Τσε
λισ

π

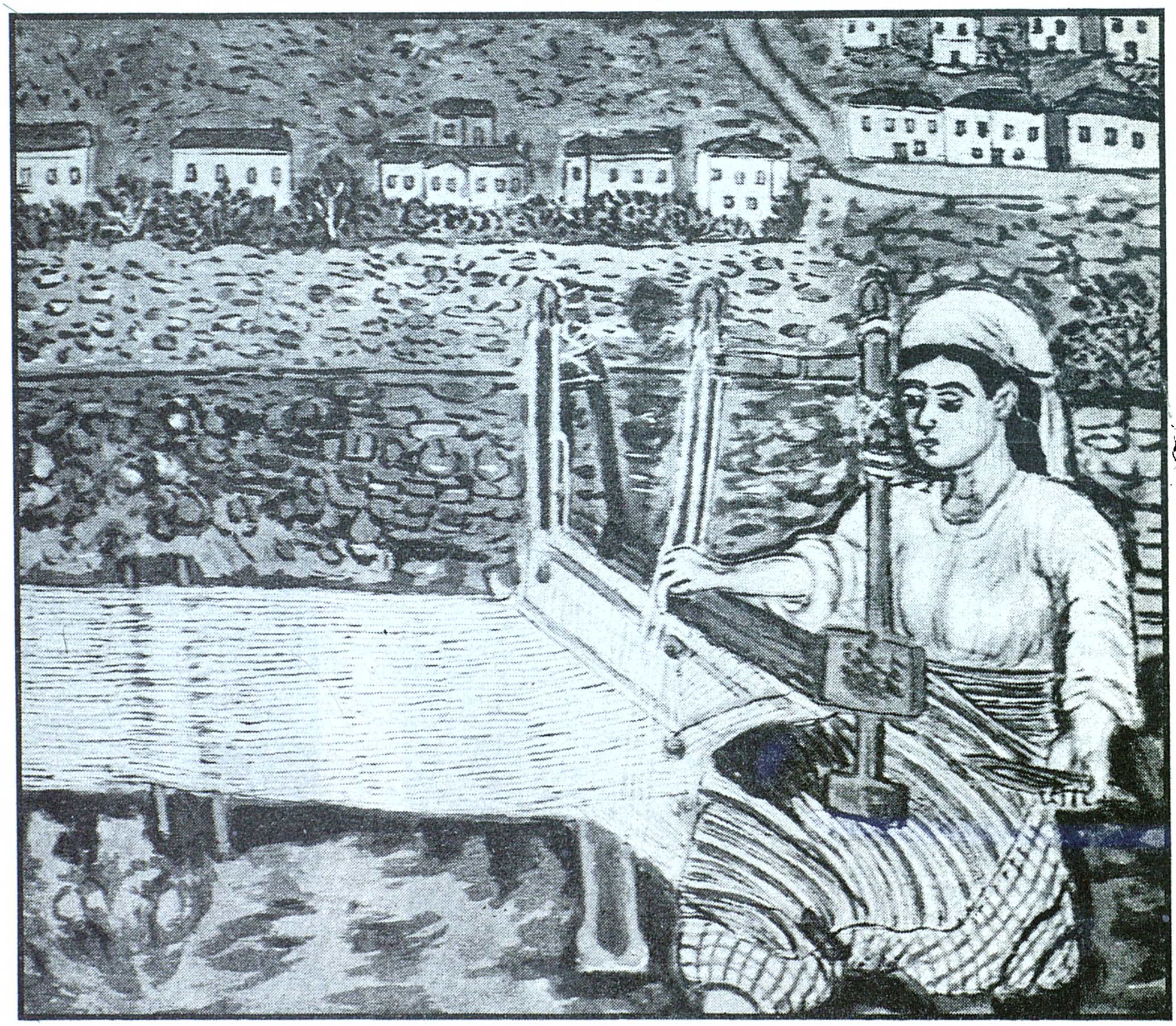
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

ΘΕΟΦΙΛΟΣ

Μαλαματένιος ἀργαλειός κι ἐλεφαντένιο χτένι

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΖΩΓΡΑΦΟΙ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Μαρία Κυνηγοῦ - Φλάμπουρα

Ἐξάντας

20
26
40

13
28
26
56

11.

40

13